

LOUIS BROMFIELD

TOAMNA

TIMPURIE

În românește de

PAUL B. MARIAN

EDITURA VIVALDI

1993

CAPITOLUL I

În vechea casă a familiei Pentland se dădea un bal, căci pentru întâia oară de patruzeci de ani încoace era în familie o tânără care trebuia prezentată societății bune din Boston și privilegiaților care fuseseră invitați din New York și Filadelfia.

De aceea vechea locuință este împodobită cu lampioane și ghirlande de flori de primăvară, pe când în hall-ul mareț, cu pereții albi, o orchestră de negri, instalată în spatele plantelor înverzite, intona o muzică zgomotoasă și lascivă.

Sybil avea optsprezece ani și revenise de puțină vreme de la Paris, unde fusese trimisă în pensiune, în pofida sfaturilor membrilor conșei vatori ai familiei înrudită - se putea spune - cu aproape întreg Bostonul. Bunica ei, doamna Cassandra Struthers, persoană temută, trecuse în revistă candidații posibili - verii sau rudele apropiate care puteau fi agreate și posesorii unor averi care puteau fi prețuite în ochii unor membri din familia Pentland, a căror avere avea baze atât de sigure. Recepția fusese, deci, organizată, în acest scop și invitațiile fuseseră trimise în toate împrejurimile; tineri și bătrâni, infirmi și valizi, persoane în plină maturitate și altele lipsite de eleganță, toată lumea le primise; trebuia să se facă dovada că familia nu-și pierduse nimic din prestigiu, cu toate că tineretul lipsise din rândurile ei. Căci, altă dată, acest prestigiu fusese - ca să spunem așa - național, dar în cursul timpului slăbise atât de mult, încât numele de

Pentland nu era cunoscut în afara Noii Anglii; sau, mai degrabă, ca să fim mai exacti, întreaga națiune fugise de Noua Anglie și de familia Pentland, lăsând-o în urmă, izolată și aproape uitată pe marginea drumului, un ținut care era un indice al acelui progres anarhic și atât de apropiat de barbarie, atât de îndepărtat de tot ce reprezenta familia Pentland și casa ei cea veche.

Bunicul Sybillei luase măsuri ca să fie multă șampanie și pe masă se îngrămădeau salate și homari cu maioneză, sandviciuri și pui fripți, așezați pe reșouri. S-ar fi spus că o familie care se distinsese totdeauna prin spirit de economie și chibzuială, înlăturase deodată principiile ei și că, într-un gest eroic, nu mai ținea seamă de nimic, numai ca să dea o serbare fastuoasă.

Dar într-un anumit sens, gestul părea neizbutit. Muzica de negri cânta cu foc și avânt, însă, într-o casă cu înfățișare atât de veche și solemnă, era tot atât de discordantă, pe cât de nepotrivită. Câțiva bărbați și una sau două femei, care aveau reputația că le place să bea, dădeau pe gât multe pahare de șampanie, dar chipurile lor nu exprimau decât plictiseală și descurajare. Tot ce era fastuos, bogat, strălucitor sau zgomotos nu se potrivea de loc cu încăperile în care bunul domn Longfellow și nepieritorii Emersoni și Lorrilli se adunaseră odinioară și-și împărtășiseră părerile lor despre viață. Într-un vestibul, sub privirea fixă a unui șir de strămoși, remarcabili prin severitatea expresiei lor, muzica părea că pierde din armonie și savoare; ea nu era pentru această lume distinsă. Printre oaspeții neînsemnați se vedeau câțiva studenți din anul întâi, importați de la Cambridge, puțin cam amețiți, dar nu prea veseli. Șampania curgea în van. Petrecerea era lipsită de însuflețire.

Cu toate că serata fusese dată, în primul rând, ca s-o introducă pe Sybil pe piața matrimonială a acestei lumi închise, familia profită de prilej ca s-o prezinte și pe

Theresa Callendar, care venise să petreacă vara la Brock Cottage, situat dincolo de terenurile pietroase care se întindeau peste râu; și, în sfârșit, pentru ca mama Theresei, persoană mult mai remarcabilă și mai strălucitoare decât fata ei, să reînnoade legătura cu societatea. Desigur, ea cunoștea bine Durhamul și toate împrejurimile lui, căci se născuse și-și petrecuse acolo copilăria. Se întorcea acum aici, după ce lipsise douăzeci de ani, în care timp trăise într-un mediu pe care ai ei - adică oamenii pe care-i cunoscuse când era copilă - 11 socoteau ciudat și cam pestriț. Avea relații numai cu personalități stranii și se învârtea într-o lume care n-avea nimic comun cu vechea locuință liniștită și casele mari de piatră de pe Commonwealth Avenue și Beacon Street.

...Frumoasa și eleganta Sabina Callendar, părea să fie regina balului. Pe lângă ea, niciuna din cele două tinere, nici Sybil Pentland, nici chiar fiica ei, nu păreau să fie prea luate în seamă. Sabina era aceea care atrăgea toate privirile; acei care o cunoscuseră altă dată erau roși de curiozitate, gândindu-se la cei douăzeci de ani, în timpul cărora n-o mai văzuseră de loc, pe când acei care n-o cunoșteau, vedeau în ea oaspetele cel mai decorativ și mai atrăgător.

Totuși, ea nu căuta să fie înconjurată de tinerii adoratori care ardeau de dorința de a dansa cu dânsa. Avea, cu toate astea, peste patruzeci de ani și nu părea să fie atentă la marii ștregari îndrăgostiți, care nu știau să vorbească decât despre contrabandă sau cluburile colegiului lor. Succesul ei avea un caracter cu totul deosebit; era triumful nepăsării.

Persoane de felul mătușii Cassie Struthers revedeau în minte pe tânăra fată sfoasă și stângace, bine făcută, dar cu obrazul lipsit de frumusețe, încadrat de păr roșucărâmiu de care în urmă cu douăzeci de ani, se vorbea astfel: „părul acela groaznic roșu al bieteii Sabina!” Atunci

era o fată care nu putea suferi balurile și dineurile, fugind de viața mondenă și preferând singurătatea. Azi la patruzeci și șase de ani, ea reapăru înaltă, cu trup tot atât de frumos, cu același nas lung și ochi verzi, puțin prea apropiați; dar căpătase o înfățișare și o siguranță atât de extraordinară, că izbutea să întunece succesul femeilor mai tinere și mai drăguțe și în chip platonice și pe micile crisalide îmbrăcate în tul roz și alb. În timp ce pășea cu nepăsare prin saloane, salutând în dreapta și în stânga, schimbând ici și colo două sau trei cuvinte cu o persoană pe care o cunoscuse în timpul ciudatei ei vieți de nomadă independentă de după divorț. Chiar mersul ei dovedea o aroganță care speria pe cei tineri și stârnea o mare enervare la membrii mai în vârstă ai comunității Durham, toți, mai mult, sau mai puțin verii sau rudele ei. Odinioară era una de-a lor, iar acum părea că se liberase cu totul de ei, nesinchisindu-se de micile reguli de bună-cuviință pe care mătușa Cassie și alte mătuși și verișoare i le băgaseră în cap, pe când era o fetiță cu înfățișare urâtă, cu un păr roșu îngrozitor. Ea făcuse odinioară parte din acest mic clan închis, și văzând-o reapărând acum, era jignitor să constați că n-avea nici atitudine de învinsă, nici aspectul de tristețe, la care te așteptai. Dimpotrivă, era o personalitate foarte prețuită în societate, care trăia într-un ciudat mediu de stimă, de care sunt înconjurate toate semenele ei; pe scurt, ea își putea alege prietenii din rândul oamenilor distinși și chiar celebri. Ea stârnea interesul și chiar indignarea, nu numai pentru că era adevărat, ci pentru că mătușa Cassie și acei care-i semănau, știau că e adevărat. Întorsese tuturor spatele și asupra ei nu se abătuse nicio năpastă grozavă; departe de așa ceva, ea se luase la trântă cu viața și izbândise; și-o modulase cu propriile mâini această viață și avusese chiar un succes strălucitor; dar acesta e un drum care nu se iartă ușor.

Văzând ce efect făcea trecând prin odăile spațioase, enervarea nu putea decât să crească; era de o eleganță rară, desăvârșită, de la părul ei roșu lucios, minunat coafat – până la vârful pantofilor argintii de lamé. Siguranța, încrederea în propria ei frumusețe, atingeau aproape neobrăzarea. Pe lângă splendoarea și frumusețea rece care emanau din minunata ei rochie verde și colierul subțire de diamante care întrecea strălucirea tuturor celorlalte bijuterii, cele mai multe femei păreau îmbrăcate fără gust și caraghios. Firește, prezența ei răspândea și o răceală. După expresia disprețuitoare a ochilor ei verzi și după zâmbetul batjocoritor care-i flutura pe buzele roșii puternic vopsite, se ghicea că era conștientă de acest efect și încântată de triumful ei. Pretutindeni unde se ducea, întovărașită totdeauna de un cavaler pe care îl alesese cu îngăduință, trecerea ei stârnea senzație.

Dacă în numeroasa asistență care umplea vechea casă care fremăta, ea avea o rivală, aceea era, desigur. Olivia Pentland – mama Sybillei – care mergea de colo până colo, aproape tot timpul singură, observându-i pe oaspeți și dându-și foarte bine seama că balul nu era deloc ceea ce ar fi trebuit să fie. Ea n-avea nimic strălucitor, nimic deosebit, nimic din splendoarea și fastul rochiei verzi, a diamantelor și a luciosului păr roșu al Sabinei Callendar; frumusețea ei brună, alcătuită din blândețe, sensibilitate și armonie, exercita o vrajă mai domoală și mai subtilă. La început, n-o luai în seamă în mulțimea oaspeților, încetul cu încetul îți dădeai seama de prezența ei, care te învăluia cu efluvii nedeslușite, ca un parfum. Apoi, dintr-odată, chipul ei se desprindea de al celorlalți... simțeai o ușoară emoție... Avea un obraz palid, cu pielea sidefie, încadrat de păr negru, care cobora peste sprâncene și era strâns pe ceafă într-un coc mic. Erai uimit de ochii ei albaștri, sinceri și senini, pe care anumite reflexe îi făceau aproape negri și, mai ales, când vorbea,

de glasul ei, care avea o intonație gravă, cu o sută de inflexiuni deosebite. Iar, când observa partea caraghioasă a unui lucru, pufnea în râs ca un copil. Nu te puteai înșela nicio clipă asupra ei; era o adevărată doamnă; dar nici nu puteai să-ți închipui că e mama Sybillei și a unui băiat de cincisprezece ani.

Împrejurările și o cuminenie înăscută făcuseră din ea o femeie cu înfățișare pasivă și ștearsă. Părea că face totul fără să se străduiască, cu un mare calm și totuși, când o cunoșteai mai bine, simțeai că puține lucruri din jurul ei îi scăpau, nu numai că vedea și înțelegea ceea ce ar fi reținut atenția unei persoane mărginite, ci presimțea și legăturile subtile și ciudate, care se stabileau între ființe. Părea să aibă un talent minunat de a înlătura greutățile.

În mijlocul zgomotului și forfotelii balului putea fi văzută, când într-o odaie, când într-alta, vorbind liniștit cu oaspeții ei, sau observându-i și veghind la toate; ca și pe ei, o pasiona spectacolul răzvrătirii și izbânzii Sabinei și, poate, că zâmbea chiar de această atitudine de sfidare, o adevărată copilărie la o femeie de patruzeci și șase de ani, foarte independentă și care nu era lipsită de distincție și n-ar fi trebuit să facă prea mult caz de succesul ei.

Privind-o pe Sabina, cu care era destul de intimă, ea ghici că sub acea minunată înfățișare exterioară, capodoperă a coaforilor, croitorilor și bijutierilor, se ascundea o fetiță cu părul roșu, dizgrațioasă, care triumfa la rândul ei, călcând în picioare toate prejudecățile și tradițiile unor oameni ca mătușa Cassie, John Pentland și vărul Struthers Smatwood, doctor în teologie, pe care ea îl calificase totdeauna de „Apostolul oamenilor distinși”. S-ar fi putut crede aproape, se gândea Olivia că Sabinei, după douăzeci de ani de exil, îi mai era încă teamă de ei, ca și de puterea, ce nu încetase de a exista și ai cărei reprezentanți erau.

*

* * *

Nimeni nu suferea mai mult de întoarcerea triumfală a Sabinei ca mătușa Cassie. Totdeauna o socotise pe Sabina ca pe unul din bunurile ei personale, chiar în timpul anilor îndelungi pe care aceasta îi petrecuse în exilul ei voluntar, departe de farmececele Durhamului; o socotea a ei, așa cum ar fi făcut cu un câine tânăr – presupunând că bătrâna doamnă ar fi fost în stare să suporte prezența unui animal atât de dăunător ordinii, cum e câinele. Neavând copii, i se oferise prilejul să pună în practică toate teoriile ei asupra educației, crescând pe biata orfelină, lăsată de fratele bărbatului ei.

Acum stătea pe o treaptă din mijlocul scării de marmură albă și, pe când privea balul, ochii ei scrutători exprimau o ușoară dezaprobare. Muzica zgomotoasă o enerva, o făcea să se simtă prost, iar obiceiul pe care-l luaseră tinerele de a-și da buzele cu roșu și de a se pudra în societate, i se părea vulgar și vrednic de dispreț. „De ce nu ți-ai spăla atunci și dinții la masă?” Ea își amintea mereu de balul dat pentru dânsa în urmă cu patruzeci de ani și care se încheiase prin cucerirea domnului Struthers. Îmbrăcată cu puțină cheltuială (ea își făcea un merit din a trăi doar din veniturile sale) și purtând doliu după bărbatul ei, care murise cu opt ani înainte, semăna cu o cioară foarte demnă, dar cam neliniștită, cocoțată pe un gard.

Sabina făcu reflecția că mătușa Cassie și, domnișoara ei de onoare stând alături, în picioare, pe scară, semănau cu o cioară și cu un porumbel gușat. Doamna Peavey nu era doar grasă, ci pur și simplu umflată, era una din acele femei cu înclinații spre obezitate și care se îngrașă chiar dacă mănâncă pâine uscată și bea apă. Se împlineau, în curând treizeci de ani de când făcea parte din familie, fiind angajată ca domnișoară de companie, și ajunsese încetul cu încetul, să fie doar roabă, ca s-o distreze pe mătușa

Cassie în timpul unei lungi perioade de boală. Rămăsese totdeauna acolo, înlocuindu-i bărbatul, care murise - și copiii, care nu se născuseră niciodată.

Doamna Peavey avea ceva copilăros, unii spuneau că nu era în deplinătatea facultăților mintale, dar era tocmai ceea ce-i trebuia mătușii Cassie, căci se arăta la fel de supusă ca un copil și cu totul lipsită de resurse personale. Mătușa Cassie îi dădea chiar o leafă destul de bună s-o despăgubească de pierderile pe care le suferise la Boston cu prăvălioara ei în care vindea „porțelanuri de artă”. Doamna Peavey, cu toate că n-avea un sfanț, era o adevărată doamnă și avea rude însemnate la Boston.

Când zări rochia verde și părul roșu al Sabinei care înainta în holul mare, o lumină străluci în ochii mătușii Cassie și ea spuse numaidecât:

— Sabina pare neliniștită din pricina fetei ei. Biata copilă nu pare să aibă prea mult succes, dar asta nu-i deloc surprinzător; biata fată! E într-adevăr urâtă! Cred că a moștenit tenul acesta palid de la tatăl ei, care era amestecătură, de grec și francez. De altfel, nici Sabina nu a fost prea înconjurată de admiratori când era tânără.

Și pentru a suta oară mintea ei începu să fie preocupată de amănuntele puțin cunoscute ale căsătoriei și divorțului Sabinei, tălmăcind și răstălmăcind cele mai neînsemnate fapte, făcând nesfârșite presupuneri și subliniindu-le cu reflecțiile împrumutate din frazeologia pioasă, căci după cum spunea mătușa Cassie, nimic nu părea să se întâmple fără intervenția, lui Dumnezeu. El avea un fel de a împărți cu atâta nepăsare încercările și binecuvântările, încât până la urmă devenea răspunzător de toate.

În adevăr ea ajunsese să vorbească despre Sabina cu puțină dușmănie, căci nu uitase o hărțuială de acum două sau trei zile în care ea fusese înfrântă. Arareori mătușa Cassie dădea peste un potrivnic care să-i țină piept, și

când se întâmpla aceasta, ea păstra o amintire chinuitoare, până în clipa când găsea mijlocul să-l subjuge pe neobrăzat. Ea își împărtășea toate gândurile domnișoarei Peavey, căci această fecioară grasuță și coaptă devenise, din pricină că stătuse multă vreme la ea, un fel de duhovnic și. mătușa Cassie nu se ascundea față de dânsa, deși repeta neîncetat: „N-o luați în seamă pe domnișoara Peavey. Nu contează”.

Ea spunea deci:

— O socotesc pe Sabina cu totul nepăsătoare și ușuratică; n-aș fi recunoscut niciodată în ea pe fata modestă care m-a părăsit.

Oftă și continuă:

— Desigur, nu se cade s-o judecăm. Îmi închipui că biata fată a suferit mult. O plâng din adâncul sufletului.

Aceste cuvinte rămaseră fără răspuns. Domnișoara Peavey, pe care o incinta acest spectacol, părea cufundată în contemplarea acestei tinereți; ochii ei rotunzi și sinceri, strălucitori de înflăcărare îndărătul lornionului ei, exprimau atracția pe care o simțea o persoană care, toată viața ei nu fusese altceva decât „domnișoară de companie”. Mătușa Cassie avea atunci impresia că domnișoara Peavey nu era prea stângace și i-o spunea uneori.

Ea urma, fără să se descurajeze:

— Nici Olivia nu arată prea bine astă seară... pare foarte obosită, la capătul puterilor. Nu-mi place să-i văd acești ochi cu cearcăne... de multă vreme am impresia că are vreo neplăcere.

Dar domnișoara Peavey, ușuratică din fire, se lăsa totdeauna cucerită de viziunea acestor tinere atât de deosebite de cele din vremea ei, nepărăsind din ochi nici pe domnul Horkin, unul din vecinii lor, bărbat gras și matur, cu înfățișarea sentimentală, care băuse puțin prea multă șampanie și făcea glume, iar Olivia îl asculta

răbdătoare.

În mijlocul acestei veselii, domnișoara Peavey uită cu totul de sine. Nici nu observa privirile pe care i le arunca mătușa Cassie, priviri care exprimau bucurie. „Așteaptă numai să fim singure”.

De la o vreme, mătușa Cassie era preocupată de ceea ce numea ea „ciudata atitudine a Oliviei”. Atenția ei fusese trezită pentru întâia oară cu o lună sau două înainte, când Olivia, în timpul uneia din vizitele matinale ale bătrânei doamne, începuse deodată să plângă în tăcere și părăsi odaia, fără să dea nici cea mai mică explicație. De curând lucrul se agravase; ea simțea că Olivia scăpa încetul cu încetul de sub influența ei și acționa, hotărât, împotriva sfaturilor ei binevoitoare. Astfel, chiar pentru acel bal, Olivia nu ținuse seama de sugestiile ei de economie și cumpătare și iată că mătușa Cassie era chinuită, ca și când șampania care curgea în valuri ar fi fost însuși sângele din venele ei. Niciodată de un veac încoace, de când Sabina Pentland cumpăraseră o parură de perle și ametiste, nu se cheltuiseră în familia Pentland atâția bani o singură dată, pentru o simplă distracție.

Ea dezaproba și aspectul tineresc al Oliviei și al Sabine r femeii de vârsta lor n-ar trebui să pară atât de tinere și fragede. Ea socotea vulgar și aproape necuviincios ca Sabina să pară la patruzeci și șase ani, de treizeci și cinci. Chiar la vârsta de treizeci de ani mătușa Cassie avea înfățișarea unei persoane respectabile și de atunci nu se mai schimbaseră deloc. La șaiszeci și cinci de ani, „fără copii și singură pe lume” (afară, firește, de Miss Peavey) ea era aproape aceeași ca la treizeci de ani în rolul ei de soție a „greoiului domn Struthers”. Singura deosebire era că acum sănătatea ei se îndreptase; nu mai era veșnic suferindă și această minune se înfăptuise chiar în epoca morții lui Struț hers.

Pe când se gândea la toate astea o văzu pe Olivia

apărând și îndreptându-se spre scară, alături de Sabina. Ceva le înveselise; râsul Sabine era, ca de obicei, prefăcut și batjocoritor, acel al Oliviei răutăcios, în timp ce o licărire zglobie, foarte suspectă, strălucea în ochii ei. Mătușa Cassie avu groaznica intuiție că ele se amuzau împreună de o glumă făcută pe socoteala celor de față, și poate chiar pe a ei și a doamnei Peavey. De când se întorsese Sabina, Olivia îi părea și mai ciudată și mai răzvrătită; totuși, trebuia să admită că amândouă aveau o înfățișare nobilă. Ea prefera distincția liniștită a celei de a doua, felului violent în care se impunea strălucitoarea Sabina. Bătrâna doamnă își dădea seamă de această deosebire, dar cum aparținea unei generații în care emoția învingea analiza, ea nu-și vedea prea lămurit gândul. Ea nu-și dădea seama că văzând-o pe Olivia, îți spuneai numaidecât: „Iată o adevărată doamnă”; poate că ea era singura doamnă de acolo în cel mai bun sens al cuvântului.

Era în ea o blândețe, o naivitate și un fel de nobilă cumpătare – toate calitățile pe care mătușa Cassie le prețuia – totuși, ea nu era mai puțin tulburată de expresia enigmatică de care erau însoțite. Dar, uneori, în ultima vreme, când ea stăruia prea mult pe lângă Olivia, mătușa Cassie dându-și seama că trezește la tânăra femeie, o forță, pe care o presimțea primejdioasă, bătea în retragere neliniștită.

Ea se ridică greoi, gemând puțin și, pe când cobora scara, spuse:

— Trebuie să te părăsesc, draga mea Olivia.

Olivia stăruia să rămână, iar Sabina, privind-o țintă pe bătrâna doamnă cu ochii ei verzi, a căror expresie lăsa să se ghicească ura, zise brusc:

— Credeam, mătușa Cassie, că rămâi totdeauna până în ultima clipă.

Mătușa Cassie, răspunse cu un oftat, oftat care spunea multe și însemna că ea era o văduvă nenorocită,

singură, lipsită de dragoste, a cărei viață se sfârșise de multă vreme.

— Nu mai sunt tânără, Sabina - spuse ea - și socotesc că bătrânii trebuie să cedeze locul tinerilor. Vine o vreme când...

Sabina zâmbi:

— Ah! zise ea cu glas aspru - eu n-am pornit încă pe drumul renunțării. Mai am vreo câțiva ani de trăit.

— Nu mai ești un copil, Sabina - îi răspunse bătrâna doamnă, acru.

— Nu, desigur, nu mai sunt un copil.

Și acest răspuns o sili pe mătușa Cassie să tacă, fiindcă ei lovea precis, amintindu-i scena aceea blestemată, când îndemânarea Sabinei o învinsese.

Plecarea celor două bătrâne avu loc în mijlocul unei mari agitații; în jurul lor toți se îmbulzeau, alergau după paltoane, pălării și toate celelalte lucruri depuse la garderobă. În cele din urmă plecară, și mătușa Cassie spuse peste umărul ei osos și ascuțit:

— Olivia, vrei să-i spui la revedere dragului tău socru? îmi închipui că joacă bridge cu doamna Soames.

— Da, joacă bridge cu doamna Soames - răspunse Olivia de pe terasă.

Mătușa Cassie se mulțumi să tușească în mod ostentativ și într-un fel plin de subînțelesuri. Prin mimică și intonație ea izbutea să exprime cât de mult îl dezaproba pe bătrânul John Pentland și pe bătrâna doamnă Soames.

Ea se urcă în mașina ei demodată, urmată în chip respectuos de doamna Peavey, și spuse șoferului să meargă foarte încet. Mașina se îndreptă pe aleea lungă, mărginită de ulmi, între cele două rânduri de vehicule care așteptau.

„Socrul drag” al Oliviei era chiar fratele mătușii Cassie, dar ea prefera să accentueze totdeauna asupra rudeniei dintre acesta și Olivia, ca și când aceasta din

urmă ar fi trebuit să fie mai strâns și mai definitiv intrată în edificiul familial.

În clipa când cele două femei trecură din nou pragul casei, Olivia întrebă:

— Unde-i Theresa? N-am mai văzut-o de un ceas.

— S-a întors acasă.

— Theresa... s-a întors acasă... a părăsit balul care se dădea în cinstea ei!

Olivia se opri uimită și se sprijini de zid; Sabine i se păru atât de fermecătoare și de delicioasă, că se gândi: „E un păcat când vezi o femeie atât de frumoasă, ducând o astfel de viață”.

Ea spuse tare:

— Am surprins-o în clipa când o ștergea. A plecat pe jos la vilă. Spunea că-i e silă de bal, că se simțea nenorocită și se plictisea, și că, în sfârșit, prefera să se ducă să se culce.

Cu o mișcare a umerilor ei frumoși, Sabina adăugă:

— Atunci am lăsat-o să plece. Ce importanță are?

— Niciuna, într-adevăr.

— Când e vorba de astfel de lucruri, eu n-o constrâng niciodată. Am fost prea mult constrânsă eu însămi când eram tânără. Vreau ca Theresa să facă ce-i place și să fie independentă. Nenorocirea e că a fost răsfățată - a trăit în societatea celor maturi și a bărbaților care vorbeau numai ca să îndruge ceva.

Ea râse și continuă:

— Am făcut o greșală că m-am întors aici; n-am s-o mărit niciodată în ținutul ăsta. Toți bărbații se tem de dânsa.

Olivia avea în fața ochilor silueta caraghioasă a fetei Sabine; o vedea mică și brună, cu ochii ei mari arzători și cu înfățișarea ei, în același timp degajată și ursuză, plecând pe jos și mergând cu pași mari pe drumurile pline de praf, care duceau la Brook Cottage. Alcătuia un

contrast atât de izbitor cu fata ei, Sybil, cumpătată și desăvârșită în purtări!

— Nu cred că Durham să-i facă prea mare impresie, zise Olivia cu un zâmbet răutăcios.

— Nu... se plictisește aici.

Olivia se întrerupse, ca să spună „la revedere” unui grup de oaspeți care treceau prin fața ei; micuțele Pingre, cu rochii la fel, de tul roz; plinuța domnișoară Peerkins, care avea cea mai frumoasă colecție de șervețele brodate din Noua Anglie; Rondey Phillips care-și consacra viața creșterii *springerșilor* 1), ca să treacă drept un desăvârșit gentleman englez; bătrânul domn Tuney, a cărui avere era în turnătoriile de la Durham, Lynn și Salem și monseniorul Smallwood. Episcopul o complimentă pe Olivia pentru frumusețea fetei și începu, stângaci, o discuție cu Sabina. Din spatele tufișurilor de liliac se iviră mașinile care îi duceau, unul câte unul.

După ce plecară, Sabina spuse brusc:

— Ce fel de om e acest Iliggins?... Știi care, rândușul.

— E foarte devotat - răspunse Olivia.

— Copiii îl iubesc mult. Dar de ce întrebî?

— Oh!... M-am gândit la dânsul așa, deodată, pentru că l-am observat astă seară pe terasă cum privea serbarea.

— Înainte a fost jocheu... și cred că bun jocheu, câtă vreme n-a fost prea greoi. Se împlinesc zece ani de când îl avem. E foarte priceput și poți pune temei pe el, iar uneori e foarte hazliu. Bătrânul domn Pentland se bizuie în totul pe el... Din

Câini de vânătoare.

nenorocire, are mereu aventuri cu fetele din sat. Se pare că-l găsesc irezistibil... și e o secătură fără pereche.

Chipul Sabinei se luminează deodată, ca și când ar fi făcut o mare descoperire. Tocmai așa mă gândeam și eu, își zise ea și se îndepărtă brusc, ca să continue să înregistreze cele mai neînsemnate întâmplări ale serii.

Ea întrebase cine e Higgins, pentru că imaginea acestui om o obseda și o regăsea mereu în centrul unei impresii nelămurite și ciudate, ce-i tulbura mintea, de obicei atât de lucidă. Nu înțelegea de ce el rămăsese înfipt în mintea ei ca cel mai însemnat dintre toate persoanele pe care le văzuse defilând, ca într-un caleidoscop. Era un străin, un servitor care privise balul de afară și iată că acest bărbat, care înainte nu-i atrăsese atenția, îi apărea acum foarte clar pe primul plan.

Ea îl zărise pe când stătea în pervazul ferestrei vechiului salon de lectură cu stucărie roșie; întorsese spatele dansatorilor ca să privească mlaștinile și marea ce se vedea dincolo de pajiști, când toate pietrele, copacii și gardurile vii apăreau luminoase, din cauza luminii vii a lunii și transparenței aerului din Noua Anglie. Lăsându-se cucerită deodată de frumusețea tăcută a peisajului, a îndepărtatelor dune albe, pierdută în amintiri care datau de peste douăzeci de ani, ea se gândise: „Orizontul acesta e mereu același, destul de frumos, aspru, rece și pustiu, numai că până acum n-am observat asta. Abia acum, când mă întorc după o lipsă de douăzeci de ani, văd ținutul meu așa cum este”.

Apoi, în timp ce stătea acolo singură, avu încetul cu încetul impresia că era privită. Tufișurile de liliac, care se înălțau la câțiva pași, învăluite de umbra deasă, se mișcaseră pe neașteptate... frunzele lor se clătinau ușor și, deodată, readusă la realitate, ea își amintise de locul unde se afla și de ce era acolo; concentrându-și atenția, izbuti să deslușească o siluetă mică, bondoacă și un chip palid, care privea printre crengi și urmărea din ochi perechile care dansau în casă. Văzând aceasta, un fior ușor o străbătu și avu o senzație neplăcută, care se risipi numaidecât, când recunoscă obrazul schimonosit, zbârcit, al lui Higgins, rândașul. îl văzuse de zeci de ori, fără măcar să-și oprească privirile asupra lui, dar în clipa aceea se preciza

înaintea ei cu o forță care te stăpânește, într-un fel care făcea să nu poți uita persoana și înfățișarea lui. Purta veșnicii lui pantaloni de călărie și o cămașă de bumbac fără mânecă, care lăsa să i se vadă brațele scurte, mușchiuloase și păroase.

Stând bine proptit pe picioarele lui arcuite, s-ar fi spus că e o ființă ținută de pământ... foarte asemănătoare bătrânului măr care, sub razele lunii își împrăștiă ultimele petale albe pe pajiștea întunecată. Această viziune o impresionează neplăcut, ca și cum (își dădu seama mai târziu), fără să știe, ar fi fost spionată de vreun animal cu inteligența supranaturală.

Deodată, el dispăru din nou îndărătul tufișurilor de liliac, ca o căprioară speriată.

Urmărind-o cu privirea pe Sabina, care se îndepărta, Olivia zâmbi, căci știa unde se duce prietena ei. Sabina se îndrepta spre salonul de lectură; acolo, stând deoparte, ea avea să se prefacă interesată de ultimul număr din *Mercur de France* sau de vreun jurnal de modă, pe care îl va frunzări, și în timpul acesta avea să fie numai ochi și urechi, în timp ce bătrânul John Pentland și biata bătrână doamnă Soames, jucau bridge cu doi dintre contemporanii lor. Sabina voia să le cerceteze viața; nu era mulțumită, ca ceilalți din Pentland, care se făceau a crede că între ei nu fusese niciodată nimic. Trebuia să cunoască lucrurile în adâncimea lor, să descopere adevărul. Adevărul, doar adevărul putea pune stăpânire pe mintea ei.

Deodată, Olivia se simți cuprinsă de un impuls trecător de simpatie, aproape sfâșietor pentru această femeie aspră și închisă. Era cu neputință să-i arate această dragoste, căci Sabina disprețuia prea mult efuziunile și era prea închisă, ca să accepte vreodată cea mai neînsemnată mărturie de prietenie; totuși, ea căuta să se încredințeze că Sabina cunoștea această dragoste mută și sfioasă a ei, foarte asemănătoare cu aceea pe care o simțea pentru

John Pentland, care și el se știa iubit. Dar acestor două ființe le era cu neputință să vorbească de lucruri atât de simple ca dragostea?

Reveria Oliviei fu întreruptă de alți oaspeți, care treceau pe dinaintea ei, retrăgându-se; ea își alungă tristețea, înlocuind-o cu o desăvârșită voioșie de politete. Zâmbea, iar buzele ei șopteau: „Bună seara, sunteți siliți să plecați?” Apoi: „Bună seara, sunt foarte mulțumită că v-a plăcut balul”. Ea glumea cu bărbații bătrâni și-i încuraja pe tinerii sfioși; repeta neîncetat aceleași fraze monotone. Pierind, oaspeții spuneau: „Ce femeie încântătoare e această Olivia Pentland”.

Totuși, după o clipă, ea uitase care era persoana de la care își luase rămas bun.

Unul câte unul, oaspeții plecară și peste puțin timp muzicanții negri își închiseră instrumentele și se retraseră și ei; în sfârșit, apărură și Sybil, o brunetă sfioasă, cu înfățișarea puțin obosită și palidă, în rochia ei verde, bine croită.

Zărind-o, Olivia tresări de mândrie: din toate fetele de la bal, ea era cea mai drăguță, desigur nu cea mai strălucitoare, dar cea mai încântătoare și, într-adevăr, cea mai frumoasă. Frumusețea ei era aceeași ca și a mamei sale, te învăluia cu încetul și te simțeai pătruns de ea încă multă vreme după ce te despărțeau de dânsa: Nu era zgomotoasă, băiețoasă și vulgară ca femeile sportive, nici comună, ca fetele care-și pun prea multă pudră și ruj și încearcă să facă pe femeile de lume. Avea de pe acum acel tact, care e apanajul unei adevărate doamne, indiferent de generația căreia îi aparține; era în ea un mister, un rafinament și o cunoaștere a viitorului care triumfa față de lustrul amăgitor al celorlalte. Totuși chiar această măsură, această stăpânire de sine și pudoare, această frumusețe îi intimida pe oameni. Olivia era foarte neliniștită, nu din pricina ei însăși, ci pentru că voia ca fata ei să fie fericită și

chiar mai mult decât atât, să cunoască o fericire deplină, nemărginită, a cărei existență ea o bănuise, fără s-o găsească vreodată. Într-un anume fel ea credea că re trăiește în Sybil și i se părea că datorită experienței câștigate, ar putea s-o călăuzească – privind ca de pe culmea unui drum străbătut – pe această tânără întruchipare a ei însăși, aflată în pragul vieții și s-o facă să meargă pe căi mai puțin istovitoare decât acelea pe care le bătuse ea. Era atât de necesar ca Sybil să se îndrăgostească de un bărbat care s-o facă fericită! De cele mai multe ori interesează prea puțin felul în care se mărită fetele, lucrul cel mai de seamă fiind să fie bogate; dacă deveneau nenorocite sau se săturau, divorțau și făceau o nouă încercare, căci așa se petreceau lucrurile în lumea lor. Dar pentru Sybil, căsătoria avea să fie un izvor nesfârșit de fericire, sau o nenorocire grozavă și fără scăpare.

Deodată, își aminti de ceea ce spusese Sabina, cu câteva clipe înainte, în legătură cu Theresa: „Am făcut o greșală că m-am întors aici; n-o s-o mărit niciodată în acest ținut”.

Aceasta era adevărat și pentru Sybil. Printr-un fel de intuiție nelămurită, ea știa ce voia; îi era silă de o viață lină și fără tulburări, care s-ar scurge liniștit, într-un cadru neschimbat, fixat de tradiție și împrejurări. Nu ar fi voit ca ea să se mărite cu un bărbat care ar fi semănat cu toți acei printre care trăia. Sentimentele ei erau de altă natură: încerca să străbată suprafața exterioară a vieții înconjurătoare, să ajungă chiar în miezul lucrurilor, acolo unde fiecare din actele ei ar deveni o bucurie.

Fata se apropia de mama ei și, prinzând-o de mijloc, rămase în picioare lângă ea; toată lumea ar i-i luat-o drept sora Oliviei.

— Ești mulțumită? întrebă Olivia.

— Da... a fost amuzant!

Oiivia zâmbi:

— Dar nu grozav?

— Nu, într-adevăr.

Sybil începu să râdă, ca și când și-ar fi amintit deodată de ceva caraghios.

— Theresa a șters-o - zise mama ei.

— Știu... mi-a spus că pleacă.

— Se vede că n-o distra balul.

— Citusi de puțin... iar băieții i se păreau idiști.

— Seamănă foarte bine cu toți tinerii de-o seamă cu ei. La vârsta asta nu sunt deloc interesanți.

Sybil încruntă ușor sprâncenele:

— Theresa nu e de părerea asta. Ea spune că ăștia nu știu să vorbească decât de două lucruri: cluburile lor și vinul... Niciunul din aceste subiecte nu e pasionant.

— Ai face și tu la fel, dacă ai fi trăit tot timpul aici... ca celelalte fete. Theresa și cu tine priviți acum toate lucrurile astea pe din afară.

Necăpătând niciun răspuns, Olivia întrebă:

— Nu crezi că am făcut o greșeală că te-am trimis la un pension în Franța?

Sybil ridică repede ochii:

— Oh! nu... nu! zise ea, apoi adăugă cu patimă reținută: pentru nimic în lume n-aș fi vrut să fie altfel.

— M-am gândit că te-ai bucura mai mult de viață, dacă n-ai vedea doar un singur aspect al ei. Am vrut să pleci pentru câțeva vreme... (Ea nu-și exprimă tot gândul: „pentru că am vrut să scapi de blestemul care-i prăpădește pe toți la Pentland”).

— Sunt fericită - zise tânăra - sunt fericită pentru că totul are pentru mine un sens deosebit - nu știu cum să explic... dar s-ar spune că lucrurile au o însemnătate mai adâncă decât le-aș fi atribuit-o altminteri:

Neputându-și stăpâni imboldul, Olivia o sărută:

— Ești o fată deșteaptă, nu-și pierde cineva vremea în

zadar cu tine. Și acum du-te să te culci. Am să trec să-ți spun noapte bună.

Ea urmări din ochi pe fata care se depărta și străbătea holul cel mare pustiu, uimită de grația ei proaspătă, care fremăta de viață și înflăcărare, pe care o accentua și mai mult șirul lung al portretelor de familie, prin fața cărora trecea; când se întoarse, în cele din urmă, ea se găsi față în față cu socrul ei și bătrâna doamnă Soames; amândoi înaintau pe coridorul îngust, care pornea din salonul de lectură. Ea fu impresionată de înfățișarea lui John Pentland: pentru întâia oară frumosul bătrân cu toate că era slab, părea într-adevăr sleit; vârsta îi încovoia, iar ochii lui negri și vioi aveau cearcăne mari vinete.

Bătrâna doamnă Soames, cu cocul ei prea negru, ciudat și complicat, cu obrajii fardați, cu bărbia care-i atârna, susținută de trei șiraguri de perle care-i încercuiau gâtul, se sprijinea pe brațul lui - jalnică evocare a femeii drăguțe de altă dată și care recurge la artificii zadarnice și copilărești, ca rujul și părul vopsit; viziune sfâșietoare, în frivolitatea ei, a unei ființe care nu-și da seama că era caraghioasă. Văzând-o, un șir întreg de amintiri se perindară în mintea Oliviei; totdeauna prezentă la recepțiile care se succedau, doamna Soames îi apără într-un corsaj strâmt, cu o diademă, trecând printre oaspeți, salutând și alintându-se după convențiuni sociale, care făceau parte dintr-o epocă mai barbară și mai primitivă și care supraviețuiseră, așa cum se întâmplă în provincie.

Bătrânul înainta cu pași mici, încet, căutând să țină seama de infirmitățile doamnei Soames; văzând aceasta, Olivia simți nevoia neașteptată de a plânge.

John Pentland îi spuse:

— Draga mea Olivia, o s-o însoțesc pe doamna Soames cu mașina. Poți să lași ușa deschisă pentru mine.

Apoi, aruncând o privire drăgăstoasă norei lui, o luă la braț pe doamna Soames și, străbătând terasa, o conduse

la mașină.

Numai după plecarea lor, Olivia o zări pe minunata Sabina care, în picioare, în umbra adâncă a pervazului uneia din ferestrele de pe coridor, nu părăsise din ochi bătrâna pereche. Ocupate să-l privească pe John Pentland care o ajuta pe doamna Soames să se urce în mașină cu o seriozitate curtenitoare, niciuna din ele nu spuse vreun cuvânt, iar când mașina se depărta pe lunga alee – mărginită de ulmi – pe care luna o arginta, Sabina oftă și spuse:

— Mi-o pot aminti de pe vremea când era minunat de frumoasă; o adevărată frumusețe. Azi nu mai există astfel de femei, care să n-aibă altă ocupație decât să fie frumoase.

O vedeam adeseori, când eram fetiță. Semăna cu Diana, zeița vânătorii. De câtă vreme trăiesc astfel?... a să vedem... cred că se împlinesc patruzeci de ani.

— Nu știu nimic – răspunse Olivia cu glas potolit – Totdeauna i-am văzut astfel, de când am intrat în mijlociile Pentlandzilor.

Și în timp ce vorbea, era copleșită de un sentiment îngrozitor de tristețe, o tristețe atât de pustie! De câțiva vreme era cuprinsă din ce în ce mai des de descurajare, atât de des, încât uneori era îngrijorată, temându-se să nu fie ceva bolnăvicios.

Sabina reluă, cu același glas răspicat și metalic, care îi era obișnuit:

— Mă întreb dacă a fost vreodată ceva...

Olivia ghicea sfârșitul întrebării, și răspunse repede, curmându-i vorba:

— Nu, sunt sigură că n-au mers mai departe decât ceea ce știm cu toții. Îl cunosc de-ajuns de bine, ca să fiu sigură.

Sabina rămase o clipă îndelungată tăcută, apoi spuse:

— Îmi închipui că ai dreptate. E cu neputință să fi fost ceva între ei. El e ultimul dintre Puritani. Ceilalți n-au nicio însemnătate. Ei continuă să se poarte ca și când ar avea credință, dar nu mai cred. Nu mai au vitalitate. Nu sunt decât niște reflexe ipocrite și palide. Cu el sfârșește spița regală.

Ea își luă mantoul făcut dintr-o țesătură argintie și, aruncându-l pe frumoșii ei umeri albi, spuse brusc:

— E aproape ziuă. Trebuie să dorm puțin. A venit vremea când se impune să țin seamă de aceste lucruri. Nu mai suntem tinere ca altă dată, Olivia.

Pe terasa scăldată în lumina lunii, ea se întoarse, ca să întrebe:

— Unde era oare O'Hara? Nu l-am văzut.

— Cred că n-a venit din pricina lui Anson și a mătușii Cassie.

Drept orice răspuns. Sabina bombăni ceva disprețuitor.

Balul se sfârșise acum, ultimii oaspeți se retrăseseră și nimic și nimeni nu scăpase vigilenței ei, nici lipsa lui O'Hara, nici mătușa Cassie și John Pentland, nici măcar Higgins, care-i privea pe toți. pitit în umbra liliacului.

În zori vremea se răcorise, iar Olivia, în picioare în pragul ușii, tremura ușor în timp ce o privea pe Sabina care se urca în mașina ei și se îndepărta. Dincolo de pajiști, ea zări farurile mașinii lui John Pentland care gonea cu toată viteza pe șosea, spre casa doamnei Soames; ea o văzuse dispărând îndărătul desigurilor de mesteacăn și apărinci din nou, dincolo de barieră. Când în sfârșit. se întoarse ca să intre în casă, îi trecu prin minte că de când se întorsese Sabina, viața familiei Pentland se schimbase în chip misterios.

CAPITOLUL II

Olivia avea obiceiul (căci la Pentlanzi, cel mai neînsemnat din acte devine, în chip inevitabil, un obicei),

ca înainte de a urca scara, cu „boiseries” frumoase, să facă în fiecare seară înconjurul casei, ca să se încredințeze că totul era în ordine. După plecarea Sabinei, ea începu să străbată în chip mecanic, odăile, oprindu-se din când în când, ca să vorbească servitorilor, spunându-le să se ducă la culcare și să pună, a doua zi dimineață, toate lucrurile la loc. Întorcându-se, ea observă că ușa salonului, care rămăsese deschisă tot timpul, era închisă acum.

Era o încăpere mare pătrată, așezată în aripa cea mai veche a casei construită de acei dintre Pentlanzi care făcuseră avere, echipând vase de corsari și dedându-se la un fel de piraterie împotriva vaselor comerciale engleze. Cu trecerea anilor, salonul acesta devenise muzeu plin de amintiri și – relicve al unei familii, care se putea socoti veche de trei veacuri și care descindea dintr-un comerciant protestant, care debarcase pe coasta părăsită a Noii Anglii numaidecât după Miles Ständisch și Priscălla Alden. Toți membrii familiei stăteau cu dragă inimă în ea și avea înfățișarea plăcută a odăilor locuite; ca atare, îmbinarea monstruoasă a mobilelor și a tablourilor desperecheate era îndreptățită. Două sau trei scaune „Sheraton și Heppelwhite” se aflau alături de o masă veche de mahon, un divan acoperit cu pluș și un jilț cu basculă, foarte mare a cărui origine nu prea era bine cunoscută. Mai era și o lampă înfiorătoare de bronz care fusese oferită de domnul Long fellow mamei bătrânului John Pentland, două acuarele îngrozitoare, una înfățișând Tibrul și castelul San Angelo, cealaltă un sat italian, executate de domnișoara Maria Pentland în 1846, în cursul uneia din călătoriile ei în Italia; un scaun umplut ou câlți, împodobit cu ciucuri, un dar al bătrânului colonel Higginson; o gravură pe oțel cu personaje rigide, înfățișând semnarea Declarației, agățată deasupra căminului și, în sfârșit, o colecție completă a *Istoriei Statelor Unite* de Woodrow Wilson, un dar făcut de senatorul Lodge, „scumpul senator

Lodge", cum spunea totdeauna mătușa Cassie, când vorbea despre el. Se găseau adunate acolo Obiecte care aminteau lungile șederi ale domnului Lowell, ale domnului Emerson și ale generalului Custin, ca și ale altor buni cetățeni din Noua Anglie. Olivia nu se atinsese de toate aceste amintiri, erau așa precum le găsisese, când venise să locuiască. În casa cea mare, după ce se măritase cu Anson Pentland.

În ochii tuturor acelora care cunoșteau odaia și familia salonul acesta n-avea nimic urât, nimic caraghios. De altfel, avea o pecete istorică. Intrând acolo, aproape că te așteptai să vezi înaintând o călăuză și cuvântând: „Domnul Longfellow a scris odinioară pe acest birou... Iată jilțul preferat al senatorului Lodge...” Olivia putea să le enumere pe toate, până la cei mai însemnat dintre bibelouri, care-i deveniseră foarte cunoscute.

Ea deschise ușa fără zgomot; luminile erau tot aprinse și, lucru și mai surprinzător încă, bărbatul ei ședea în fața vechiului birou, înconjurat de cărți mucegăite, scrisori și documente îngălbenite, cu ajutorul cărora avea de gând să alcătuiască o carte intitulată *Familia Pentland și Colonia de la Massachusetts Bay*. Ea fu foarte uimită văzându-l, căci el avea obiceiul să se culce, în fiecare seară, precis la unsprezece, chiar când avea loc o recepție, ca astăzi.

El părăsise de câteva ceasuri balul și se mai afla încă aici, în smoching, cu toate că bătuse de mult miezul nopții.

Ea intrase atât de încet, încât el n-o auzise; rămase o clipă nemișcată, privindu-l în tăcere, nehotărâtă, neștiind dacă avea să-i vorbească sau să se retragă cum venise. El îi întoarse spatele pe ea uimind-o mai ales, umerii lui căzuți, gâtul lui slab și țeapăn, capul lui pe jumătate chel ieșind bine în relief. Deodată, ca și când ar fi simțit că e observat, se întoarse și ridică ochii spre ea. Era un om de patruzeci și cinci de ani, dar care părea mult mai în vârstă,

cu o figură prelungă de cal ca aceea a mătușii Cassie care, cu chipul tras și tenul galben, nu era lipsită, totuși, de farmec, și eu ochi mici, de culoare albastru-deschis, care reaminteau porțelanul. Văzând-o pe Olivia, chipul lui căpătă o expresie. supărată, pe care ea o cunoștea bine și care însemna că era nemulțumită de ceva.

— Veghezi foarte târziu - zise ea, calm, părând că nu observă nimic neobișnuit.

— Așteptam să-ți vorbesc; doresc să stau de vorbă cu dumneata. Șezi, te rog, o clipă!

Erau ciudat de reci în raporturile lor, ca și când n-ar fi existat prea multă intimitate între ei, chiar înainte, când copiii lor erau foarte mici. El se menținea într-o rigiditate ceremonioasă, amestecată ou nervozitate, care te făcea să te gândești la epoca victoriană, și în care ghiceai și un fel de sfială, la care nu prea te așteptai. Era omul care făcea totdeauna nu ceea ce trebuia, ci ceea ce lumea lui socotea că e bine.

De dimineată convorbirea lor se îndepărtase pentru întâia oară de replicile dinainte stabilite pe care le schimbau în toate zilele, de atâta amar de ani. Când el spunea că voia să vorbească, asta însemna, în genere, că avea să se plângă de ceva împotriva servitorilor, cel mai ades împotriva lui Higgins, pentru care avea o antipatie pe cât de mare, pe atât de neînțeleasă.

Când ea era obosită, ezita să-i facă o observație neînsemnată în privința casei. Puțin distrată, dar cu o bucurie ascunsă la gândul că aceasta îl nemulțumea, ea aprinse o țigară și, în timp ce aștepta ca el să usuce, cu meticuloasă grijă, foaia pe care o scrisese, simți că e cuprinsă încetul cu încetul de o dorință ciudată și anormală de a se arăta nesuferită, de a provoca, într-un fel sau altul, un incident care să risipească o clipă acesta impresie de monotonie copleșitoare și să-și descarce nervii. Ea se gândi: „Ce m-a apucat? Sunt oare una din

acele femei cărora le plac scenele?”

El se ridică și, oprindu-se înaintea ei, foarte înalt și slab, cu umerii căzuți și ochii lui spălăciți aplecați spre dânsa, îi spuse:

— E vorba de Sybil... am aflat că în fiecare zi călărește cu acel O'Hara.

— Întocmai - răspunse Olivia, fără să se emoționeze. Se duc să se plimbe dimineața, înainte de micul dejun, când nu iese încă nimeni.

El încruntă sprâncenele și, fără să vrea, luă o atitudine demnă și severă:

— Și-mi spui că o știai, că ai știut-o totdeauna?

— Ei își dau întâlnire pe pajiște, lângă vechea carieră de nisip, pentru că el n-are deloc chef să vină până acasă.

— Poate că-și dă seama că n-ar fi bine primit.

Olivia zâmbi, puțin ironic:

— Sunt convinsă că din cauza asta. De aceea n-a venit astă seară, cu toate că l-am poftit. Ar trebui să știi, Anson, că n-am față de dânsul aceleași sentimente ca dumneata.

— Da, îmi dau seama. Sentimentele dumitale sunt rareori aceleași ca ale mele.

— N-ai nevoie să dai o întorsătură neplăcută acestei discuții - zise ea, liniștită.

— Pari că știi foarte multe.

— Sybil îmi povestește tot ce face. Cred că e mult mai bine să se poarte astfel.

În timp ce ea îl privi pe Anson, simți o ușoară mulțumire văzând că-l supără calmul ei și, totuși, îi era și puțin rușine că dorește o mică ceartă, o ceartă de nimica toată, care s-o mai trezească și să-i facă viața mai puțin stearsă. El răspunse:

— Știi foarte bine care e părerea mătușii Cassie și a tatii despre O'Hara.

Abia acum Olivia începu să înțeleagă.

— Tatăl dumitale știe prea bine totul, Anson. I-a întovărășit chiar el odată sau de două ori, călărind iapa murgă.

— Ești sigură?

— De ce aș minți atât de prosteste? De altfel, tatăl dumitale și cu mine, ne înțelegem foarte bine, cred că știi.

Cuvintele acestea își produsese efectul, căci Anson se depărta înciudat, cu câțiva pași. Era ca și când i-ar fi spus:

„Tatăl dumitale mi se adresează totdeauna mie, și nu dumitale. Împotrivirea nu vine din partea lui, căci altfel aș fi fost informată”. Ea adăugă tare:

— Afară de asta, l-am văzut chiar eu.

— Atunci, îmi asum eu însumi răspunderea. Lucrul acesta îmi displace și înțeleg să înceteze.

Olivia ridică ușor sprâncenele și chipul ei putea să exprime tot așa de bine mirarea ca și batjocura sau, poate, exprimau și una și alta. Ea cumpăni o clipă, nemișcată și, în cele din urmă, spuse:

— Mă inse] oare gândind că mătușa Cassie e aceea care a instigat toate acestea?

Necăpătân'd niciun răspuns, ea urmă:

— Mătușa Cassie trebuie să se fi sculat cu noaptea în cap ca să-i vadă plecând.

El tăcea mereu; atunci, diavolul cel răutăcios, care o ațâța, o îmboldi să spună:

— Sau poate că i-a întrebat pe servitori, după cum știi că are obiceiul s-o facă.

Pe măsură ce vorbea, chipul bărbatului ei devenea din ce în ce mai ursuz; s-ar fi spus că însăși culoarea pielii sale se schimbasesc; luminat astfel de lustra victoriană, care îi atârna tocmai deasupra capului, în formă de pară, tenul lui părea verzui.

— N-ai dreptul să vorbești astfel despre mătușa mea, Olivia.

— N-are niciun rost să mai discutăm despre asta.

Cred că nu te poți îndoi asupra adevărului spuselor mele.

Ea simți că se însuflețește; începea să atingă punctul sensibil. După al ăția ani de zile, el avea să-și dea seama că nu era chiar atât de blândă. Acum dl era scos din fire și chiar uluit. Cu glas mai împăciuitor spuse:

— Nu înțeleg ce se petrece cu dumneata în ultima vreme, Olivia.

Un gând îi trecu repede prin minte: poate că o să se înduioșeze. Poate mai e în stare să se emoționeze. Oare ar fi posibil ca acum după atâta vreme să se arate sociabil și prietenos și poate... poate chiar mai mult decât atât?

Totuși, el urmă:

— Ești ciudată și eu nu sunt singurul care te socotesc astfel.

— Nu - zise Olivia, puțin cam tristă - și mătușa Cassie e de aceeași părere. A povestit pe la toți vecinii că par nenorocită. Poate că sunt puțin cam obosită. E doar atât de multă vreme de când lupt într-una... cu Jack... cu mătușa Cassie... cu tatăl dumitale... cu ea.

Rostind acest ultim cuvânt, ea arătă cu un gest scurt, abia schițat, aripa nordică, întunecată, a casei celei mari.

Ea nu-l slăbea din ochi, simțind că e scandalizat și cuprins de spaimă, văzând că i se înșiră dintr-odată atâtea lucruri de care familia Pentland nu pomenea niciodată, lucruri care se îngropau în tăcere și pe care se sileau să le ascundă, ca și când nici n-ar exista.

— Ar trebui să vorbim câteodată de ele - continuă ea ca ton melancolic. Din când în când suntem singuri și siguri că nu ne poate auzi nimeni. Nu putem pretinde la nesfârșit că aceste lucruri nu există.

Timp de o clipă el tăcu, gândindu-se cu o energie deznădăjduită, ce ar putea răspunde. În sfârșit, găsi acest biet răspuns:

— Cu toate astea și dumneata veghezi destul de târziu ca să joci bridge cu Sabina, bătrâna doamnă Soames

și tata.

— Asta îmi face bine. Nu poți tăgădui că asta nu creează, totuși, o diversiune.

— Nu te înțeleg.

El începu să se învâртеască, agitat, prin odaie, în timp ce ea stătea nemișcată, așteptând pur și simplu ca discuția să devină tragică. Deodată, se simți stăpânită de un sentiment de triumf și exaltare; de mulți ani de zile, încă din adolescență, nu mai simțise ceva asemănător. Dar în același timp fu cuprinsă de o puternică poftă de a râde, văzându-l pe Anson, atât de înalt și de slab, plimbându-se. tru/faș, de colo până colo.

El se opri pe neașteptate în fața ei și spuse:

— Și nu pricep de ce o pofteste atât de des pe doamna Soames aici.

Ea își dădu seama că neînțelegerea și încordarea dintre dâșii erau mult mai mari, decât își închipuise, căci Anson vorbise de doamna Soames și de tatăl ei, un lucru la care nimeni din familie nu făcea aluzie; și vorbea despre aceasta spontan și fără niciun fel de reținere.

— Ce rău vezi în asta? Ce însemnătate poate avea? E singura bucurie a acestei bătrâne femei neputincioase și una din puținele plăceri de care se mai poate bucura încă tatăl dumitale.

Anson începu să bombănească, dezgustat:

— E ridicol, doi bătrâni, doi bătrâni...

EH nu-și termină fraza, căci n-ar fi putut-o încheia decât cu un singur cuvânt, dar acest cuvânt, niciun gentleman și, niciun Pentland nu-l folosea, când era vorba chiar de tatăl lui.

— Poate că acum e o copilărie - zise Olivia - dar nu sunt sigură că a fost totdeauna astfel.

— Ce vrei să spui cu asta? Lași să se înțeleagă că...

Din nou el căută cuvintele, silindu-se să găsească - altele decât cele care-i veneau în chip firesc pe buze. Era

interesant să-i vezi atitudinea în fața realităților, să constăți neputința și stânjeneala lui:

— Lași să se înțeleagă - îngăimă el - că tatăl meu s-ar fi purtat vreodată... (Se sufocă, înainte să rostească): într-un - chip de disprețuit?

— Anson... E ciudat, dar am impresia că astă seară sunt sinceră... o dată... O singură dată doar.

— Dai numai dovadă de perversitate.

— Desigur... și ea avu un zâmbet descurajat.

— Doar dacă nu vrei să spui că în această casă... în această odaie... și descriind un cerc cu brațul ei alb care cuprindea toată colecția de amintiri victorioase, toate relicvele unei familii puritane, odinioară plină de vitalitate și putere - că în această odaie când ești sincer și cinstit, ești pervers.

El ar fi vrut să o întrerupă cu furie, dar ea ridicase mina și urmă:

— Nu, Anson, vreau să-ți spun sincer ce gândesc... fie că vrei să ascuți sau nu; fără ca să mă aștept la ceva bun de pe urma sincerității. Nu știu dacă, folosind chiar propriile dumitale cuvinte, tatăl dumitale s-a purtat într-un chip de disprețuit, sau nu. Nădăjduiesc că da... nădăjduiesc că a fost amantul doamnei Soames, atunci când dragostea vorbea trupului... da, chiar asta vreau să spun. Cred că ar fi fost mai bine dacă ar fi putut fi fericiți, cu adevărat, cel puțin un timp oarecare... în loc să trăiască într-un fel de letargie, în care toate zilele se scurg la fel... Socotesc că dintre toți, tatăl dumitale merita această fericire.

Ea oftă și adăugă încet:

— Ei, acum știi. El privi multă vreme ținând podeaua cu ochii lui rotunzi și inexpresivi, care o îngrozeau uneori pe Olivia din pricina marii lor asemănări cu acei ai bătrânei femei, care nu părăsea niciodată aripa de miazănoapte și pe care toată familia o desemna prin ea, ca

și când n-ar avea aproape nimic omenesc. În cele din urmă, el bombăni în mustața pleoștită, ca și când și-ar fi vorbit lui însuși.

— Nu pot înțelege ce ți se întâmplă.

— Nimic... absolut nimic. Nu m-am schimbat; numai că astă seară m-am săturat să tot răspund veșnic la toate, „da, da” și să joc mereu comedie, ca să putem trăi aici cu toții liniștiți, fără să ne întrerupem visul nostru., cu neclintita convingere că suntem superiori tuturor muritorilor, că pentru că suntem bogați, suntem și puternici și drepți... Oh! la ce bun toate aceste vorbe... Sunt tot aceeași, nu m-am schimbat; numai că astă seară am spus tot ce gândeam. Trăim într-un vis aici... un vis care, într-o bună zi, se va schimba într-un coșmar și atunci ce o să faci dumneata și mătușa Cassie și toți ceilalți?...

În focul discuției, sângele îi năvălise în obraji. Ea se sculă și se duse să se sprijine de cămin; era foarte frumoasă astfel, dar bărbatul ei nici nu observă. El părea cufundat în meditații adânci, cu trăsăturile crispate de încordarea minții.

— Nu știu ce se petrece - zise el peste câțva timp - cred că e din pricina Sabinei. Ea n-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici. Provoacă pretutindeni tulburare și totdeauna a fost așa... chiar când era fetiță. Ne întrerupea jocurile, spunând: „Nu vreau să mă joc de-a masa de copii. Ce nevoie să socoți apa tulbure drept Bordeaux! E un joc idiot”.

— Crezi că mai spune și acum că e un lucru idiot să socoți apa tulbure, drept Bordeaux?

El se întoarse fără să răspundă și începu să se învântească prin odaie pășind pe covorul victorian cu enormi trandafiri ofiliți:

— Mă întreb unde vrei să ajungi. Tot ce știu e că Sabina... Sabina e o femeie rea.

— O urăști pe Sabina pentru că e una din prietenele

mele?

— Ce lucru stupid spui! zise el cu glas plin de amărăciune.

Olivia oftă.

Nu, nu-i un lucru stupid îți dai foarte bine seama. (Ea cunoștea bine procedeele celor din familie, care se prefăceau totdeauna că nu înțeleg o observație justă, dar neplăcută).

Și de asta el refuză să răspundă; se întoarse spre dansa. Nu-l văzuse niciodată atât de tulburat și violent; era cuprins de o astfel de emoție încât, o clipă se părea că se va putea impune printr-o oarecare demnitate și autoritate:

— Și nici fata ei, care pare că vine din insulele Fidji, pe care a târât-o cu ea în toate părțile lumii și care și-a îmbăcsit mintea cu toate ideile barbare, nu-mi place mai mult.

Văzându-l într-o astfel de stare și auzind tonul lui, Olivia fu uluită de o intuiție trecătoare, ca un fulger, care îi lămuri toată însemnătatea cuvintelor lui și chiar a acelui lung șir de ani, pe care-i petrecuse aici, printre Pentlanzi, sau în impunătoarea casă de piatră cenușie de pe Beacon Street. Deodată, ea descoperi de ce se temeau Anson, mătușa Cassie și toată acea lume atât de complicată a familiei ei. Erau îngroziți la gândul că zidurile cu care era înconjurată existența lor și care erau înseși temeliile lor, ar putea fi dărâmate, lăsându-i fără apărare, dezgolind minciunile și vanitățile lor josnice, desființând acea armătură de legi și prejudecăți, pe care le construiseră ca să-i apere. Aceasta era pricina urii lor pentru O'Hara irlandez și de religie romano-catolică, el constituia o primejdie pentru liniștea lor. Această descoperire ar fi pentru ei o catastrofă, căci în oricare altă societate decât a lor, într-o societate în care toți acești bani, constituind un capital inalienabil, nu le-ar mai face un zid de apărare, ei n-ar mai avea nicio însemnătate. Deodată ei *n-ar mai fi fost*

decât ceea ce *erau* în realitate.

Pentru întâia oară că avea viziunea limpede și necruțătoare, așa că spuse liniștit:

— Cred că Theresa ți-e antipatică pentru motive nedrepte. Îți dă de bănuț, pentru că nu e ca ceilalți... nu seamănă cu tip ui de fată pe care ai învățat să-l socotești desăvârșit. Dumnezeu știe dacă sunt astfel de fete pe aici... toate se aseamnă între ele, ca boabele de mazăre dintr-o păstaie.

— Și ce e cu tânărul acela care o să vină la aceste două femei... Americanul acela care are un nume franțuzesc și care n-a călcat niciodată pe pământul țării lui? Îmi închipui că o să fie tot atât de ciudat, ca toate legăturile lor. Cine îl cunoaște?

— Sabina... începu Olivia.

El tăie vorba:

— Sabina! Parcă ei îi pasă cine e și de unde vine? E multă vreme de când ea a renunțat la societatea oamenilor cum ecade, din ziua când a plecat de aici ca să se mărite cu acei dezmațat de Levantin. Sabina... Sabina ar fi foarte fericită să ne facă un rău... nouă, care suntem rudele ei. Ne urăște; abia dacă își dă osteneala să fie politicoasă cu mine.

Olivia zâmbi, fără să se tulbure, și-și aruncă țigareta în foc, sub insipida gravură în oțel a Declarației.

— Începi să spui prostii, Anson. De data asta să ne mărginim la fapte. L-am văzut pe tânărul ăsta la Paris. Acolo i-a cunoscut Sybil. E deștept, foarte bine ca fizic și femeile mai sunt și altceva pentru el decât rândași. Mai există femei cărora să le placă să fie tratate astfel... ca femei... mai există chiar și unele dintr-astea aici la Durham. Nu, nu cred că ți-ar place. N-o să facă parte nici din clubul dumitale, nici din celegiul dumitale și va avea o altă concepție despre viață. N-o să-și aibă părerile gata formate încă de la naștere.

— E din pricina copiilor mei - nu vreau ca ei să se împrietenească cu oricine, cu primul venit.

Olivia nu se clinti. De data asta întoarse capul și zise cu blândețe:

— Dacă ești neliniștit din cauza lui Jack, nu-ți mai bate capul. N-o să se însoare cu Theresa. Cred că nu știi cât e de bolnav... Uneori, am impresia că habar nu ai de starea lui.

— Nu-i las niciodată pe doctori să plece fără să le vorbesc.

— Atunci ar trebui să-ți dai seama că n-au niciun rost... lucrurile pe care le spui!

— N-are nicio însemnătate! Sabina nu ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici.

Convorbirea avea să devină din nou inevitabilul și obișnuitul schimb de cuvinte zadarnice, avea să se învâртеască în cerc, la nesfârșit, ca veverițele în cușcă, fără să ajungă la vreun rezultat. De atâtea ori se întâmplase astfel.

Pentru a pune capăt discuției, ea se îndreptă spre cămin; chipul ei devenise din nou palid, iar ochii ei întunecați aveau cearcăne violete. Fragilitatea ei te uimea, violența acestei forțe, care țâșnise, pe neașteptate în ea, părea că-i zdrobise trupul.

— Anson - spuse ea încet - te rog să vorbim chibzuit. Mă voi interesa de această poveste dintre Sybil și O'Hara și voi încerca să aflu dacă e ceva serios. La nevoie, am să-i întreb pe amândoi. Și eu aș îi împotriva unui astfel de proiect, dar din altă cauză: O'Hara e prea în vârstă pentru dânsa. N-ai ce să te neliniștești, n-ai ce să te amesteci. Cât privește pe Sabina, am s-o văd cât de des voi dori.

Și rostind aceste cuvinte, ea devenise primejdios de calmă; aceasta era expresia care uneori o neliniștea pe mătușa bărbatului ei. Cu un oftat ușor, ea urmă:

— Anson, m-am arătat bună și blândă ani și ani de-a

rândul, și iată că astă seară... astă seară am impresia că sunt aproape la capătul răbdării mele. Îți spun asta numai pentru a te înștiința că lucrul n-o să continue la nesfârșit.

Luându-și eșarfa, ea nu așteaptă răspunsul lui, ci se îndreaptă spre ușă, cu același calm neliniștitor. În prag, se întoarce:

— Socotesc că, deocamdată, putem privi chestiunea ca și aranjată.

El rămase pironit locului, cu ochii țintă la ea, cu un aer mirat, ca și când își vedea pentru întâia oară nevasta, după atâția ani de zile; apoi, încetul cu încetul, această expresie de uimire se schimbă, făcând loc unei priviri viclene și aproape de ură, care se putea interpreta astfel: „Iată adevărata dumitale fire! Iată care era tot timpul adevăratul dumitale gând și niciodată n-ai fost de-a noastră. Totdeauna ne urai. Ai rămas o străină, o străină vulgară și de disprețuit”.

Buzele subțiri și batjocoritoare se decoloraseră puțin și vorbi cu un glas întretăiat; s-ar fi spus că se zbate deznădăjduit, ca un animal la pândă. Cuvintele se rostogoleau de pe buzele lui într-o cascadă năvalnică, asemeni unui val de oțel topit, care se scurge dintr-un cuptor a cărui gură o deschizi. Rostea cuvintele cu cruzime și fremătând de ură.

— În orice caz... în orice caz, nu vreau ca fata mea să se mărite cu un „*shanty Irish*” *i*). Și așa sunt destui în familie.

Olivia se propti de pervazul ușii, cu ochii negri măriți de uimire, ca și când n-ar fi putut să-și creadă urechilor. Apoi, stăpânindu-se, ea șopti cu o intonație de mahnire sfâșietoare, dar senină:

— Ce lucru urât ai spus!

Și după o clipă, ca și când și-ar fi vorbit sie-însăși, ea urmă:

— Va să zică, tot așa ai gândit de douăzeci de ani...

Și puțin după aceea:

— Aș putea să-ți dau un răspuns groaznic... atât de groaznic, că n-o să spun nimic, dar sunt sigură că dumneata, dumneata și mătușa Cassie, știți foarte bine despre ce-i vorba.

Închizând cu putere ușa, ea îl lăsă acolo uimit și scos din fire, în mijlocul amintirilor de familie; încet, ca într-un coșmar, ea se îndreptă spre scară, trecând prin fața tuturor strămoșilor Pentlanzilor, prăvăliașul emigrant, prin fața aceluia care ardea vrăjitoarele, a predicatorului profesional, a proprietarului Chippersului și a frumoasei și tragicei Savina Pentland, apoi, în întuneric, urcă până la odaia unde soțul ei n-o urmase de mai bine de cincisprezece ani.

Termen de dispreț pentru emigranții irlandezi, care trăiau în cocioabele mizerabile, sau shanties.

Ajunsa acolo, închise ușa fără zgomot și rămase o clipă în întuneric, cu urechea ciulită, ascultând cu toate simțurile la pihdă... La început, ea nu auzi nimic, decât doar mugetul înăbușit al talazurilor care-și croiau drum printre dunele albe, și urletul îndepărtat al unui dihor, în direcția cotețelor; după aceea desluși respirația ușoară care venea din odaia alăturată. Respirația era regulată și liniștită, ca și când băiatul ei ar fi fost tot ați, t de sănătos ca O'llara, Higgins sau acel tânăr Cyon, atât de voinic, pe care ea îl întâlnise la Paris, la Sabina. Simțea o bucurie atât de puternică, încât uită ce se petrecuse cu sâteva clipe înainte în salon. Pe când se dezbrăca fără să aprindă lumina, se oprea din când în când să asculte iar, cu toată ființa ei sălbatic încordată, ca și când prin puterea dorinței ar fi putut să împiedice ca acest sunet să se stingă vreodată. De mai bine de trei ani, ea nu intrase niciodată în această odaie fără spaimă, la gândul că o va întâmpina numai tăcerea. Când, în sfârșit, se culcă, în clipa în care era gata să adoarmă, fu trezită de un țipăt sălbatic,

aproape neomenesc... un țipăt înfiorător, urmat de bocănitul unor copite care izbeau de pereții de lemn ai boxei din grajd - și apoi înjurăturile lui Higgins, rândașul. Ea mai auzise pe iapa frumoasă și nărăvașă a lui John Pentland zvârlind cu copitele în pereții boxei și nechezind furios. Între dânsa și omulețul acela ca o maimuță exista o ură necruțătoare, ură care se îmbina, totuși, și cu un fel de atracție.

Ridicându-se în pat și tremurând încă toată, ea îl auzi pe băiatul ei spunând:

— Ești acolo, mamă?

— Da.

Se dădu jos, ca să se ducă în odaia alăturată, slab luminată de o lampă de noapte și îl găsi pe băiat întins în pat; părul lui blond închis era ciufulit și avea ochii mari deschiși.

— Cum îți merge, Jack! - șopti ea.

— N-ai nimic?

— Nu, nimic. Tocmai visam, când am auzit iapa.

Avea paloarea unui bolnav, i se vedeau venele albastre ale tâmpelor; totuși, se simțea mai bine decât acum câteva luni. Avea cincisprezece ani dar părea mai mic, mai degrabă i-ai fi dat treisprezece sau paisprezece, dar chipul lui avea pecetea unei maturități timpurii, ce se observă la toate ființele care n-au fost niciodată prea sănătoase.

— Serata s-a sfârșit? A plecat toată lumea?

— Da, Jack. E aproape ziuă. Ai face mai bine să încerci să adormi din nou.

El se întinse în pat, fără să-i răspundă; numai când se aplecă să-l sărute, ea îl auzi spunând încet:

— Tare aș fi vrut să pot merge la bal.

— În curând o să poți merge, Jack. Pe zi ce trece capeți mai multă putere.

O altă tăcere întâmpină aceste cuvinte și Olivia se gândi cu amărăciune: „El știe că mint. Știe că nu-i spun adevărul”.

Spuse apoi tare.

— Acum dormi... ca un băiat cuminte.

— Aș vrea să-mi povestești cum a fost petrecerea.

Olivia oftă:

— Atunci trebuie să închid ușa odăii lui Nancy, ca să n-o trezیم.

Ea se duse să închidă ușa care dădea în camera unde dormea bătrâna nursă și, așezându-se pe marginea patului, își începu povestirea, descriind pe rând oamenii care veniseră și tot ce se întâmplase, fără să uite nimic, cu o atenție scrupuloasă și cu toată imaginația de care era în stare. Ea voia, pentru că el avea atât de puține șanse să trăiască, să-i zugrăvească un tablou cât mai evocator cu putință, care să-i dea impresia că se bucură de viață.

Vorbi fără întrerupere, până în clipa când observă că băiatul adormise și că dincolo de mlaștini, cerul începuse să se coloreze în cenușiu, galben și trandafiriu, vestind zorile.

3 - cd. 620

CAPITOLUL III

Cinci Olivia - după ce devenise soția lui Anson Pentland - sosise în casa cea veche, satul Durham, care se afla în mijlocul ținutului, în spatele Pentlanzilor, venind dinspre mare, era invizibil, ascuns într-o adâncitură a terenului unde începeau mici ridicături care, la o distanță de o sută de leghe de acolo deveneau munți. Din această priveliște se desprindea o impresie de liniște adâncă; se știa că în această vale îndepărtată, dominată de o singură săgeată luminoasă, era cuibărit un sat pașnic cu case de lemn albe înșiruite de fiecare parte a singurei străzi numită Strada Mare, unde ulmii bătrâni își aruncau vara nenumăratele lor pete de umbră. Atunci era un simplu

cătuں cufundat pe jumătate în amortire, ici și colo se vedeau case goale, cu obloanele trase, care se ruinau încetul cu încetul și locuitorii erau mai puțin numeroși decât cu un veac înainte. Se împlineau șaptezeci și cinci de ani de când era pradă acestei amortiri, din ziua când o mare emigrație îi răpise pe cei mai voinici din tinerii lui cetățeni. În iarba deasă, care înconjura vechiul templu zăcea o lespede de marmură, care relata evenimentul, și a cărei inscripție spunea: „Adunați în acest loc, la 14 august 1918, episcopul Josiah Milford, pastorul acestei biserici și o sută nouăzeci de enoriași – bărbați, femei și copii – au pornit la drum, ocrotiți de credința lor plină de încredere în atotputernicia lui Dumnezeu, ca să întemeieze împărăția Lui și să facă să-i izbândească voința Sa în regiunile neexplorate ale teritoriilor din Apus 1).

Sub această inscripție erau săpate numele familiilor care întreprinseseră această călătorie, ca să întemeieze un oraș nou, devenit după aceea de o sută de ori mai bogat și mai înfloritor decât indolentul Durham. Pe lespedeaa aceea nu se putea citi numele Pentlanzilor, căci în 1818 aceștia deveniseră oameni bogați care locuiau iarna la Boston și vara la Durham, pe pământurile care fuseseră smulse înainte pustiului, de întemeietorul familiei.

Începând din ziua aceea și până în clipa când se instalaseră turnătoriile la Durham, satul se cufundă într-un fel de letargie, din ce în ce mai adâncă și, în curând, însăși biserica nu mai fu decât o clădire fără viață, care se transformă într-un muzeu plin de praf, cu mobile americane foarte ordinare, datând dintr-o epocă îndepărtată, muzeu unde arareori intra un vizitator și pe care consiliul municipal punea să fie zugrăvit în silă, la fiecare cinci ani, pentru că opinia publică făcuse din el un monument istoric. De foarte multă vreme familia Pentland trecuse, încetul cu încetul, la doctrina rece a Unitarienilor, sau la dogmele, mai puțin severe și mai la modă, ale

bisericii episcopale.

Acum douăzeci de ani după ce Olivia intrase la Pentland în familia Pentland, satul își recăpătase toată vitalitatea, în așa măsură, încât el se întinsese, de la vâlceaua pe povârnișul colinei, de partea mării, făcând să se înalțe în rânduri drepte și regulate, bungalow-uri urâte de stuc, care fiecare dintre ele adăposteau câte o mică familie de lucrători polonezi. În târg, în fața vechiului templu cu săgeată albă, de cealaltă parte a Străzii Mari, se înălța o biserică nouă, de asemeni din stuc.

— Dar a cărei armătură de lemn, vopsită în verde, era solidă

— Închinată cultului romano-cgtolic. În casele vechi de lemn, care se întindeau de-a lungul Străzii Mari, mai rămăseseră câțiva reprezentanți ai familiilor de odinioară, bătrâna doamnă Featherstone, care spăla rufe ca să-și poată hrăni patru copii mici, slăbuți, care n-ar fi trebuit să se nască niciodată; d-ra Haddon, o bătrână caraghioasă înfășurată totdeauna într-o mantie neagră, care trăia dintr-o pensie pe care i-o dădea

Teritoriile din Apus sau Western Rezerve erau regiunile care aparțineau încă Pieilor Roșii.

bătrânul John Pentland, pentru că era și verișoară îndepărtată de-a lui; Harry Peckhan, dulgherul satului; bătrâna doamnă Malson, care locuia singură într-o casă veche, umedă și respingătoare, plin de bibelouri de jad și fildeș, aduse din China de vapoarele bunicului ei; domnișoara Murgatroya, care de multă vreme făcuse din casa ei de păpușă un biet salon de ceai. Ici și colo mai rămăseseră câțiva urmași anemici, vrednici de stimă dar nevoiași, ai celor dintâi coloniști care veniseră să se stabilească în ținut odată cu Pentlanzii.

Turnătoriile - acele turnătorii care umpleau buzunarele câtorva familii bogate, care, vara se instalau la câteva leghe de Durham - transformaseră totul.

Însuși câmpul își schimbase înfățișarea. Niciunul din cei dintâi locuitori ai Noii-Anglii nu mai avea ogoare. Uneori, plimbându-te călare pe cărărui, întâlneai pe unul din ultimele vlăstare ale rasei, un țăran slab cu expresia neghioabă, stând pe un zid de piatră și mestecând un fir de iarbă; aceasta e tot ce mai supraviețuise; ceilalți fuseseră de mult înhățați de uzinele „Salem și Lynn”, sau se stinseseră tot căsătorindu-se prea des între ei și anemiați de o hrană neîndestulătoare. Cele câteva ferme care mai existau deveniseră proprietatea cehilor și polonezilor, oameni scunzi și voinici, trăind atât de strâns legați de pământul și animalele care-i înconjurau, că păreau puțin păgâni; oameni voinici, dar nu prea virtuoși, care înfăptuiau minuni pe pământul pietros și steril al Noii-Anglii și care îndărățul îngrăditurilor lor, priveau cu gura căscată pe marii seniori, cum erau Pentlanzii trecând călare în hainele lor roșii, înconjuțați de câini de vânătoare. Una câte una vechile ferme piereau, făcând loc unor întinderi necultivate așa încât caii și câinii să aibă mai mult loc ca să pornească în urmărirea vulpilor.

Aspectul ținutului se schimbase foarte mult.

De la ferestrele de sus ale casei mari de cărămidă, în stil georgian, unde locuia familia Pentland, îți puteai da seama de schimbările intervenite. Aveai înaintea ochilor o priveliște alcătuită din pajiști lipsite de verdeață, întretăiate de ziduri de piatră, pădurici și pini sau mesteceni argintii și mlaștini, în mijlocul cărora șerpuia, leneș, un râu mocirlos. Uneori, în ultimele zile de toamnă, pe acolo se aventurau căprioarele, coborând munții de la New Hampshire, iar vânătorile de vulpi nu aveau succes, căci câinii se rățăceau pe pista unui vânat mult prea repede pentru ei.

Ceva mai aproape, cuibărit într-un cot al râului, se întindea moșia în care se născuse Sabina Callendar și unde își petrecuse toată adolescența, moșie pe care o vânduse

cu multă ușurință lui O'Hara, politician irlandez și romano-catolic, venit nu se știe de unde ca s-o ia în stăpânire, să pună să se taie gardurile vii, să repare zidurile care se dărăpăneau și să se zugrăvească vechile clădiri, punând peste tot îngrădituri și portaluri, care păreau prea noi și bătătoare la ochi. În realitate, el își desăvârșise atât de bine opera, că ansamblul avea puțin din înfățișarea acelor moșii care se întemeiază la porțile orașului. Cât despre Sabina, ea se întorsese să petreacă vara într-una din acele case ale cumpărătorului, cu care se purta ca și un prieten, înfruntând pe mătușa Cassie, Anson Pentland și alții de seama lor.

Olivia cunoștea cel mai neînsemnat tufiș și cea mai mică piatră din această priveliște întinsă, de o frumusețe severă - de la primejdioasa carieră de nisip, care ascundea o parte din desigurile de soc ce o mărgineau până la păduricea de pini negri, unde Higgins descoperise, nu mai departe decât în ajun sau cu o zi înainte, o nouă generație de vulpi. Ea o privise în zilele fără soare, când era rece și apăsătoare, în zilele frumoase, când atmosfera era de o limpezime de cristal, când lumina accentuează conturul fiecărei frunze și ale celor mai neînsemnate crengi, și în zilele reci și umede, când o ceață mohorâtă care venea dinspre mare, cuprindea mlaștinile și acoperea tot câmpul cu un lîntoliu întunecat. Această priveliște era neospitalieră, necruțătoare și nu era niciodată veselă.

Din cauza ei, ea suferise totdeauna de o impresie de singurătate care - lucru ciudat - în loc să scadă, părea că se agravează cu anii. Niciodată nu se putuse obișnui cu tristețea mohorâtă care se desprindea uneori din ea. La început, priveliștea i se păruse liniștită și verde, ca un refren, unde putea găsi odihnă și pace... dar, de multă vreme, ea o vedea așa cum o văzuse Sabina în ziua aceea de la fereastra salonului de lectură, când se înfricoșase zărindu-l pe Higgins: era un ținut de o frumusețe rece și

aspră, un ținut puțin trist.

2.

Erau anumite clipe când amintirile din tinerețe ale Oliviei păreau că se limpezesc dintr-odată și-i năpădeau mintea, gonind noțiunea prezentului; numaidecât ea dorea, din toate puterile, să se regăsească în acest trecut depărtat, care altă dată i se părea mai nenorocit; această dorință o cuprindea, când suferea cel mai mult din pricina singurătății, când își dădea seama că, pe măsură ce timpul trecea, ea se închidea în ea însăși ca o broască țestoasă ce-și trage capul înăuntru, ca să se apere. Cu toate zâmbetele, atențiile și bunăvoința prea ieftină a celor care o înconjurau ea se simțea totdeauna, o adevărată străină printre Pentlanzi, rămânea îndărătul unor anumite ziduri, îndărătul unor anumite bariere, care nu vor cădea niciodată înaintea ei, pe care ea niciodată nu le va putea trece; în sfârșit, îi era cu neputință să împărtășească o grămadă din credințele lor.

Acum îi era greu să-și amintească limpede ce se întâmplase înainte de venirea ei la Durham; totul părea că-și pierde din realitate, se aburește, dispare sub greutatea zdrobitoare a devotamentului ei pentru vastul edificiu familial al Pentlanzilor. Ea uitase numele oamenilor și ținuturilor, confunda zilele și anii. Uneori, nu mai izbutea să se regăsească printre nenumăratele traversări, în cele două sensuri, ale Atlanticului și ale hotelurilor uriașe în care domnea un gol deplin și semănând, toate, și în care ea se perindase, alcătuind fantasmagoria întunecată a mediului în care se desfășurase copilăria ei.

Ea putea evoca, cu o precizie care îi strângea inima, cei doi ani fericiți, petrecuți la pensiunea din Saint-Cloud unde, timp de câteva luni în șir, avusese o odaie pe care o putea numi a ei, unde trăise liniștită, eliberată de teama de a o auzi pe mama ei rostind: „Azi trebuie să facem bagajele. Plecăm mâine la Petersburg sau Londra, sau San

Remo, sau la Cairo...”

Nu mai avea decât o viziune nelămurită a casei enorme de piatră, de culoarea șocolatei, înfrumusețată cu turnulețe și balcoane de formă ciudată care dădeau spre lacul Michigan. Vândută apoi dărâmată, această casă dispăruse, ca și toate celelalte lucruri care făceau parte din acel trecut depărtat. Ea nu-și putea aminti de tatăl ei, care murise când ea avea numai trei ani, dar cel puțin păstrase fotografia îngălbenită a unui bărbat înalt, frumos și puternic, al cărui chip era întunecat de o umbră de supărare, care trăda antecedentele scoțiene și irlandeze; murise în clipa când numele lui ar fi devenit celebru în lumea întreagă. De la el nu mai rămăsese nimic decât această fotografie și zâmbetul batjocoritor, pe care îl moștenise și dânsa și care-i flutura pe buze, când spunea: „Da, da”, cu înfățișare binevoitoare și avea de gând să facă tocmai contrariul.

Uneori, chiar și mama ei devenea un personaj tot atât de vaporos și ireal ca și cele de pe fotografiile caraghioase, datând din primii ani de după 1900... Ea nu mai vedea decât silueta impersonală a unei drăguțe femei elegante, cu ȧalia de viespe, a ăreii rochie se evaza în amândouă părȧile și care părea că se trezește la viaȧă din vechile albume, pe care le frunzărești cu o melancolie amuzată. Ea își reamintea de o femeie graȧioasă, destul de egoistă și înfumurată, ăreia îi plăceau lingușirile, dar care fusese destul de chibzuită, ca să nu se căsătorească cu unul din acei domni curtenitori, cu obrazul măsliniu, cu titluri pompoase, care veneau s-o viziteze în veșnicul și neschimbătorul salon de hotel, sau care o duceau la garden-party-uri, petreceri și curse. Din trecut, se profila neîncetat, imaginea unei fete cu bucle brune, clocotind de viaȧă, dornică de prietenie, care era lăsată totdeauna să se distreze, ducându-se să se plimbe cu guvernanta elveȧiană, sau făcând cunoștinȧă cu copiii, pe care-i

întâlnea în parcurile stațiunilor climaterice, pe plaje sau pe bulevardele din orașele Europei, unde trăgea mama ei – prieteni de o zi, care dispăreau a doua zi dimineată, și pe care ea nu-i mai revedea niciodată.

Își dădea acum seama că mama ei era tipul de americană din 1890; ea și-o înfățișa mai puțin sub trăsăturile unei persoane reale, decât sub acele ale unei eroine a doamnei Wharton.

Mama ei nu se recăsătorise niciodată, rămăsese bogata și drăguța doamnă O'Connel din Chicago până în ziua tragică (și aceasta era una din cele mai precise și mai îngrozitoare amintiri ale Oliviei), când murise, răpusă de malarie, pe când se afla în Italia, într-un sat pierdut, murdar, neavând lângă dânsa. ca s-o îngrijească, decât pe fata ei de șaptesprezece ani, șoferul rus și un medic, care nu era decât un șarlatan.

Seria imaginilor nelămurite și mai degrabă întristătoare se apropiau de sfârșit, când se ivea o casă întunecată de cărămizi roșii, în apropiere de Washington Square; când rămase orfană, venise să locuiască acolo la o mătușă din partea mamei, severă și acoperită de sus până jos de bijuterii, care era încredințată că Lenox, valea lui Hudson River și Washington Square erau centrul lumii... Mătușa aceasta nu vorbise niciodată cu tatăl Oliviei, pentru că avea, ca și Anson și mătușa

Cassie, o prejudecată împotriva irlandezilor, care se iveau nu știai de unde, încântători, plini de viață și voioșie.

Deci, ea rămăsese la optsprezece ani singură pe lume, fără

O familie, afară de o mătușă gătită cu bijuterii, fără prieteni, decât doar acei pe care și-i putuse face odinioară pe plajele și promenadele publice și cărora le uitase până și numele. Singura lume statornică pe care o cunoștea era aceea a mătușii ei; aceasta îi descria veșnic minunățiile unui New York care nu mai exista, sau strălucirea plușului

amestecat cu mirosul de camfor.

Olivia vedea acum lucrurile sub adevăratul lor aspect, înțelegea de ce Anson Pentland venise într-o seară s-o viziteze pe mătușa ei, ea îl socotise elegant și irezistibil, de ce în timpul mesei, prezența lui putuse transforma sufrageria de nuc și mahon, cu mobile masive, într-o odaie care avea o înfățișare de sărbătoare. Era un bărbat între două vârste – așa l-ar fi caracterizat tinerele fete – și el o înconjurase cu atenții măgulitoare. O dusesese chiar și la teatru, însoțită de mătușa ei, ca să asiste la o reprezentație a piesei *The City*, fără să-și dea seama că lipsa de morală a piesei îi va sili să părăsească sala înainte de sfârșitul ei. Aceasta se petrecuse într-o joi seara (ea își amintea chiar și ziua) și zâmbea încă, gândindu-se că cei doi tovarăși ai ei erau convinși că o tânără care trăise până atunci pe cordioarele marilor hoteluri europene trebuia să fie ținută departe de tragediile vieții.

În cele din urmă, ea fusese apoi poftită pentru câteva zile la Pentlanzi și acolo avusese revelația unei lumi a cărei existență n-o bănuise și care-i făcuse impresia unei case liniștite, în care toți se sileau să se arate prietenoși pentru motive pe care ea nu le descoperi decât mult mai târziu. Ea nu știuse niciodată nici măcar adevărul în privința mamei lui Anson.

I se spusese că era prea suferindă ca să poată vedea pe cineva. În ziua aceea îndepărtată, când ea se simțea atât de obosită și lipsită de dragoste, moșia familiei Pentland i se păruse gata s-o primească: ca un culcuș moale și acoperit cu mușchi, pe care ea se putea întinde și bucura de o odihnă fără sfârșit, unde își va putea face prieteni și să se stabilească acolo, ca o plantă pe care rădăcinile aveau s-o fixeze puternic de pământ.

Pentru un copil crescut la hotel, moșia Pentlanzilor era un rai; de aceea, când Anson Pentland a cerut-o în căsătorie, ea primi, dat fiind că n-avea o antipatie

deosebită pentru el.

Trecuseră douăzeci de ani, primăvara venise iarăși... acea primăvară care o întâmpinase la sosirea ei. Azi avea treizeci și nouă de ani, și rămăsese tânără; numai că totul se schimbase.

În anii ce urma ră nașterii Sybiliei și apoi a lui Jack, toate faptele mărunte ale vieții pe care ea o ducea printre Pentlanzi și în casa de piatră cafenie de pe Beacon Street, sfârșiră prin a se grupa și alcătui ră o imagine completă, pe măsură ce cele dintâi impresii, nelămurite și încălcite, se precizau. De aceea, evocând trecutul, ea începea să privească lucrurile cu luciditate rece a celor care nu mai au iluzii.

Ea revedea pe sfoasa fată, primită cu atâta căldură, pentru că Anson trebuia cu orice preț să se însoare și să aibă un moștenitor... Anson ultimul descendent masculin dintr-o familie atât de renumită. (*Familia Pentland și colonia Massachusetts Bay*). Ea se vedea așa cum trebuie să le fi apărut lor atunci... drăguță, tânără, neputându-se încrede în amabilitatea lor; ea nu era cunoscută în lumea lor restrânsă, dar în schimb era fermecătoare, distincția însăși, și foarte bogată. (Acum își dădea seamă ce mult trebuie să fi însemnat averea ei în ochii, mătușii Cassie). Anson nu era Făt-Frumosul sosit în goană s-o smulgă de la o mătușă neomenoasă, ci un bărbat destul de anemic, care trecuse de vârsta de treizeci de ani într-un chip înspăimântător, de sclav al conveniențelor. Ea își amintea, cu oarecare amărăciune, cât era el de fricos și ce silă îi inspira tot ce era în legătură cu căsătoria; ea nu-și dăduse seimă de ridicolul acestei atitudini decât când devenise mai matură și mai la curent cu obiceiurile lumii. Desigur își repetase mereu încercările zadarnice pe lângă tinerele femei pe care le cunoștea de multă vreme și nu dăduseră rezultate, pentru că, fără să știe de ce, trecea drept o ființă plictisitoare la culme; lăsat în voia lui, el nu s-ar fi apropiat

niciodată de o femeie și ar fi fost coborât în mormânt, tot atât de cast ca la naștere.

Știm acum că niciodată nu simțise față de ea cel mai neînsemnat sentiment de dragoste. Nu se căsătorise cu ea decât silit de ai săi, care-l hărțuiau mereu, cei morți ca și cei vii, căci în familia Pentland și morții păreau că sunt înzestrați cu o putere ciudată de supraviețuire. Mătușa Cassie și chiar acea biată nevinovată de domnișoară Peavey, bătrânul acela atât de temut, verii și toți defuncții, ale căror portrete se înșirau, în ordine, în hall, erau aceia care se căsătoriseră cu ea. Anson nu fusese decât un instrument; chiar dacă ea suferea cel mai cumplit, nu se putea opri să nu-l plângă, căci și el își distrusese viața.

Astfel, fermecătoarea și sfioasa necunoscută pe care o chema Olivia Mc. Connel, fata unui democrat, originar din Chicago, devenise această femeie neliniștită și, uneori, nenorocită, „străina” a cărei tărie îi susținea pe toți.

Olivia cunoscuse ceasuri groaznice de frământare, când Jack era bolnav, iar John Pentland îi împărtășise totdeauna chinurile, astfel că mama și bunicul nu mai aveau nevoie de cuvinte ca să se înțeleagă. Petrecuseră atâtea nopți alături la căpătâiul copilului care nu mai trăia – ca să spunem astfel – decât datorită luptei voințelor unite și pe care-l sileau să trăiască atunci când, horcăind, el ar fi putut ușor să treacă în somnul veșnic. Ei doi îl ținuseră în viață, pentru că-l iubeau și pentru că era ultimul băiat din familie.

Olivia avea, uneori, impresia că și Sybil lua parte la această luptă neconținută împotriva morții. Fata, ca și bunicul ei, nu spunea nimic, dar în adâncul ochilor ei se putea citi neliniștea. Această luptă nesfârșită, istovitoare era una din mărturiile de care nu se vorbea niciodată printre Pentlandzi – pe care se sileau s-o îngroape sub tăcere. Se îmbărbătau unul pe altul, cu un zâmbet încurajator: „Jack arată mai bine azi”, sau: „Poate că

doctorii se înșală". Sybil se preocupa acum de starea fratelui ei, ea îl observa, în timp ce lua seama că el să nu bănuiască, căci datorită acelui dar de a ghici pe care îl au bolnavii, el descoperea, fără greutate, când erau îngrijorați din cauza lui.

În timpul mesei convorbirea lăncezi. Sybil plănuia să-și ducă fratele într-un docar la fermă și de acolo până la dunele albe.

— Higgins o să vină cu noi - spuse ea - și să ne arate noua generație de vulpi din pădurea întunecată.

— Higgins are un dar ciudat; face totdeauna descoperirile acestea înaintea tuturor. El știe când ziua e bună pentru pescuit și când va ploua. Niciodată nu se înșală - comentă J acic.

— Nu, într-adevăr - zise deodată bunicul lui - nu se înșală niciodată, e într-adevăr ciudat... nu! s-a întâmplat niciodată, de când îl cunosc.

Tot timpul mesei el nu mai rosti alte cuvinte și Olivia, așezându-se în fața băiatului ei atât de palid, care părea atât de bolnav, nu izbutea decât cu mare greutate să însuflețească convorbirea. Uneori i se părea că-l mai poartă la sân, că făcea, într-un anume fel, parte din ea însăși. Când nu-l mai avea lângă dânsa, era chinuită de teama de a nu-l mai revedea. Știa că acest trup plâpând tănuia în adâncurile lui o ardoare și un foc pe care le avea de la dânsa și de la bătrân; că băiatul dorea, deznădăjduit, să răspundă chemării vieții, să călărească, să înoate, să alerge pe câmpie... și că flacăra care-l însuflețea, trebuia să fie veșnic înăbușită. Dacă cel puțin ar fi semănat cu Anson, tatăl lui, care nu cunoscuse niciodată această sete de a trăi!...

— Dragă Olivia - vorbea bătrânul - vrei să iei cafeaua cu mine în bibliotecă? Trebuie să vorbesc cu tine.

Ea ghicise bine. El era preocupat. Totdeauna se exprima astfel când intervenea vreo neplăcere și când

umerii lui bătrâni se încovoiau sub greutatea poverii; el îi spunea: „Dragă Olivia, vrei să vii în bibliotecă?”

Nu se adresa niciodată băiatului lui, nici surorii sale, ci Oliviei, numai ei. Ei păstrau pentru dâșii lucruri pe care ceilalți erau foarte departe de a le bănuî, și când el va muri, toate grijile aveau să o împovăreze doar pe ea... da, va veni rândul ei să înfrunte toate greutățile care complicau existența acestei familii, de care toată lumea ar fi spus că e bogată, respectată și că n-avea altă grijă decât să-și trăiască viața.

Când Olivia părăsi odaia ca să-l urmeze pe socrul ei, ea se opri o clipă ca s-o întrebe pe Sybil:

— Ești fericită, draga mea? Nu-ți pare rău că nu te întorci la Saint-Cloud, la pension?

— Nu, mamă; de ce nu m-aș simți fericită aici? E locul meu preferat.

Își puse mâinile în buzunarele taionului ei în formă de redingotă.

— Nu socotești că am făcut o greșală să te trimit la pension în Franța... departe de noi toți?

Sybil râse și-și privi mama în față cu o licărire strengărească în ochi, ca și cum și-ar fi închipuit că a descoperit un complot.

— Oare te gândești să mă măriți? N-am decât nouăsprezece ani, mai am încă destul timp.

— Sunt neliniștită, pentru că îmi închipui că o să fii greu de mulțumit.

Ea râse iarăși:

— Da, e adevărat. De aceea nici nu mă grăbesc.

— Ești mulțumită că Theresa e aici?

— Sigur, mamă, știi că o iubesc nespus.

— Atunci cu atât mai bine! Acum șterge-o. Mă așteaptă bunicul tău.

Fata se îndreptă spre terasa unde Jack aștepta la soare sosirea doctorului. Își schimbase mereu locul după

soare; voia să se așeze la soare, chiar acum în plină vară, ca și când nu i-ar fi fost niciodată destul de cald.

Olivia era, într-adevăr neliniștită din cauza Sybilei; începea să-și spună că mătușa Cassie avea poate dreptate, când dorea ca nepoata ei să aleagă o școală unde să-și regăsească prietenele ei de totdeauna, unde să devină zgomotoasă, neastâmpărată, repezită, să învețe să joace hockey și să ducă corespondență nevinovată cu tinerii pensionari din satul alăturat. Poate că era o greșeală că o trimisese într-un institut, unde elevele veneau aproape din toate țările lumii, unde va avea ca tovarășe franțuzoaice, englezoaice, rusoaice, americance, unde era silită să aibă relații cu „fete dansatoare sau artiste lirice”, cum spunea mătușa Cassie, mândrită. Știa că Sybil nu se distrase mai bine la bal decât Theresa, care o ștersese fără să dea nici cea mai mică explicație. Numai că în ceea ce o privea pe Theresa, faptul era mai puțin grav, căci căpșorul ei brun, era plin de cunoștințe extraordinare în ceea ce privea știința și pictura, ca și de idei ciudate, culese din cărți de psihologie. Theresa și mama ei erau niște singuratice, dar erau înarmate pentru asta. De altfel, le ocrotea asprimea lor, spiritul lor batjocoritor și disprețuitor. Poate chiar că n-ar fi trebuit să facă din Sybil „o doamnă” în înțelesul vechi al cuvântului, căci dacă judecai după serbarea din seara trecută, o „doamnă” n-o să-și mai poată găsi loc în lume. așa cum era ea organizată. Ce răspundere primejdioasă, să trebuie să supraveghezi o „doamnă”, mai ales când erai bigur că o să pună, ca Sybil, toate lucrurile la inimă!

Ea o voia fericită, fără să-și dea bine seama că regăsea în Sybil fata care fusese ea însăși odinioară și dorea să vadă înflorind în acea făptură izvorâtă din carnea ei, tot ceea ce ea nu putuse avea în viață.

Ea îl găsi pe socrul ei șezând în fața biroului mare de mahon, din odaia lungă, înaltă și plină de cărți, care îi era rezervată; instalat la acest birou, el conducea ferma și

administra averea, rodul unei administrații pricepute și a unei averi strânsă încetul cu încetul în trei sute de ani, și pe care nu se hotărâse să i-o încredințeze niciodată băiatului său. Biblioteca, în ciuda înfățișării ei mohorâte și reci era, totuși atrăgătoare: plutea acolo un miros de clini, mere, lemn de foc și, uneori, de whisky, căci aici venea bătrânul să-și caute singurătatea, când, cu un fel de frenezie dezamăgită, bea până își pierde cunoștința. I se întâmpla să rămână acolo o zi și o noapte și chiar să doarmă în jilțul lui de piele, refuzând să lase să intre altcineva, afară de Higgins, care venea să-l vegheze, și de Olivia. Aceștia erau singurii martori ai acestor crize, în timpul cărora el se îmbăta de unul singur. Lumea și chiar familia lui nu știau mare lucru despre asta: doar ce se mai afla din flecărelile servitorilor, când se plimbau seara pe câmp, pe cărările întunecoase, la adăpostul gardurilor.

John Pentland, având înaintea sa ceașca de cafea și un pahar de „Courvoisier”, fuma cufundat în gânduri, pradă unei adânci preocupări, căci nu-și ridică numaidecât ochii, când intră ea, ci continuă să privească drept înaintea lui, cu o expresie ciudată și vagă.

Ea luă o țigară din cutia de argint; el nu ridică capul decât când auzi aprinzându-se chibritul și, privind-o cu ochii lui pătrunzători, întunecați, îi spuse:

— Jack arată foarte bine azi.

— Da, n-a mai arătat de multă vreme atât de bine.

— Poate că, totuși, doctorii se înșală.

Olivia oftă și zise încet:

— Dacă i-am fi ascultat, n-ar mai fi fost de multă vreme în viață.

— Da, asta e foarte adevărat.

El luă o ceașcă de cafea și șopti:

— Aș vrea să-ți vorbesc despre Horace Pentland. A murit; am aflat-o azi dimineată. A murit la Menton și acum e vorba să hotărâm dacă să-l aducem aici, în țară, ca să-l

îngropăm la Durham cu restul familiei.

Olivia rămase o clipă tăcută, apoi îl privi și spuse:

— Dumneata, ce părere ai? De câtă vreme locuia la Menton?

— Sunt aproape treizeci de ani de când îi trimiteam bani, ca să nu se miște de acolo. Nu-i decât un văr. Totuși, bunicul meu era și al lui și ar fi pentru întâia oară, de trei sute de ani, când un membru al familiei nu-i îngropat aici.

— Afară de Savina Pentland.

— Da, încă zace acolo și am fi îngropat-o aici, dacă, ar fi fost cu puțință.

El făcu un gest spre mare, ca să arate locul, dincolo de mlaștini, unde frumoasa Savina Pentland, care era acum aproape un personaj de legendă, se odihnea sub nisipul alb și moale, în adâncurile fără fund ale oceanului.

— Ar fi dorit să fie îngropat aici? Întrebă Olivia.

— Mi-a scris, cu o lună sau două înainte de a muri, ca să mă roage acest lucru. Se părea că-l preocupa asta. S-a slujit de o expresie ciudată ca să-și exprime dorința: mi-a scris că ținea să se întoarcă la căminul familial.

Olivia rămase din nou gânditoare, apoi șopti:

— E ciudat... când s-au purtat atât de crunt cu el.

Gura bătrânului se înăspri:

— E din vina lui.

— Totuși... treizeci de ani, e multă vreme.

El lăsă să-i cadă scrumul țigării și o privi:

— Vrei să spui cu asta că acum totul trebuie uitat?

Mâinile albe și lipsite de orice bijuterii ale Oliviei schițară an gest:

— De ce nu?

— Pentru că lucrurile acestea nu se uită; în orice caz, nu în lumea noastră.

Fără să se tulbure, Olivia încerca să și-l înfățișeze pe acest Horace Pentland, pe care nu-l văzuse niciodată, bătrânul acesta puțin cam legendar, care murise, după ce

trăise treizeci de ani în exil.

— Există vreo pricină care să te determine, să-i refuzi un loc aici, printre alții?

— Nu... Horace a murit acum... Puțin interesează, la urma urmei, dacă rămășițele lui sunt îngropate aici sau în Franța!

— Desigur, afară doar dacă, totuși, nu s-au purtat cu ei mai puțin sever acolo... Nu sunt atât de necruțători.

Tăcură amândoi și s-ar fi putut crede că umbra lui Horace, osânditul - al cărui nume nu-l rostea nimeni în familie, afară de Olivia și bătrân, când erau singuri - se întorsese și se ridica înaintea lor, așteptând să afle ce aveau să facă cu rămășițele lui pământești. Când tăcerea plutea astfel în casa veche, Olivia se simțea cuprinsă de o neliniște nelămurită, căci asemenea tăceri apăsau adesea asupra casei în timpul serilor lungi când se adunau cu toții în salon, fiecare cu cartea lui, și ea avea atunci impresia că ființe nevăzute o spionează.

— Dacă dorea să fie îngropat aici - zise în cele din urmă Olivia - nu văd de ce nu am face-o.

— Cassie o să socoată că facem rău, căci prin asta o să reamintim un vechi și uitat scandal.

— Desigur că acum, asta nu mai are nicio însemnătate... Azi, când acest nenorocit nu mai există... desigur că ne este îngăduit să ne arătăm mărinimoși.

Pe neașteptate, John Pentland oftă, și acest oftat era sfâșietor, căci îți dădeai seama că-i scăpase cu toată extraordinara stăpânire de sine; el reluă numaidecât:

— Cred că ai dreptate, Olivia, am să fac ce spui, numai că o să tănuim acest lucru atâta vreme cât n-o să fie nevoie să-l comunicăm. De altfel, înmormântarea va fi făcută în cerc intim.

Ea ar fi plecat atunci, dacă atitudinea bătrânului n-ar fi făcut-o să înțeleagă că mai avea să-i împărtășească și alte lucruri. El n-avea nevoie de cuvinte, ca să-și exprime

voința. Când crai cu dânsul, era cu neputință să pleci, atâta vreme cât el nu-ți dădea voie s-o faci. Chiar băiatul lui, care avea aproape cincizeci de ani, nu era în fața sa, decât un băiețaș. Olivia așteptă, deci, aranjând ultimele crengi de liliac dintr-un vas mare de argint, care se oglindea pe mahonul lucios al biroului:

— Miroase frumos, spuse el, pe neașteptate. Silit ultimele crengi, nu-i așa?

— Ultimele, până la primăvara viitoare.

— Până la primăvara viitoare – repetă el, ca și când își vorbea sie-înăuși... – până la primăvara viitoare.

Apoi, revenindu-și

— E vorba și de Sabina. Sora de caritate mi-a spus că ea a descoperit că Sabina e aici. (El făcu gestul tradițional ca să arate aripa nordică). A cerut s-o vadă pe Sabina.

— Cine i-a spus că s-a întors Sabina? Cum a putut să afle?

— Sora nu știe. O fi auzit pe cineva rostindu-i numele sub fereastra ei. Sora spune că oamenii care sunt în această stare au intuiții uimitoare, ca și când ar fi înzestrați cu un al șaselea simț.

— Vrei s-o rog pe Sabina să se ducă s-o vadă? Ar face-o dacă i-aș cere-o eu.

— Ar fi supărător. De altfel, cred că asta ar putea avea urmări neplăcute.

Olivia se gândi puțin:

— Ce urmări? Desigur că n-o să-și mai amintească de Sabina. Când a văzut-o ultima oară, Sabina era foarte tânără!

— Ea și-a băgat în cap că suntem toți împotriva ei și că, într-un cuvânt o persecutăm.

El tuși, apoi buzele lui subțiri se întredeschiseră, ca să dea afară un nor de fum:

— Mi-e greu să-ți explic ce vreau să spun... poate că Sabina, ar încuraja acest sentiment, fără să aibă câtuși de

puțin această intenție... Și-ar putea închipui că Sabina e o aliată. Sabina are ceva neliniștitor în ea.

— Anson e de aceeași părere - zise încetișor Olivia - mi-a vorbit despre asta.

— N-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici. Nu știu cum să te fac să înțelegi asta, dar am impresia că pune la cale o farsă. Ne urăște pe toți.

— Nu, nu pe toți.

— Poate că pe tine, nu, pentru că nu ești de aici. Ura ei eu se manifestă decât față de acei dintre noi care am fost totdeauna aici.

— Totuși, te iubește mult.

— Tatăl ei și ou mine eram prieteni buni. Îi seamănă mult... nu era binevoitor și avea obiceiul să spună adevăruri neplăcute... Tovărășia lui nu era deloc căutată. Poate că de aceea are puțină simpatie pentru mine... în amintirea lui...

— Nu, e un sentiment mai adânc.

Încetul cu încetul, Olivia se simțea recăzând în starea aceea de toropeală nelămurită, care o copleșea din ce în ce mai des în ultima vreme. I se părea că viața din jurul ei devenea mai complicată și de nepătruns, se întuneca și-si pierdea orice claritate, până ce devenea o încâlceală de probleme neînsemnate, o adevărată mlaștină, în care ea se înămoalea, nefiind în stare să facă altceva. Nimeni nu se mai exprima limpede. Credeai că trăiești în mijlocul unor fantome. Și acest bătrân, socrul ei, era enigma cea mai de nedezlegat, căci nu puteai ști niciodată cât de mult înțelege ce se petrece în jurul lui și cât de mult se prefăcea, stăpânit de gândul că dacă tăgăduiește un lucru, el încetează să mai existe.

Șezând în fața lui, neștiind ce să gândească, ea începu să rupă în bucățele frunzele buchetului de liliac.

— Uneori cred că Sabina suferă - zise ea.

— Nu... n-are nimic. Ea e deasupra fericirii, ca și a

nenorocirii. Există într-însa o putere de rezistență, o asprime... identică celei a muchiei unui diamant șlefuit? E o femeie deșteaptă dar ciudată. E una din acele ființe stranii pe care, din când în când, oameni ca noi sunt siliți să le alunge din societatea lor. Sunt unice pe lume, în felul lor; totdeauna trebuie să ajungă la extreme. Și Horace era așa... dar în felul lui, purtarea sa era mai puțin cinstită.

Olivia îl privi, uimită de această perspicacitate. Astfel de observații neașteptate, asemănătoare unor licăriri fugare, o îndemneau să creadă că, în adâncurile ființei lui, bătrânul era mai sensibil, mai înțelept, mai impetuos și mai potrivit tradiției decât lăsa să se întrevadă. Ea își puneă totdeauna aceeași întrebare: „Ce știa el? Ce se ascundea îndărătul măștii nepăsătoare a obrazului lui bătrân, tăbăcit și zbârcit, cu expresie severă? Sau era înzestrat cu arta de a ghici, care se datora nu bolii lui, cum era cazul lui Jack, ci bătrâneții lui?”

— Am să-i cer Sabinei... începu ea.

— Deocamdată nu e nevoie. *Ea* pare că a uitat lucrul acesta. *Ea* o să se mai gândească la asta și atunci, cel mai bun lucru ar fi s-o satisfacem, orice s-ar întâmpla. Se poate însă și ca să nu se mai gândească la asta luni de zile... după plecarea Sabinei. Voiam numai să te consult... să-ți știu părerea, Olivia. Îmi închipuiam că ai putea obține asta de la Sabina.

Ea se ridică, dar când vru să se îndepărteze, îl auzi spunând:

— *Ei* i-ar plăcea poate să aibă câteva crenguțe de liliac în odaia ei.

Șovăi o clipă, apoi adăugă cu glas posac, fără intonație:

— Altă dată îi plăceau mult florile.

Olivia ocoli privirea ochilor negri și se gândi: „Altă dată ei îi plăceau mult florile... adică acum patruzeci de ani... patruzeci de ani nesfârșiți. Oh! Dumnezeuule!” Dar

peste o clipă, răspunse simplu:

— Nu poate suferi florile. Își închipuie că iau din aerul de respirat și o înăbușă.

— Ar fi trebuit să-mi închipui că te-ai și gândit la asta.

Timp de câteva clipe bătrânul o privi stăruitor; intimidată, ea întoarse puțin capul. Atunci, pe neașteptate, stânjenit, cu o tulburare care te uimea la un om cu înfățișare atât de severă, îi luă mâna și, sărutând-o pe frunte, șopti:

— Ești într-adevăr bună, Olivia. Toată lumea are dreptate, ești foarte bună. Nu știu ce-aș fi făcut toți acești ani fără tine.

Ea îi zâmbi, îi strânse prietenos mina și ieși, fără să rostească un cuvânt, spunându-și, pentru a suta oară, că trebuie să fie groaznic să ai o fire atât de puțin comunicativă, căreia să-i fie teamă, atât de mult, de orice manifestare a unui sentiment. Te simți parcă veșnic închis într-o cușcă de oțel, de unde poți privi afară, uitându-te la chipuri de prieteni, fără să poți comunica vreodată cu ființele.

Când ajunse în pragul ușii, auzi îndărătul ei un glas vesel, care spunea:

— Doctorii trebuie să se fi înșelat în legătură cu Jack. Noi doi i-am învins, Olivia.

Ea încuviință cu un zâmbet, dar în timp ce se îndepărta, un gând ciudat, aproape monstruos o stăpânea: „Dacă Jack ar supraviețui cel puțin bunicului său și bătrânul ar muri fericit! Dacă l-am putea ține până atunci în viață...”

Ea avea o viziune limpede a lucrurilor, care făcea ca, de obicei, să-i apară sub lumina lor cea mai crudă; copilăria ei singuratică și ireală îi dezvoltase această însușire. Ea se născuse astfel și când devenise femeie, observase că e mai degrabă un bine decât un rău. Într-o

lume care nu făcea decât să se amăgească pe ea însăși, erai puternic când priveai adevărul în față. Iată, poate, ceea ce lămurea de ce toți luaseră obiceiul să se adreseze ei. Dar, uneori, ea dorea cu înfocare ca slăbiciunea ei feminină să precumpănească și să nu mai fie decât o biată ființă fricoasă, gata oricând să facă apel la puterea bărbatului ei. Ea o invidia, uneori, pe Savina Pentland, moartă, cu mult înainte ca Olivia să se fi născut... acea Savina Pentland, frumusețea familiei, care era cheluitoare, nesăbuită și frivolă, care cumpăra șiraguri de perle, avea crize de lacrimi și leșina.

După plecarea Oliviei, bătrânul continuă să fumeze multă vreme; bându-și brandy-ul nu era mai singur decât adineauri când îi vorbea Oliviei. I se întâmpla adesea să stea astfel vreme de un ceas, fără să se miște, uitând, se pare, tot ce-l înconjură. Olivia îl găsisese de multe ori în această atitudine și totdeauna se retrăsese, fără să rostească un cuvânt, neavând inima să rupă vraja care-l înconjura.

Când, în cele din urmă, își sfârși țigara, o stinse cu un gest violent și, ridicându-se, părăsi biblioteca și o luă pe coridorul care ducea la scara întunecată, ce comunica cu aripa de Nord. El urca această scară în fiecare zi de când trebuise s-o lase pe ea tot anul la țară... în fiecare zi, la același ceas, ghetele lui mari cu tălpi groase, urcaseră, una câte una scările apăsând pe covorul vechi, ros. Acest spațiu, pe care speranța îl făcea, altă dată, să-l străbată cu o anumită plăcere, nu mai era, de multă vreme - de când orice nădejde pierise - decât îndeplinirea unor datorii neplăcute și monotone, asemănătoare călătoriei de pocăință a unui pelerin, urcând în genunchi trepte nefârșite.

În mai mult de douăzeci de ani, atât cât își amintea Olivia, el nu lipsise decât de două ori, fără să se întoarcă seara și numai pentru că era vorba de lucruri foarte

serioase. În timpul acestei perioade, el nu fusese decât de două ori la New York și nu se imbarcase niciodată pentru Europa, pe care n-o revăzuse de când făcuse, ca băiat, o lungă călătorie circulară, după itinerariul stabilit de bătrânul general Curtis într-o epocă atât de îndepărtată, încât acum părea că face parte din altă viață. Niciodată în decursul acestor ani îndelungați, el nu dezertase din această lume, atât de fără de cusur și desăvârșită în ochii familiei lui, în care el însuși nu se simțea la largul lui și nici chiar la locul lui. Destinul, cerințele rasei lui și evenimentele îi tociseră, încetul cu încetul, puterea de rezistență și, până la urmă ajunse, să adore aceiași zei ca și semenii lui. Din când în când el izbutea să scape de toți, timp de cât. era ceasuri: bea până se îmbăta turtă, dar se trezea totdeauna și nimic nu se schimba; zidurile închisorii îl încercuiau ca și înainte. Așa trebuie să fi simțit el cum se stingea cu încetul orice nădejde.

Nimeni, nici chiar Olivia, nu știa dacă el era fericit sau nenorocit; și nimeni n-avea să știe niciodată exact ce se petrecuse în adâncurile ființei lui, ce ascundea masca de nepătruns a acestui bătrân cu părul nins.

Când vorbeau despre el, oamenii spuneau: „Nu s-a mai văzut niciodată bărbat mai devotat ca John Pentland”.

Cu pas hotărât și fără să se grăbească, el merse până la capătul anticamerei și se opri, ca să bată la ușa albă. El îi vestea totdeauna vizita, căci uneori văzându-l că intră pe neașteptate, ea era atât de tulburată, că avea o criză nervoasă și nimeni nu mai putea s-o readucă în simțiri.

Imediat ușa a fost deschisă încetișor, cu îndemânare profesională de către sora Egan, adevărat automat, cu bluza uimitor de scrobită, scoasă ca din cutie, foarte capabilă, nepăsătoare și al cărei zâmbet chiar părea că apare și dispare după voința ei, făcându-te să te gândești la sunetele obținute prin apăsarea unei păpuși mecanice. Numai că era cu neputință să-ți închipui că poți apăsa pe

ceva așa țeapăn și colțuros, ca această infirmieră cu obrazul bubos. Când era de față unul din membrii familiei, zâmbetul acesta înflorea numaidecât pe chipul ei și falsa ei smerenie însemna: „Știi foarte bine că nu vă puteți lipsi de mine”; era zâmbetul unei femei, care se simțea foarte la largul ei, pentru că câștiga de trei ori mai mult decât semenele ei. Peste trei sau patru ani, ea își va fi pus destui bani de o parte ca să-și poată face un sanatoriu propriu.

Fără să înceteze să zâmbească, ea îl primi pe bătrân, spunând:

— Azi se simte foarte bine... e foarte liniștită.

Când ușa se deschise, tot coridorul fu năpădit de mirosul amețitor ce se răspândea din nenumăratele medicamente, care se deslușeau îngrămădite pe rafturi în penumbra odăii. El intră, închizând repede ușa în urma lui, căci lumina prea vie acționa asupra nervilor ei. *Ea* nu suporta să fie în apropiere o ușă sau o fereastră deschisă; chiar în această zi frumoasă, perdelele trase cufundau odaia în întuneric.

Ea își vârâse în cap că afară stăteau oameni la pândă, ca s-o spioneze... că sute de inși își turtiseră fețele îndărătul ferestrelor, ca să privească în odaia ei. În unele zile nu izbuteau s-o liniștească decât acoperind geamurile cu mai multe bucăți groase de postav negru. Atunci ea refuza să părăsească patul până ce nu înnopta, de teamă ca acele chipuri să n-o vadă în cămașă de noapte.

Sora nu izbutea să aerisească camera, decât recurgând la mici strategii și numai după căderea serii, de aceea, și plutea acolo un miros îngrozitor de medicamente, pe care ea nu le lua niciodată, dar pe care le îngrămădea pe etajere, în jurul ei, ca și fetișurile vracilor. În chestiunea aceasta trebuiseră să-i cedeze, tot așa cum o mulțumiseră, împiedicând să intre soarele, pentru că era singurul mijloc ca să rămână liniștită și să se evite de a o trimite într-un stabiliment, unde ar fi închis-o îndărătul ferestrelor

zăbrelite, eventualitate la care John Pentland, nici nu voia măcar să se gândească.

Când intră, ea era întinsă pe pat și trupul ei subțire și plăpând abia se deslușea sub pături... nu mai era decât umbra unei femei care altă dată, trebuie să fi fost seducătoare prin grația ei delicată. Numai linia fină a bărbiei, a nasului și a frunții mai erau mărturia acelei frumuseți.

Ea era o biată ființă ciudată, fantastică, cu pielea ca pergamentul, cu obrazul încadrat de păr alb, lipsit aproape de viață și fără zbârcituri, ca acel al unui copil. Când se așeză lângă ea, ochii albaștri și rotunzi, cu privirea plutind în vag, se întredeschiseră și-l priviră, fără să-l recunoască. El apucă una din mâinile plăpânde, pe care se întrezăreau venele albastre, dar aceasta rămase nemișcată într-ale lui, pe când dânsul o privea cu blândețe, fără să spună nimic. El încercă odată să-i vorbească, rostindu-i cu mâhnire numele: „Agnes”, dar ea nu clinti și pleoapele ei transparente nici nu clipiră.

Dânsul rămase așezat la căpătâiul ei, îndelung, în mijlocul întunericului adânc în care plutea mirosul dezgustător de farmacie; apoi auzind că bate cineva și orbit de lumina zilei când se deschide ușa, el își reveni din toropeală; în prag, domnișoara Egan, cu zâmbetul care făcea să i se vadă dinții, îl informă că „sfertul de ceas trecuse”.

După ce închise ușa, el se îndepărtă încet, coborî foarte gânditor vechea scară și în curând fu afară, în lumina orbitoare a soarelui de primăvară din Noua-Angâie. Trecu pe terasa plină de verdeață, mărginită cu mănunchiuri mari de iriși și bujori, printre care erau și lalele încă înflorite, și se îndreptă spre curtea grajdurilor, unde Higgins lăsase iapa murgă în paza unui tânăr polonez, care era folosit la toate treburile de la fermă.

Animalul minunat și delicat, care vibra ca un resort

de oțel, râcâia nervos pământul cu copitele, aruncându-și pe spate capul frumos. Rândașul, țărănoiul cu o chică blondă, se îndepărta de el, ținând frâul de la distanță. Observând acest grup, bătrânul începu să râdă și spuse:

— Nu trebuie să arăți că ți-e frică de ea, Ignațiu.

Flăcăul îi puse hățurile și se dădu câțiva pași înapoi, aruncând iepei priviri răzbunătoare.

— Ei, dar a vrut să mă muște - răspunse el, posomorât.

Fără să șovăie, cu sprinteneala unui tânăr, John Pentland își făcu vânt și sări în șa, nedând răgaz animalului să facă o săritură. Călărețul luptă eu putere cu iapa lui, și peste câteva clipe se îndepărtară în galop, în mijlocul unei grindini: de pietricele, și dispărură pe drumul ce străbătea livezile, de-a lungul pădurii de pini, spre cariera de nisip părăsită și care ducea la locuința doamnei Soames.

CAPITOLUL IV

În împrejurimile Durhamului, în acel colț al lumii atât de statornic, mătușa Cassie juca rolul de mesager oficios mergând din casă în casă, oprindu-se pe toate verandele, ca să culeagă sau să răspândească ultimele vești.

Când se zărea un nor de praf plutind deasupra pământului, mic fulg alb care se desprindea pe albastrul luminos al cerului Noii-Anglii și înainta deasupra gardurilor vii și zidurilor de piatră, puteai fi sigur că el vestea apropierea Cassiei Struthers, care își făcea obișnuitul turneu de vizite. Mergea totdeauna pe jos, căci nu putea suferi mașina și îi era o frică îngrozitoare de cai; o vedeai venind de foarte departe în veșnicele ei rochii de doliu de un negru-gri. Pentru o femeie de vârsta ei, mergea foarte sprinten, cu toată înfățișarea ei de castel care se clatină și a infirmităților pe care nu le ascundea nimănui. Sosea totdeauna la aceeași oră, afară de cazul când o nenorocire sau vreo întâmplare de un interes arzător o

făceau să sară etapele, căci era o femeie ordonată, care își aranja metodic ocupațiile, așa cum făcea să domnească o ordine meticuloasă în casa mare pe care o locuia împreună cu excentrica mătușă Bella.

Această locuință, la fel de mare ca o cazarmă, fusese construită de răposatul domn Struthers, pe vremea cupolelor și chioșcurilor, pe un teren pe care i-l dăruise bunicul mătușii Cassie în ziua căsătoriei ei. În casă era o risipă de ciucuri de pluș și de curele; fiecare lucru era pus exact la locul lui, încât te-ai fi crezut într-un muzeu. Niciodată nu găseai mucuri de țigări pe jos, nici praf în colțuri, căci stăpâna casei era totdeauna lângă servitori și paza ei nu era deloc mai prejos decât aceea a unui bătrân sergent-major migălos, făcând inspecția odăilor.

Biata domnișoară Peavey, a cărei ținută era din ce în ce mai neglijentă, și care cu cât se apropia de bătrânețe știa tot mai puțin să-și aranjeze afacerile, trăia într-o continuă spaimă și fusese silită să pună să se construiască o căsuță lângă grajduri, ea să-și adăpostească câinii ei din rasa Culu de Pomerania și pisicile ei siameze. Gândul că „animalele aveau să murdărească toată casa” o scotea din fire pe mătușa Cassie; după moartea domnului Struthers ea se și grăbi să transforme în muzeu „cabinetul” lui; odaia era de o curățenie exemplară și fusese purificată de mirosul ei de tutun și whisky: jilțul defunctului, din fața biroului, fusese puțin îndepărtat, ca și când fantoma lui se mai așeza în el. Pipa rămăsese în locul unde o pusese dânsul, ca și teancurile de hârtii bine clasate (care erau șterse cu grijă în fiecare zi, căutând să nu fie schimbată ordinea lor), așa cum le aranjase cu mâinile lui, în dimineața zilei când fusese găsit în acest jilț, cu capul ușor plecat pe spate, ca și când adormise.

În mijlocul mesei erau două volume frumos legate: „*Cornișele vechilor case din Bostona* și „*Plimbări și convorbiri în cimitirele Noii Anglii*”, cărți pe care le

scrisese în timpul ultimilor ani atât de triști ai vieții sale, când el se stingea încetul cu încetul, iar nevasta lui părea că-și recapătă puterea și rezistența nervoasă, care în timpul adolescenței ei, stârniseră admirația tuturor.

Se povestea că această casă era hărăzită să găzduiască o familie numeroasă, dar odată terminată, ea rămăsese mare și tăcută ca un mormânt, niciun glas de copil nu răsunase în ea, căci mătușa Cassie nu se însănătoșise decât după ce fu prea târziu ca să mai dea moștenitori domnului Struthers.

Sabina Callendar ar fi avut multe de spus în privința casei și căsătoriei mătușii Cassie, dar după obiceiul ei, păstra pentru ea deducțiile, așteptând ca și alte observații să-i întărească exactitatea lor. O ură necruțătoare și greu de explicat, întărită pe cele două femei una împotriva celeilalte. Se găseau mult mai des față în față decât ar fi dorit mătușa Cassie, căci Sabina, de la întoarcerea ei la Durham, făcea același lucru ca și mătușa ei, ducându-se pe jos din casă în casă, în căutare de vești și distracții... Se întâlneau în saloane, în ceardacuri și, uneori pe drumurile pline de praf; atunci își zâmbeau și în același timp își aruncau priviri pline de ură. Ele izbuteau să semene cu acele pisici îndușmănite, care-și petrec zile întregi spionându-se pe furiș una pe alta.

Mătușa Cassie îi mărturisi Oliviei că prezența Sabinei o tulbură. Totuși, cea dintâi vizită pe care o primi Sabina la Brook Cottage fu a ei. Când de la fereastra ei, Sabina o văzu apropiindu-se, înconjurată de un noruleț de praf, se simți transportată de plăcere. Silueta slabă înainta atât de repede, încât se ghicea că bătrâna era îmboldită de nerăbdare și încântată (credea Sabina), că are un pretext care-i îngăduia să treacă pe proprietatea lui O'Hara și să vadă transformările pe care el le făcuse în vechea vilă. În sfârșit, Sabina mai era incredințată că voia să-și dea seama cât de mult o pusese viața la încercare pe „nepoata

dragului domn Struthers". Ea venea să-i ureze în chip oficial bun venit în numele întregii comunități, cu tainica nădejde că avea să strângă în brațele ei un „copil răutăcios”, o femeie deznădăjduită, cu trăsăturile răvășite de vârstă și nenorociri, care după ce îi ignorase vreme de douăzeci de ani, se întorcea acum „smerită și zdrobită, implorând un semn de dragoste.

Văzând-o, Sabina simți că se trezește într-însa o grămadă de amintiri care datau de multă vreme, din timpul copilăriei sale; ea locuia atunci cu tatăl ei în vechea casă, care se înălța odinioară pe locul unde erau acum frumoasele coșuri ale aceleia pe care o construisese O'Hara; ea o tulea, ca să se joace singură în lăvada plină de napi și iriși, care creșteau în jurul acestui Brook Cottage, de unde pândea acum sosirea mătușii Cassie. Dar pe vremea aceea Brook Cottage era păărăginit, ferestrele nu mai aveau geamuri, ușile ieșiseră din țățâni - s-ar fi spus că e o fantomă de casă, pe jumătate îngropată sub crengile încâlcite ale liliacului și a broșteanilor, pe câtă vreme acum zidurile erau tencuite proaspăt, crengile liliacului bine tăiate și cu grijă curățite.

Privind pe bătrâna femeie, sprintenă și nervoasă, trecutul acela, pe care Sabina izbutise aproape să-l uite cu trecerea anilor, puse stăpânire pe ea atât de brutal, mâhnind-o tare de tot, încât avu deodată o impresie ciudată: se crezu din nou fetița sfioasă, urâtă și cu părul roșu, cu obrazul pistruiat, pe care mătușa Cassie o îngrozea și cu care, se purtau cu asprime un întreg șir de mătuși, unchi și veri care nu izbuteau să facă din ea „o fată cum trebuie”. S-ar fi spus că această siluetă neagră învia tot trecutul ei, căci cu douăzeci de ani înainte, bătrâna doamnă era animatoarea și suverana unui trib foarte numeros, ea care părea încă de atunci bătrână și-și petrecea viața întinsă pe o canapea, înfofolită într-un șal, dându-și părerile, care aveau putere de lege, și

manifestându-se când drăgăstos, când făcând critici severe. Or, iată că ea venea cu pas zglobiu, ca și când moartea domnului Struthers ar fi liberat-o într-un anume fel de legăturile care o enervaseră prea multă vreme.

Cele mai neînsemnate fapte se perindau, repede, în mintea vioaie și neînduplecată a Sabinei – ele se iveau dintr-odată și foarte limpezi: ziua în care ea fugise, ca să colinde prin lume și fusese găsită de bătrânul John Pentland în clipa când, ascunsă în tufișurile păduricii de mesteceni, se desfăta, mâncând afine. (Mai vedea încă mina severă cu care el condamnase această nesupunere nebunească, apoi expresia lui se îmblânzise văzând obrăjorii Copilăroși, mânjiți cu suc de afine). După aceea întoarcerea prizonierei, când mătușile se înghesuiau din jurul ei ca să-i îmbrace o rochie curată și silind-o apoi să stea nemișcată, în odaia lugubră cu musafiri, cu Noul Testament pe genunchi, până ce avea să revină la sentimente mai bune și să fie gata să se poarte ca „o fetiță cuminte și bine crescută”. Mătușile ei se agitau în jurul ei, îi aranjau rochia, repetând neîncetat: „Ce nenorocire că n-are fizicul mamei ei! îngrozitorul ei păr roșu o s-o facă să sufere mult”.

Își amintea și de duipă-amiaza aceea când Anson Pentland, micul lord Fauntleroy, fricos și fără vlagă, căzuse în râu și s-ar fi înecat, dacă n-ar fi fost acolo verișoara lui. Sabina, care-l scosese afară ud și urlând – fu copleșită, în loc de mulțumiri, cu imputări – pentru că îl îmboldise pe băiețel să facă prostii. De câte ori nu fusese pedepsită pentru că, simplă și sinceră, ea pusese întrebări pe care n-ar fi trebuit să le pună!

Până la moartea tatălui ei, când fu trimisă la unchiul ei, care locuia o casă strâmtă și înaltă, la Murray Hill, ea nu cunoscuse clipe fericite; avea douăzeci de ani și nu știa prea mare lucru despre viață, cum nu știa nimic nici despre dragoste și căsătorie. În ziua aceea – ea își dădea

seama cu o limpezime care nu mai respecta nimic, în timp ce vedea, precizându-se, silueta mătușii ei – începuse cu adevărat viața ei. Fină atunci, această viață nu fusese decât o înșiruire de întâmplări neplăcute, din care fericirea era aproape exclusă. Abia mai târziu, o serie de evenimente dureroase, tragice chiar, îi descoperiseră crudele realități ale acestei lumi și, încetul cu încetul, devenise mondena cinică și aspră, care șezând acum îndărătul ferestrei salonului, se regăsea, fără să știe prea bine de ce, într-un mediu pe care nu-l putea suferi – acea femeie chinută de nesățioasa și arzătoarea curiozitate pe care i-o inspirau oamenii și destinele lor, uneori ciudat de complicate.

Se lăsase atât de mult prinsă de evocarea acestui trecut, că uitase aproape că mătușa Cassie venea într-acolo și tresări auzind, deodată, un glas pițigăiat și cunoscut, care rămăsese uimitor de neschimbat și care o striga în vestibul: „. Sabina, Sabina dragă, e mătușa ta. Cassie! Unde ești?“, ca și când ea n-ar fi părăsit niciodată Durhamul, ca și când de douăzeci de ani nu s-ar fi schimbat nimic.

Zărind-o, bătrâna înaintă scoțând mici exclamații de tulburare, ca s-o strângă în brațe. Luase atitudinea pastorului care primește oaia rătăcită; plină de bunăvoință, ea ierta pe vinovată și o deplângea. Lacrimile, care îi veneau ușor în ochi, îi scăldau fața.

Sabina se lăsă îmbrățișată și zise:

— N-ai îmbătrânit câtuși de puțin, mătușă Cassie. Pari mai zdravănă ca oricând.

Însăși această observație arăta care erau legăturile între cele două femei; aceste cuvinte, în aparență prietenoase și, mai degrabă măgulitoare, deveneau jignitoare când erau adresate unei femei care toată viața ei se complăcuse în a face caz de proasta ei sănătate. Erau jignitoare și din pricina exactității lor: cu douăzeci de ani

înainte, la patruzeci și șapte de ani, mătușa Cassie fusese tot așa de ofilită ca și acum. Bătrâna răspunse:

— Draga mea copilă, sunt nenorocită... foarte nenorocită.

Ștergându-și lacrimile care-i curgeau pe obraz, ea adăugă:

— Peste puțină vreme, mă voi duce să-l întâlnesc pe dragul meu domn Struthers.

Viziunea mătușii Cassie, trecând pragul Paradisului, ca să-și regăsească bărbatul, căruia îi spusese totdeauna, chiar și în intimitatea vieții conjugale, „domnul Struthers”, îi stărnise Sabinei o poftă nebună de râs. Ea își spunea că „domnul Struthers” n-ar fi poate chiar atât de încântat pe cât își închipuia soția lui, de această întâlnire. Ea avusese totdeauna gândul ascuns că moartea fusese pentru domnul Struthers cel mai bun mijloc de a se libera. Ea protestă:

— Ei lasă... nu spune asta.

— Nu mai dorm... nu mai închid ochii toată noaptea.

Se așeză și privi în juru-i, ca să însemne cele mai mici amănunte, schimbările pe care le făcuse fiorosul O'Hara și mobila pe care o cumpărase pentru casă.

Dar Sabina o interesa mai presus de orice; aruncându-i multe priviri pe ascuns, ea cerceta, pe furiș, pe interlocutoarea ei; aceasta, care o cunoștea foarte bine, observă că bătrâna era stăpânită de o emoție puternică: venind aci, se așteptase s-o găsească pe Sabina zdrobită și nenorocită; în loc de asta, avea înaintea ei o femeie liniștită, foarte stăpână pe sine, și puțin prietenoasă, elegant îmbrăcată și cu o înfățișare minunată, de la părul ei roșu lucios (părul, de a cărei culoare și asprime erau atât de descurajate mătușile), până la pantoforii ei din piele de șarpe; era vădit că această femeie stăpânise evenimentele și izbutise să-și orânduiască viața așa cum voise, nelipsindu-i nimic.

— În tot timpul lipsei tale, Sabino, unchiul tău n-a

încetat o clipă să se gândească la tine. A murit, spunându-mi să am grijă de tine.

Și lacrimile îi șiroiră din nou pe obraz. („Oh! se gândi Sabina, n-o să mă las dusă de nas. N-o să izbutești să mă domini. Voi ști să te împiedic să te amesteci în treburile mele”). Tare, spuse însă:

— Ce păcat că am fost totdeauna atât de departe!...

— Dar nu te-am uitat, draga mea... deloc, nu trece o noapte fără să-mi spun înainte de culcare: „Iat-o pe biata Sabina care cutreieră lumea și ne întoarce spatele, nouă care o iubim”. (Ea oftă adânc). Gândul la tine nu m-a părăsit, m-am rugat pentru tine în nopțile nesfârșite când nu puteam dormi.

Totuși, Sabina, în timp ce vorbea aproape mecanic, își dădea seama, încetul cu încetul, că cu toate cele ce se petrecuseră, mătușa Cassie n-o mai înfricoșa. Fetița urâtă, sfioasă, fricoasă nu mai exista; ea fu ispitită chiar de dorința s-o provoace pe mătușa ei și se simți cuprinsă de o înflăcărare bătaioasă, care o însufleți toată. Își urma gândurile: „Nu s-a schimbat deloc. Se mai străduiește încă să ajungă până la mine, să mă stăpânească, să-mi conducă viața. E o caracatiță care-și întinde brațele și se agață de fiecare membru din familie, ca să orânduiască totul după dorința ei”. După atâția ani de zile, mătușa Cassie îi apărea sub o lumină nouă: îndărătul oftaturilor, lacrimilor, dovezilor de dragoste atât de superficiale, părea că se ascunde o asprime de o nuanță aproape sinistă. Poate că, din toată familia, numai ea, Sabina scăpase de strânsoarea acestor tentacule subtile, care se întindeau pretutindeni. Ea fugise, departe de ele. Acum mătușa Cassia trecuse de la descrierea amănunțită și impresionantă a sfârșitului domnului Struthers, la înșiruirea nenorocirilor care loviseră toată familia și pe toți vecinii: morții, ruperile de logodne, dezastrele financiare și, în sfârșit, sosirea în ținut a „fiorosului O'Hara”. Ea impută Sabinei că vânduse moșia

unui astfel de intrus. Pe măsură ce vorbea, chipul ei nu mai părea omenesc, ci semăna din ce în ce mai mult cu o forță impersonală și fără contur a naturii. Sabina, care ațintea asupra-i privirea pătrunzătoare a ochilor ei verzi, simți o ușoară spaimă. Îmbătrânind, mătușa Cassie devenise mai aspră și mai neînduplecată. Ea continuă discuția asupra divorțurilor care surveniseră la Boston apoi se aplecă înainte și-și puse mina nervoasă și slabă pe aceea a Sabinei, îngăimând cu glas întretăiat:

— Am fost din toată inima alături de tine în acea încercare. Nu ți-am scris niciodată, căci lucrul era prea neplăcut, ca să pomenim de el, dar acum îmi dau seama că nu mi-am făcut datoria. Însă am suferit pentru tine, am încercat să simt ce-ai simțit tu și să-mi închipui că scumpul domn Struthers îmi era necredincios... dar, firește, fără să izbutesc. Era un sfânt.

Ea își suflă nasul și repetă cu glas pasionat, ca pentru ea – însăși:

— Un sfânt! („Oh, da”, se gândi Sabina, „dacă a existat vreodată un sfânt, apoi fără îndoială că a fost el”).

Mătușa Cassie întrebuița acum altă tactică, încerca să plângă. Înconjurând-o cu fel de fel de mângâieri, bătrâna căuta să înlăture slăbiciunile și să-și recapete autoritatea pe care o avea asupra ei.

Ochii verzi ai Sabinei străluciră de o licărire aspră.

— L-ai văzut vreodată pe bărbatul meu? Întrebă ea.

— Nu - răspunse mătușa Cassie - dar am auzit vorbindu-se mult despre dânsul. Știu cât de mult ai suferit.

Sabina o privi cu o expresie ciudată și batjocoritoare.

— Atunci ai fost prost informată. Era un om încântător, n-am suferit deloc. Te asigur că aș fi preferat să împart această dragoste cu alte cincizeci de femei, decât să fiu iubită numai eu de unul din bărbații de aici.

Această declarație, de o vădită imoralitate, făcu pe mătușa Cassie să-și piardă cu totul cumpătul. Ea rămase

cu gura căscată, negăsind ce să răspundă la astfel de cuvinte. În viața ei n-auzise pe cineva făcând o mărturisire atât de crudă și de sinceră și într-atât de lipsită de pudoare.

Sabina continuă cu răceală, ducându-și până la capăt ofensiva:

— Până la urmă am divorțat, nu pentru că el mă înșela, ci pentru că era o altă femeie care dorea, să se mărite cu dânsul - o femeie pe care o respect și o iubesc... care a rămas prietena mea. Află că l-am iubit cu înflăcărare... că era o dragoste foarte senzuală. Nu eram singura care nu-i putea rezista. Era un fel de demon, dar un demon ademenitor.

Bătrâna rămase cam buimăcită, dar nu se socoti deloc înfrântă. Sabina văzu curând în ochii ei o privire care însemna limpede: „Iată, deci, ce a făcut lumea din biata Sabina atât de neprihănită, pe care o iubeam atât de mult”. Ea spuse, în sfârșit, cu un oftat:

— Toate aceste lucruri mă tulbură; nu știu încotro mergem.

— Nici eu! - răspunse Sabina, ca și când i-ar fi împărțășit întru totul părerea.

Își dădea seama că lupta încă nu se sfârșise; căci mătușa Cassie știa să se stabilească într-o poziție, care nu putea fi luată cu asalt, nu mai vedeai în ea decât milă, grijă plină de emoție, îngăduință și blândețe smerită, toate astea întovărășite de lacrimi, așa încât nu izbuteai niciodată să îndepărtezi aceste văluri și să-i spui: „Ei, iată-te, în sfârșit, demascată, bătrână afurisită intrigantă”. Desigur, dacă mătușa Cassie ar fi trăit pe vremea lui Preserved Pentland, strămoșul ei, care persecuta vrăjitoarele, ar fi fost arsă, fiind socotită și ea vrăjitoare.

Totuși, Sabina, dincolo de masca chipului ei fardat, continua să sufere în tăcere în străfundurile ființei ei, nimeni pe lume n-o bănuise vreodată; ce chin îndurase ea

în aceste ocazii: își simțea inima sfâșiată, când vorbea sau chiar rostea numele lui Richard Callendar. Ea reluă tare:

— Și doamna Pentland ce face? Vorbesc de Olivia... nu de verișoara mea, știu că în starea ei nu mai poate exista nicio îmbunătățire.

— Nu, niciuna... E unul din lucrurile pe care n-o să le înțeleg niciodată; de ce a supus Dumnezeu la o astfel *de* încercare pe un om atât de bun ca fratele meu?

— Dar Olivia? urmă Sabina, tăind scurt această introducere, care anunța în mod vădit, un monolog pios.

— Oh! Olivia - răspunse mătușa Casrie, începând cu, volubilitate, să-i dea vești despre tânăra doamnă Pentland - Olivia e un înger... un înger, o binecuvântare trimisă de Dumnezeu bietului meu frate. Dar de câțva timp nu se simte așa bine; mi-a răspuns destul de aprins... și a tratat-o prost pe biata domnișoară Peavey, care e atât de sensibilă. Nu înțeleg ce i s-a întâmplat.

Se părea că frumoasa Olivia, cu toată energia ei, trecea printr-o depresiune nervoasă. Suferea, dar mătușa - Caissie nu-și putea explica de ce nu e fericită... ea care avea tot ce o femeie poate dori pe lume.

— Totul? - repetă Sabina.

— Poți avea totul pe lumea asta?

— E vina ei, dacă nu e fericită. Are tot ce-i trebuie: un soț bun... un bărbat care nici nu se uită la alte femei.

— Și nici la a lui - întrerupse Sabina. Îl cunosc foarte bine pe Anson, am crescut împreună.

Mătușa Cassie socoti că nu e bine să discute acest lucru. Ea continuă cu înșiruirea fericirilor Oliviei:

— E bogată...

Însă și aici Sabina întrerupse:

— Dar ce pot face banii, mătușă Cassie? Cei din lumea noastră suntem bogați, asta-i nenorocirea. Crezi că lucrul acesta ți se cuvine. Dacă îți pierzi averea, nu mai faci pur și simplu parte din lume. Banii nu contribuie deloc

la fericite.

Mătușa Cassie începea să enerveze:

— N-ai spune asta, dacă n-ai fi bogată - observă ea cu asprime - dacă tatăl și bunicul tău nu și-ar fi administrat bine averea.

Se stăpâni și cu un gest de protest, spuse:

— Eu n-o condamn pe biata noastră Olivia. E ceh mai bună și cea mai deosebită dintre femei. (Toată persoana ei exprima din nou numai milă, blândețe și iertare). Numai că în ultima vreme mi se pare păm ciudată.

Buzele rujate ale Sabinei, schițară un zâmbet:

— Ar fi, într-adevăr, prea mare nenoroc, dacă în familia Pentland ar înnebuni două femei, una după alta.

Mătușa Cassie, pierzându-și sângele rece, fu cât pe aci să fie încă o dată înfrântă și bombăni furioasă. Sabina îi veni în ajutor:

— Dar Anson - întrebă ea ironică - ce se aude cu iubitul Anson?

Convorbirea atinse și marea operă întreprinsă de Anson: „Familia Pentland și colonia Massachusetts Bay” și se opri la valoarea ei de neprețuit, în ce privește contribuția pe care o aducea la istoria națiunii; când epuiză acest subiect, bătrâna începu să vorbească de sănătatea șubredă a lui Jack, spunând cu glas plin de melancolie:

— Știi că nu e decât o chestiune de timp. Cel puțin, așa spun doctorii. Cu o inimă ca a lui, nu e decât chestiune de timp.

Și ochii i se umplură din nou de lacrimi.

— Și, totuși - rosti încet Sabina - pretinzi că Olivia are tot ce trebuie ca să fie fericită.

— Dumnezeu! - răspunse mătușa Cassie - poate că n-are chiar totul!

Înainte de a pleca, ea ceru vești despre fata Sabinei și află că aceasta plecase până la Pentlandzi, s-o vadă pe

Sybil. Fuseseră împreună la pension în Franța, spuse Sabina. Erau foarte bune prietene acolo.

— Da - spuse mătușa Cassie.

— Nu voiam ca Sabina să fie trimisă la pension în străinătate. Fetele se întorc de acolo cu capul îmbâcsit de idei extraordinare, mai ales când e vorba de o școală unde e primit oricine. De când s-a întors aleasă, Sybil se poartă foarte ciudat. N-aș fi uimită ca acesta să-i dăuneze succesului ei la Boston. Tinerilor nu le plac fetele care se deosebesc de celelalte.

— Poate că s-ar putea mărita în altă parte decât la Boston. Ideile bărbaților variază de la un loc la altul. Chiar la Boston trebuie să fie câte un bărbat care să nu spună, vorbind despre o femeie. „Ce femeie de treabă e doamna cutare”. Chiar la Boston trebuie să fie bărbați care să iubească femeile care știu să se îmbrace... femeile care's în adevărate doamne.

Mătușa Cassie era din nou gata să se supere, când Sabina o preveni:

— Nu te simți jignită, mătușă Cassie. Dau acestui cuvânt sensul pe care-l avea altă dată, sensul poetic. De altfel, cu cine s-ar putea mărita dacă nu, cu un văr sau o rudă?

— Trebuie să se mărite aici, să aleagă dintre oamenii pe care i-a cunoscut totdeauna. E un Mannering care ar fi o partidă bună și cel mai tânăr din băieții lui James Thorne.

Sabina zâmbi:

— Deci ai și făcut planuri pentru ea? Ai hotărât totul?

— Nu, nu-i nimic aranjat. Mă gândesc doar la asta căci îi doresc binele. Dacă s-ar mărita cu unul din acești băieți, ar ști ce o așteaptă. Ar fi totdeauna sigură că se mărită cu un gentleman.

— Se prea poate - zise Sabina... - E foarte cu putință.

Dar diavolul, care părea că pusese stăpânire pe ea o

îmboldi să adauge încetișor:

— Totuși cu Horace Pentland... n-a existat niciodată o siguranță absolută. (Hotărât lucru, Sabina asta nu uita nimic).

În clipa aceea ea zări foarte aproape de pragul ușii care dădea pe terasa ce se înălța deasupra mlaștinilor, un om brun, bine făcut și îndesat, în care recunoscuse, cu o bucurie neașteptată, pe O'Hara. Venise peste câmpuri, însoțit de micul și nervosul Higgins, care se despărțise de el, ca să o ia pe drumul ce ducea spre Pentland. Văzându-l, mătușa Cassie avu un singur gând: să încerce să o șteargă cât mai repede, dar Sabina o reținu cu o drăgălășenie nelineștitoare:

— Trebuie să faci cunoștința cu domnul O'Hara. Cred că nu l-ai întâlnit niciodată. E un om încântător.

Prin asta își crea o poziție din care bătrâna nu putea să o șteargă fără să fie ridicolă.

Ridicând atunci glasul, ea spuse prietenos:

— Intră, domnule O'Hara... Doamna Struthers e aici și ține foarte mult să-l cunoască pe noul ei vecin.

Ușa se deschise și O'Hara intră în odaie. Era un bărbat ca de vreo treizeci și cinci de ani, cu obrazul pârlit de soare și statura destul de masivă; avea un cap cu linii armonioase, părul lui negru și bogat era tuns foarte scurt; ochii-i albaștri trădau originea irlandeză, cu acea lucire răutăcioasă când văzu manevra Sabine. Persoana lui dădea o ciudată impresie de forță. Era fără pălărie și obrazul îl avea foarte bronzat, dovedind, astfel, sănătatea și vigoarea de care se bucura.

La prima privire îi se părea comun, vulgar, în mijlocul acestei societăți care era caracterizată prin finețea trăsăturilor; poate că moștenise acești mușchi de la un cărauș de pietre? La început Sabina împărtășise această părere, dar după aceea fusese cucerită de forța lui brutală, față de care celelalte lucruri nu mai aveau însemnătate. De

altfel, nu era dânsa o femeie e foarte inteligentă, dedicându-se cu înflăcărare studiului caracterelor, ca să descopere tendințele lor fundamentale? Ea era sigură că un bărbat, cu o privire atât de pătrunzătoare și batjocoritoare, nu putea fi vulgar.

El înaintă fără grabă, cu o expresie încântătoare de respect, care nu era, totuși, lipsită de o notă ridicolă; dar nu puteai fi prea și gur că această atitudine, care te făcea să te îndoiești de educația sa, nu era ceva voit.

— Sunt încântat, zise el; o cunosc, desigur, pe doamna Struthers, din vedere, am zărit-o ades la expozițiile hipice... la cursele de *whippets* 1).

Mătușa Cassie se ridicase în picioare și stătea țeapănă ca un stâlp; ar fi avut aceeași atitudine de retragere instinctivă dacă s-ar fi găsit pe neașteptate în fața unui șarpe cu clopoței.

— Și eu te-am zărit - zise ea - și, firește, am văzut toate îmbunătățirile pe care le-ai făcut la fermă.

Ea rosti cuvântul „îmbunătățirile” cu oarecare ironie. Sabina interveni:

— Să luăm o ceașcă de ceai. Ia loc, mătușă Cassie.

Dar mătușa Cassie nu se lăsă înduplecată.

— Am făgăduit Oliviei să fiu la ora ceaiului la Pentlandzi - zise ea - și am și întârziat.

Punându-și mânușile negre, se întoarse brusc spre O’Har a:

— Fără îndoială că o să ne revedem, domnule O’Hara, deoarece suntem vecini.

Apoi o sărută din nou pe Sabina și șopti:

— Acum că te-ai întors printre noi, nădăjduiesc că vei veni să mă vezi adesea. Casa mea doresc să fie și a ta.

Ea se adresă lui O’Hara, spunându-și că-i putea servi în lupta împotriva Sabine:

— Știi, domnule O’Hara, că în felul ei e trădătoare? A fost crescută aici și după aceea ne-a părăsit timp de

douăzeci de ani. Nu e câtuși de puțin credincioasă.

Tot bătoasă, ea își ținu micul discurs pe ton șagalnic, ca și când ar fi fost o simplă glumă, ceva neînsemnat. Totuși, expresia ei era plină de subînțelesuri; era maestră în acest gen de tactică.

Sabina o însoți până la ușă și când se întoarse, îl găsi pe O'Hara stând în picioare lângă fereastră, urmărind din ochi și

câine ogar, împerecheat cu terrier.

lueta mătușii Cassie, care se îndepărta pe șoseaua ce ducea la Pentlandzi. Sabina privi o clipă pe bărbatul, al cărui trup voinic și drept se deslusea în lumina slabă a amurgului, și o intuiție neașteptată o făcu să înțeleagă dușmănia care exista între aceste două ființe. Ele păreau simbolurile vii a două mari forțe, una negativă, una foarte pozitivă, una veche, personificând sfârșitul lucrurilor; alta nouă, plină de-o vitalitate minunată și aproape covârșitoare. Erau de neconciliat; desfășurarea firească a vieții voia ca ele să fie necruțator de potrivnice, până la capăt. Sabina știa în mod sigur cine avea să dobândească victoria finală, căci chiar viața nu respecta deloc tot ce apăra mătușa Cassie. Aceasta era lecția pe care o învățase din fapte, de când fugise de la Durham și luase contact cu realitățile viguroase, de care nu poți scăpa în lumea aceasta mare. În cele din urmă vorbi și ea și spuse cu glas nepăsător:

— Doamna Struthers e o femeie deosebită.

O'Hara se întoarse și în ochii lui albaștri străluci o licărire răutăcioasă:

— Nu mă îndoi esc că e extraordinară - zise el.

— Și reprezintă o adevărată putere - urmă Sabina - unește prevederea șarpelui cu blândețea porumbiței. Nu e bine să subestimezi o astfel de putere. Și acum, spune-mi te rog... cum bei ceaiul?

El nu luă ceai, ci numai o bucată de pâine prăjită, pe

care o mânca fără să se grăbească; după aceea fumă o țigaretă, simțind în mod vădit o mulțumire naivă, jucând rolul proprietarului care vine să întrebe pe chiriașă dacă totul e cum trebuie. O simpatiza pe această femeie inteligentă și aspră, care azi nu mai era acasă la ea pe această moșie, pe care el o cumpăraseră și în care altă dată trona ea. De câte ori se oprea acolo, gândul că el, O'Hara izbutise să aibă această fermă, chiar în inima acestei regiuni locuită numai de oameni cu stare, aparținând celei mai bune societăți, îl uimea prin neverosimilul lui și-l incinta de mulțumire. Era destul să se întoarcă și putea vedea în oglindă cicatricea mare pe care i-o lăsase la tâmplă o sticlă, spartă în cursul unei lupte, la care participase în tinerețe, în India. El, Michael O'Hara, fără bani, fără protecție, care n-avea altă educație decât aceea pe care și-o făcuse singur, ajunsese la această poziție socială înainte de a împlini treizeci și șase de ani. În toamnă își va pune candidatura pentru Congres, și era sigur că va fi ales în mahalalele irlandeze. El, Michael O'Hara, era pe cale să devină unul din cei mai de seamă oameni ai Noii-Anglii, al acestui ținut care, altă dată, era micul paradis inaccesibil al unor oameni ca Pentlandzii.

Totuși, trebuia să se ferească de a lăsa pe cineva să bănuiască marea mulțumire pe care o încerca. Da, el se simțea atras de această femeie ciudată, care ar fi trebuit să fie dușmana lui și care, printr-un fenomen de neînțeles, nu era. Îi plăcea sinceritatea și înțelepciunea gândirii ei, ca și felul ei de a-l cerceta, când el ședea în fața ei, cum ar fi făcut cu un mic cărăbuș așezat la microscop și pe care l-ar fi întors pe toate părțile. Astfel ea afla tot ce voia să știe despre dânsul. Desigur că el observa acest lucru, căci și el era deprins cu acest joc. Își făcuse drum în viață, folosind astfel de procedee. Pe de altă parte, el era mirat că o vede atât de deosebită de mediul din care era originară. El presimțea că în cursul vieții ei i se întâmplase ceva

îngrozitor, care îi dăduse o înțelegere vie și o claritate extraordinară a minții. Știa de asemeni - el ghicise aceasta numaidecât, chiar în ziua când mașina ei se oprise în fața ușii vilei - că ea descoperise ceea ce el știa de multă vreme; și anume că nicio putere nu egalează pe aceea a individului, care nu caută să „se arate altfel decât e - că nimic nu e atât de neînvins ca puterea unei sincere onestități și că nimeni nu izbutește mai bine decât cel care contează pe propriile lui forțe. El nu știu a unde învățase ea aceasta, dar era o femeie căreia de aici înainte nu i se mai putea întâmpla nimic.

Au vorbit în chip plăcut câțeva vreme despre felurite lucruri; având în vedere relațiile lor recente, se înțelegeau în chip excepțional; vorbiră despre fermă, despre Pentlandzi, despre uzine și despre polonezii din Durham, despre înfățișarea ținutului, atunci când Sabina era copilă. Simțea că ea nu încetează să-l examineze și să-l observe, căutând să definească accentul imperceptibil pe care-l avea el când vorbea și originea pronunțării lui nazale destul de aspră, consecința zilelor petrecute în India, sau alături de tatăl lui, irlandez superstițios și trândav. Cu toate că el nu știa că ea avea printre prietenii ei bărbați și femei de toate naționalitățile și că trăia înconjurată de oameni inteligenți și celebri, arhitecți, pictori, politicieni, savanți; cu toate că nu știa că ea refuza, neîndurătoare, să se alăture acelor pe care-i califica „oameni desăvârșiți”, chiar dacă nu știa care era viața ei la Paris, Londra și New York, viață care n-avea nimic e comun cu aceea care se ducea la Boston și la Durham, el era, totuși sigur... mai bine zis își dădea seama că deși mediile din care făceau parte erau atât de deosebite, exista o anumită înrudire între ei, că amândoi ajunseseră să socotească lumea ca o prăjitură, din care puteai mânca toate migdalele, dacă știai cum să procedezi.

La rândul ei Sabina șovăia să se destăinuie pe de-

a întregul, dar își dădea seama, încetul cu încetul, de această afinitate. Scânteia care țâșnise între ei era cu totul străină de dragoste și lipsită de orice emoție sentimentală. Ea era cu cel puțin zece ani mai în vârstă decât O'Hara și pentru dânsa aceste lucruri nu mai existau de multă vreme. Ei simțeau plăcerea pe care o au două personalități puternice când se cunosc.

O'Hara fu cel dintâi care se folosi de această înțelegere, în toiul discuției el începu, deodată să vorbească despre Pentlandzi.

— N-am fost niciodată și nu știu ce se petrece acolo, dar observ de departe viața pe care o duc Pentlandzii și mă interesează. S-ar spune că se scurge ca un vis, toți membrii familiei par morți, afară de doamna Pentland și Sybil.

Sabina zâmbi:

— O cunoști deci pe Sybil?

— Călărim în fiecare dimineață împreună. Ne-am întâlnit din întâmplare într-o dimineață pe drumul care serpuiește de-a lungul râului și de atunci ne întâlnim aproape zilnic.

— E o fată adorabilă. A fost împreună cu fata mea, Thereza, la pension, în Franța. O vedeam mult pe atunci.

În adâncul minții ei se născu gândul că perspectiva unei căsătorii între Sybil și O'Hara ar fi într-adevăr amuzantă. Anson și mătușa Cassi e, ca și restul familiei, ar face mare tăraboii... O Pentland care s-ar mărita cu un politician irlandez!

— Seamănă cu mama ei, nu-i așa? întrebă O'Hara, mișcându-se spre marginea scaunului și luând o atitudine care-i

era obișnuită și care te făcea să te gândești la veghea nepăsătoare a pisicii.

— Da, îi seamănă mult. Mama ei e o femeie deosebită... și fermecătoare. Aș putea adăuga, că, lucru rar

întâlnit, e într-adevăr bună și mărinimoasă.

— Așa gândeam și eu. Am văzut-o de cinci sau șase ori; am rugat-o să mă ajute la plantarea grădinii, ai ci la vilă, căci știam că are pasiunea grădinilor. Și ea, nu m-a refuzat... cu toate că abia mă cunoștea. A venit și a făcut planul cu mine. Atunci am avut prilejul s-o văd și am învățat s-o cunosc puțin. Dar când am terminat, ea s-a întors la Pentlandzi și de atunci n-am mai revăzut-o. S-ar spune aproape că vrea să mă ocolească. Uneori, o deplâng... Ce viață pentru o femeie ca ea, tânără și frumoasă!

— Duce o viață foarte bogată la Pentlandzi, dar ce-i drept foarte puțin atrăgătoare. Totuși, sunt sigură că ea ar respinge orice compătimire: e ultima dintre femei care ar vrea să inspire milă.

Lucru ciudat, O'Hara se îmbujoră și sângele îi coloră pielea bronzată.

— Mă gândeam - zi se el, cu glas cam trist - că bărbatul ei, sau doamna Struthers, s-ar fi împotrivit. Știu care sunt sentimentele lor față de mine; e inutil să mă prefac că nu știu.

— Se prea poate - răspunse Sabina.

Deodată, între ei se așternu o tăcere stânjenitoare, care îngădui Sabinei să-și adune și să-și orânduiască gândurile și impresiile care o năpădiră pe neașteptate. Ea începea să înțeleagă, încetul, cu încetul adevăratele motive ale urii tuturor împotriva lui O'Hara, își dădea seama de principiile adânci, atât de întunecate și inconștiente, ale faptului că nimeni dintre ei n-avea o idee exactă.

Apoi, deodată, glasul lui O'Hara răsună în tăcere:

— Vreau să-ți cer ceva... ceva care, nu tăgăduiesc, o să ți se pară probabil caraghios; dar totuși, am să-ți cer.

El șovăi o clipă, apoi se ridică brusc și rămase în picioare, ocolind privirea Sabinei, cu ochii ațintiți spre ușă, privind dincolo de mlaștinile albastre și de mare. Ei i se

păru că tremură puțin, dar nu putu stabili în mod sigur aceasta, în orice caz, era convinsă că el făcea o efortare uimitoare și eroică; timp de câteva clipe, acest bărbat care niciodată nu se expunea la așa ceva, avea să fie dezarmat și pradă unei crude suferințe; toată îndrăzneala părea că-l părăsise, făcând loc unei mâhniri de neînțeles, ca și când l-ar fi doborât vreo înfrângere.

— Iată ce voiam să te rog... n-ai vrea să mă poștești uneori aici la vilă, când o să fie și ea?

Se întoarse spre dânsa și adăugă;

— Ți-aș fi foarte recunoscător... țin mult mai mult la asta, decât îți poți închipui.

Ea nu-i răspunse numaidecât; îl cerceta cu un interes pe care nu izbutea să și-l ascundă. Peste puțin timp, scuturându-și rochia de scrumul țigaretelor, ea îl întreabă cu glas nepăsător:

— Și crezi că ar fi moral din partea mea?

El ridică din umeri și o privi uimit, ca și când ar fi fost ultima persoană de la care aștepta o astfel de întrebare:

— Am fi, poate, amândoi mai fericiți.

— Poate că da... sau poate că nu. Lucrul nu e chiar atât de simplu. De altfel, fericirea nu ocupă cel dintâi loc la Pentlandzi.

— Într-adevăr... totuși...

El avu un gest neașteptat, energic, ca pentru a înlătura toate împotririle.

— Ești un om ciudat... Voi vedea ce pot face.

El îi mulțumi și o părăsi foarte intimidat, fără să mai spună o vorbă; gânditor, cu capul în jos - o luă peste câmpuri și se îndreptă cu pași mari spre coșurile lui nou-nouțe, în timp ce străbătea vechea pajiște, în amurgul albastru, atitudinea lui era aceea a unei ființe asupra căreia apasă o tristă singurătate. Încrederea în el, siguranța păreau că se risipiseră în chip misterios.

Bărbatul care trecuse ușa salonului cu un ceas înainte era acum cu totul deosebit de cel care ieșea. Sabina nu găsi altă pricină acestei schimbări decât... Olivia.

Când îl văzu dispărând, Sabina se urcă în: camera ei, care avea vedere spre mare; întinsă pe pat, ea se cufundă într-o meditație adâncă. Era înclinată spre trândăvie, mai ales acum când mintea ei lucra foarte repede și era, ca în clipa de față, pradă unei fel de febre; mii de gânduri dezordonate, dar totuși, lămurite, i se îngrămădeau în minte; vizita mătușii Cassie și a lui O'Hara' îi înflăcăraseră pasiunea, aproape morbidă, care o îmboldea să trăiască sentimentele altora. Avea senzația că e în ajunul unei catastrofe a cărei origine există de multă vreme în înlănțuirea cauzelor și a efectelor și care era gata să se dezlănțuie azi, cu o putere înzecită de forța pe care i-o dădeau anii.

Ea începea să întrevadă de ce imbold ascultase, întorcându-se într-un loc unde o așteptau amintiri tot atât de dureroase, ca și acelea care o legau de Durham și de toate împrejurimile lui. Își dădea seama că trebuie să fi fost îndemnată de încercarea de a se justifica, arzând de dorința de a le arăta că, în pofida tuturor piedicilor care erau de înfruntat, cu tot părul ei roșu, urâtenia ei, ideile caraghioase cu care-i îmbuibaseră capul și cu toată suferința pe care i-o pricinuiseră bărbatul ei, ea triumfase și-și alcătuiseră o viață vrednică de pizmit. Voise să le arate că poate să-i țină la distanță, că nu putea fi atinsă cu nimic, că zadarnic ar încerca să-i impună sau să-i facă rău. Timp de câteva clipe ea își dădu nelămurit seama că pricina ascunsă a întoarcerii ei era un sentiment mult mai puternic încă, probabil foarte aproape de nevoia de a se răzbuna, căci în ochii ei, lumea de la Durham era răspunzătoare de distrugerea fericirii ei. Acum, când avea patruzeci și șase de ani, și experiența pe care ți-o dă viața mondenă, știa bine că dacă ar fi fost crescută altfel, arătându-i-se viața în

adevărata ei înfățișare, poate că n-ar fi pierdut niciodată pe singurul bărbat care stârnise o adevărată patimă la o ființă atât de aspră și rece ca a ei. Toate impresiile ei erau încă nelămurite, încălcite și haotice; totuși vizita mătușii Cassie, care lăsa să se înțeleagă atâtea lucruri, și străduințele ei ascunse ca s-o umilească, limpezise foarte mult situația.

Îndărătul pleoapelor închise, ochii ei verzi văzură în curând înșiruindu-se o serie întreagă de nenorociri pe care poate, chiar ea avea să le dezlănțuie. Începu să întrevadă posibilitatea de a face să se prăbușească asupra capetelor lor acest univers a cărui nimicire putea s-o elibereze pe Olivia și pe fata ei și, să le asigure fericirea. Doar pe ele două le iubea; pe ceilalți putea să-i ia dracu', să moară sub ochii ei, și n-ar fi făcut niciun gest pentru a-i ajuta. Ea descoperea, încetul cu încetul, prin ce mijloace avea să-și ajungă scopurile, ce redute va ataca pentru a începe distrugerea siguranței neclintite, a acelei lumi familiare și nemișcate care o înconjura din nou.

În timp ce se odihnea în penumbra amurgului, ea își dădea seama de felul cum avea să pregătească evenimentele și, deodată, se simți amețită de un sentiment de putere: avea la dispoziția ei toate instrumentele, avea să fie autoarea acestei catastrofe.

Își dădea seama că puterea și prestigiul, care erau armătura familiei, se fărâmițau, încetul cu încetul, și nu mai rămăsese decât o strălucire palidă și deșartă. Vor avea totdeauna bani care să le îngăduie să trăiască la adăpostul grijilor materiale, căci rămăseseră mereu credincioși tradițiilor lor de negustori economi, dar până la urmă banii nu-i vor putea salva. Va mai veni o vreme când această avere n-avea să mai fie decât un înveliș înșelător, înăuntrul cărui a nu era decât putreziciunea uscată.

Stătea încă întinsă pe pat, când Theresa intră în odaie. Era o fată brună, mică și îndesată, destul de banală,

a cărei frunte era ascunsă de o şuviță de păr negru și aspru. Era plină de sudoare și-și murdărise rochia în noroiul mlaștinilor, cum făcea pe vremuri fetița cu părul roșu, atât de îndepărtată și aproape uitată acum.

— De unde vii? întrebă Sabina cu nepăsare, căci păreau străine una de alta.

— Am fost să pescuiesc broaște ca să le disec - răspunse ea. Blestemele vietăți sunt foarte rare și am alunecat, căzând în râu.

Privind-o, Sabina fu silită să constate că n-avea nicio șansă să mărite la Durham o fată atât de excentrică și voluntară, care se sinchisea prea puțin de îmbrăcămintea ei. Nu-și putea ascunde că avusese o idee neroadă totuși, se felicita pentru gândul că orânduise astfel viața Therezei ca nimeni să n-o poată face vreodată să sufere, așa cum suferise mama ei. În cazul ciudatei lor vieți nomade, pe care o duseseră împreună, fiind în contact cu tot felul de bărbați și femei, pe care Sabina îi caracteriza în felul ei „ființe desăvârșite”. Thereza ajunsese să cunoască adevăratul preț al lucrurilor. Foarte tânără, ea clădea de pe atunci, în stâncă, așa încât își putea îngădui să disprețuiască puterile a căror victimă fusese mama ei. Ea ar putea, ca și O'Hara, să fie robită de dragoste, dar Sabina știa că o astfel de sclavie era un lucru divin și merita toate jertfele.

Își spunea aceasta de fiecare dată când își privea copila și regăsea pe chipul ei brun, ochii cenușii și limpezi ai tatălui fetei, a căror expresie de nepăsare trufașă și sigură o sedusese cu douăzeci de ani înainte. Atâta vreme cât Thereza trăia, ea nu-și putea uita cu desăvârșire bărbatul.

— Du-te și te pregătește - zise ea. Bătrânul domn Pentland, Olivia și doamna Soames vin să ia masa la noi și să joace bridge.

În timp ce se îmbrăca, ea nu-și mai repeta: „Cum mi-

a trecut prin minte că Thereza ar putea găsi un bărbat aici? Ce m-a putut îndrăzni să mă întorc în locul acesta, ca să mă plictisesc toată vara?”

Nu se mai gândea la asta. Avea acum multe distracții în perspectivă. Poate chiar că jocul va deveni pasionant.

CAPITOLUL V

1.

Când Anson Pentland se întorcea seara din oraș, Silvia, credincioasă datoriei ei, era totdeauna acolo, ca să-l primească și să-l întrebe cum își petrecuse ziua. Răspunsurile erau veșnic aceleași: „Nu, nu era nimic nou în oraș” sau: „A fost foarte cald” – sau: „Azi am pus mina pe un document care o să-mi fie foarte folositor pentru carte”.

Apoi, după ce făcea baie, reapărea în costum sport, ca să facă gimnastică în grădină; se învățea fără a fi prea preocupat, apropiind de ochii lui miopi mici etichete pe care scria: „General Pershing”, sau „Caroliha Testout, Poincaré, George Washington” și le lipea cu grijă pe plantele noi, dălii, măceși și altele. De cele mai multe ori, a doua zi dimineată, grădinarul își petrecea jumătate din vremea lui, scoțând etichetele și punându-le pe plantele care trebuiau, căci de fapt Anson nu se interesa deloc de flori și nici nu se prea pricepea. Această activitate nu era decât una din manifestările pasiunii lui de a eticheta, căci pentru Pentlandzi1, grădina devenea un loc unde domnea o ordine mai desăvârșită decât în orice altă parte. Uneori Olivia avea impresia că bărbatul ei își petrecea viața însemnând și clasând tot ce-i cădea în mână: moravuri, emoții, gânduri, absolut totul. Era o manie, care se accentua de când devenise matur.

De obicei se mânca târziu, pentru că Anson dorea să profite de lungile amurguri de vară; după masă toată familia avea obiceiul să stea în salonul victorian; se compuneau scrisorile, se ci tea sau se făceau pașiente, în

timp ce Anson, așezat într-un colț, la biroul domnului Lowell, lucra la cartea lui „Familia Pentland și colonia de la Massachusetts Bay”. Ducea o corespondență bogată cu bibliotecari și oameni în vârstă, care se interesau de genealogie. Serile și le petreceau totdeauna astfel, căci lui Anson nu-i plăcea să iasă și Olivia prefera să nu meargă singură. Numai de la începutul verii, când Sybil devenise domnișoară și începuse să meargă la dineuri și baluri, iar tulburătoarea Sabina, pasionată după bridge, se instalase în apropiere, obiceiul începuse să se schimbe. Acum erau mai rare serile când Olivia și Sybil făceau pasiențe alături de bătrânul John Pentland, care citea cu chipul luminat de lampa Longfellow, sau stătea nemișcat, cu privirea pierdută, adâncit în gândurile lui.

Uneori, în cursul serilor lungi, Olivia ridica pe neașteptate ochii, fără să știe de ce și observa că Sybil, în aceeași atitudine ca dânsa, o privea; constatau amândouă că lăsaseră să se scurgă ceasurile, ca și John Pentland, cu o carte în mână, fără să rețină un cuvânt din ce citiseră. S-ar fi spus că sunt stăpânite de o vrajă, că erau pe cale să aștepte evenimentul eliberator. Odată sau de două ori, tăcerea fusese tulburată de gemetele care veneau de la aripa de Nord și le supunea la chinuri, când ea era în prada uneia din crizele ei de nervi.

Singurele distracții erau o reflecție a lui Anson și vizitele Oliviei în odaia lui Jack, ca să se încredințeze că n-avea nimic. Când făceau pasiențe în două, vorbeau totdeauna încet, ca să nu-l stingherească pe Anson de la lucrul lui.

Uneori găsea o informație pe care o căuta de multă vreme și atunci se întorcea spre ei, ca să le-o comunice.

Astfel se întâmplă și în ziua când găsi un document privitor la Sabina Pentland.

— Aveam dreptate în privința Sabinei Pentland, era vară bună, nu vară de gradul al doilea, cu Toby Cain.

Olivia arăta oarecare interes, întrebând:

— Despre aceasta ai scris la *Transcript*?

— Da... și eram sigur că editorul genealogic se înșela. Iată... aici e una din scrisorile scrise de Jared Pentland, în clipa când s-a înecat. Jared era bărbatul ei... el pomeneste de Toby Cai n, ca de singurul văr bun al nevastei lui.

— Asta o să te ajute mult, nu e așa? întrebă Olivia.

— Desigur, aş putea să termin astfel capitolul despre originile familiei.

După câțva timp, el adaugă:

— Mult aş vrea să dau peste vreo urmă a corespondenței dintre Savina Pentland și Cam. Sunt sigur că aş găsi în ea o mulțime de lucruri; dar pare inexistentă... nu există decât una sau două scrisori, care nu spun nimic.

Apoi el tăcu și începu să cerceteze cu atenție înfrigurată documentele și nu se mai auzi decât foșnetul filelor vechi și al scrisorilor îngălbenite; legenda Sabinei Pentland puse stăpânire pe mintea lor.

Amintirea acestei femei li se impunea, astfel destul de des, și fără voia lor. Era veșni e acolo, în casă, imaginea ei era mai vie decât a tuturor strămoșilor, cu înfățișări mai serioase, poate pentru că ea era singură care avea o idee de splendoare; doar ea singură, în pofida cutezanței ei, fusese o adevărată doamnă. Nepăsarea și risipa ei răspândeau în juru-i o strălucire care, până la urmă, întuneca pe toate celelalte femei cu expresia solemnă, econoame și urâte, ale căror portrete împodobeau hall-ul Pentlandzilor, așa cum soarele, atunci când răsare, face să pălească lumina slabă a stelelor. Misterul originii ei o împodobeau cu o aureolă romantică: într-adevăr, nimeni nu știa prea bine cine-i era mama și nici de unde venea. Poate că familia ei nu era de viță mai modestă decât cel dintâi dintre Pentlandzi, negustorașul care debarcase pe litoralul Capului, dar avea sânge portughez în vene și tenul ei trăda

acest lucru; unii spuneau că ea ar fi fata unui pescar. Farmecul ei avea destulă putere ca să înfrângă chibzuința unui Pentland, plămădit numai din scrupule, așa cum erau membrii acestei familii.

Portretul Savinei Pentland te uimea prin grația și frumusețea lui, nu numai pentru că modelul era o încântătoare femeie brună, ci și pentru că fusese executat de Ingres la Roma. pe vremea când acesta făcea portretele turiștilor, ca să nu moară de foame. El înfățișa o femeie mică, dar voluptuoasă, ai cărei ochi întunecați aveau o expresie ironică; părul ei negru și neted descoperea o frunte de albeața unei cameli-i și era strâns într-un coc mic, a cărui culoare contrasta cu sidefiul cefeii. Acest portret vechi prinsese trăsăturile unei femei cu privirea vioaie și strălucitoare, pe care aventurile și pasiunea n-o speriau. Purta o rochie de culoarea piersicii peste care se lăfăia celebrul colier de perle și smaralde pe care Jared Pentland îndrăgostit de ea i-l dăruise, spre marea indignare a unei familii, care își măsura totdeauna cheltuielile. Când treceai pe dinaintea galeriei lungi de portrete, Savina îți atrăgea totdeauna atenția. Era suverana ei, tot așa cum domnise, de bună seamă, pe vremea când trăia; îndrăzneala și fastul ei erau atât de mari, că izbutea să pară puțin vulgar, mai ales în mijlocul unor oameni atât de serioși, dar era atât de frumoasă și pătimasă, încât toți ceilalți nu mai stârneau decât un interes redus.

Chiar și în moarte, ea era tot o „străină”, căci era singura din familie care nu se odihnea liniștită în vârful dealului golaș. Înconjurată de copaci piperniciți, unde cei dintâi Pent-Jandzi își îngropaseră morții. De la Pentlandzi se putea vedea locul unde, tot ce mai rămăsese din trupul ei rece și gingaș zăcea sub nisipul alb de pe fundul oceanului. S-ar fi spus că soarta îi alesese, în mijlocul furtunilor, un mormânt care-i reamintea viața ei

furtunoasă. Nu departe de ea zăcea Toby Cain, cu care ea pornise să se plimbe pe mare în acea frumoasă zi de vară, când îi prinsese o vijelie și schimbase excursia veselă în catastrofă.

Chiar mătușa Cassie, care n-avea încredere în privirea unei femei atât de frumoasă și mondenă, așa cum o pictase Ingres, nu izbutea să răpească poezia legendei Savinei Pentland. Pentru ea, amintirii acesteia i se adăuga alta și mai dureroasă: colierul de perle și smaralde, ca și toate celelalte giuvaieruri pe care Sabina le smulsese de la zgârcitul ei soț erau pierdute, îngropate în nisip, alături de trupul ei și al vărului său. În ochii mătușii Cassie, Savina nu era numai o ființă nesocotită și cheltuitoare, ci era risipitoarea patrimoniului familiei Pentland și a tuturor virtuților familiei.

Pentru studiul lui Anson, portretele aveau o valoare neprețuită, căci ele alcătuiau cea mai completă colecție de strămoși, care exista în America. De la portretul emigrantului, al cărui cap de lemn era opera unui artist ambulant, pictor de firme pentru taverna, la portretul destul de frumos al lui John Pentland care, la maturitate, pozase în frac roșu, lui Sargent, și la acel, mai degrabă mediocru, al lui Anson, pictat tot de domnul Sargent, nu lipseau decât două: Jared Pentland, cel slab de înger, care se însurase cu Savina, și Pentland care ar fi trebuit să figureze între tatăl bătrânului John și armatorul, mort la douăzeci și trei de ani.

În hall-ul înalt, tablourile erau înșirate pe două rânduri după ordinea cronologică; nu se ținuse deloc seama de lumină, așa încât portretele bune - acel făcut de Ingres, și acel al bătrânului John Pentland, făcut de Sargent, precum și acel al lui Anson Pentland, neterminat - erau atârâte în umbră, pe când cele proaste, ca acel făcut de pictorul de firme, erau expuse în plină lumină.

Celui dintâi strămoș i se făcuse portretul la vârsta de

optzeci și nouă de ani; chipul lui, încadrat de păr alb, care se desprindea pe un fond de culoarea lemnului, era acel al unui bărbat cu expresia îmbufnată, cu gura severă, cu ochi pătrunzători, ale căror orbite erau foarte apropiate. Se mai întâlneau astfel de fizionomii printre membrii confesiei din Gymouth, într-un sat îndepărtat din Sussex; era chipul unui om de seamă doar prin temperamentul lui rezistent și rigiditatea minții lui, care făcuseră ca el să se împotrivească veșnic majorității.

Lângă dânsul se afla un Pentland care era o mediocritate și nu lăsase nici cea mai neînsemnată amintire; după aceea priveai chipul antipatic al acelui Pentland, care scufunda în apă pe bătrânele originale, învinovățite de vrăjitorie și tăia urechile liniștiților *quakers*, care locuiau acea colonie întemeiată pentru a salva libertatea cultului.

Al treilea Pentland fusese cel mai mare evanghelist din epoca lui; el străbătuse Noua Anglie, predicând. Folosea cel mai grosolan limbaj și pricinuia emoții atât de paternice auditoriului său, alcătuit din săteni neciopliți, încât bătrânele mureau lovite de apoplexie, iar cele tinere nașteau înainte de termen. Predicile care se păstrasera dovedeau că era un om lipsit de cultură, aproape un ignorant în ceea ce privea anumite chestiuni; totuși, datorită energiei lui extraordinare, el întemeiasă o Universitate și renumele său de predicator și de „sabie de foc a Domnului”, ajunsese până în cele mai îndepărtate sate engleze.

Băiatul lui, cel mai mare din cei douăzeci și patru de copii pe care îi avusese de la cele patru soții ale sale, nu pusese desigur, în practică sfaturile părintești. Era un tip bine zidit, foarte gras, căruia buzele groase și roșii îi dădeau o expresie senzuală și aproape binevoitoare. Acest Pentland începuse să strângă averea, care făcuse familia să urce primele trepte ce duc la respectabilitatea care dă

rasei, ca ultim vlăstar, pe acest Anson, aplecat asupra lucrării „*Familia Pentland și colonia de la Massachusetts Bay*”. Realizase o mare avere echipând vase de corsari și prădând, aproape ca un pirat, corăbiile de comerț engleze. Despre el se povestea chiar un lucru tenebros, (pe care Anson avea de gând să-l treacă cu vederea) și anume că ajunsese să câștige până la trei sute la sută, la un singur transport de negrii, practicând negoțul cu sclavi în Africa.

Pe urmă veneau portretele celor doi Pentlandzi, care luaseră parte la Revoluție, apoi din nou, povestea își pierdea din interes cu cele câteva personaje neînsemnate, care încadraseră golul lăsat de Jared și, în sfârșit, se ivea Anthony Pentland, care făcuse să crească în chip uimitor averea, datorită „cliperelor” lui. Acest portret care înfățișase un om puternic cu obrazul ars de soare (cel dintâi dintre Pentlandzii bruni care își transmiseră, toți, sângele portughez al Sabineei) era opera unui artist de mina două, îndrăgostit de realism, care își pusese tot talentul în execuția ochelarilor ce urăteau chipul distins al bătrânului gentleman, în picioare în grădină, înaintea casei lui din Durham, având în ultimul plan mlaștinile și vasul lui premiat, „*Semiramis*” care, cu pânzele întinse se împăuna în largul oceanului.

Avusese ca urmaș pe tatăl bătrânului John Pentland, care se caracteriza prin expresia lui de cuvioșie. Îmbrăcat din cap până în picioare în negru, avea o cravată neagră bufantă și păr des, negru, ondulat; datorită lui, familia ajunsese în rândul acelor care aveau averi mari; încheiase contracte ca să furnizeze încălțăminte și păaturi soldaților din Gettysburg, Bull Run și Richmond. După părerea lui, distincția era trăsătura cea mai de seamă. Bătrânul John Pentland, pictat de Sargent, era un om care avea o haită de câini, și ducea viața unui *country gentleman*, o personalitate de seamă care știa să se impună; energica lui fizionomie căpătase, încetul cu încetul, expresia de

amărăciune care se observa la bătrânul ce citea la lumina lămpii lui Longfellow sau stătea nemișcat, cu ochii gânditori, pe când fiul scria povestea lungă a familiei.

Această galerie pasiona pe străini; vedeau în ea registrul unei familii care nu-și pierduse niciodată banii (cu excepția giuvaierurilor dăruite Savinei) și care fusese cheia de boltă a unei comunități în care, atunci când se căsătoreau, bărbații alegeau o femeie mai degrabă pentru calitățile ei de gospodină econoamă, decât pentru frumusețea ei, o familie bine situată, respectabilă și care, în ce privește onoarea, n-a păcătuit niciodată. Era un trib minunat, a cărui virtute, putere și, uneori intoleranță și ipocrizie atrăgeau admirația. Actualii ei reprezentanți erau bătrânul John Pentland, Anson și băiețelul care zăcea sus, în odaia alăturată de a Oliviei, și care se stingea încetul cu încetul.

În fiecare seară, la ora zece, John Pentland spunea fiecăruia noapte bună și se ducea să se culce; la ora unsprezece, Anson, după ce făcuse cu grijă ordine pe biroul său și-și aranjase documentele în dosarele respective, spunea Oliviei:

— În locul duminică, n-aș veghea prea târziu, când ești atât de obosită.

Apoi îi părăsea pe ai lui și dispărea. Puțin după plecarea sa, Sybil își săruta mama și urca scara, după ce trecea prin fața tuturor strămoșilor ei.

Numai atunci când toți plecau, pacea cobora asupra Oliviei. Povara ei se ușura, grijile, neliniștile, gândurile care o frământau fără răgaz păreau că se îndepărtează și se risipesc; rămânea câteva clipe cu ochii închiși, pe jumătate întinsă în jețul ei, ascultând zvonurile nopții, șoapta slabă a boarei de vânt ce mișca liliacul ofilit din spatele ferestrei sale și trosnetele care se aud noaptea în casele foarte vechi; uneori, și mersul sinistru al domnișoarei Egan, care se îndrepta spre celălalt capăt al

casei, la aripa de Nord. Într-o zi, ea auzi iar exclamațiile lui Higgins, care înjura iapa murgă, pe când făcea ultimul rond la grajduri.

În seara aceea, când totul se liniști, ea deschise cartea și începu să citească: *Doamna de Clèves nu răspunse nimic și se gândea, rușinată, că ar fi socotit tot ce se spunea despre schimbarea acelui principe, ca dovezi ale dragostei lui, dacă n-ar fi fost dezamăgită. Simțea oarecare amărăciune împotriva soției Delfinului...*"

Ea se simțea învăluită de o ciudată atmosferă de pace ca și când ar fi trăit aievea în această lume și, în tăcerea nopții, se refugia în ea.

La miezul nopții ea închise cartea și, trecând prin toate odăile de la parter, stinse luminile și urcă scara lungă, ca să se ducă să asculte la ușa odăii băiatului ei, silindu-se să deslușească respirația lui slabă și nesigură.

Olivia nu se înșela spunându-și că Anson se rușina de purtarea lui din seara balului, nu pentru că el și-ar fi cerut scuze sau ar mai fi pomenit de acea convorbire, căci socoti mai nimerit să nu mai amintească de ea, dar săptămâni de zile după scena aceea el nu rosti numele lui O'Hara, fără îndoială pentru că ar fi trezit amintirea cuvintelor lui, pe cât de neașteptate, pe atât de jignitoare. Cel puțin faptul că se simțea rușinat îl împiedica s-o mai sâcâie pe nevasta lui în această privință. El nu bănuia niciodată că dânsa, cu toată insulta îngrozitoare care-l atinsese pe tatăl lui, simțea o satisfacție foarte feminină și perversă, la gândul că el avusese un adevărat acces de furie: timp de câteva clipe, el fu cât pe aci să devină un bărbat interesant pentru soția lui.

Dar în cele din urmă dânsul se cufundă din nou într-o nepăsare atât de adâncă, încât în pofida manevrelor mătușii Cassie, a insinuărilor și sugestilor ei cu dublu înțeles, el nu se hotărî să se amestece. Bătrâna femeie făcu în așa fel încât să rămână singură cu el, o dată sau de două

ori, și să-i spună: „Anson, tatăl tău îmbătrânește și n-o să se mai poată ocupa de toate. Trebuie să începi să-ți iei locul de cap al familiei; o femeie nu-și poate asuma toate răspunderile. Afară de asta, Olivia nu-i cu adevărat de-a noastră. Ea n-a înțeles niciodată ceea ce reprezentăm noi”.

Apoi, clătinând cu tristețe capul, ea bombăni: „Dacă nu iei cu energie frânele în mină, atunci când o să-ți moară părintele, totul o să meargă prost. Sybil o să-ți dea de furcă, are un caracter ciudat, e foarte îndărătnică, cu toată blândețea ei, se încapățânează ca și Olivia, când a ținut s-o trimită în pension la Paris”.

După un timp, ea trăgea concluzia că: „Sunt ultima persoană care ar vrea să se amestece în afacerile dumitale, dar e pentru binele dumitale, acel al Oliviei și al întregii familii”.

Ca să scape de ea, Anson, întorcând privirea de la dansa, îi făgăduia ce voia, în timp ce ea îl reținea în vreun colț al grădinii sau al vechii case unde izbutise, în chip viclean, să dea de el și să-l împiedice să nugă. El se despărțea de ea foarte amărât și tulburat, pentru că lumea și această familie de care, fără voia lui, trebuia, totuși, să aibă grijă, nu-i lăsa liniștea trebuincioasă ca să-și încheie opera. O ura pe mătușa Cassie, pentru că-l urmărea fără răgaz, încă din Copilăria lui, pe vremea când îl îmbrăca cu costume de catifea și-i ondula părul „à la Fauntleroy” expunându-l astfel batjocurilor micuței Sabina. Îi imputa neîncetat că nu-i bărbat și că nu știe să facă să i se respecte drepturile. I se părea că mătușa Cassie, se învârtește neconținut în jurul lui, ca să-l chinuiască cu stă

6 - cd. 620

ruința unei furii; totuși, mai mult un instinct decât judecata sănătoasă îi spunea că ea era aliata lui împotriva tuturor celorlalți, chiar împotriva nevestei, tatălui său și copiilor săi. El și mătușa Cassie cinsteau aceiași zei.

Nu luă, deci, nicio inițiativă, dar Olivia, ținându-se de

cuvânt, o chestionă pe Sybil în privința lui O'Hara, într-o dimineată când luau micul dejun împreună.

Fata se întorsese tocmai dintr-o plimbare pe care o făcuse cu dânsul și mai era îmbrăcată cu costum de călărie; obrazul i se înroșise în urma plimbării și ea descrise mamei ei frumusețile peisajului de dincolo de Durham.

Îi comunică și moartea lui Smith „Cap de lemn”, care era cel din urmă fermier din vechea seminție a Noii-Anglii. Pe băiatul lui, pe jumătate idiot, îl vor interna într-un azil, O'Hara, adăugă ea, va cumpăra micul domeniu pietros.

După ce termină de povestit, mama ei îi spuse:

— Îți place O'Hara, nu-i așa?

Sybil te privea țință, cu privirea ei pătrunzătoare, ca și când ochii ei albaștri ca viorelele se sileau să vadă dincolo de aparență, prin vălurile în care se înfășură adevărul. Sinceritatea și simplitatea ei aveau atunci o astfel de putere asupra interlocutorului, că-l dezarma cu totul; ea răspunse, deci, privindu-și mama cu un zâmbet nevinovat:

— Da, îmi place mult. Totuși... totuși... (Ea râse încetișor). Oare ești neliniștită la gândul că m-aș putea mărita cu dânsul, că m-aș putea îndrăgosti de el? Ar fi o teamă cu totul zadarnică. Îl iubesc, pentru că e singura persoană de aici căreia îi plac aceleași lucruri ca și mie. Îi place foarte mult să călărească devreme dimineța, când iarba e încă acoperită cu rouă și îi face plăcere să galopeze cu mine pe pajiștea de lângă cariera de nisip; și-apoi, e un bărbat interesant. Când vorbește, spune lucruri pline de bun simț. Dar nu te neliniști, n-am să mă mărit cu el.

— Eram preocupată - zise Olivia - căci e vecinul pe care îl vezi cel mai des.

Sybil râse din nou;

— Dar e bătrân, mamă, are peste treizeci de ani. E un om matur. Știu cu ce fel de bărbat vreau să mă mărit, știu

foarte bine. Întâi trebuie să fie de vârsta mea.

— Nu poți s-o știi totdeauna, lucrul nu e chiar atât de simplu.

— Ba sunt sigură că știu.

Ea deveni serioasă.

— M-am gândit multă vreme și am avut prilejul să observ multe lucruri în jurul meu.

Cu toate că-i venea să zâmbească, Oli via se stăpâni, căci ținea să păstreze încrederea Sybillei și să asculte mărturisirile ei fermecătoare și naive.

— Și sunt sigură că l-aș recunoaște numaidecât, de cum l-aș vedea. Ar țâșni ca o scânteie, ca și prietenia mea pentru O'Hara, numai că acest sentiment ar fi mai adânc.

— Ai vorbit vreodată despre dragoste cu Theresa? întrebă Olivia.

— Nu, cu ea nu poți discuta astfel de lucruri. Nu ar înțelege. Cu Theresa totul e științific, biologic. Când Theresa o să se mărite, cred că o să ia un bărbat pe care o să-l aleagă științifi cește, înzestrat cu calitățile cerute pentru a fi tatăl copiilor lor.

— Nu e o idee rea.

— Ar putea avea și copii de la dânsul, fără să-l ia de bărbat, așa cum crește broaște. Socotesc că e îngrozitor.

Olivia fu cuprinsă din nou de o poftă de neînvins de a râde, dar se stăpâni eroic. Începu să se gândească la ignoranța și prostia ei, atunci când și ea avea vârsta Sybillei, căci era proastă și neștiutoare cu toate că-și pierduse prospețimea de suflet în promiscuitatea coridoarelor marilor hoteluri de pe continent. În timp ce fata care ședea în fața ei apăra, cu seriozitate și înflăcărare, convingerile ei romantice împotriva masacrelor brunei Theresa, atât de îndrăgostită de știință, ea își spunea că șansele de fericire ale Sybillei erau mult mai mari decât ale ei.

— O să fie cineva în genul lui O'Hara - continuă Sybil

- cineva care va fi plin de viață, dar de o vârstă mai puțin respectabilă.

Pentru dansa, O'Hara era deci un om matur; avea doar trei ani mai puțin ca Olivia, care se simțea atât de tânără și părea însă puțin mai în vârstă ca Sybil, care tot vorbea de O'Hara, ca și când viața lui ar fi fost sfârșită, dar e adevărat că ea era încă o copilă.

Olivia oftă fără să vrea:

— Nu cere prea mult vieții, Sybil. Nimic nu e desăvârșit, nici chiar căsătoria. Ești totdeauna silit să te mulțumești cu puțin.

— Ah! știu. M-am gândit mult la aceasta. Totuși, sunt sigură că aș recunoaște bărbatul pe care l-aș iubi, cum l-aș vedea.

Se plecă înainte și spuse, cu seriozitate:

— La vârsta mea, ai știut-o și tu, nu e așa?

— Da - răspunse Olivia încetișor.

Apoi Sybil puse întrebarea de neînălțurat, pe care Olivia ar fi vrut cu orice preț să n-o audă. Ea ghici cuvintele pe care avea să le rostească fata, chiar înainte ca ea să fi deschis gura:

— Când l-ai întâlnit pe tata, l-ai recunoscut numaidecât, nu e așa?

Cu toate eforturile de a se reține, un oftat ușor îi scapă Oliviei, când răspunse:

— Sigur că da.

Ea o văzu pe Sybil ridicând asupra ei ochi întrebători, dornici să știe, apoi plecând pe neașteptate capul și prefăcându-se că cercetează florile de pe farfuria ei.

Schimbă pe neașteptate convorbirea, așa încât Olivia înțelese că ea bănuia adevărul, secretul păstrat cu grijă timp atât de îndelungat.

— De ce n-ai reîncepe să călărești, mamă? - întrebă ea.

— Aș fi încântată să vii cu mine. O să mergem să ne

plimbăm mâine dimineață cu O'Hara. Mătușa Cassie n-o să se mai poată plânga că mă compromis cu dânsul. (Ea înălță capul): Sunt sigură că el ți-ar place.

Iată că Sybil încerca s-o ajute, s-o distreze și să-i alunge tristețea.

— Îmi este foarte simpatic chiar de pe acum - zise Olivia.

Apoi se ridică și spuse:

— I-am făgăduit Sabinei să merg cu ea azi cu mașina. Plecăm peste zece minute.

Și se îndepărta în grabă; era primejdios să discute mai multă vreme despre aceste lucruri, pe când Sybil o privea, strălucind de o înflăcărare nevinovată, gândindu-se la viața care se deschidea înaintea ei.

Olivia reținuse două lucruri din convorbirea lor: întâi că pentru Sybil, O'Hara era un om vârstnic și, în orice caz, prea bătrân ca să mai nădăjduiască ceva în domeniul sentimental, și apoi că o fată, atât de convinsă că dragostea era o aventură minunată și divină și neîndoindu-se că va întâlni într-o zi pe bărbatul ideal, era în mare primejdie de a suferi. Ce avea să facă cu Sybil? Unde avea să descopere pe bărbatul care-i trebuia? Și când va izbuti, de ce greutateți se va lovi, ce luptă va trebui să susțină împotriva lui John Pentland, Anson, mătușa Cassie și nenumărați veri și rude, care aveau să fie chemați în ajutor, ca s-o convingă?

Era cât se poate de limpede că tânărul acesta, așteptat de Sybil, nu ar fi corespuns niciodată cu gândul pe care ei și-l făceau despre o partidă potrivită. Va avea calitățile cu care era înzestrat O'Hara și chiar Higgins rindașul. Ea își dădea bine seama că Sybil iubea pe aceste două ființe independente; în ultima vreme, era din ce în ce mai uimită de aceasta. Îi iubea pentru că-i simțea însuflețiti de o ciudată putere de rezistență care nu se putea defini, de care erau lipsiți toți ceilalți Pentlanzi. Ei

erau plini de înflăcărare și vitalitate. Nici descendența, nici împrejurările prielnice, nici tradițiile, nici averea nu le atrofiaseră existența, făcând-o un lucru lipsit de interes, care nu cere luptă. Ei nu se risipeau în vagi digresiuni transcendente. O'Hara, datorită carierei și energiei sale, Higgins, datorită aventurilor lui de dragoste și legăturilor strânse cu tot ceea ce privea pământul, dădeau impresia că știu să se bucure din plin de viață. Ei mergeau până la izvoarele lucrurilor, la rădăcinile în care circula încă o sevă rodnică.

În hali, ea începu să râdă tare, gândindu-se la titlurile celor trei cărți pe care le-a scris familia: *Familia Pentland și colonia din Massachusetts Bay, Cornișele vechilor case din Boston, Plimbări și convorbiri în cimitirele Noii Anglii* ale domnului Struthers și, pe neașteptate, ea își aminti de părerea Sabinei, care spusese despre Noua-Anglie că era un loc în care ideile trebuie să se „purifice și să se înalțe”.

Dar simțea și oarecare groază, căci în universul ei, asupra căruia apăsă un blestem, calitățile lui O'Hara și Higgins îi păreau singurele lucruri pe lume care meritau să fie posedate.

Dorea cu înflăcărare să răspundă chemării vieții și știa că tinerețea Sybilei tindea, la rândul ei, spre același scop: printre iluziile ei romantice și aspirațiile ei nelămurite, tânăra o presimțea, în chip nedeslușit, fără să aibă o idee limpede – toată ființa ei i-o spunea și vibra în așteptarea acestei înfloriri.

Sabina, urmărind din ochi pe O'Hara, pe când el străbătea pe înserat câmpurile, avu, deodată, o intuiție care-i dezvălui sentimentele cele mai intime ale acestui bărbat; poate că marea lui izolare era cheia care îngăduia să descifreze tot sufletul său, cheie pe care Sabina o folosea cu multă pricepere, căci niciodată în toată viața ei, afară de scurtele clipe când fusese stăpânită de pasiune, pe vremea când era soția lui Callendar, ea nu încetase să

sufere de o neplăcută impresie de izolare. Chiar și în tovărășia fetei ei, ciudata Theresa, ea se simțea singură. Tot observând viața, cu aceeași atenție încordată ca în clipa când privea silueta îndepărtată a lui O'Hara, ce se profila la orizont, ea înțelesese de multă vreme că izolarea e blestemul care apasă asupra tuturor acelor care se descătușează sau chiar asupra acelor care se ridică puțin deasupra nivelului obișnuit, Privind în jurul ei, ca vedea că bătrânul John Pentland era singur, ca și Olivia și propria ei față, Theresa, care se ducea să cutureiere mlaștinile în căutarea insectelor și plantelor ciudate. Ea observa că, dimpotrivă, Anson Pentland nu simțea niciodată această senzație, căci avea prieteni care-i semănau atât de mult, încât niciunul din ei n-avea, ca să spunem așa o personalitate distinctă, pe de altă parte, el avea aceleași tradiții și îndrăgea aceiași idoli ca și mătușa Cassie. Toate aceste ființe asemănătoare firelor unei țesături alcătuiau un colțisor al mării tapițerii însuflețite a lumii; ei se confundau cu urzeala fondului, de care nu izbuteai să-i desparți.

Printre toți acești singuratici, O'Hara îi părea - cu cât îl vedea mai mult - cel mai singuratic. Desigur că avea mulți prieteni, mii de prieteni care făceau parte din medii deosebite, începând cu docurile, unde el își petrecuse copilăria, până la societatea din împrejurimile Durhamului, dintre care unii membri ai ei se purtau cu mai puțină răceală decât familia Pentland. Avea prieteni, pentru că era înzestrat cu o putere de seducție căreia nu i te puteai împotrivi. Erai cucerit de licărirea batjocoritoare din adâncul ochilor lui albaștri și de tremurul care-i agita colțul buzelor pline, destul de senzuale; pe scurt, un fel de simpatie față de omenirea întreagă, datorită căreia el înțelegea neliniștile, nădejdea, ambițiile și greșelile semenilor. Această trăsătură de caracter, atât de prețioasă în politică, îi îndemna pe dușmanii lui să spună, pe

nedrept, lucruri îngrozitoare despre dânsul primului venit. Avea, de bună seamă, darul prieteniei căci în anumite cartiere ale Bostonului toată populația l-ar fi urmat oriunde; totuși, aceste prietenii, ușoare și cordiale, nu izbuteau niciodată să destrame vâlul care-l despărțea de toți. Se simțea la largul lui într-un bar, ca și printre comesenii unui ospăț vânătoresc, pătrundea pretutindeni cu aceeași ușurință, dar o latură a firii lui – adevăratul O'Hara, pe care lumea nu-l vedea niciodată, irlandezul ciudat de mărinimos și romantic, visătorul plin de avânt și îndrăzneală, îndeajuns de lipsit, de altfel, de scrupule – îi rămânea totdeauna tănuit; nimeni nu pătrundea în acest domeniu misterios. Sabina îl cunoștea pe acest O'Hara, își dăduse îndată seama de existența lui, când rostise numele Oliviei Pentland. Mai târziu, amintindu-și de această întâmplare, ea – de obicei atât de rece, de aspră și de sceptică – simțise, ca atâția alții, cum rezistența lui cedează.

Pe când se afla acolo, în picioare, înaintea ei, puternic și plin de încredere în sine, el îi făcuse, deodată, impresia unui băiețuș, cu totul asemănător aceluia pe care îl găsisese stând nemișcat într-o seară, pe marginea trotuarului, în fața casei ei de pe strada Tilsit. Ea se oprise o clipă ca să-l privească, apoi apropiindu-se, îl întrebase: „Ce faci aici pe trotuar noaptea, la ora asta?” Și băiețușul, ridicând ochii, îi răspunse serios: „Mă distrez”.

Ea știa că O'Hara semăna cu acel băiețel, era mihri.it și se simțea cam stingher, ca și când în mijlocul tuturor succeselor lui, în timp ce se bucura de cariera-i triumfală, de casa lui nouă, de câini, de caii lui și de toată pompa strălucitoare care e apanajul unui gentleman, el ar fi ridicat ochii spre dânsa, ca să-i răspundă cu seriozitate: „Mă distrez”.

Sabina își dăduse de multă vreme seama că viața nu devenea plăcută decât când dădeai deoparte toate micile

reguli care ți-o complică, toate obligațiile, credințele și tradițiile, care, din pricina severității educatoarelor ei, îi otrăviseră atât de mult copilăria încât ajunseră să o revolte. Cu toată nepăsarea ei aparentă și agerimea inteligenței ei, fondul foarte simplu al firii ei o îmboldi să meargă drept la țintă, ca o săgeată, să caute numai societatea persoanelor pe care le socotea „fințe desăvârșite”. Nici nu-și dădea osteneala să explice cuiva acest epitet, socotind, poate, că ceilalți ar putea să nu găsească niciun interes într-însul; de altminteri, nu-și precizase nici pentru ea însăși această definiție. Ea numea astfel, în chip nelămurit, pe oamenii destul de puternici în fața vieții ca să se împotrivescă asalturilor sau prăbușirii lumii exterioare, știind să trăiască fără să se supună unei lumi concrete, dându-și seama de individualitatea lor și fiind mândri și în stare să înfrunte viața și să-și facă un destin „strălucitor”, chiar dacă soarta nu-i favoriza. Ea constata că asemenea oameni erau rari, dar că, totuși, existau pretutindeni fințe ca John Pentland, O’Hara, Olivia și Higgins.

Așa că, în cele din urmă, ea se refugie printre dâșii, adunându-i în jurul ei fără să pară că o face cu tot dinadinsul, în toate locurile lumii, unde poposea câțeva vreme. Toate acestea le făcea fără osteneală, fără să pretindă, în gura mare: „Libertate”. „Dragoste liberă” și „Dreptul de a-ți trăi viața”, căci era destul de civilizată ca să înțeleagă cât e de caraghios ca într-o piață publică, să atragi atenția asupra persoanei tale, iar pe altă parte, era mult prea individualistă, ca să dorească să-și convertească aproapele. Iată, de bună seamă, de unde își trăgea ea forța ei liniștită și de ce prezența ei făcea să se nască acel sentiment de neîncredere și neliniște, la oameni ca Anson și mătușa Cassie. Gândul că Sabina se silea să provoace tulburare numai ca să-și bată joc de dânsa, o scotea din fire pe mătușa Cassie; bătrâna, care-și petrecuse viața

orânduind-o pe-a altora, era jignită când constata că o găsculiță ca Sabina făcea haz pe socoteala ei sau o compătimea.

Era îngrozitor să n-o poți face pe Sabina să-și piardă cumpătul sau să-și iasă din nepăsarea ei, senină și agasantă, să simți că ochii ei verzi erau totdeauna ațintiți asupra ta, cercetându-te pe toate fețele, ca pe o simplă insectă, părând că ajunge la încheierea că ești un specimen de speță inferioară. Aceia care făcuseră aceeași descoperire ca Sabina, o îndrăgeau; ceilalți, dimpotrivă, îi purtau pică. Totuși, această taină nu era deloc complicată, ea observase pur și simplu că e de-ajuns să fii sincer, binevoitor, uman și „om întreg”. Ei nu-i plăcea nici sensibilitatea exagerată, nici afectarea, nici falsa cuvioșie.

Prezența Sabine începu, deci, să sape, încetul cu încetul, o fisură, încă nesigură, într-un univers neclintit până atunci, mulțumit, ca să nu spunem mândru, de el însuși. Întâlnind privirea ochilor ei verzi, atât de reci, auzind glasul ei metalic și ascultând părerile ei neașteptate - foarte juste - și blazate, care te luau totdeauna prin surprindere, mătușa Cassie și acei care-i semănau, aveau un sentiment de neliniște, câtă vreme cei ca Olivia se simțeau cuprinși de o agitație înăbușită și aveau dorințe de revoltă. Chiar Olivia vedea că această schimbare se accentua din zi în zi, uneori, ea avea impresia că și socrul ei, bătrânul acela atât de reținut, își dădea de asemeni seama de acest lucru. Criticile Sabine produceau efect, pentru că nu era o străină; dacă n-ar fi fost așa, glumele ei ar fi trecut pe deasupra societății din Durham ca niște săgeți care nu pot atinge pielea unui tatu 1). Dar Sabina era dintre ai lor și tocmai asta-i dureau.

*) mamifer cu solzi din America de Sud.

Într-o seară de iunie, pe o căldură înăbușitoare, Sabina căutând să iasă din toropeala mohorâtă în care se complăcea, regăsi destul energie ca să dea un dineu la

Broock Cottage - mâncăruri minunate, ospăț bine servit, pe care ea părea că nu-l oferă, ci-l azvârle ca o pomană oaspeților de la capătul celălalt al mesei, unde ea trona cu minunata ei nepăsare, fardată, urâtă, elegant îmbrăcată, făcându-și o plăcere perversă din a observa gesturile fiecăruia. Recepția propriu-zisă, era nereușită; într-adevăr, erau ani de zile de când Sabina nu mai strânsese în jurul mesei sale oaspeți care să fie destul de inteligenți ca să anime chiar ei convorbirea; deși se înapoiase într-o lume unde erau poftiți pentru o mie și una de pricini afară de aceea de a se buteura de tovărășia lor, ea nu voia să facă niciun efort. Recepția mai era nereușită și pentru că Theresa, pentru care se dăduse acest dineu, se purta întocmai ca și în seara balului.

Tinerii, încă novici, își dădeau seama de stângăcia lor, aveau un sentiment de stinghereală și constrângere. Olivia și Sabina erau obosite și chiar O'Hara, care se afla acolo pentru că Sabina își ținuse făgăduiala, nu era nici el prea vioi; toată îndrăzneala și verva lui făcuseră loc unei sfii de adolescent. Asupra întregii asistențe părea că apasă amorțeala și blestemul de care te simțeai învăluit în casa cea veche de pe malul celălalt al râului.

Olivia venise aproape fără voia ei, foarte obosită, în urma unei vizite lungi a mătușii Cassie, motivată de bârfelile care circulau în legătură cu Sybil și vecinul lor irlandez. Când se ridicară de la masă, ea ieși fără să atragă atenția cuiva și merse în grădină, făcui perspectiva de a fi silită să vorbească, fără să spună nimic, îi era nesuferită. Simțea nevoia neapărată de a fi lăsată în pace.

Noaptea era minunată, caldă, cum trebuie să fie nopțile de vară și, totuși, senină; cerul părea o imensă boltă de safir presărată cu diamante. În fața viley, dincolo de grădinița în terase, se întindeau mlaștinile, ca un covor întunecat, până la dunele îndepărtate.

La atingerea ierbii dese și umede, pe care o călcau

pantofiorii ei de lame de argint, ea se opri o clipă și răsuflă adânc; fu cuprinsă de o dorință nelămurită, aproape mistică, de a se topi în frumusețea universală de care era înconjurată, de a se amesteca cu umezeala fecundă a aerului, cu mireasma pe care o răspândeau florile care îmbdoboceau și lujerele verzi care creșteau, ca ianba, marea, mlaștinile mirositoare, ca să se cufunde într-o toropeală, tot atât de apropiată de nimicnicie și de infinit, și să plutească în eternitate. Deodată avu o intuiție nehotărâtă și nelămurită, de durata nemuritoare a tuturor acestor forțe, a tuturor acestor senzații, a mării, mlaștinilor, a firelor de iarbă în plină creștere și a boitei albastre, presărată cu diamante, de deasupra creștetului ei. Pentru întâia oară în viața ei simțea puterea unui lucru care continua la nesfârșit, neținând seama de nimicnicia ființelor ca ea și de toți acei care se aflau în vilă – o putere în fața căreia nu existau orașe, oștiri și națiuni și care avea să dăinuie multă vreme după ce iarba avea să acopere, cu mantia ei, ruinele vechii case a Pentlandzilor.

Această putere trecea pe lângă ea și o părăsea într-o lume mohorâtă, stagnantă. În fața priveliștii veșnicei rodnicii, ea dori cu patimă să ia parte la dânsa; această misterioasă dorință era mai puternică decât oricare dintre ei și mai puternică decât toți laolaltă, ea avea să nimicească, într-o zi, micile lor vanități, credințele și tradițiile lor trecătoare. Ea își spuse atunci, ca și când observa aceasta pentru întâia oară: „Sunt obosită, obosită de moarte și am început să cam bat Câmpii”.

Păși în iarba umedă și se așează pe banca de piatră pe care O'Hara o pusese sub unul din bătrânii meri, ultimele vestigii ale livezii care se întindea jur-împrejurai Brook Cottage-ului, pe vremea când trăia Savina Pentland. Ea rămase multă vreme cu gândurile aiurea, într-una din acele stări de semiconștiență, când ființa nici nu doarme, nici nu e trează, ci se află în regiunea intermediară, de

unde gândurile, preocupările și grijile sunt alungate.

Apoi, trezindu-se încetul cu încetul la realitate, observă că cineva stătea foarte aproape de dânsa, sub bătrânul copac noduros. S-ar fi spus că e un personaj de vis, Care se materializa cu încetul; întâi îi atrase atenția mirosul fumului de țigară care se amesteca cu parfumul florilor în plină înflorire din grădina Sabine; după aceea, întorcându-se, ea desluși o siluetă neagră, în care recunoscuse numaidecât pe O'Hara. Nu era deloc uimită că-l vede acolo; ba, lucru ciudat, i se părea chiar că-l aștepta.

Când ea se mișcă, el se apropia și spuse:

— Grădina noastră s-a făcut frumoasă, nu e așa? Nici n-ai crede că n-are decât un an.

— Da, totul a crescut în chip uimitor.

După câteva clipe, ea continuă:

— De cât timp ești aici?

— Doar de o clipă. Te-am văzut ieșind din ea sa.

Ascultară câteva clipe vuietul valurilor care izbeau pietrișul de pe țărm, apoi el spuse eu glas încet, puțin impresionat:

— Ce noapte minunată... încântătoare!

Ea vru să-i răspundă, dar nu-i veni nimic în gân'd. Această reflecție, rostită atât de meditativ, o uimi, căci nu-și închipuise niciodată că O'Hara ar putea admira o noapte frumoasă. Era prea întuneric ca ea să-i vadă deslușit chipul, dar avea înaintea o chilot acea imagine a personajului pe care memoria i-o păstrase; ca și celorlalți, el i se părea puternic și primitiv, dar cam comun, cu cicatricea lui la tâmplă, cu ochii lui albaștri cu privirea inteligentă și mersul elastic, atât de neobișnuit la un bărbat de statura lui. Intru-adevăr, ar fi fost tot atât de uluită, auzindu-l pe Higgins, rândașul, exclamând: „Ce noapte încântătoare!” Bărbații pe tare-i cunoștea, prietenii lui Anson, nu spuneau niciodată astfel de lucruri, ea nu și-i închipuia uimiți de frumusețea nopții și dacă, totuși, asta s-

ar fi întâmplat, ar fi fost puțin cam stânjeniți că făcuseră o observație atât de neobișnuită.

— Serata e lipsită de veselie - zise el.

— Într-adevăr.

— Fiecare stă în colțul lui. Doamna Callendar n-ar fi trebuit să mă poftească; o credeam mai prevăzătoare.

Olivia tise încetișor:

— Poate că a făcut-o dintr-adins. Nu știi niciodată pentru ce face ea un lucru.

El nu răspunse, ba și rînd se gîndea la ceea ce auzise, apoi o întrebă:

— Nu ți-e frig afară?

— Nu... noaptea e foarte caldă!

Tăcerea care urmă fu atât de îndelungată, și ea simțea atât de puternic că o pîndește o primejdie ascunsă, încât crezu că e neapărată nevoie să spună frazele politicoase și banale pe care le-ar fi schimbat, dacă ar fi fost doi străini, ce ar fustat într-un salon, după masă, și nu sub vechiul măr al grădinii, pe care o creaseră împreună.

— Mă întreb - zise ea - cîtă vreme va trebui bungalowurilor din Durham ca să năpădească și partea de jos a «colinei și apoi tot ținutul.

— Cîtă vreme eu voi avea teren între Durham și mare, asta n-o să se întâmple.

Ea zâmbi, în întuneric, la gândul că un arivist irlandez romano-catolic, se înfățișa ca apărător al acestei bătrâne câmpii din Noua-Anglie; și răspunse:

— Până la urmă, ajungi la fel ca și ceilalți. Vrei să oprești lumea să se schimbe.

— Da, admit că asta trebuie să ți se pară caraghios.

Elspute asta fără amărăciune, dar după sunetul glasului, ea înțelese oă-l jignise. Olivia fu din nou uimită, căci i se părea cu neputință că un O'Hara ar putea fi vulnerabil.

— Casa Pentlandzilor o să fie totdeauna aici, dar,

vădit lucru, într-o zi o să - murim cu toții; ce se va întâmpla atunci?

— Rămân copiii noștri.

Ea își dădu seama că în curând se va regăsi în atmosfera de griji, care era gata s-o cuprindă din nou, și din care evadase cu o clipă înainte. Și șopti:

— Privești tare departe în viitor.

— Poate, dar socotesc că într-o zi o să am copii; și printre Pentlandzi, Sybil va fi totdeauna aci ca să apere moșia, petet cu petec. N-o s-o părăsesc niciodată.

— Dar Jack e acela care o s-o moștenească și nu sunt prea sigură de el.

Ea oftă. Își dădea seama că reîncepea să înșele, să nu mai fie sinceră. Vorbea ca și când Jack avea să trăiască, să devină stăpânul Pentlandzilor și să aibă copii care să-i continue familia. Își repetă: „Numai adevărul ne poate salva”. Știa că O'Hara înțelegea biata ei efortare ca să se amăgească; el rămase acolo, fără să spună nimic, ca și când Jack ar fi murit, ca și când ar fi ghicit ce însemna acel oftalt amar și-i respecta durerea.

— Te vezi des cu Sybil, nir e așa? - întrebă ea.

— Da, e o fată de treabă. Te poți încrede în ea.

— Poate că dabă ar semăna cu Theresa sau doamna Callendar, ar fi mai puțin în primejdie să sufere.

El nu-i răspunse imediat, dar cu tot întunericul, simțea că ochii lui sunt ațintiți asupra ei.

— Am fost stupidă, că am spus acest lucru. Cred că nu știi ce vreau să spun.

El răspunse grăbit:

— Am înțeles, am înțeles foarte bine și doamna Callendar ar fi înțeles de asemenea. Amândoi am fost nevoiți să luptăm împotriva vieții - nu în același chip - dar am tras amândoi aceeași învățătură. În ce o privește pe Sybil, totul va depinde de bărbatul cu care o să se căsătorească.

„A, va să zică asta e”, se gândi Olivia, „o iubește pe Sybil. Vrea să se însoare cu ea. De aceea a venit după mine”.

Viața cotidiană pusese stăpânire pe dânsa și o strângea puternic în rețeaua încâlcită a ochiurilor ei. Deodată, ea tresări, din pricina ghimpelui unui sentiment urât de gelozie, o invidia pe Sybil, care era tot atât de tânără și care o zvârlise în trecut, alături de toți ceilalți Pentlandzi.

— Mă întrebam dacă n-o vezi prea des, dacă nu te stingherește.

— Nu, asta n-o să se întâmple niciodată.

Apoi adăugă, ușor amuzat:

— Ghicesc că în curând ai să mă întrebi care sunt intențiile mele.

— Nu, ba nu! protestă ea.

După aceea nu mai știi ce să spună. Deveni deodată sfioasă, neîndemânatică și cam prostuță, o fată la primul ei bal.

— Am să-ți spun care sunt intențiile mele - începu el, apoi își întrerupse pe neașteptate fraza: - De ce e cu neputință să fii sincer în lumea asta, când viața e atât de scurtă? Înfățișarea lucrurilor ar fi schimbată „dacă am fi sinceri, nu e așa?

El șovăi, așteptând răspunsul și ea spuse aproape mecanic:

— Da, lumea ar fi cu totul altfel.

Când el îndrăzni din nou să vorbească, glasul îi trăda o ușoară tulburare. Ea nu-l vedea, dar își dădea foarte bine seama de schimbarea atitudinii lui.

— Am să-ți spun, deci - urmă el - că am văzut-o adeseori pe Sybil, în nădejdea de a o vedea puțin și pe mama ei.

Ea tăcea ca o fată în prezența primului ei iulbit. Sunetul glasului lui o amețea chiar puțin.

— Te-am jignit. Îmi pare rău. Am spus numai adevărul. Nu e niciun rău în a sta.

Făcând o efortare eroică spre a spune ceva chibzuit, ea rosti:

— Nu, nu sunt jignită.

Nu-și putea stăpâni emoția, o emoție caraghioasă și încântătoare în același timp.

— Dar nu, nu sunt jignită... Nu știu...

De un singur lucru era sigur: că nu simțise niciodată ceva asemănător; această ciudată și tulburătoare beție avea ceva jalnic și apăsător, o savoare care îți strângea inima.

Ea se gândea: „Încep să înțeleg cum se poate lăsa sedusă o fată, cum poate pierde noțiunea lucrurilor pe care le face”.

— Îmi închipui că mă socotești îndrăzneț.

— Nu, numai că totul mi se pare nesăbuit și necugetat.

— Îți spun că sunt un fel de bandit, un derbedeu, un irlandez, un romano-catoli e și că nu se știe de unde mă trag.

Tăcu o clipă, apoi adăugă:

— De fapt, dacă privești lucrurile dintr-un anumit punct de vedere, sunt toate astea la un loc.

— Nu, te înșeli, nu as: ta-i gândul meu.

Foarte stăpân pe sine, dânsul se așează pe banca de piatră, alături de Olivia.

— Ai, totuși, dreptul - continuă el, blând.

— Ai cu adevărat dreptul, și, totuși, astfel de lucruri nu au însemnătate, nimic n-are însemnătate.

Ea șopti:

— Tatăl meu era un irlandez care-ți semăna mult. Dușmanii lui îl socoteau un „Shanty Iri sh”.

Olivia știa prea bine că ar fi trebuit să se scoale și să intre revoltată în casă, că era poate caraghioasă... dar,

totuși, ședea acolo liniștită. Era atât de obosită, aștepta de atâta vreme (fu o descoperire neașteptată) ca cineva să-i vorbească astfel, s-o trateze ca pe o femeie... Avea atâta nevoie să găsească un sprijin!

— Cum mă poți cunoaște - întrebă ea, stăpânită de sentimentul slăbiciunii ei.

— Ce poți știi despre mine?

El n-o atinse, dar puterea ciudată care izvoră din întreaga-i ființă, pe când stătea acolo în întuneric, fără să facă o mișcare, o sili să se plece în fața acestor adevăruri de temut.

— Te cunosc foarte bine, te-am observat și nu mi-a scăpat nimic. Te-am înțeles mai bine ca oricine. Un bărbat care a avut o viață ca a mea, observă și înțelege multe lucruri care le scapă celorlalți; toată existența lui depinde de puțința de a pătrunde aceste lucruri. Asta e singura armă, arma cea mai de seamă a oportunistului.

După o clipă de tăcere, el o întrebă:

— Încerci să înțelegi? Ți-e greu, căci ai avut o viață atât de deosebită!

— Nu atât pe cât crezi; numai că eu am irosit-o degeaba.

Apoi, sculându-se, ea șopti:

— Ce nebunie să te las să vorbești astfel!...

El o întrerupse cu vioiciune, cuprins de un avut aproape tineresc:

— Dar spune-mi: ești mulțumită? Ești, totuși, mulțumită, oricare ar fi sentimentele dumitale față de mine. Ai dreptul de atâta vreme la acest omagiu!

Ea începu să plângă încetisor, în tăcere, fără nicio stăpânire și în timp ce lacrimile îi șiroiau pe obraji, se gândea: „acum's în caraghioasă de-a binelea. Mă înduioșez de propria mi soartă”.

El ghicise că ea plângea, și așteptă să-și regăsească calmul. Rămaseră astfel multă vreme, fără să spună un

cuvânt. Olivia fiind tulburată de frumusețea acelei nopți care-i făcea rău neștiind ce avea să se mai întâmple.

— Aș vrea să știi - zise el liniștit - că lângă dumneata e cineva care te iubește, care n-ar da îndărăt de la nicio jertfă pentru dumneata...

Și, după câteva clipe, adăugă:

— Poate că am face mai bine să intrăm în casă acum. Ai putea să treci prin verandă și să te pudrezi puțin. Eu am să intru prin ușa cu geamlâc.

În timp ce treceau pe pajiștea acoperită de rouă, el sugeră:

— Ar fi o plăcere da! că ai veni și dumneata cu Sybil în plimbările noastre de dimineață.

— Dar sunt ani de zile de când n-am mai călărit, **s**

Tot restul serii, în timp ce Olivia juca bridge cu Sabina. O'Hara, și băiatul lui Mannering, ea fu distrată și mintea ei hoinări pe drumuri necunoscute. Își repeta mereu că nu era câtuși de puțin îndrăgostită de O'Hara, ci numai fericită că cineva - și acel bărbat avea o personalitate ciudat de cuceritoare - își exprimase admirația pentru ea; se simțea tânără, puțin amețită și îmbătătită de această declarație. De fapt, era stupid... și, totuși, judecând bine nu era deloc caraghios. Ea își amintea și de reflecțiile lui Anson despre doamna Soames: „E cu desăvârșire caraghios”!; de acelea ale Sybillei, care spunea cu toată seriozitatea: „Numai nu un om de **v** vârsta lui O'Hara”; și, în același timp, îi trecu prin minte gândul că pentru întâia oară în viața ei se simțea cu adevărat tânără; când se duse pe banca de piatră de sub mărul cel bătrân, tinerețea ei înflorise, triumfând asupra tuturor piedicilor.

Totuși, spuse tare:

— Patru pici - și numaidecât își dădu seama că n-ar fi trebuit să facă această supralicităție.

Era de asemeni, descumpănită la gândul că erau tot

timpul două perechi de ac hi preocupați mai mult de dansa decât de jocul de bridge, ochii verzi ai Sabine și ochii de un albastru deschis ai lui O'Hara. Nu putea înălța capul, fără să întâlnească privirea unuia sau altuia; ca să scape de această examinare, ea răspundea printr-un zâmbet silit și banal, pe care și-l așternea ca o mască pe obrazul ei, în mod mecanic, așa cum făcea domnișoara Egan. Zâmbind astfel, simțea că trăsăturile i se întind la niște resorturi și, în timp de o clipită, ea se gândi, cu o compătimire amuzată, la nursa, al cărei chip desigur că părea uneori îngrozitor de ofilit.

Când se așează lângă Sybil, iar mașina le ducea pe șoseaua care mergea de la Brook Cottage la Pentland, șosea care făcea parte dintr-o rețea de drumuri desfundate, mărginite de garduri vii și copaci bătrâni, ce legau între ele proprietățile din împrejurimi, Olivia nu-și recăpătase încă toată luciditatea. Seara, drumurile slujeau ca loc de plimbare și întâlnire servitorilor de la casele boierești. Dădeai peste mici grupuri de trei sau patru, care flecăreau, râzând înăbușit, povestindu-și reciproc ce se întâmpla în casele unde slujeau, împărtășindu-și „ceea ce făcuse bătrânul stăpân în ajun” sau că „doamna cutare nu făcea decât o baie pe săptămână”. Îndărătul acestui decor plăcut totuși, și monoton, la adăpostul căruia se desfășura viața celor bogați, exista o întreagă lume, lume care avea tainele ei întunecate, miile ei de clevetiri și în care adevărul apărea, poate, mai des, căci era o lume care se ferea atât de mult de toate privirile încât nimeni (afară poate de mătușa Cassie, care știa ce multe secrete interesante au servitorii), nu se ducea acolo și rareori avea nevoie să joace comedia aparențelor, pe care Olivia o socotea atât de tragică. După ce se termina cu masa în casele din împrejurimi, această lume se împrăștia pe drumurile întunecate ale serii; uneori ecourile glumelor nesărate ajungeau până la tine, când râsul vreunui

irlandez se restrângea pe pajiștile învăluite în ceață.

Aceleași drumuri erau bătute și de îndrăgostiți; aceștia, în loc să stea în grupuri, o porneau doi câte doi și, din când în când, se auzeau accentele de o veselie cu totul deosebită, când se dezlănțuiau hohotele de râs ale vreunei bucătărese ascunsă într-un ungher întunecat și curtată de unul din rânđași sau servitori. Lumea aceasta nu începea să se însuflețească decât când se înnopta. Uneori, când stăpânii se întorceau cu mașina de la un bal sau un dineu, lumina farurilor scâldea, brusc, o pereche de îndrăgostiți înlănțuiți, care stăteau rezemați de copaci sau întinși în desişuri de păduci și soc.

În seara aceea, în timp ce Olivia și Sybil ședeau tăcute în mașina care înainta spre Pentlandzi, păduceii înfloriți împrăstiau în aerul călduț mireasma lor pătrunzătoare, iar răsuflarea sărată a mlaștinilor le aducea valuri de miros acru și înțepător, trădând prezența cirezilor.

Se înnoptase de-a binelea și farurile nu descoperiseră încă îndrăgostiți întârziați, când, la poalele colinei, lângă podul cel vechi, ele luminară deodată silueta unui bărbat și aceea a unei femei, rezemați unul lângă altul de zidul de piatră.

La apropierea mașinii, femeia sări repede peste zid și bărbatul se luă după ea, sprinten ca o căprioară, ca să dispară la rândul lui, pe câmp. Sybil râse și șopti:

— Tot Higgins era.

Era Higgins, nu mai încăpea nicio îndoială; se putea desluși silueta lui scundă, scoasă în relief de pantalonii de călărie și cămașă de bumbac, fără mâneci, când sări zidul. Olimpia avu o impresie asemănătoare celeia produsă de o amintire redeșteptată. Ea se gândi că o căprioară surprinsă trebuie să fugă la fel printre tufişuri. Olivia fu cuprinsă de o neliniște ciudată, întocmai ca aceea pe care o simțise Sabina în seara când îl zărise pe rânđaș ascuns

printre tufele de liliac, privind balul. Ea se înfioară și Sybil o întrebă:

— Nu ți-e frig?

— Nu.

Se gândea la Higgins și nădăjduia că el nu se încurcase; într-o nouă aventură supărătoare. Mai venise o dată o servitoare să-i mărturisească deznădejdea ei; era o poloneză pe care ea o ajută să poată părăsi ținutul, căci a-l sili pe Higgins s-o ia de nevastă, însemna să-i nenorocști pe amândoi. Olivia era totdeauna uimită la gândul că jumătate din fetele de prin împrejurimi alergau după un bărbat atât de urât și pipernicit, după un omuleț păros și brutal cum era Higgins.

Ajungând în odaia ei, ascultă în întuneric până ce auzi respirația liniștită a lui Jack, apoi dezbrăcându-se, se așează la fereastră și rămase multă vreme tu privirea pierdută spre mlaștinile îndepărtate. Era cuprinsă de o tulburare nelămurită, care o împiedica să doarmă. Nu mai simțea oboseala sufletească de care suferise în ultimele luni, când fusese cât pe-acți să cadă într-o letargie spirituală. Niciodată nu se simțise al cât de plină de viață, nici când era tânără de tot; sângele îi năvălea în obraji aprinși; încercă să găsească răcoarea pe care noaptea i-o refuza, punându-și mâinile albe pe obraji, dar și mâinile îi ardeau.

În curând nu mai auzi nicio mișcare în odaia Sybillei de partea cealaltă a hall-ului, și tăcerea se așternu în sfârșit asupra tuturor lucrurilor; ea nu mai deslușea decât respirația slabă și regulată a băiatului ei și trosnetele familiare ale vechii clădiri. Era singură acum, numai ea veghea în toată casa și rătăcea cu privirea peste pajiștile învăluite în ceață, simțind cum se liniștește. Prin fereastra deschisă intra suflarea caldă și roditoare a nopții, care i se părea pătrunsă de o moliciune voluptuoasă, ca în urmă cu câteva ceasuri, când șezuse pe terasa Sabine, de unde se

vedea în depărtare marea. Mai simțise odată această senzație, întâi când mașina le ducea printre pășunile mlăștinoase care se întindeau de-a lungul râului, apoi când îl văzuse pe Higgins sărind zidul; în clipa aceea, sensibilitatea ei pătrunzătoare, din pricina încordării, primise o adevărată lovitură, care aproape o îngrozise. Această impresie ciudată nu se ștersese încă cu totul. Mai era încă obsedată de această forță uimitoare, prezentă pretutindeni și veșnic în mișcare, forță care înainta cu o viteză domoală, nimicind pe toți acei care i se împotriveau.

Pentru a doua oară ea își spuse: „Îmi cam pierd mințile. Ce se petrece oare cu mine?” Fu cuprinsă de o spaimă care nu semăna cu neliniștea ce puneă stăpânire pe ea în clipele când se credea înconjurată de morți care, la Pentlandzi, continuau să trăiască la nesfârșit. Nu morții îi trezeau spaima, ci viața fremătând de pasiune. Ea se gândea: „Iată ce trebuie să se fi întâmplat celorlalți. Iată ce trebuie să fi simțit înainte de a muri”.

Ea nu se gândea la moartea trupului, ci la o moarte care atacă sufletul și usucă ființele pe care le atinge. Acea care o atinsese pe mătușa Cassie, Anson, pe bătrâna femeie care trăia în aripa de Nord și chiar pe John Pentland care, cu energia lui de neînfrânt, luptase mult mai înverșunat decât ceilalți. Două puteri, dezlănțuite una împotriva celeilalte, și dând o luptă titanică, păreau că puseseră stăpânire pe ființa ei; toate aceste impresii, deși rămăseseră nelămurite și încâlcite, o făceau, până la urmă, să isimtă o adevărată suferință fizică. Tulburarea și viața ei febrilă, care fremăta în ea, erau înlocuite de răceala destinderii; deodată, o cuprinse o oboseală plăcută, în timp ce nu-și putea lua ochii de la priveliștea morții și respira parfumul păducelor amestecat cu duhoarea a cră a vitelor.

Nu știa niciodată dacă adormise în fotoliu, lângă fereastră, dar era sigură că fusese trezită pe neașteptate de un zgomot de pași. Nu departe de odaia ei, pe coridorul

cel lung, cineva mergea foarte încet, cu băgare de seamă. Acum nu casa cea veche trosnea, ci pașii aceia regulați făceau să trosnească podeaua de sub ei. Ea ciuli urechea: infect, cu prevedere, ca și când persoana era oarbă și înainta nesigur în întuneric, pașii se apropiară și peste câțva timp ea îi auzi îndărătul ușii ei, în timp ce razele pale de lumină îi desenau silueta în dreptul pervazului. Olivia se sculă și fără să-și piardă cumpătul, dar cu mintea încă puțin tulbure, ca în prada unui vis urât, se duse la ușă și o deschise. La capătul coridorului lung, înaintea ușii care dădea pe scara ce ducea sus, se decupa o fâșie rotundă de lumină, provenită de la o lampă electrică de buzunar, a cărei lumină scotea în relief Silueta neagră a unei bătrâne cu părul alb. Olivia o recunoscuse numaidecât – era bolnava, care fugise din aripa de Nord. În timp ce ea o privea, bătrâna, care încerca să deschidă ușa, izbuti în cele din urmă și dispăru repede pe scară.

Nu mai era nicio clipă de pierdut: ca să se ducă s-o caute pe domnișoara Eganj, ar fi durat prea mult și bătrâna dementă s-ar fi putut't arunca pe fereastră. De aceea, fără să mai piardă vremea ca să-și mai pună măcar o rochie pe ea, Olivia urcă scara luându-se după fantastica apariție în halat înflorat.

Podul casei era o încăpere enormă, cu pereții tencuiți doar pe jumătate, care se întindea de-a lungul întregii case – peșteră enormă și goală, afară de cele câteva mobile vechi care nu mai erau folosite. Era mai mult de un veac de când Pentlandzii aruncau în pod toate vechiturile și obiectele scoase din uz, care zăceau a colo, uitate de toți. Nimeni nu călca vreodată prin locul acela, de când Sybil și Jack erau mari, uitaseră aproape de existența lui. Când fuseseră mici, se jucaseră acolo în zilele de ploaie, și înaintea lor, Sabina și Anson se distraseră în aceleași colțuri întunecate și misterioase, printre valizele stricate, divanurile și fotoliile rupte.

Întinericul stăruia pretutindeni, afară de locurile unde lumina albastră a nopții pătrundea prin ferestruici, și în fund, lângă mormanul de valize vechi, unde se mișca cercul luminos al lămpii electrice, ca și când bătrâna doamnă Pentland căuta ceva. În timpul evadării și fugii, părul ei rar se desfăcuse și-i flutura pe umeri. Răspândea un miros neplăcut de medicamente. Olivia îi atinse încetișor brațul și-i spuse:

— Ce-ai pierdut, doamnă Pentland, pot să-ți ajut?

Bătrâna se întoarse și, îndreptând lumina în plin spre obrazul Oliviei, o privi cu ochi holbați și șopti.

— Oh! dumneata ești, Olivia! Atunci totul e în regulă. Poate că ai fi în măsură să mă ajuți.

— Ce-ai pierdut? Am putea încerca să găsim mâine dimineață.

— Am uitat ce e. M-ai înfricoșat și știi că chiar în clipele cele mai bune, bietul meu creier nu e prea zdravăn. Așa e de când m-am căsătorit. (O privi pe Olivia cu stăruință). Asta nu-ți face aceeași impresie, nu-i așa? Nu ți se întâmplă să simți că mintea ți se rătăcește și că ideile îți devin din ce în ce mai încâlcite? Poate că nu era același lucru cu bărbatul dumitale.

Olivia văzu că bătrâna era într-una din acele clipe când își recăpăta luciditatea, clipe mai groaznice decât nebunia ei obișnuită, căci atunci îți dădeai seama că la urma urmei era om ca și tine, și spunea ceea ce gândea cu adevărat. În momentele acelea, nora ei avea impresia că asistă la o înviere din morți.

— Nu - zise Olivia - poate că dacă te duci să te culci acum, mâine dimineață ai să-ți amintești.

Bătrâna doamnă Pentland scutură cu putere capul.

— Nu, trebuie să le găsesc acum. Până mâine dimineață, totul se poate schimba. N-am să mai știu nimic și irlandeza n-o să mă mai lase să ies. Spune-mi numele unor lucruri ca „prună”, „prismă”, „persimnon” î). Așa

facea domnul Dickens copiilor lui, când nu-și aminteau un cuvânt.

Copac din America.

— Dă-mi mie lanterna, poate că voi găsi eu ce cauți.

Cu supunerea unui copil, bătrâna dădu lampa electrică

Oliviei, care îndreptă lumina în toate direcțiile, luminând pe rând valizele și celelalte vechituri, prefăcându-se că scotocește printre casele de păpuși, micile gospodării risipite prin colțurile podului, unde copiii se jucaseră pentru ultima oară de-a „masa de copii”.

În timpul acesta, bătrâna tot bombănea într-una: „E ceva care doresc foarte mult să regăsesc. Asta poate aduce mari schimbări în viața noastră a tuturor. Credeam că o să fie aici Sabina, ca să mă ajute. A fost aici azi dimineață, se juca cu Anson. A plouat toată ziua și n-am putut ieși. L-am ascuns, atunci când m-am urcat eu să-i văd”.

Olivia încercă a doua oară s-o ia de acolo, prefăcându-se că-i satisface capriciul:

— E târziu, doamnă Pentland; ar trebui să fim culcate amândouă. Încearcă să-ți amintești ce voiai și dimineață o să mă duc eu să caut.

O clipă bătrâna se gândi la această propunere, apoi sfârși prin a spune:

— Sunt sigură că n-o să mi-l dai, dacă o să-l găsești; ești prea mult înfricoșată de toți.

— Îți făgăduiesc solemn. Poți avea încredere în mine, nu-i așa?

— Da, ești singura care nu te porți cu mine ca și când n-aș fi în deplinătatea facultăților mintale. Da, cred că pot avea încredere în dumneata.

Deodată îi veni o altă idee:

— Dar n-am să-mi mai amintesc. Aș putea să nu mă mai gândesc la asta. De altfel, nu cred că domnișoara Egan m-ar lăsa s-o fac.

Olivia luă în mâinile ei una din mâinile uscate ale bătrânei și spuse, ca și când se adresa unui copilăș:

— Știi ce o să facem: mâine o să scrii acel lucru pe o bucățică de hârtie și atunci o să ți-l aduc.

— Săpt sigură că mica Sabina ar ști să-l descopere. Are un adevărat dar pentru asta. E un copil atât de deștept!

— Ei bine, am s-o iau pe Sabina să mă ajute.

— Îmi făgăduiești cu adevărat?

— Da, îți făgăduiesc.

— Pentru că ceilalți mă înșală totdeauna.

Ea se lăsă condusă, fără cea mai slabă împotrivire, trecură prin odaia unde, pe podeaua plină de praf, se decupau geamurile ferestrelor luminate de lună și coborâră scările, ca să ajungă în odaie. În vestibulul aripii de Nord, dădură peste domnișoara Egan; rigiditatea și siguranța de sine o părăsiseră, neliniștea îi învinețise obrazul roșcovan.

— Am căutat-o pretutindeni, doamnă Pentland - zise ea Oliviei-Nu știu cum a putut să fugă. Dormea când am părăsit-o ca să iau din bucătărie sucul de portocale; în lipsa mea, a dispărut.

Bătrâna fu aceea care răspunse. Privind cu seriozitate pe Olivia, îi făcu această mărturisire:

— Știi, nu-i vorbesc niciodată. E comună; nu e decât o vulgară servitoare irlandeză. N-au decât să mă închidă cu dânsa cât or vrea, dar n-o să mă silească să-i vorbesc.

Apoi începu din nou să bată câmpii și recăzu în starea ei obișnuită.

Olivia și domnișoara Egan n-o mai luară în seamă, ca și când ființa în care mai exista o licărire de judecată dispăruse, ca să fie înlocuită cu o biată creatură care le era cu totul străină. Olivia lămuri unde o găsisese și de ce se urcase în pod.

— Zile de-a rândul de când tot vorbește despre asta -

zise d-omnișoara Egan.

— Cred că e în căutarea unor scrisori; dar poate să nu fie nimic. În mintea ei toate capătă proporții.

În cămașa ei de noapte, Olivia tremura mai mult de oboseală și de enervare decât de frig.

— În locul duminică n-aș pomeni nimănui despre asta. N-ar face decât să-i neliniștească pe ceilalți. Dar de aci înainte va trebui să fim și mai atenți.

Bătrâna le părăsise, ca să intre în odaia întunecată, unde își petrecea toată viața. Sora avu un zâmbet aspru care ar fi putut să însemne: „Orice s-ar întâmpla, nu vă puteți lipsi de mine”.

Ea spuse tare:

— Nu știu ce i s-a putut întâmpla, doamnă Pentland.

— E un accident, să nu mai vorbim despre a sta. Noapte bună... Cred însă că e mai bine să nu pomenim nimic. Ar însemna să-i neliniștim zadarnic pe ceilalți.

Totuși, Olivia era intrigată, căci văzuse că sub capotul pe care domnișoara Egan și-l aruncase pe umeri, sora n-avea cămașă de noapte, sau uniforma ei, ci costumul bleu pe care-l îmbrăca în rarele prilejuri când ieșea în oraș.

Olivia nu vorbi nimănui de cele întâmplate, nici de ceea ce se petrecuse pe terasă și în fundul podului vechi, tot așa cum nu pomeni de ceea ce văzuse pe marginea drumului. Zilele își reluară cursul lor monoton, ca și când noaptea aceea tulburătoare n-ar fi fost decât un vis. Ea nu-l vedea pe O'Hara, dar o auzea vorbind despre el pe Sybil, pe Sabina și chiar pe Jack, care părea că-și recăpătase puterile ca înainte și care, câtva timp se simți destul de bine ca să se ducă împreună cu bunicul lui, să se plimbe, pe pământurile fermei, în docarul englezesc, tras de un cal alb. Uneori Olivia avea impresia că sănătatea băiatului ar putea să se îmbunătățească, totuși, bucuria ei nu era fără gând ascuns, căci adevărul rămânea mereu întipărit în

mintea ei. Știa că lucrul nu e cu puțință, cu toată lupta grea pe care o susținea fără răgaz, împreună cu bătrânul, împotriva bolii care era mai tare decât ei. Într-adevăr, spectacolul copilului palid care pleca în docar cu bunicul, a cărui privire se lumina (el se lăsa înșelat de această nădejde amăgitoare), era pentru dânsa un nou izvor de mâhnire. Era mai mult decât putea îndura, căci pentru întâia oară, de ani de zile, aproape din ziua când venise pe lume Jack, copilaș care n-avea puterea să strige „chipul bătrânului își pierduse expresia de resemnare mută.

Uneori, când îi privea pe amândoi, unul lângă altul, se simțea cuprinsă de o puternică dorință de a merge la John Pentland să-i spună că nu era din vina ei dacă n-avea mai mulți topii, dacă nu erau alți moștenitori care să-i ia locul lui Jack. Ea voia să-i spună că ar fi avut și zece copii, dacă ar fi fost cu puțință, că și acum chiar era în că destul de tânără ca să aibă copii. Ar mai fi vrut să-i mărturisească ce sete de viață simțise în seara aceea în grădină, sub măr, în locul acela unde avusese revelația fecundității universale. Dar își dădea în a același timp seama că era cu neputință să discute cu bătrânul John Pentland un subiect care, în adâncul sufletului lui, îl socotea „împotriva pudorii”. Toate aceste lucruri erau acoperite de un vâl, care împiedica adevărul să pătrundă în viața lor. Totuși, ea se gândea că el ghicise, din felul în care îi luă mâna ca să i-o sărute drăgăstos; își închipuia că el o înțelegea și asta era una din cauzele disprețului tăcut față de băiatul lui.

Dar ea își dădea foarte bine seama de drama care era cea dintâi pricină a acestor stări de lucruri. Toți se lăsaseră prinși în angrenajul unei forțe, mai puternică decât ei, forță care cu o crudă nedreptate, îi silea să ducă această viață stearpă, monotonă și fără folos, și în timp ce ea ardea de dorința de a răspunde chemării vieții, o silea să asiste, neputincioasă, la moartea înceată a băiatului ei.

În cele din urmă îi revenea mereu gândul că băiatul

trebuia să trăiască până la moartea bunicului său; uneori, când era pe terasă și privea câmpurile, Olivia o vedea în docarul englezesc, pe doamna Soames, îmbrăcată cu o caraghioasă toaletă, purtând pe cap o pălărie cu pene, alături de bătrân și nepot, ca și când ea ar fi fost în realitate bunica lui Jack, iar nu bătrâna nebună de la etajul întâi.

Zilele își reluară, deci, cursul lor monoton, dar eu toate astea era o mică schimbare nelămurită, ca și cum soarele strălucea mai viu ca înainte, ca și cum trecuse timpul când, chiar în zilele cele mai frumoase, casa păstra o înfățișare întunecată și tri stă. Olivia nu se putea uita spre coșurile noi, frumoase, ale casei lui O'Hara, fără ea respirația să i se accelereze brusc și fără ca să nu se simtă plăcut îmbărbătată; atunci avea senzația că nu era cu totul singură.

Plictisitoarele vizite zilnice ale mătușii Cassie nici n-or mai enervau; bătrâna putea să-și satisfacă nestingherită, pasiunea și s-o plângă pe Olivia, sau să răspândească mii de calomnii în legătură cu Sybil și O'Hara și să se plângă de plimbările lor matinale. Atunci Olivia putea sta liniștită pe un scaun, ascultând politicoasă, ca și altă dată, nesfârșitele ei trăncăneli, numai că nu mai asculta cu atenție. Uneori i se părea că mătușa Cassie era una din acele insecte care se luptă la o fereastră, încercând eu o stăruință zadarnică, să intre acolo unde nu le este cu putință.

Sabina a ajutat-o să-și precizeze această impresie nelămurită. Într-adevăr, Sabina își petrecea tot timpul studiind caracterele. Într-o dimineață cei doi nori de praf se întâlniră tocmai jos, pe aleea care ducea la Pentlandzi, și cele două femei, una în hainele ei jerpelite, de un negru auster, fără pic de pudră pe nas, iar cealaltă într-una din costisitoarele toalete pe care o croitoreasă din Paris le-a calificat drept „*costum sport*” și fardată ca o pariziană,

sosiră împreună, ca să ia loc în aceeași clipă pe verandă și să schimbe, timp de un ceas, înțepături subtile. Sabina izbuti să rămână cea din urmă acolo (ele luptau totdeauna casă rămână ultima, căci știau că cealaltă, cum se va depărta, n-o va cruța), se întorsese spre Olivia și-i spuse pe neașteptate:

— M-am gândit bine și acum sunt sigură de un lucru: mătușa Cassie și-a păstrat fecioria.

Această părere avea ceva atât de pozitiv și de neașteptat „că Olivia începu să râdă.

— Sunt sigură - stăruie Sabina cu mare seriozitate-privește-o. Vorbește totdeauna despre deznădejdea ei, pentru că era prea plăpândă ca să aibă copii. Ea n-a încercat niciodată, de aceea n-a avut.

Aruncă restul țigaretei, pe care o aprinsese, ca s-o supere pe mătușa Cassie, și continuă:

— Nu l-ai cunoscut pe unchiul meu Struthers când era tânăr. Nu l-ai cunoscut decât când era în vârstă și pierduse gustul de a trăi. Dar n-a fost totdeauna astfel; nevasta lui l-a schimbat, l-a distrus. Era un om de viață, căruia îi plăceau vinurile și caii; probabil că iubea și femeile, dar ea a știut să-l lecuiească. Lui i-ar fi plăcut să aibă copii, dar - cum s-a căsătorit, se găsi în fața unei femei care, cu toate că nu se putuse hotărî să rămână fată, refuza dragostea conjugală. I se făcea rău, avea crize de plâns și petrecea zile întregi întinsă pe șezlong; ea învinsese, căci avea de-a face cu un om de treabă, prost, și cavalier.

Sabina se pornise acum pe povestit cu toată înflăcărea care o cuprindea când's tudia o frântură de viață, după ce ridicase vâlul care o acoperea.

— El n-a îndrăznit nici s-o înșele. Dacă se uita la altă femeie, ea leșina și ajungea - în câteva clipe - într-un hal fără de hal, îi făcea scene îngrozitoare, dintre care unele mi-au rămas în memorie; îmi amintesc că într-o zi s-a dus

s-o vadă pe doamna Soames, pe vremea când era tânără și frumoasă. Când s-a întors al casă, mătușa Cassie, care-l aștepta, avu o criză de nervi și-i spuse că dacă va mai fafce vreodată așa ceva, ea o „să săvârșească un adulter, cu toată slăbiciunea și chinurile deznădejdi ei”. Îmi amintesc de această poveste, căci l-am auzit pe tatăl meu povestind-o când eram copilă și n-am avut liniște până ce n-am descoperit ce însemna „a săvârși un adulter”. Sunt sigură că ea l-a făcut să se stingă încetul cu încetul.

Sabina rămase nemișcată și trăsăturile ei părură înțepenite, în timp ce urmărea din ochi norul de praf care înainta pe șosea, dovedind că mătușa Cassie își continua turneul vizitelor de dimineață; bătrâna i se păru simbolul tuturor puterilor care-i distruseseră viața.

— Se poate - șopti Olivia.

Sabina se întoarse spre **d** însa cu o mișcare vioaie:

— Iată de ce se preocupă dânsa atâta de viața altora. N-a trăit niciodată ea însăși. I-a fost totdeauna teamă de viață; dacă găsește plăcere. În suferințele altora, e pentru că ea n-a avut niciodată. Moartea bărbatului ei n-a fost o încercare pentru dânsa. Ea s-a simțit's căpată, cu totul eliberată de orice grijă, cum dorise totdeauna.

Olivia avu atunci o viziune ciudată: crezu că vede născându-se o altă mătușă, cea veche, atât de plângăcioasă și risipitoare în cuvinte drăgăstoase, care se ivea totdeauna în chip miraculos, cum simțea că plutește o nenorocire în aer; mătușa Cassie, care era renumită pentru operele ei pioase, pentru lacrimile și cuvintele ei înălțătoare. I se părea că acum coboară drumul pentru ultima oară, depărtându-se, ca să nu se mai întoarcă niciodată. Măine dimineață o să vină altă mătușă Cassie; în aparență, n-o să fie schimbată.

Sabina vorbea din nou, continuând cu glas rece și necruțător:

— Ea și-a petrecut toți anii aceștia întinsă pe divanul

ei, învelită în șalul ei, încercând să orânduiască viața acelor care o înconjurau. A înăbușit sentimentul de independență al lui Anson și a distrus fericirea mea. L-a terorizat pe bărbatul ei până în ziua când a murit, ca să scape de dânsa, căci avea o fire binevoitoare și-i era groază de scene.

Sabina aprinse o țigaretă, apoi, cu un gest violent, aruncă departe chibritul.

— Și acum trece pretutindeni drept un înger al milei, zău așa, înger foarte sprinten, scorpie sub înfățișarea unui înger. Și-a jucat foarte bine rolul. Toată lumea e încredințată că e o femeie nenorocită și bună și care e în zodia morții.

Ea se ridică, își legă eșarfa de muselină în jurul gâtului și deschise umbrela galbenă, spunând:

— Sunt sigură că nu mă înșel, a rămas fecioară. Cel puțin în sensul propriu al cuvântului, a rămas fecioară. Din punct de vedere moral, nu știu cum se prezintă.

Apoi schimbând pe neașteptate vorba, ea întrebă:

— Vrei să vii mâine cu mine la Boston? Vreau să-mi aranjez părul; începe să încărunțească.

Olivia nu-i răspunse imediat, dar când se hotărî, spuse:

— Da, am să reîncep călăria și vreau să-mi comand un costum. Cel vechi ar fi acum caraghios; sunt ani de zile de când n-am mai călărit.

Sabina o privi cu atenție, și apoi, întorcându-și privirea de la ea, zise:

— Vin să te iau pe la zece.

CAPITOLUL VI

La Durham, zilele începură să fie călduroase; o căldură umedă, copleșitoare, și mai neplăcută încă, din pricina izului de fân cosit și a duhoriilor pe care o răspândeau mlaștinile sărate, apăsa asupra vitelor și oamenilor, care se lăsau cuprinși de o toropeală tropicală. Chiar dimineată, la

ora când Sybil călărea cu O'Hara, nu era nici răcoare, nici rouă pe imășuri. Numai mătușa Cassie, slabă și nervoasă, și Anson, veșnic călăuzit de un sentiment al datoriei care nu ținea seama de împrejurări, rezistau acestui soare de plumb. Mătușa Cassie pentru care căldura și frigul, furtuna sau vremea frumoasă nu existau, își continua neobosită turneele; Sabina, după ce spuse că a constatat totdeauna că, după împărăția lui Pluto, Noua Anglie e locul cel mai călduros, se lăsa cuprinsă de oamorteală desăvârșită, neclintindu-se de acasă până ce nu apunea soarele. Chiar și atunci, singura ei sfortare era să vină la Pentlandzi și să se așeze în salonul de lectură, ca să joace bridge cu John Pentland, Olivia și bătrâna doamnă Soames.

Bătrâna - care era a patra la bridge - a cărei luciditate și memorie slăbeau pe zi ce trecea, era din ce în ce mai enervantă. John Pentland stăruia totdeauna să fie partenerul ei, sub pretext că jucau la fel, dar nimeni nu se lăsa înșelat, afară de doamna Soames, ale cărei idei, chiar în clipele ei cele mai bune, nu mai erau prea clare; ceilalți știau că o făcea pentru ca s-o ocrotească și-l vedeau păstrându-și calmul, fără să-și piardă niciodată răbdarea, pe când ea făcea supralicitații imposibile și tăia levatele.

Doamna Soames fusese altă dată o frumusețe remarcabilă, dar o femeie superficială, după cum dovedeau fardurile și pudra, pe care le mai întrebuinta încă. Nu voia să-și pună ochelari și la joc, se folosea de un lornion, ceea ce încetinea ritmul jocului. Uneori, când bătrâna făcea prea multe greșeli, ochii Sabinei licăreau de o lumină ucigașă, dar Olivia aranja așa fel lucrurile, ca să înlăture orice scandal; izbuti chiar să obțină din partea Sabinei ca să joace în fiecare seară. Răbdarea și dragostea bătrânului față de doamna Soames o impresionau adânc și-și închipuia că Sabina - aspra, cinica și puțin răbdătoarea Sabina - era mișcată. Sabina se simțea înduioșată în chip cu totul neașteptat, s-ar fi spus că înțelegea dragostea ce

exista între John Pentland și bătrâna lui prietenă; ea, care nu se lăsa niciodată tulburată, își impuse, de bunăvoie, această corvoadă și venea să se plictisească în fiecare seară, fără să protesteze.

Odată Olivia îi spusese:

— O să îmbătrânim și noi într-o zi. Poate că o să fim smai rele decât bătrâna doamnă Soames.

Sabina răspunse, cu amărăciune, dând din umeri:

— Bătrânețea e grozav de plictisitoare. Pentru noi, Olivia, nenorocirea e că nu vrem să consimțim a fi doamne bătrâne, Altă dată, numai cele frumoase se încăpățâneau să rămână tinere, pe când acum toate suntem așa. O să ajungem probabil și noi, niște tablouri vechi... ca și ea.

— Poate! - răspunse Olivia, și simți un fel de groază la gândul că împlinea patruzeci de ani și că n-avea nimic de așteptat de la viață: chiar viitorul cel mai apropiat nu-i rezerva decât seri ca aceasta, când avea să joace bridge cu bătrânii, fără să iasă niciodată din atmosfera deprimantă, care apăsă asupra casei, până în ziua, foarte puțin depărtată, când o să fie și ea bătrână.

— Dar eu n-am să iau stupefiante - zise Sabina.

— N-am să fac niciodată asta.

Olivia o privi, intrigată.

— Dar cine ia? - întrebă dânsa.

— Păi ea... bătrâna doamnă Soames. Sunt ani de zile de când ia; credeam că toată lumea știe.

— Nu, zise Olivia, tristă - nu știam.

Sabina râse:

— Ești de o nevinovăție... ce să zic!

Când Sabina plecă acasă, Olivia rămase câteva ceasuri pradă unei adânci melancolii; deodată, i se păru că Anson și mătușa Cassie aveau, poate dreptate, la urma urmei. O femeie ca Sabina care sfâșia toate vălurile, care jertfea totul pentru pasiunea ei de adevăr, era o persoană primejdioasă. Miile ei împunsături de ace distrugeau o

lume care, chiar sub aspectul ei cel mai frumos, nu era deloc prea veselă.

În unele zile, doamna Soames trimitea vorbă că se simțea prea suferindă ca să vină să joace; atunci John Pentland se ducea s-o vadă și se adunau la Brook Cottage; jucau cu O'Hara și cu un al patrulea partener, pe care Sabina îl recruta, la întâmplare, de prin vecini; puțin o interesa persoana, numai să joace bine.

În serile acelea, O'Hara și Olivia ajungeau, până la sfârșit, să joace împreună și alcătuiau un fel de echipă care făcea minuni. El juca întocmai așa cum se aștepta dânsa; își concentra, sălbatic, toate gândurile, foarte hotărât să câștige. Ea simțea o adevărată plăcere văzând cât de bine se pricepe la acest joc complicat, un bărbat care își petrecuse cea mai mare parte din viață în medii unde n-avea habar de bridge. Ea și-l închipuia luând lecții și dându-și silința, cu aceeași energie ca atunci când era vorba de cariera lui. El nu-i mai vorbi de lucruri la care făcuse aluzie când fuseseră numai ei doi, pe terasă și ea avu mare grijă să nu fie niciodată singură cu dânsul. Oliviei îi era rușine de jocul la care se preta, de a-l vedea totdeauna în tovărășia Sabinei, sau când călărea cu Sybil, ca să nu-i îngăduie niciodată o mărturisire; i se părea că această purtare e josnică și nesinceră. Totuși nu se putea hotărî să rupă legăturile lor, pentru că, făcând aceasta, ar fi trezit bănuielile Sabinei, care și așa avea atenția trează, dar mai ales pentru că dorea să-l vadă. Se bucura când simțea că el o privește, se bucura de înțelegerea lor desăvârșită când jucau, și, în sfârșit, cu toate că nu erau niciodată singuri, el avea mii de idei ingenioase ca s-o facă să înțeleagă că o iubea, că o adora.

Ea își repeta că se purta ca o fată de pension, dar nu se putea hotărî să renunțe cu totul la el. Toată ființa ei se revolta când se gândea să se lipsească de aceste puține clipe de fericire.

După ce au trecut cele dintâi zile de vară, în iulie bătrâna doamnă Soames veni din ce în ce mai rar să-și facă partida și în unele seri, când Sabina mânca în oraș, sau se culca devreme, nu mai jucau bridge; salonul Pentlandzilor era cuprins iarăși de tăcerea obișnuită. Olivia și Sybil făceau din nou pasiențe, în timp ce Anson, la biroul domnului Lowel, lucra la lămurirea unor puncte obscure din istoria familiei Pentland.

În cursul uneia din acele seri, când Olivia avea ochii obosiți de atâta citit, închise cartea și se întoarse spre bărbatul ei pe care-l strigă. Cum el nu răspunse numaidecât, ea îi repetă numele și așteptă ca el să ridice ochii. Apoi spuse:

— Anson, am început din nou să călăresc. Cred că asta îmi face bine.

Dar Anson, cufundat într-un text în legătură cu prietenia Savinei Pentland cu Ingres, nu se arată cătuși de puțin interesat de această știre și nu răspunse nimic.

Ea stăruie:

— Ies dimineată cu Sybil, înainte de micul dejun.

La care Anson zise:

— Ah, da!

Apoi peste o clipă, adăugă:

— Cred că e o idee minunată. Ai tenul mai luminos.

Și se cufundă iar în lucrul lui.

Ea găsi astfel mijlocul să-i spună că n-avea de ce să se neliniștească în legătură cu Sybil și O'Hara. Fără să-l înștiințeze de-a dreptul, ea lăsă să se înțeleagă că-i întovărășea, ca să înlăture orice complicație, abținându-se să facă cea mai neînsemnată, aluzie la scena pe care o regreta. Acum, de altfel, știa că Sybil nu risca nimic.

Olivia rămase nemișcată, fără să deschidă din nou cartea pe care o avea pe genunchi și, câțva timp, ea privi la bărbatul ei, care stătea cu spatele la ea; vedea părul lui rar și cărunț, mușchii lipsiți de vlagă și urechile prea mici

și lipite de cap, dar, în realitate, ea vedea părul bogat, tăiat foarte scurt, care aparținea unui alt cap, așezat pe un gât puternic și mușchiulos, a cărui piele bronzată era dovada unei sănătăți viguroase; atunci se simțea cuprinsă de o nelămurită dorință de a plânge și-și spunea: „Sunt o femeie pierdută; trebuie să fiu, într-adevăr, vicioasă” căci până atunci, ea nu știuse niciodată ce înseamnă să iubești. Erau aproape douăzeci de ani de când trăia în sânul unei familii în care dragostea era dată la o parte, pe vreun biet altar lăsat în părăsire.

Când, în cele din urmă se ivi John Pentland, ea nu se clinti. Nu-l mai văzuse de multă vreme atât de galben și cu ochii atât de răătăciți. Vorbind încet, ca să nu-l stingherească pe Anson, ea îl întrebă dacă doamna Soames era într-adevăr bolnavă.

— Nu - zise bătrânul - nu cred... nu pare bolnavă, ci numai obosită, asta-i tot. Îmbătrânim cu toții.

El se așează și-și luă cartea, ca și ceilalți, prefăcându-se că e interesat de lectură, dar în realitate gândul lui era aiurea; Olivia îl surprinse privind în gol, pe deasupra paginilor; își dădu bine seama că nu citește și era obsedată de cele câteva cuvinte care-i reveneau neîncetat: „... puțin obosită, asta-i tot, îmbătrânim cu toții”. Își dădu seama că și ea privea cu ochi răătăciți, lăsându-se pradă aceleiași vrăji ca și socrul ei. Deodată, ea se trezi la realitate la prezența cuiva, care îi făcea semn din pragul ușii; întorcându-și privirea, o recunoscă pe Nannie, care era îmbrăcată cu un capot și al cărei obraz stafidit era crispat de neliniște. Desigur că pentru vreo pricină oarecare, ea nu voia să-i deranjeze pe ceilalți, căci nu rostea niciun cuvânt; stând în picioare, în umbră, ea se mulțumea să-i facă semn Oliviei, care se ridică liniștită și se îndreptă spre hol, închizând ușa în urma ei.

Ajungând acolo ea văzu, cu tot întunericul că bătrâna nursă plânsese și tremura de frică. Ea o înștiință că „se

întâmplase ceva lui Jack, ceva îngrozitor”.

Înainte ca Nannie să deschidă gura, Olivia a și înțeles despre ce e vorba. I se părea că se așteptase dintotdeauna la aceasta, și nu simțea niciun fel de emoție în fața faptului împlinit, ci un soi de amorțeală.

— Telefonează doctorului Jenkins să vină, zise ea cu un calm impresionant și depărtându-se, urcă repede scara cea lungă.

Ajungând în odaia ei, ea nu se mai opri de astă dată în întuneric, ca să pândească respirația copilului. În sfârșit, venise clipa când intrând în odaie și ciulind urechea, nu mai deslușea niciun zgomot; totul era învăluit în tăcerea nopții. În camera alăturată, pe care el o ocupa când era copilăș, lampa de noapte ardea într-un colț și datorită luminii ei slabe putu să deslușească, în penumbră, patul îngust, în care el era întins ca totdeauna când dormea. „Desigur că doarme – se gândi ea – căci e cu neputință să fi murit așa liniștit, fără să miște”. Dar dânsa știa că murise; moartea fusese totdeauna foarte aproape de el și nu făcuse altceva decât să alunece în moarte, simplu, ușor.

Izbutise să le scape amândurora, bunicului lui și ei însăși, profitând de clipa când nu vegheau la căpătâiul lui; jos, în salon, John Pentland ședea în jilț, lângă lampa lui Longfellow, uitându-și cartea și privind în gol, neștiind încă nimic. Penița lui Anson scârțâia pe hârtie, ca să scrie povestea familiei Pentland și a coloniei Massachusetts Bay, pe când aici, în odaia în care se afla ea, familia Pentland se stinsese...

Nu plânse; va plânge mai târziu, după vizita fără rost a doctorului, când avea s-o înștiințeze despre ceea ce știa deja. Acum, că se întâmplase catastrofa împotriva căreia lupta de multă vreme, era cuprinsă de o pace adâncă. I se părea chiar că băiatul ei, propriul ei băiat, era mai fericit, căci <se temea – ba avea chiar remușcări – că-l silise să

trăiască împotriva dorinței lui. Părea calm și netulburat, nimic în înfățișarea lui nu părea să evoce acele nopți groaznice și nesfârșite, pe care ea le petrecuse stând pe acel scaun, la piciorul patului lui, în timp ce sprijinit în perne, pentru că întins se sufoca, el se silea să respire și să continue să trăiască, mai degrabă pentru a face plăcere mamei și bunicului, decât pentru că voia el. Moartea i se păru în clipa aceea minunat de frumoasă; el nu murise în singurătate, ci adormise pur și simplu.

Impresia pe care o avea de a se găsi în fața realității îi pricinuia o ciudată ușurare, ca și când aerul din jurul ei s-ar fi îmbogățit și s-ar fi răcorit. Moartea nu era un lucru care, făcând ca și când n-ai ști de existența lui, se putea tăgădui; era un fenomen care se putea pipăi. Cu ea, lucrurile se terminau într-un chip limpede și hotărât, pentru totdeauna. În fața morții, orice comedie înceta.

Ei îi părea rău că nu-i spusese lui Nannie să nu înștiințeze pe nimeni. Ar fi vrut să rămână singură, în odaia slab luminată, până ce, dincolo de mlaștini, se vor ivi zorile albicioase.

N-o lăsară să vegheze liniștită lângă băiatul ei. Întâi bătu Nannie la ușă și intră, scăldată în lacrimi și tremurând încă, urmată de priceputa domnișoară Egan, în bluza ei scrobită, și abordând nepăsarea ei profesională; apoi se auzi zgomotul „Ford”-ului doctorului Jenkins, când sosi din sat și, în sfârșit, în depărtare, un sunet cunoscut de claxon, pe când farurile orbitoare ale unei mașini mari, luminau cotitura, jos, pe alee, îndreptându-se apoi spre Brook Cottage. Holul păru că se umple deodată de oameni care vorbeau încet între ei, una din servitoare, cuprinsă de teamă, începu să hohotească nervos. Moartea, care trebuia să se petreacă în frumusețea liniștită a singurătății, era despuiată de toată demnitatea ei. Lumea aceasta avea să se agite astfel câteva zile. Abia acum, în mijlocul acestei zarve, Olivia își pierdeă băiatul. Nu-i fusese răpit în timp

ce era acolo, singură, în odaie.

Deodată, își aminti că trebuia să se gândească la alții, la Sybil, care venise la ea și, în picioare alături de dânsa, îi împărtășea emoția, strângându-i în tăcere mâna, la Anson, care, într-un colț al odăii, nu știa ce să facă, mai neîndemânatic și mai șovăielnic ca oricând în fața morții; și, mai ales, la John Pentland, care nu era acolo.

Ea plecă să-l caute, căci era sigură că nu va veni niciodată să-l vadă toată lumea ci, dimpotrivă, se va ascunde, ca un animal rănit. Știa că nu ar suporta să vadă decât o singură persoană. Ei luptaseră împreună ca să-l facă să trăiască pe băiat, așa că și în ceasul morții trebuiau să înfrunte împreună acel brutal și crud eveniment.

Îl găsi pe terasă, în fața ferestrelor înalte care dădeau în salon; în clipa când se apropia de dânsul, era atât de cufundat în durerea lui, că nici n-o văzuse măcar. S-ar fi spus că era vrăjit. Stătea acolo, fără să se miște, înfruntând durerea, sever, privind marea dincolo de mlaștini, singur, cum nu încetase niciodată să fie, închis în tragica lui armură care-l izola de toți și pe care nimeni, nici chiar dânsa, nu izbutise s-o forțeze. Durerea asta era mai grozavă decât a ei. Ea își pierduse băiatul, dar pentru John Pentland era sfârșitul tuturor lucrurilor, universul se prăbușise în jurul lui, suferința sa era o adevărată agonie.

La început, ea rămase lângă dânsul, mulțumindu-se să strângă în mâinile ei mâna lui mare osoasă, fără să spună un cuvânt; tăcut, privirea îi rătăcea în direcția oceanului.

În cele din urmă, ea spuse încetișor:

Ceea ce așteptam de atâta vreme, s-a întâmplat.

El nu întoarse capul, dar răspunse în șoaptă:

— Mă așteptam la asta.

Lacrimi picurau pe obrajii lui zbârciți. El se adăpostise în întunericul grădinii înmiresmate, ca să plângă. Ea nu văzuse niciodată lacrimi care să-i întunece

flacăra mistuitoare a ochilor lui negri.

Abia târziu, după miezul nopții, se potoliră zgomotele înăbușite, agitația vulgară care însoțesc de obicei moartea; tăcerea doțnnea din nou și Olivia se regăsi singură în odaie cu Sybil. Ele tăceau, căci știau că vorbele n-au nicio putere și n-aveau nevoie de ele ca să se înțeleagă.

Olivia zise, în cele din urmă:

— Ai face mai bine să te duci la culcare, draga mea; mâine va fi o zi grea.

Sybil se apropie atunci de dânsa și, așezându-se ca o fetiță pe genunchii mamei sale, îi puse brațele în jurul gâtului și o sărută. Apoi șopti foarte încet:

— Ești minunată, mamă. Niciodată n-o să fiu o femeie atât de remarcabilă ca tine. Noi toți ar fi trebuit să te cruțăm și în loc de asta, tu te-ai ocupat de toate.

Olivia o sărută și încercă chiar să-i zâmbească, spunându-i:

— Cred că el e mai fericit. Era atât de des obosit, acum n-o să mai fie niciodată.

Se ridicase și voia tocmai să iasă din odaie, când amândouă auziră muzică în depărtare, Briza mării le aducea câteva frânturi; era o muzică cu ritm năvalnic și barbar, fremătând de viață. Olivia avu impresia că aceste sunete melodioase, scoteau vechea casă din liniștea ei, făcând să pătrundă în ea o putere misterioasă risipind tăcerea impresionantă care o învăluisese din clipa când intrase Moartea. S-ar fi spus că viața, amețită de triumful ei și de o bucurie neînfrânată cânta, ca să sărbătorească victoria ei asupra morții.

Accentele ei pasionate aveau sunete ciudate în aerul limpede și ușor al nopților transparente din Noua Anglie; niciodată vreuna din ele nu auzise o muzică atât de melodioasă; încetul cu încetul, Olivia recunoscuse muzica înfocată și barbară a dansurilor triburilor, din *Prințul Igor*, cântată cu brio de cineva care se lăsa târât de bucurie. În

aceeași clipă, Sybil spuse, privind-o pe mama ei:

— E Jean de Cvon... Uitasem că sosește azi.

Apoi adăugă cu mâhnire:

— Desigur că el nu știe.

Ochii fetei se luminară pe neașteptate - slabă scânteie care se stinse foarte repede și care părea să aibă o misterioasă legătură cu această muzică pătimasă. Din nou, viața învingea moartea. Multă vreme după aceea Olivia își aminti în chip deslușit de ea; această flacără era manifestarea veșnicei deveniri.

CAPITOLUL VII

Mătușa Cassie află vestea a doua zi dimineață, la ora zece. Ea sosi plângând, ca să-i copleșească cu imputări. Era jignită că nu fusese înștiințat imediat.

— M-aș fi sculat și aș fi venit numaidecât, zice ea. Oricum dormeam foarte prost. Aș fi putut să mă ocup de toate, ar fi trebuit să trimiteti imediat după mătușa voastră Cassie.

Olivia nu putea să-i spună că tocmai de asta nu i se comunicase nimic, pentru că erau siguri că s-ar scula și s-ar grăbi să vină. Mătușa Cassie, fu aceea care luă povara durerii familiei pe umerii ei plâpânzi. Ea vărsa lacrimi îmbelșugate, ca o bocitoare de profesie. Trase perdelele din salon, căci pentru dânsa moartea n-avea toată demnitatea ei dacă odăile erau întunecate - apoi se așeză într-un colț, ca să primească vizitele ca și când ea era persoana cea mai lovită și chiar singura care suferea din pricina acestei grele încercări. Nu se înapoia la casa ei cu cupole decât seara, foarte târziu și lua toate mesele la Pentlandzi, scoțând din fire pe fratele ei, care a doua zi, în toiul mesei, se întoarse brusc spre ea și-i șopti:

— Cassie, dacă nu poți pune capăt necurmatelor tale plânsete, prefer să mănânci acasă la tine. Asta nu ajută la nimic.

Atunci ea se ridică de la masă, neputând să-și

stăpânească durerea și, fugind de persecutorul ei, părăsi în grabă odaia, jignită. Totuși, nu se simțise chiar atât de jignită încât să ia masa acasă. Rămase la Pentlandzi, căci aveau nevoie de o persoană ca ea, ca să poată face față situației. Ea mărturisi uimirea pe care i-o pricinuia nepăsarea fratelui ei și a Oliviei, tremurânde domnișoare Peavey, care mergea de colo, până colo, ca un iepure fricos, ca să-i facă comisioanele. Ei nu plângeau; nu arătau durere. Ea era sigură că erau lipsiți de sensibilitate; această groaznică nenorocire îi lăsa reci. Ea începu din nou să plângă, evocând zilele când băiatul venea să se așeze pe jos în salonul ei mare și frunzărea Biblia lui Gustav Doré.

— Asta-i clipa când îți dai seama de educația oamenilor - spuse ea d-nei Peavey. Pentru întâia oară Olivia n-a fost la înălțime. Habar n-are ce trebuie să facă în astfel de împrejurări. Dacă ar fi fost crescută cum se cuvine, aici printre noi...

Într-adevăr, pentru mătușa Cassie moartea era un fel de ceremonie oficială, care cerea o serie întreagă de rituri tradiționale. O șansă extraordinară, de care ea se felicita era că monseniorul Smalwood (predicatorul oamenilor distinși, cum spunea Sabina) se afla încă în vecinătate, oficiind înmormântările. Se cuvenea ca o rudă a Pentlandzilor să îngroape un Pentland (ca și când nimeni altul n-ar fi fost vrednic de o astfel de cinste). Ea se duse deci să-l vadă pe preot ca să aranjeze toate amănuntele ceremoniei. Își luă misiunea grozav de ingrată de a stabili locul în biserică al tuturor rudelor și verilor - toți Căinii. Struthershii, Manneringii, Sutherlanzii și Pentlandzii. O vizită pe Sabina, ca să-i spună că oricare ar fi sentimentele ei în privința înmormântărilor, avea datoria să ia parte la aceasta. Sabina nu trebuia să uite că trăiește în mijlocul oamenilor civilizați, care se poartă ca niște *gentleman*i și *ladies*. Ea repeta, în chip tainic, fiecărui vizitator pe care-l

primea în salonul întunecat, că Sabina era o fire nepăsătoare și neumană, căci nici nu venise măcar o dată să-i vadă pe Pentlandzi. Dar ea nu aflase ceea ce știau Olivia și bătrânul, că Sabina scrisese câteva rânduri scurte, dezlânate, în care nu figura niciuna din vechile formule pioase și prea des repetate - rânduri care îi mângâiaseră mult mai mult decât toate exclamațiile înduioșate, șoaptele și celelalte, care umpleau parterul în care toți vecinii se perindau la nesfârșit.

Când mătușa Cassie n-o avea pe domnișoara Peavey la îndemână să-i facă comisioanele, îl însărcina cu asta pe Anson. Anson care se învățea de colo până colo ca un suflet chinuit, foarte dezorientat; pentru că moartea tulburase cursul liniștit și monoton al vieții lui obișnuite, în care faptele și gesturile fiecăruia erau orânduite dinainte. Moartea îndurerase toată casa. Era cu neputință să știi dacă Anson era îndurerat de moartea băiatului său. El nu deschidea gura: Acum când *Familia Pentland și colonia de la Mssachusetts Bay* fusese pusă cu totul deoparte în mijlocul agitației generale, și când biroul domnului Lowel dispărea sub grămada de flori trimise, el nu știa ce să facă și rățacea la întâmplare, stânjenind pe toată lumea și atrăgându-și imputările severe ale mătușii Cassie.

Amândoi deschiseră cutia mare cu trandafiri trimisă de O'Hara. Mâna subțire a mătușii Cassie rupse plicul, pe care scria, cu litere mari, numele doamnei Pentland; ea îl sili pe Anson să-i citească cuprinsul:

Dragă doamnă Pentland, știi ce simt. Cred că e zadarnic să spun mai mult.

Michael O'Hara

Mătușa Cassie se revoltă:

— Ce neobrăzare! Cum îți îngăduie să trimită flori?

Și ea citi și reciti scrisoarea, ca și când se gândea că va descoperi un înțeles ascuns în aceste două fraze enigmatice. Aduse ea însăși Oliviei scrisoarea și n-o părăsi

din ochi în timp ce aceasta o citea, după care o pusese liniștit pe măsuta de toaletă.

Atitudinea Oliviei nedescoperindu-i nimic, mătușa Cassie riscă să facă această reflecție:

— Mi se pare că e o neobrăzare din partea lui să trimită flori și să scrie astfel!

Olivia o privi obosită și răspunse:

— Ce importanță are dacă e obraznic sau nu! De altfel era un bun prieten de-al lui Jack.

Apoi, cu toată oboseala, se ridică și rosti încet:

— E de asemeni și un prieten de-al meu.

Pentru întâia oară, vreme de o clipă, diviziunea puterilor se arătase în chip deschis; pentru întâia oară, Olivia îl apăraseră pe O'Hara și hotărârea calmă a cuvintelor ei neașteptate nu putea produce neliniște. Ea puse capăt discuției, părăsind odaia, ca să meargă să-l caute pe Anson. Mătușa Cassie, foarte tulburată, rămase singură, pradă unei neliniști care o cuprindea când se găsea deodată în fața calmului amenințător și misterios, de care dădea uneori dovadă Olivia. Ea luă din nou scrisoarea de pe toaletă și o citi pentru a douăzecea oară. Nu era nimic care să-i poată trezi, și îndreptăți cea mai neînsemnată bănuială.

Astfel, în atmosfera de doliu, în care plutea mirosul tuberozelor, bătrâna renăștea triumfătoare, ca pasărea Phoenix din cenușă. Acest eveniment dramatic îi îngăduia să joace rolul care i se potrivea; aranja astfel lucrurile ca să treacă drept vedetă și să-i umbrească pe ceilalți actori. Ea știa că plecând, oamenii își vor spune: „Cassie e, într-adevăr, la înălțime în aceste prilejuri. Și-a asumat toate răspunderile”. Adevărul e că ea izbutea să se convingă ea însăși că, pe de o parte, ea suferea mai mult ca ceilalți, iar pe de altă parte că niciunul din ei n-ar fi putut s-o scoată la capăt fără dânsa.

Dar iată că în toiul triumfului interveni cea mai

grozavă dezamăgire: Olivia, căreia John Pentland îi împărtășea totdeauna noutățile, înaintea celorlalți, află cea dintâi despre catastrofă; nimeni n-ar fi bănuit înainte de a fi trecut aceste zile grele, dacă n-ar fi fost curiozitatea de nepotolit a mătușii Cassie. A doua zi, Olivia, pe care socrul ei o rugase să vină în bibliotecă, îl găsi ca de multe ori înainte, dârz și tăcut; dar niciodată chipul lui nu oglindise o oboseală și o tristețe atât - de complete. Ea așteptă ca el să ridice ochii spre dânsa și atunci îl auzi spunând încet:

— Trupul lui Horace Pentland e la gara din Durham.

Ea întrevăzu în privirea lui expresia de neputință dureroasă a bărbatului puternic, care se simte deodată bătrân și slab. Energia lui părea că secătuisese și acum se adresa norei lui. Pentru întâia oară ea își dădu seama că, de fapt, era prizonieră și că de aici înainte, pe măsură ce timpul va trece, ea va trebui să-și ia din ce în ce mai mult rolul de conducătoare în casa Pentland. Nimeni nu era în stare să ia locul bătrânului... nimeni, afară de ea.

— Ce-o să facem? întrebă el, tot fără să ridice glasul. Nu știu nimic. Sunt aproape la capătul puterilor.

— I-am putea îngropa împreună - zise Olivia încet. Să facem două înmormântări.

El o privi foarte mirat:

— Asta nu te-ar supăra?

Și când ea clătină negativ capul, el adăugă:

— Dar nu putem face aceasta. Mi-ar părea rău să facem așa ceva. Nu știu cum să-ți explic... Nu trebuie să se întâmple una ca asta. Un copil ca Jack și un bătrân hulit ca Horace...

Dacă ar fi fost amândoi, ar fi luat liniștiți o hotărâre, cum făcuseră de nenumărate ori în ultimii ani, când John Pentland, lovindu-se de vreo dificultate, îi cerea ajutorul, dar în clipa aceasta ușa se deschise și mătușa Cassie năvăli în odaie, fără să bată. cu ochii aprinși de furie, cu părul răvășit.

— Ce este? întrebă ea. Ce s-a întâmplat? Sunt sigură că s-a întâmplat ceva și n-aveți dreptul să-mi ascundeți.

Tonul ei era violent și poruncitor, și părea gata să-și iasă din fire.

Olivia și John Pentland, cuprinși de spaimă, tresăriră; lovitura le zdruncinase nervii și-i obosise peste măsură.

Glasul subțire și pițigăiat continuă:

— Mi-am pierdut tot timpul luând măsurile necesare. N-am închis ochii. Mă jertfesc pentru voi zi și noapte fără încetare; am dreptul s-o știu.

S-ar fi spus că un instinct o înștiințase că puterile bătrânului slăbeau și că acum încerca să-i răstoarne autoritatea și să-l înlăture, printr-o unică și magistrală *lovitură de Stat*, din poziția lui de șef de familie, îngăduind astfel persoanei ei firave să se ridice în locul lui, ca să exercite o tiranie sălbatică și de neîndurat; ea părea că renunțase la vechea ei tactică rafinată, care consta în a face intrigi pe lângă bărbații din familie, ca să-și atingă scopul. Acum era gata să instaureze un matriarhat; ultima resursă a unei familii, care-și pierduse vigoarea. Olivia își amintea că o mai văzuse odată recăpătându-și astfel vitalitatea, în timpul lunilor îndelungate când domnul Struthers, stingându-se încetul cu încetul, o lăsase să izbândească.

John Pentland oftă adânc, și șopti:

— Nu-i nimic, Cassie. Asta n-ar face decât să te neliniștească. Olivia și cu mine suntem pe cale să hotărâm ce trebuie făcut.

Dar ea se ținu tare. Stând în picioare înaintea lor, fără să dea un singur pas înapoi, își sfârși tirada, gata de a izbucni într-o criză de nervi:

— Nu vreau să fiu lăsată deoparte. Nimeni nu-mi spune niciodată nimic. Sunt ani de zile de când sunt exclusă, ca și cum n-aș fi cu mintea întreagă. Așa slabă cum sunt, mă trudesć până ce nu mai pot, pentru familie și

nu primesc un cuvânt de mulțumire... De ce îți deschizi totdeauna inima Oliviei, în loc s-o faci față de propria ta soră?

Lacrimi, lacrimi amare, triste pe care le vărsa gândindu-se la propria ei soartă, începură să-i șiroiască pe obrazul răvășit. Peste puțin timp, ea începu să se bâlbâie, rostind cuvinte fără înțeles.

Olivia, care o observa fără să fie impresionată, își dădu seama că aici nu era ceva obișnuit. Noua mătușă Cassie, a cărei existență i-o dezvăluise Sabina cu câteva zile înainte... fecioara arțăgoasă care se ivise pe terasă ca să ia locul vechii mătuși Cassie făcută doar din lacrimi, opere caritabile și compătimiri, se arăta cu adevărat. Olivia constata un fapt care până acum nu-i reținuse atenția: mătușa Cassie nu era doar o neuroastenică incapabilă să judece, o biată fință neprimejdioasă, ci o forță necruțătoare și lipsită de scrupule. Ea își dădea seama că această neînfrânare a emoției ascundea vreun plan drăcesc; ea bănuia, în chip nelămurit, că această manevră avea drept scop s-o supună pe dânsa și s-o pună sub jugul bătrânei. Și atunci avu din nou viziunea insectei care se izbea frenetic de geamurile unei lumi. În care nu putea pătrunde.

Cu blândețe, ea îi făcu această imputare:

— Mătușă Cassie, zău că e inutil să faci scene, mătușă Cassie. Apari vulgară într-o astfel de clipă.

Bătrâna răspunse uimită și-și privi fratele, dar el nu păru dispus să-i vină în ajutor; ea trebui să constate că era de partea Oliviei... străina care îndrăznise să învinovățească o Pentland de vulgaritate.

— Ai auzit ce-a spus, John?... Ai auzit ce-a spus? O socotește pe sora ta vulgară...

Dar deodată exaltarea ei începu să slăbească; își dăduse seama că, la urma urmei, alesese o tactică greșită. Olivia nu-i răspundea nimic; palidă și frumoasă în

veșmintele ei de doliu, se mulțumea să aștepte cu un aer resemnat. În clipa aceasta, soarta era împotriva mătușii Cassie. Niciun bărbat, nici chiar Anson, n-ar fi fost împotriva Oliviei.

— Dacă ții să știi cu orice preț, Cassie - rosti încet bătrânul - e vorba despre un lucru, despre care nici n-ai să vrei să auzi pomenindu-se. Dar dacă vrei, iată: e vorba pur și simplu de cadavrul lui Horace Pentland, care e la gara Durham.

Olivia avu impresia că orizontul înălbit începea să se fărâmițeze. Întâi, mătușa Cassie îi privi ținută, smiorcând și ștergându-și ochii roșii, apoi declară, cu glas foarte liniștit:

— Vedeți... nu-mi spuneți niciodată nimic. Nici nu știam că murise.

— Era zadarnic să ți-o spun - răspunse bătrânul.

— Sunt ani de zile de când nu vrei ca să i se rostească numele în familie. Tu, tu și Anson ați cerut să-i comunic să trăiască în străinătate. Ce vă interesează dacă a murit?

Mătușa Cassie era gata să izbucnească din nou în hohote.

— Eram sigură, totul e totdeauna din vina mea. Tot timpul eu m-am gândit la familie. Nu-l puteam lăsa pe Horace să-și fac-a de cap la Boston.

Deodată, ea se întrerupse și cu un gest de compătimire disprețuitoare încheie, ca și când ar fi vrut să se spele pe mâini de toate astea:

— Eu aș fi scos-o mai bine la capăt. N-ar fi trebuit să fie adus niciodată aici... ca lumea să-și amintească iarăși de toate acele vechi povești.

Olivia tăcea mereu și bătrânul fu acela care răspunse mătușii Cassie:

— Dorea să fie îngropat aici... Când era pe moarte mi-a scris, ca să-mi ceară acest lucru.

N-avea dreptul s-o facă. Purtarea lui îi făcuse să-și

piardă toate aceste privilegii. O repet și o s-o repet mereu. Niciodată n-ar fi trebuit să fie adus aici... când oamenii uitaseră aproape și de existența lui.

Olivia era acum primejdios de liniștită... în timpul acestor replici ea privise orizontul îndepărtat, dincolo de mlaștini; se întoarse și rosti câteva cuvinte, cu mult sânge rece;

— Poți face ce vrei cu trupul lui Horace Pentland... asta te privește mai mult pe dumneata, căci eu nu l-am văzut în viața mea. Dar băiatul meu e acela care a murit... băiatul meu, care e al meu mai mult ca al oricărui dintre voi; îl puteți îngropa pe Horace Pentland în aceeași zi, în timpul aceleiași ceremonii și chiar în aceeași groapă. După moarte, astfel de lucruri nu trebuie să aibă însemnătate. Nu poți să păcălești veșnic... Moartea e prea puternică pentru ca acest lucru să fie cu puțință. E mai puternică decât oricare din ființele plăpânde care suntem noi, căci e singurul adevăr care ne închide gura. În fața ei nu mai există prejudecăți, mândrie și cinste. Peste o sută de ani, peste un an, peste o lună chiar, n-o să mai aibă nici cea mai mică însemnătate ce am făcut cu trupul lui Horace Pentland.

Ea se ridică și, fără să-și iasă din calmul ei. adăugă:

— Vă las pe amândoi să aranjați soarta lui Horace Pentland. În venele mele nu curge nicio picătură din sângele lui.

Orice ați face, eu nu mă împotrivesc... numai că în locul dumatăle nu m-aș arăta prea josnică față de un mort.

Ea ieși; mătușa Cassie era într-adevăr obosită. În ceea ce privește înmormântarea lui Horace Pentland. bătrâna câștigase bătălia, dar suferise o serioasă înfrângere. Ea trebuia să-și dea seama că, în realitate, pierduse totul, căci Olivia izbutise să mă el însuși atât de aproape de ultima zi. Olivia îndrăznise să meargă până în adâncul lucrurilor față de John Pentland, care era el însuși

atât de aproape de ultima zi, Olivia îndrăznise să spună cu trufie, ca și când într-adevăr nu făcea niciun caz de numele Pentlandzilor.

„În venele mele nu curge nicio picătură din sângele vostru”. Olivia știa că bătrâna n-avea să recunoască niciodată această înfrângere... Aceasta era una din trăsăturile caracterului ei, care făcea cu neputință orice luptă cu dânsa. Poate că în timp ce-și ștergea ochii, ea era pe cale de a-și alege noi arme pentru lupta pe care avea s-o dea, în sfârșit, pe față, căci nu putea continua lupta prin intermediul unui aliat atât de slab și nestatornic ca Anson.

Mătușa Cassie se născuse martiră. Martirajul era puternica armă feminină care se întrebuinta pe vremea ei, în epoca victoriană, și ea o folosea cu îndemânare. Cu trecerea anilor, ea devenise de o dibăcie desăvârșită când, fără să-și părăsească divanul și șalul, îl subjugase pe puternicul domn Struthers.

Când ea părăsi odaia, Olivia știa că de aci înainte o să aibă de-a face cu o biată mătușa bolnavă și bruftuluită întruna, care se dedica un trup și suflet pentru aproapele ei și nu căpăta, în schimb, decât suferință pentru procedeele crude ale unei străine fără inimă, a unei intruse, a unei aventuriere care izbutise să se introducă în sânul familiei Pentland.

Căldura nu slăbea deloc. Ea plutea asupra întregului ținut și un nor alburiu învăluia convoiul negru care după ce bătuse cărările, apucase pe șoseaua mare și înainta acum între grupurile de hidoase bungalow-uri de stuf, locuite de lucrătorii uzinei, trecea prin fața templului părăsit unde, odinioară, Preserved Pentland își dojenea enoriașii și de unde a plecat reverendul John Milford și turma lui spre deserturile din Apus... Aburul cald învăluia procesiunea care se îndrepta încet, spre porțile bisericii noi, cu pietrele de culoarea iederii, zidită ca un decor de teatru, ca să amintească o biserică a câmpiei engleze, în care

Pentlandzii își adorau zeii civilizați și împăciuitori care disprețuiau și care acopereau de rușine pe cel care arsesse vrăjitoare pe rug.

În cursul drumului, sub ulmii Străzii Mari, femeii și copiii polonezi se opreau ca să privească și-și făceau cruce la trecerea impunătorului cortegiu.

După căldura și agitația de pe strada din Durham, biserica părea liniștită, regăseai calmul și liniștea, cu toate că era ticsită de rude și prieteni ai familiei. Chiar și pe băncile din urmă se înghesuiau bieții veri, pe jumătate uitați, care nu mai aveau avere.

Bătrâna doamnă Featherstone, care spăla rufe, era acolo cu obrazul șiroind de lacrimi; ea hohotea la toate înmormântările, ca și doamna Haddon, vara Pentlandzilor, care avea educație și se înfășură, chiar în toiul verii. În inevitabila ci mantilă groasă de stofă neagră; doamna Macson, jerpelită, dar distinsă, cu fularul și pălăria cocoțată pe vârful capului și, în sfârșit, domnișoara Murgatroyd, a cărei căsuță de păpuși se numea acum: „Mătura vrăjitoarei”.

Monseniorul Smallwood și mătușa Cassie organizaseră împreună o ceremonie, în care totul era cu îndemânare aranjat, ca să sfâșie inimile și să îngăduie emoțiilor prea puternice, să se dezlănțuie în voie. Aleseseră imnurile cele mai mișcătoare și preotul, vestit prin efectele elocinței lui asupra doamnelor evlavioase și sentimentale, rosti câteva cuvinte umflate, pline de falsă compătimire, care stârniră noi explozii de deznădejde ale mătușii Cassie și ale bieteii doamne Featherstone. Slujba celebrată pentru băiat, deveni o solemnitate barbară consacrată nu vieții lui scurte și triste, ci glorificării numelui pe care îl purta și tuturor trăsăturilor lui caracteristice: îngustime de gândire, snobism și respectul clasei mijlocii pentru proprietate, care se accentuau, ca să ajungă la tragedia lentă a existenței lui bolnave. Pe băncile

lor respective. Anson și mătușa Cassie se umflau de mândrie auzind cum se pomenește de genealogia Pentlandzilor. Ei evocau chiar, pe servitoarele de treabă poloneze, voinice și îndesate, care cu puțin înainte când trecuse cortegiul căscaseră ochii mari. Aceeași emoție cuprinsese toată asistența; de la amvon, unde monseniorul Smallwood (care căpătase premii la seminar din pricina glasului lui sfâșietor), prezida în mijlocul jerbelor, ea cuprindea pe toate rudele, și cele prin alianță, ca să ajungă, în sfârșit, până în fundul bisericii sau la verii bbscuri și îndepărtați, unde nu mai era decât mulțumirea de a te fi născut în Noua Anglie și a aparține vechiului sat care murea și dispărea repede, victima încălcării unei lumi mai puternice. Blestemul care apăsa asupra Pentlandzilor părea să-i fi lovit pe toți, chiar și pe bătrâna doamnă Featherstone, al cărei biet spate se încovoiasse tot spărind la rufe, ca să-și hrănească cei patru copii plăpânzi, care mai bine nu s-ar fi născut niciodată. Lacrimile pe care le vărsa ușor (plângea, căci era singura plăcere care îi rămăsese), îi întunecau privirea ce strălucea de mândrie, căci ea simțea că e din același neam ca și oamenii aceia, care persecutaseră pe vrăjitoare, concepuseră transcendentalismul și-l vizitaseră pe domnul Lowell, doctorul Holmes și încântătorul și hunul domn Longfellow; aceasta o înălța într-un anume fel deasupra nivelului străinilor neobrazăți care veneraseră „Femeia roșie a Romei” și o îmbrânceau pe trotuarele Străzii Mari.

În bisericuță, doar două sau trei persoane scăpau aceluia val de înfumurare neașteptat și mistic. O'Hara, care n-avea să facă parte niciodată din această castă, Olivia și bătrânul Pentland, așezați alături, erau cuprinși de o astfel de durere, încât năzdrăvăniile monseniorului Smallwood nici nu-i enervau. Sabina, care se hotărâse, totuși, să asiste la ceremonie, ghicea cât de mult erau stăpâniți toți de această emoție. Ea se simți cuprinsă de o furie

neputincioasă.

Când părăsiră cu toții biserica, ștergându-și ochii și șoptind cu intonații lugubre, norii care se adunaseră de puțină vreme la orizont, începură să întunece cerul. Apoi se auziră în depărtare, bubuiturile surde ale tunetului, care deveniră din ce în ce mai amenințătoare. Neliniștiți, oamenii din cortegiu se adunară în mici grupuri, lângă trepte, privind când cerul acoperit, când dricul care aștepta; apoi cei mai temători începură să plece, iar ceilalți îi urmară și în clipa când dricul trecea poarta bisericii, o șterseră toți, afară de rudele apropiate și una sau două persoane. Sabina rămăsese, ca și O'Hara și bătrâna doamnă Soames (care se sprijinea pe brațul lui John Pentland, ea și când cel pe care-l îngropau ar fi fost nepotul ei), și bătrâna doamnă Haddon cu mantila ei neagră, cei care țineau panglicele și, firește, episcopul și preotul de țară; acesta din urmă, în fața mărețului stâlp al bisericii, nu era decât un personaj neînsemnat. Mai puteau fi văzuți doi sau trei veri, ca Struthers Pentland, un omuleț chel și agitat (vărul lui John Pentland și al celui Horace Pentland, rușineafamiliei), care nu se căsătorise niciodată, dar se consacra cu un devotament părintesc studenților cărora le ținea cursuri la Haward. Ca să urmeze dricul, toți aceștia se urcară în mașini care porniră, în viteză, să se ia la întrecere cu furtuna.

Cimitirul orașului se afla în vârful unei coline înalte și sterpe, pe care o aleseseră primii coloniști din Durham, ca să-și îngroape acolo morții; șoseaua care urca spre ea, era mult prea răpoasă și pietroasă, pentru ca să poată trece mașinile; la jumătatea drumului fură siliți deci, cu toții, să coboare și să facă restul drumului pe jos. Când se adunară cu toții, în tăcere, dar în grabă, în jurul mormântului deschis, bubuiturile tunetului, însoțite de astă dată de fulgere puternice, se apropiară din ce în ce mai mult și frunzele copacilor și tufișurilor amortite atât de nemișcate

cu o clipă înainte, începură să dănțuiască o sarabandă nebună în penumbra verzuie care preceda furtuna. Monseniorul Smallwood, bărbat cu o fire temătoare, în picioare în fața mormântului gata pregătit, își deschise cartea de rugăciuni încrustată cu pietre scumpe și începu s-o frunzărească cu nervozitate, privind când paginile, când pe voinicii gropari polonezi care așteptau lângă dânsul ca să îngroape pe ultimul dintre Pentlandzi. După câteva enervante clipe de întârziere, totul în gata și episcopul citind, pe cât îndrăznea de repede, începu slujba cu glas mai puțin sonor și mai puțin teatral ca de obicei:

„Eu sunt învierea și viața, zice Domnul”.

Urmarea se pierdu într-un bubuit puternic de tunet, așa încât episcopul putu sări un rând sau două. fără ca cineva să bage de seamă. Cei câțiva copaci care se înălțau pe colina stearpă începură să se legene, aplecându-se până atingeau pământul, în timp ce vălurile de dolii ale femeilor fluturau și se răsuceau în spirale negre. În vuietul vântului și bubuitul tunetului nu se mai auzea decât unul sau două versete, din când în când...

„O mie de ani stau în fața ochilor voștri ca ziua de ieri care a trecut și ca durata unei vegheri de-o noapte”.

Apoi, din nou accentele sălbatice ale Naturii dezlănțuite luară locul celor din biserică și acoperiră glasul episcopului și hohotele dramatice ale mătușii Cassie. Urmă iar o clipă de liniște și în mijlocul furtunii, glasul episcopului, atât de jalnic și de un efect atât de slab, se înalță din nou:

„Învață-ne să ne numărăm zilele, așa încât inimile noastre să fie învățate cu cumințenia

Apoi:

„Căci așa a fost voia Celui Atotputernic în înțelepciunea Lui, să ia de pe lumea asta sufletul fratelui nostru răposat”.

În sfârșit, cu ușurare, glasul slab, slab ca o trestie,

repetă ceva mai puțin monoton ca de obicei:

„În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Amin! - „Sabina, a cărei fire închisă tănuia în adâncurile ei o putere care exalta în timpul furtunii, abia auzi rugăciunile. Ea admira frumusețea cerului, a oceanului îndepărtat și a mlaștinilor și se gândea cât de deosebită trebuia să fi fost înmormântarea celui dintâi dintre Pentlandzi, de solemnitatea sfioasă și grăbită, care se desfășurase la dispariția celui din urmă...

Era hărțuită de viziunea celor dintâi puritani, oameni neciopliți și fanatici, cu trăsături aspre; toți i se păreau că se înalță ca niște fantome deasupra mormintelor lor, ca să privească batjocoritor, silueta pretențioasă a „Apostolului oamenilor distinși” și cartea de rugăciuni împodobită cu pietre prețioase.

Groparii polonezi se puseră pe lucru, fără să le pese de furtună; și înainte ca primul automobil să fi pornit pentru a coborî șoseaua râpoasă, ploaia a început să se reverse în torente de o violență neobișnuită, gonită dinspre mare și înaintând ca un zid de apă. Sabina, în fața ușii mașinii ei, înălță capul și respiră adânc, ca și când forța vijelioasă a furtunii o amețea.

În ziua următoare, pe o vreme răcoroasă, strălucitoare și luminoasă, un al doilea cortegiu urcă drumul pietros care ducea în vârful colinei sterpe; numai că de astă dată, nici monseniorul Smallwood, nici vărul Struthers Pentland nu se mai aflau printre cei care urmau cortegiul, căci amândoi fuseseră chemați pe neașteptate și în chip misterios în altă parte. Nici Anson nu era printre cei de față, pentru că nu voia să audă vorbindu-se de un desfrânat ca Horace Pentland, chiar când era vorba să-l îngroape. În micul grup care înconjură mormântul deschis se aflau Olivia și John Pentland, ca și mătușa Cassie, care venise deoarece, la urma urmei, răposatul purta numele Pentlandzilor, precum și, domnișoara Haddon (în mantila ei

groasă de lână neagră), care nu lipsea niciodată de la o înmormântare și știa că aceasta trebuie să aibă loc, mulțumită antreprenorului de pompe funebre care o ținea totdeauna la curent. Nu erau nici măcar prieteni care să poarte coșciugul până la mormânt, cei de la pompele funebre și groparii trebuind să se însărcineze ei cu treaba aceasta.

Apoi slujba reîncepu, citită de data asta de preot care, după plecarea episcopului, părea că se înălțase cu o treaptă...

Eu sunt învierea șipiața, zise Domnul..."

"O mie de ani stau în fața ochilor voștri ca ziua de ieri care a trecut și ca durata unei vegheri de o noapte".

"Învață-ne să ne numărăm zilele, așa încât inimile noastre să fie învățate cu cumințenia".

Mătușa Cassie plânse iar, cu toate că ceremonia era mai puțin mișcătoare ca în ajun; Olivia și John Pentland tăceau în timp ce Horace Pentland era îngropat în mijlocul acestei mici colonii de morți vrednici de stimă.

Sabina era și ea acolo, stând puțin mai la distanță, vrând parcă să-și arate disprețul față de înmormântări. Ea îl cunoscuse pe Horace Pentland și fusese să-l vadă în timpul lungului său exil, de câte ori pibegiile ei o aduseseră în sudul Franței nu atât din dragoste, cât pentru acel lucru care-i enerva pe ceilalți membri ai familiei.

Acolo, în țara aceea caldă și rodnică, el trebuie să fi fost mai fericit decât ar fi fost vreodată în mijlocul ținutului rece și stâncos de aici. Azi, ea ascultase de pricini mai puțin sentimentale - ea găsisese prilejul să repurteze o victorie asupra mătușii Cassie; o străpungea cu privirea aspră a ochilor ei verzi pe bătrână, în timp ce toți erau adunați acolo ca să îngroape oaia râioasă a familiei. Sabina, care nu mai fusese la o înmormântare de douăzeci și cinci de ani. adică de la moartea tatălui ei, urcase în timp foarte scurt, de două ori dealul stâncos, ca să se ducă

la cimitirul din Durham.

Glasul preotului se înalță din nou:

„În numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh. Amin!”

Micul grup se retrase în tăcere și dispăru îndărătul muchiei dealului, înșiruindu-se pe drumul râpos. Însmormântarea secretă era terminată și Horace Pentland, întors în sfârșit printre ai săi, rămase singur cu groparii polonezi.

Pacea care coborâse în sufletul Oliviei, pe când stătea singură la căpătâiul copilului ei mort, îi reveni încetul cu încetul, după ce se potoli zarva pricinuită de însmormântare.

De data asta ea se felicita cu adevărat de vraja care cufunda vechea lume liniștită într-un fel de toropeală. Într-o clipă când viața, nemaivând niciun interes pentru ea, dânsa dorea pur și simplu să fie lăsată în pace, liniștea aceasta era binecuvântată. În curând ea fu convinsă că moartea băiatului ei nu era un lucru cumplit; era dureros numai faptul că el trăise, ca să ducă această viață de suferințe până la sfârșit, în care era lipsit de orice bucurie. Pacea, destinderea care urmau acum, după atâția ani de chin, i se păreau ciudate și-i pricinuiau chiar o anumită bucurie.

Uneori, întinsă pe *șezlongul* ei de lângă fereastră, ea ceda înrâuririi binefăcătoare a singurătății desăvârșite. Chiar vizitele mătușii Cassie, care izbutea să pătrundă, cu voie sau fără voie, în odaia ei, ca să *„îndeplinească o datorie”*, nu-i lăsau decât impresii nelămurite, ca acelea dintr-un vis. Bătrâna i se părea din ce în ce mai asemănătoare unei insecte zgomotoase, al cărei bâzâit slăbește tot mai mult.

De la fereastra ei, ea zărea uneori prin livezi docarul englezesc în care bătrânul se plimba acum singur; sau zărea silueta lui slabă pe focoasa iapă murgă care galopa

pe cărări. El nu mai ieșea singur cu iapa. Cedase rugăminților stăruitoare ale lui Higgins, care n-avea încredere în firea capricioasă a animalului, și-i îngăduia rândașului să-l întovărășească. Acesta, care veghea totdeauna asupra stăpânului său, călărind când alături de el, când puțin mai în urmă, încălecasse pe un poney de polo, cu o ușurință și o grație care păreau că fac din om și din cal o singură ființă... un fel de centaur. S-ar fi spus că atunci când călărea, urâtenia omulețului puternic și bestial dispărea. Părea născut cu atitudinea călărețului și era stângaci și se simțea prost când era pe pământ, pe propriile lui picioare.

Olivia știa bine care era gândul care-l chinuia pe socrul ei, în timp ce străbătea câmpiile sterile și pietroase. Își spunea neîncetat că toate aceste pământuri, toată această avere, totul, până și averea personală a mătușii Cassie, asupra căreia ea veghea cu o grijă statornică, vor aparține într-o zi unor familii care vor purta alt nume, un nume pe care el nu-l va fi auzit poate niciodată.

Familia Pentland nu mai exista. Sybil și bărbatul ei vor fi bogați, peste măsură de bogați, datorită banilor Pentlandzilor și ai Oliviei... Dar n-o să mai existe niciun Pentland. Totul se sfârșise... totul avea să fie cufundat în uitare. Încă o sută de ani și numele lor, dacă avea să mai existe încă, nu va mai dăinui, decât ca o amintire îmbălsămată în paginile cărții lui Anson.

9 - cd. 620

Ca o neghină distrugătoare, noua mâhnire care apăsa asupra casei, sfârși prin a atinge și vitalitatea Sybilei, totuși atât de tânără și de doritoare de a trăi. Olivia observă, mai întâi, că fata îndeplinea toate actele vieții zilnice cu o oarecare apatie distrată, apoi că, din când în când, îi scăpa un oftat ușor de oboseală și că venea deseori s-o viziteze în odaia ei, că în sfârșit, de mai multe ori, ea renunță de bunăvoie să petreacă seara la Brook Cottage,

ca să rămână cu mama ei. Ea văzu că Sybil, care fusese totdeauna plină de vioiciune, își repeta acum acel „La ce bun?”, împotriva căruia Olivia lupta de atâta vreme. Și Sybil era singura dintre ei care mai putea fi salvată.

Ea se gândi: „Nu trebuie să mă sprijin pe dânsa. Nu trebuie să fiu din acele mame care distrug viața copiilor lor”.

Când John Pentland revenea să se așeze lângă dânsa, fie fără să spună nimic, fie silindu-se să înjghebe o convorbire fără interes ca să-și ascundă deznădejdea, ea își dădea seama că și el venea la dânsa să soarbă tăria pe care ea i-o putea da.

Chiar și bătrâna doamnă Soames îl părăsise, căci era din nou suferindă și el n-o putea vedea decât puține clipe pe zi. (Sabina, după una din vizitele ei matinale, își exprimă părerea în această chestiune, spunând că aceste indispoziții neașteptate și de neexplicat se datorau abuzului de morfină).

Olivia ajunsese, deci, la părerea că, într-o astfel de clipă, e o lașitate să renunți la luptă și se sculă aproape în zori, ca să-și îmbrace costumul de călărie și să plece cu Sybil să-l întâlnească pe O'Hara în livezile acoperite de rouă. Ea se întorcea mai puțin palidă, cu o expresie aproape veselă; aerul curat, tovarășia lui O'Hara și sentimentul că reluase lupta, îi treziseră energia. Sabina, care avea darul observației, fu uimită de această schimbare și o atribui prezenței lui O'Hara. În privința asta nu se înșela deloc, căci instalat acolo, la Durham, bărbatul acesta, pentru oare trecutul nu exista, care nu aștepta nimic decât de la viitor, o interesa peste măsură de mult pe Olivia. Cu el ea putea vorbi de zilele următoare, de viitorul Sybillei, de îmbunătățirile pe care plănuia să le aducă fermei pe care o cumpăraseră, de cariera lui îndrăzneată și triumfătoare.

Și O'Hara se găsea într-o stare de spirit primejdioasă.

Era dintre acei oameni care caută gloria și succesul mai puțin pentru satisfacțiile tangibile care le procură, decât pentru plăcerea luptei, pentru bucuria amețitoare de a învinge, având toate șansele, împotriva sa. El repurtase multe izbânzi. Avea casa lui, caii lui, mașina lui; hainele sale erau lucrate la un croitor bun și el cunoștea valoarea acestor lucruri, nu numai în lumea de la Durham, ci și în mahalalele și docurile din Boston. El nu-și făcea iluzii asupra slăbiciunilor regimului democratic. Știa (poate pentru că pornind de jos izbutise, prin luptă, să ajungă până la culme), că proletarul cere politicianului să fie un personaj strălucitor, mai ales dacă acest politician e un om din popor care a intrat în carieră fără avere și fără școală. O'Hara nu se arunca în aventură prostește și la întâmplare. Când vizita mahalalele sau lua parte la întruniri politice, el rămânea omul popular, accesibil tuturor, fratele. Când trebuia să vorbească în fața unei mulțimi numeroase, sau să prezideze o adunare, cobora dintr-o mașină strălucitoare, într-o ținută elegantă, care se potrivea unui reprezentant al guvernului și al autorității; astfel că făcea cinste acelor care se jucaseră cu el când erau copii, și satisfăcea acea nevoie universală a oamenilor, care aspiră la ceva mai strălucitor decât pompa sobră a unei democrații desăvârșite.

Se pricepea de minune la acest joc și nu săvârșea niciodată greșeli, căci fusese pregătit cât se poate de bine, fiind în legătură cu oameni de tot felul, de toate condițiile. Toți se încarnau în el, afară de oamenii simpli, buni în fond și cinstiți, căci în realitate el nu era nici simplu, nici desăvârșit de cinstit și era prea necruțător ca să fie bun. Dar îi înțelegea pe toți acei care-l apropiiau (cum îl ghicise Sabina), înțelegea micile vanități, înfumurarea, cusururile și ambițiile semenului său.

Mătușa Cassie și Anson, care aveau vederi înguste, îl judecaseră greșit, socotind că ambiția lui era să pătrundă

în lumea lor. Neputând găsi o justificare existenței lor decât în anturajul în care trăiau ei, îi atribuiau, acestui anturaj, cum se întâmplă în asemenea caz, o valoare cu totul nemăsurată când era vorba de un bărbat ca O'Hara. Pentru ei această lume era totul; să-și croiască drum, era pentru ei lucrul cel mai de seamă pe care-l doreau pe acest pământ; ei își închipuiau că acestea erau aspirațiile lui O'Hara. Ar fi refuzat să creadă că pentru el nu era decât o parte secundară a vastului program pe care și-l făcuse, și că-și continua asediul mai ales din pricina plăcerii pe care i-o dădea lupta, deși era adevărat că după ce-ar fi triumfal, O'Hara n-ar mai fi știut ce să facă cu roadele victoriei lui.

Începea să observe el însuși asta. Când izbânda era atât de ușoară, bătălia nu-i dădea niciun fel de bucurie. Erau din ce în ce mai rare clipele când simțea mulțumirea pe care o avusese stând de vorbă cu Sabina în timpul vizitei lui la Brook Cottage și tăcea, din când în când, gândindu-se: „Iată-mă pe mine aici, Michael O'Hara. un om de nimic, băiatul unui mecanic și al unei servitoare, printre proprietarii agricoli din Durham și primit de o femeie ca doamna Cain Callendar”.

Nu. Încetul cu încetul ardoarea luptei slăbea, nu-l mai înflăcăra. Începu să se plictisească și, plictisindu-se, fu în curând neliniștit și nenorocit.

Născut romano-catolic, el nu era nici prea religios, nici prea superstițios. Era destul de sceptic ca să nu accepte toate credințele pe care biserica se silea să i le vâre în cap, și totuși, nu era de-ajuns ca să găsească pacea sufletească într-o religie voluntară și artificială. Și obișnuise de multă vreme să nu se bizuie decât t pe el însuși, încât gândul de a căuta un sprijin în Dumnezeu sau într-o credință oarecare, nu i-ar fi trecut niciodată prin minte, chiar când se simțea singur și amărât. În aparență, el rămăsese romano-catolic, pentru că renegându-și credința, s-ar fi expus la ușa bisericii și a miilor de

irlandezi și italieni foarte evlavioși. Această chestiune îi lăsa destul de nepăsător, din toate punctele de vedere.

Deocamdată, deci, cum nimic nu-i atârta înflăcărarea, era în prada nesiguranței și plictiselii. Chiar tovarășii săi politici din Boston observară această schimbare și se plânseră de lipsa de interes pe care el o arăta în campania care trebuia să facă să fie ales în congres. Uneori, atitudinea lui dădea de bănuiră că-i era aproape totuna dacă va fi ales sau nu - el, Michael O'Hara, un om atât de valoros pentru partidul lui, atât de seducător și de dibaci, care putea obține aproape tot ce voia pentru partidul său.

Cu toate că avea grijă ca nimeni să nu bănuiască ceva, el era mai adânc tulburat decât toți prietenii lui de această ciudată stare de spirit. Era frământat de convingerea că-i lipsea ceva, un lucru care era - ca să spunem așa - temelia vieții. Inactiv și trândav, a început pentru întâia oară, să se gândească la el însuși. Trecuseră frumosul avânt, entuziasmul încântător al celei dintâi tinereți, în timpul căreia totul ți se părea un joc minunat. Ele n-aveau să se mai întoarcă; se simțea pe povârnișul maturității. Bărbat energic și înflăcărat, iubind viața, această impresie îl îndurera nespus. Simțea un fel de groază la gândul că ritmul vieții lui se va încetini; această teamă îi dădea atunci accese puternice de melancolie, în care se complăcea temperamentul lui galic.

În astfel de clipe, el făcuse un inventar scrupulos a tot ce avea și constatase că rezultatele obținute îi pricinuiau o amară dezamăgire. Se putea socoti mulțumit de trecutul său, de opera înfăptuită. Era, fără îndoială, mai cinstit decât cei mai mulți oameni prinși în uneltirile murdare ale politicii... Dar, el era mult mai cinstit și se apăra împotriva pizmei și celorlalte patimi urâte, decât mulți oameni care se născuseră în această lume sacrosanctă a Durhamului. În decursul carierei sale, agonisise o avere frumoasă și era pe cale să aibă succes la

Durham. Totuși, iată că la treizeci și cinci de ani viața începea să-i pară mai puțin frumoasă, să piardă puțin din acea dăruire care-l făcea altă dată să se scoale în fiecare dimineață cu o voioșie neînfrânată, în timp ce mii de planuri încântătoare clocoteau în mintea lui.

Dar în mijlocul acestei crize primejdioase, el simți într-o dimineață, cum renaște vechea senzațe de mulțumire pe care o încerca atunci când se trezea; dar nu fiindcă avea mintea plină de planuri încântătoare. Viața avea farmec, fiindcă știa că în curând o va vedea pe Olivia Pentland. Se scula, nerăbdător să călărească și să galopeze peste câmpuri până la cariera părăsită de nisip, unde va pândi sosirea ei și avea s-o vadă venind pe pajiștile acoperite de rouă, tot atât de încântătoare - i se părea lui - ca însăși dimineața aceea feerică. În zilele când nu venea, s-ar fi spus că dispare însăși rațiunea existenței lui...

Desigur, nu fiindcă se gândea pentru întâia oară la o femeie. În viața lui existaseră totdeauna femei, începând cu acea micuță italiancă în zdrențe, pe care o întâlnise când era tânăr și hoinărea printre stivele de lemne de construcție îngrămădite de-a lungul cheiului; și asta pentru că în primul rând, era cu neputință ca un bărbat atât de voinic, și cu un temperament atât de înflăcărat, să trăiască treizeci și cinci de ani fără femei, și apoi pentru că el le plăcea și avea, când voia, o artă de a cuceri și un farmec, cărora femeile le rezistau cu greu. Fuseseră multe în viața lui, dar jucaseră numai un rol șters; pentru el erau doar accesorii trebuincioase, dar știuse totdeauna să facă în așa fel, încât să le împiedice să dăuneze carierei lui care era cel mai însemnat lucru.

Întâlnirea cu Olivia Pentland fusese o descoperire tulburătoare... Personalitatea ei exercita asupra lui un farmec de neînvins, care-l amețea, pe el, care era dornic să cunoască totul, să se bucure de viață în toată plinătatea ei. Ea n-avea să fie așezată printre numeroasele femei pe care

le iubise. Nu semăna cu niciuna din ele... Ajunsese în plină înflorire, era cumpătată și plină de farmec, și afară de asta, avea niște ochi strălucitori; aceeași frăgezime ca fața ei, dar puțin învăluită de tristețe.

La început, când stăteau de vorbă, împreună, în timp ce ca făcea planul grădinii din Brook Cottage, el o privea stăpânit de un fel de vrajă, încât abia putea înțelege ceea ce ea îi explica. Pe atunci își spunea: „Iată o femeie deosebită... cum n-am văzut până acum și nu voi vedea niciodată; cu o astfel de femeie chiar viața s-ar schimba, dragostea ar fi acea bucurie nespusă care e descrisă în cărți”. Lângă dânsa. noțiunea de femeie, era purificată de orice element vulgar și cinic, pe care-l resimte de obicei bărbatul care n-a avut decât aventuri. Până atunci, femeile i se păruseră destinate pentru plăcerea bărbaților, sau pentru a le dăruia acestora copii; acum descoperea că, exista ceva în sentimentele pe care dragostea le trezea în suflet.

Multă vreme el căută un cuvânt care s-o poată caracteriza pe Olivia și, în cele din urmă, se mulțumi cu acel termen vechi, la care te gândeai totdeauna când o vedeai: era „doamnă” și, ca atare, producea un efect extraordinar asupra imaginației lui.

O astfel de femeie l-ar putea înțelege, firește, nu în felul inteligentei Sabina Callendar, care-l studiase, fără să-și iasă din rezerva ei. Ar avea încredere și i-ar spune: „Sunt așa și așa. Iată cum a fost viața mea” – și ea ar înțelege răul ca și binele. Ar fi singura persoană pe lume în fața căreia el ar putea să-și destăinuiască secretele, singura femeie care i-ar putea alunga, pentru totdeauna, acea senzație neplăcută de izolare, care-l copleșea uneori. Acea impresie că era departe de a o egala în cuminenție, cu toată iscusința și combinațiile lui ingenioase; că n-ar fi alături de dânsa decât un băiețaș, care ar putea veni să se refugieze lângă ea și să pună capul în poala ei și ea să-i

mângâie părul lui des și negru. Ea ar ghici că sunt clipe când un bărbat are nevoie de această dragoste întăritoare. Cu tot caracterul ei moale, era totuși o femeie energică, afară de asta, știa să se uite pe ea însăși, nu cerea să fie înconjurată neconținut de atenții măgulitoare: ar fi o colaboratoare prețioasă pentru un bărbat care dorea să parvină.

Gândindu-se la dansa, el simțea o tristețe sfâșietoare, dar când gândurile lui căpătau un contur mai puțin romantic, vedea că ea are puterea să-l scoată din acea plictiseală mohorâtă, în care se afunda din ce în ce mai mult. I-ar fi foarte folositoare, da, asta era adevărul. Deci, Sabina văzuse bine când el îi reamintise de băiețașul șezând pe marginea trotuarului, care răspunsese, privind-o serios: „Mă distrez”. Uneori.

O'Hara semănă în chip uluitor cu acel băiețaș.

Dar până la urmă reveriile lui erau totdeauna întrerupte, pe neașteptate, de realitatea aspră; ea era măritată și bărbatul ei, cu toate că n-o dorea, nu i-ar fi redat niciodată libertatea, și cu siguranță că n-ar fi cruțat nicio jertfă ca să înlăture un scandal în familia lui. Dincolo de piedicile, intangibile și de netrecut, el deslușea plasa întunecată care fusese țesută în jurul ei și de această putere funestă de distrugere, mai puțin vizibilă, dar tot atât de puternică.

Dar tocmai aceste greutăți alcătuiau o atracție mai mult pentru o minte atât de complexă și practică, căci singurătatea morală și amărăciunea luptei pe care trebuise s-o susțină îl făcuseră să nu mai respecte nimic și el nu vedea de ce n-ar lua, din lumea Durhamului, ce ar avea poftă. Ar fi pentru dansul prilejul să dea o nouă luptă, ar fi un nou izvor de interes, care ar stimula cursul existenței sale năvalnice, numai că de data asta era o deosebire... Scopul i se părea mai ispititor decât lupta. Lucru ciudat: o voia pe Olivia Pentland, dar nu pentru un ceas, pentru o

lună, ci pentru totdeauna.

El aştepta, căci spiritul de pătrundere pe care şi-l însuşise în urma unei îndelungate experienţe, îl înştiin + ci că stăruind pe lângă o astfel de femeie, n-ar izbuti decât s-o sperie şi ar pierde-o pentru totdeauna; afară de asta, nu ştia cum să facă pentru a înlătura piedicile care-i despărteau. El aştepta - cum făcuse adesea - ca situaţia să se limpezească de la sine; totuşi, de câte ori o vedea o dorea mai aprig şi neînvinsul lui instinct de prevedere slăbea din ce în ce mai mult.

În timpul acestor lungi zile, pe care Olivia le petrecuse în odaia ei, noul oaspete de la Broock Cottage sfârşi prin a-i atrage, încetul cu încetul, atenţia. Întâi, în seara morţii lui Jack, când sunetele muzicii ajunseseră până la dânsa odată cu briza dinspre mlaştini; apoi, după înmormântare, Sabina îi vorbise despre acel bărbat cu un ciudat entuziasm, care la ea nu era ceva obişnuit. Odată, sau de două ori, ea îl zărise străbătând livezile şi îndreptându-se spre casa lui O'Hara, sau coborând şoseaua şerpuitoare dintre mlaştini, ca să ajungă la mare.

Era un bărbat tânăr, înalt, cu părul roşu şi care şchiopăta puţin. Ea observa că Sybil era rezervată faţă de el, dar când o întreba pe fată ce avea de gând să facă în timpul zilei, afla, de cele mai multe ori, că în toate planurile ei, exista şi el. Vorbind despre el, Sybil roşea totdeauna şi spunea: „E foarte drăguţ, mamă, am să-l aduc într-o zi când ai să primeşti iar... îl vedeam la Paris”. Chibzuită, Olivia nu stăruia cu întrebările. De altfel ştia, prin Sabina, aproape totul despre el: poate că ştia chiar mai mult decât Sybil. Sabina îi spusese: „E de familie foarte bună... în care toţi sunt îndârjiţi, îndrăzneţi şi de o vitalitate extraordinară. Mama lui e, probabil, înzestrată cu cea mai puternică personalitate. E o femeie încântătoare, la Paris a trăit aproape tot timpul în chip somptuos... Nu face parte din colonia americană. Ea nu imită pe nimeni şi

nu e în stare să se prefacă. A trăit acolo mai mult singură, bucurându-se de averea ei – avere foarte mare, care pare că provenea de la turnătoriile de oțel ale nu știu cărui oraș posomorât din Middle West. E una din bunele mele prietene... îi e lene să gândească, dar e foarte frumoasă și înzestrată cu un farmec de temut. E una din acele femei create anume pentru bărbați. Nimeni nu-i poate rezista și-mi închipui că în viața ei au existat totdeauna bărbați. A fost creată pentru asta, dar are un tact desăvârșit; așa că, puțin interesează obiceiurile ei!

Această femeie... și toată familia lui Jean de Cyon păreau că o interesează grozav de mult pe Sabina, căci în timp ce lua ceaiul cu Olivia, vorbea neconținut și era mult mai guralivă ca de obicei, descriind locuința mamei lui Jean, oamenii pe care-i întâlneai la dineurile pe care le dădea dânsa, prietenii pe care-i avea, într-un cuvânt: îi făcea un portret complet.

— E un tip de femeie care există de când lumea. Tinerețea ei e cam misterioasă, și asta trebuie să fie în legătură cu tatăl lui Jean. Nu cred să fi fost fericită cu dânsul. Nu se vorbește niciodată despre acest lucru. E de la sine înțeles că s-a remăritat acum, cu un francez... mult mai în vârstă decât dânsa... un bărbat foarte distins, care a făcut parte din trei guverne. De aici vine și numele francez al tânărului. Bătrânul l-a adoptat și se poartă cu dânsul ca și când ar fi propriul lui fiu. De Cyon e un nume prețuit în Franța, e unul din cele mai de seamă nume; dar, firește, Jean n-are pic de sânge francez. E de neam pur american, însă până acum nu și-a văzut niciodată țara.

Sabina își sfârși ceaiul și, punând ceașca pe masa Régence (care era moștenire de la mama Oliviei și a cărei grație armonioasă putuse pătrunde, astfel, într-o casă în care tronavau mobile americane din prima epocă), adăugă:

— E o familie excepțională cu temperament năvalnic și neliniștit. Jean avea o mătușă care a murit la mănăstirea

Carmelitelor din Lisieux, iar Lili Barr e verișoara lui, e într-adevăr, o mare muziciană.

Ea privi prin fereastră și peste un timp spuse încetișor:

— Lili e femeia cu care s-a însurat bărbatul meu... dar și ea a divorțat și acum suntem amândouă foarte bune prietene.

Se auzi din nou răsunând râsul aspru și metalic iar ea urmă.

— Îmi închipui că faptul de a fi trăit amândouă cu el ne-a apropiat... Vezi, eu îi cunosc foarte bine pe toți; sunt din rasa oamenilor care știu în chip minunat să se bucure de viață... să trăiască în prezent.

Ea nu mărturisi că Jean și mama lui, ca și nemiloasa Lili Barr, o fermecau prin faptul că dâșii înfățișau, în ochii ei, acea libertate spre care tinseseră toate eforturile ei, de când părăsise Durhamul.

Ei nu erau nici prizonierii țării lor, nici ai orașului lor, nici ai legilor, nici ai prejudecăților, nici chiar ai naționalității lor. Sabina nădăjduse o clipă că Jean se va interesa de fata ei, de deșteaptă Theresa cu fruntea încăpățânată și cu apucături de independență; dar cunoscând bine viața, ea renunțase de multă vreme la această nădejde, știind că un băiat atât de impetuos și romantic, care purta săpată atât de adânc pecetea educației lui franceze - că un băiat atât de masculin se va îndrepta desigur, spre o fată mai blândă, mai drăgăstoasă și mai feminină decât Theresa. Ea știa că era de așteptat să se îndrăgostească de o fată în genul Sybillei, dar, cu toate astea, simțea oarecare mulțumire, căci aceasta se potrivea de minune ou planurile ei de răzbunare leneșă. Pentlandzii l-ar socoti pe Jean de Cyon un fel de boem și când ar afla adevărul...

Era încântată să-și lase liberă imaginația. Vara la Durham, chiar întristată de moartea lui Jack, nu era chiar

atât de groaznică pe cât se temuse și întorsătura neașteptată pe care o luau evenimentele aveau s-o facă să asiste la ceva la care nu mai fusese martoră până atunci... la o dragoste idilică între două ființe tinere care credeau una despre alta că sunt desăvârșite și încântătoare.

Acest roman începuse în urmă cu vreun an, la Paris, în ziua când se celebra aniversarea armistițiului; dimineața, Sybil ieșise cu Theresa și Sabina ca să depună o coroană lângă flacăra Arcului de Triumf (căci războiul făcea parte din acele lucruri, față de care, nu se știa de ce Sabina socotea că e bine să se lase în voia imboldurilor sentimentale). Sybil se jucase apoi cu câinii, pe care nu avea voie să-i ție la pensionul din Saint-Cloud; apoi, când se întorsese acasă se găsisse în prezența unei femei nespuse de frumoase și seducătoare, în vârstă cam de cincizeci de ani, care venise să ia masa cu băiatul ei, un tânăr de douăzeci de ani, înalt și zvelt, cu părul roșu, ochii albaștri și un glas grav și simpatic. În cinstea acelei zile el se îmbrăcase cu uniforma lui neagră și argintie de cuirasier; schiopăta puțin din pricina unei răni vechi. Aproape numaidecât (își aducea aminte ori de câte ori se gândea la dânsul) el o privise cu un aer sincer și plin de admirație, care trezi în ea o emoție plăcută, cum nu mai simțise niciodată.

Vederea acestei uniforme, sau poate aerul pe care-l respirau, acordurile muzicii militare, ecourile *Marseillciisei* și ale zecilor de glasuri, ca și spectacolul soldaților pe stradă, lângă maiestuosul Arc de Triumf, unde ardea flacăra veșnică, atmosfera Parisului, toate astea, în care ea găsisse ceva ce iubea cu patimă, îi provocaseră tulburarea de care se simțea cuprinsă. Toate năzuințele ei luară chip în clipa aceea și se întrupară în persoana tânărului necunoscut ai cărui ochi exprimau admirație. Ea își dăduse nelămurit seama că începuse să-l iubească în clipa când o saluta pe Lili de Cyon în salonul Sabine

Caliendar. Această impresie se întărise din nou, când după masă ea îl duse pe oaspete în grădină, ca să-i arate câinii, și el scărpină urechile dobermanului *Didblotin*, mângâindu-l într-un fel, care-i dovedea că și el iubea animalele ca și ea. Părea că se simte atât de bine și se arătase atât de blând, cu toată statura lui înaltă, vorbiseră împreună în mod atât de degajat, că s-ar fi spus că fuseseră totdeauna prieteni.

Apoi, fără ca măcar să-l revadă, el plecase în Argentina, ca să viziteze ținutul și să se documenteze în creșterea vitelor, căci se gândea că într-o zi ar putea avea un „*remeh*”. Dar amintirea lui îi rămăsese foarte vie și pe măsură ce timpul trecea se întipărea din ce în ce mai adânc în sufletul ei de adolescentă romantică, ce se revolta la gândul de a o vedea pe Theresa alegându-și „științificește” un tată pentru copiii oi. Ea ajunsese, în chip inconștient, să judece bărbații comparându-i cu imaginea pe care o păstra despre Jean, oprindu-se la amănunte neînsemnate, cum era lățimea umerilor, felul în care se slujeau de mâinile lor și sunetul glasului lor. Iată ce a vrut să-i spună mamei ei când declarase: „Știu cu ce bărbat vreau să mă mărit. O știu foarte bine”. Fără să-și dea seama, ea voia să spună că trebuia să semene cu Jean de Cyon, să fie romantic și puțin bizar.

Ea nu-l uitase, cu toate că fuseseră clipe la Saint-Cloud când credea că n-o să-l mai revadă niciodată. Atunci deznădăjduită, lăsându-se pradă unei plăcute melancolii, închipuindu-și că întreaga ei viață era distrusă, își scria mereu părerile de rău, în jurnalul pe care-l ținea ascuns sub salteaua ei.

Pe măsură ce nădejdea ei scădea, imaginația i-l arăta în culorile cele mai fermecătoare. Deveni atât de palidă incit domnișoara Verneuil îi dădu tonice, Theresa o învinovăți pe neașteptate că e îndrăgostită, lucru de care ea se apăra destul de slab, luând o înfățișare sentimentală

și misterioasă.

Când se întoarse printre Pentlandzi (lucru la care o sfătuisese mama ei, din pricina sănătății lui Jack), imaginea lui se șterse puțin, căci chiar dacă făcea tot felul de presupuneri, n-avea nicio șansă să-l revadă. Pasiunea ei deveni fără nădejde; se pregăti să-l uite și datorită judecății ei precoce, sfârși prin a se obișnui cu gândul de a se mărita cu unul din acei tineri fricoși, care erau partide mult mai de dorit și pe care familia ei îi cunoștea de multă vreme. Cercetase cu atenție pe toți admiratorii ei, comparându-i neîncetat cu tânărul cu părul roșu, falnic în uniformă neagră, brodată cu argint; pe lângă el, toți, chiar băiatul lui Mannering, blond și voinic, îi făceau impresia unor băiețași nesuferiți, care erau departe de a avea vârsta și maturitatea lui. În chip tainic, ea se împăcase cu gândul de a se căsători, după obiceiul lumii ei, întemeindu-și alegerea pe conveniențe și pe faptul că logodnicul ei va fi „cineva foarte bine”.

una din iluziile în care se complăce tinerețea și care descrie mai mult decât o părticică de trist adevăr. Apoi, pe neașteptate, ea află că el va veni la Brook Cottage. Sybil își păstra încă taina, dar nu destul de bine ca mama ei și Sabina să n-o fi aflat. Se trădase pentru întâia oară, chiar în seara morții lui Jack, când spusese, cu o licărire neașteptată în privire: „E Jean de Cyon... Uitasem că sosește astă seară”. Olivia observase această flacără, care era o manifestare a veșnicei prefaceri.

La Brook Cottage, tânărul de Cyon, foarte supărat pe așteptarea pe care i-o impusese înmormântarea și obligația de a respecta doliul Pentlandzilor, se purtase într-un fel care-l făcea nesuferit în ochii oricărei persoane pe care spectacolul nerăbdării lui nu l-ar fi amuzat ca pe Sabina. Obișnuit să se avânte cu capul înainte spre tot ce dorea (cum făcuse când se angajase în grabă în armata franceză la șaptesprezece ani și când se îmbarcase pentru

Argentina cu nouă luni înainte), devenise nervos și-și petrecea zilele în aer liber, vâslind pe râu și făcând baie pe plaja întinsă și pustie. Se certa cu Theresa, pe care o cunoscuse când era mică, și se silea să se arate atât de curtenitor pe cât era cu puțință față de Sabina, pe care atitudinea lui o amuza grozav. Dânsa era încredințată acum că nici ea, nici Theresa nu-l atrăseseră la Durham. Se felicita de buna ei inspirație, prielnică izbânzii planului ei, care o făcuse să-i scrie: „Sybil Pentland locuiește pe moșia vecină cu a noastră. Poate că-ți amintești de ea: a luat masa cu noi, anul trecut, la aniversarea armistițiului”.

Ea observă că el se credea un bărbat de lume desăvârșit, care știa să-și păstreze cu dibăcie taina. Se informa de Sybil Pentland cu un aer nepăsător care însă n-o putea înșela, o consulta pe Sabina în legătură cu termenul cerut de conveniențe ca să se poată prezenta la casa îndoliată, întrebând, în cele din urmă, dacă domnișoara Pentland arătase vreo admirație pentru tinerii din împrejurimile Durhamului. Dacă n-ar fi fost atât de nerăbdător și de încântător de naiv, Sabina l-ar fi socotit groaznic de plictisitor.

El nu se temea decât de un lucru: ca Sybil să nu se fi schimbat sau că nu mai este tot atât de fermecătoare pe cât își închipuise în timpul lungilor luni de absență. El nu era lipsit de experiență (de fapt, Sabina se gândea că plecase în Argentina ca să scape de vreo legătură pariziană) și știa că pot exista și dezamăgiri amare. Poate că atunci când o va cunoaște mai bine, farmecul va pieri, sau ea nu-și va aminti deloc de dânsul Dar după luni întregi de visări romantice, ea i se părea femeia cea mai de dorit din câte întâlnise vreodată.

Lumea care-l înconjură era cu totul nouă, mult mai nouă și mai deosebită, într-un anumit sens, decât câmpiile pline de iarbă pe care le părăsise. În curând află că oamenii de la Durham aveau obiceiul să spună că Boston și

Durham semănau cu Anglia, dar fără să se tulbure, el atribui aceasta unui fel de snobism, căci Boston și Durham, pe cât putea judeca, nu semănau deloc cu Anglia; în unele locuri, ele păreau bătrâne, dar lipsea acea atmosferă sugestivă și poetică. Totul era searbăd, sec” își repeta el, găsind că acest cuvânt franțuzesc e cel mai potrivit, datorită rezonanței lui.

De altfel, ceea ce-l interesa, nu era analogia, ci contrastul cu Anglia, chipul aspru și posomorât al câmpiei și spectacolul adevăratelor colonii de oameni, cu o înfățișare tot atât de ciudată și bizară ca cehii și polonezii care alcătuiau în ultimul plan un fundal heteroclit.

El începuse să facă cunoștință cu țara lui și se dăruia în întregime acestei misiuni; cât de mult îl mișca universul supus simțurilor, cât de mult îi plăceau sunetele și culorile și diversele ipostaze sub care se înfățișează viața!

El îi spunea Sabinei:

— Vezi, ceea ce e caraghios, e că mi se pare că mă întorc acasă. Cred că sunt în elementul meu în America... nu la Durham, ci la New York sau într-unul din acele orașe mari, pline de viață, pe care le-am străbătut.

Așa cum era de așteptat, el nu avea deloc accentul american, ci vorba întretăiată a englezului, mâncându-și cuvintele și, din când în când, avea în intonație o pronunție franceză. Glasul lui era mai grav și mai sonor decât al celor din Noua-Anglie, care au obiceiul să rostească „Chall's Street” în loc de „Charles Street” și blestematul nume Harvard îl pronunță „Havard”. Spectacolul New Yorkului îl pasionase mai mult ca orice, pentru că atracția lui de nemăsurat, splendoarea lui barbară din varietatea de necrezut a limbilor și popoarelor depășeau toate visurile și toate descrierile care i se făcuseră: New York, îi spusese Sabina cu sentimentul că săvârșește o trădare, reprezenta America: New York, mai mult decât ceea ce vedea la Durham, îi va da o idee exactă despre ea.

Când îi vorbea Sabinei despre New York, făcea asta cu însuflețire, cu entuziasmul care caracterizează pe oamenii înzestrați cu o puternică sensibilitate. El îi mărturisi chiar că părăsise Europa cu gândul de a nu se stabili niciodată acolo.

— E o lume veche declară el: și când ai fost crescut ca mine astfel nu văd de ce m-aș întoarce să trăiesc acolo. Într-un fel, această lume a murit... nu mai încapе nicio îndoială... când o compari cu America. Viitorul mă interesează... și nu trecutul. Vreau să mă găsesc în locul unde se duce viața cea mai activă... în miezul lucrurilor.

După ce cânta la pian cu impetuoșitate, vorbea cu Sabină sau se întreținea cu Theresa despre broaștele și insectele din laboratorul pe care îl instalase pe terasa cu geamuri, ori se plimba în grădină, cuprins de o tainică tulburare, și întorcea pe toate fețele, în mintea lui tânără, problema destinului și planurile sale de a se adapta ritmului de viață din această țară puternică. Descoperind-o acum, la vârsta de douăzeci și cinci de ani, trăia o aventură palpitantă. Începea să înțeleagă pe acei tineri americani pe care îi întâlnește uneori în Europa (cum era vărul său Fergus Tolliver, care murise în război), a căror vitalitate și spirit de întreprindere îl uimeau... Nimic nu îi se împotriva în această lume învechită și obosită, căci însăși Natura era aliata lor.

Ca să-și înșele nerăbdarea, s-a refugiat într-o bogată activitate fizică, vâslea, înota, cerceta câmpul înconjurător, mergând cu mașina împreună cu Sabina. Nu putea merge prea departe pe jos, din pricina anchilozei provocată de rană, dar se duse până la casa lui O'Hara și făcu cunoștință cu irlandezul, cu care se împrieteni. O'Hara îi împrumută o barcă cu vâsle și se oferі să-i împrumute și un cal din grajdurile lui, în zilele când n-o să-l doară piciorul.

Într-o dimineață când trăgea barca pe malul mocirlos al râului, auzi tropotul unor copite de cal pe noroiul întărit

de lângă el și, întorcându-se, văzu ivindu-se din tufișurile apropiate pe Sybil Pentland, pe iapa ei *Andvomaca*. Dimineața era minunată – răcoroasă pentru jumătatea lunii august la Durham; pe râul care șerpuia leneș, nuferii își întindeau florile de ceară albă, așezate ca niște stele pe un covor de pernițe verzi. Era o dimineață încântătoare, plină de făgăduieli, razele lungi ale soarelui care răsărea argintau pânzele de păianjen strălucind de rouă, întinse între lujerii de viță sălbatică; în picioare, la marginea drumului, tânărul de Cyon, care după acest exercițiu se îmbujorase la obraji, iar păru-i des, roșu, era zburlit, simți o senzație de plăcere fizică și putere. Avea în fața lui o lume întreagă de cucerit, iar Sybil Pentland se ivea dintre tufișurile dese, ca să-și ia locul în această lume; prezența ei era și mai încântătoare decât imaginea pe care o evocase în timpul lungilor nopți luminoase în pampas „când amintirea ei îl ținea treaz.

O clipă, niciunul, nici altul nu rostiră un cuvânt. Tânăra roși ușor, stăpânindu-se în același timp pentru a-și domina un tremur ușor, ea își reținu iapa și Jean, ridicând ochii spre dânsa, îi spuse cu o falsă nepăsare (căci emoția făcea să-i bată inima):

— Oh! Hello! Dumneata ești domnișoară Pentalnd?

— Da.

Însă ea luă numaidecât o înfățișare dezamăgită, ca și când credea într-adevăr că dânsul o uitase aproape.

El era îmbrăcat cu șort și o cămașă sport, își privi costumul și zise cu o strâmbătură:

— Nu sunt îmbrăcat ca să primesc vizite.

Această reflecție izbuti să risipească stânjeneala care-i cuprinsese pe amândoi și începură să vorbească, schimbând câteva observații banale despre vremea minunată, apoi Jean, apropiindu-se de *Andromaca*, începu să-i mângâie nările cu aceeași dragoste, ca atunci când alinta câinii Sybillei la Paris; ochii lui albaștri aveau o

privire sinceră, ațintită asupra Sybillei; el spuse:

— Aș fi venit să te văd mai curând, numai că nu știam? dacă o să fiu binevenit.

Glasul lui avea un ton cald.

— N-ar fi fost nimic dacă veneai - răspunse ea - și acum va trebui să vii des... cât de des vei pofti. Cât timp rămâi la Brook Cottage?

El șovăi o clipă:

— Vreo cincisprezece zile... poate... mai mult.

Ea își spuse privindu-l: „Trebuie să-l rețin. Dacă îl pierd și acum... Trebuie să-l rețin; niciodată nu mi-a plăcut cineva atât de mult ca dânsul. Acum nu mai vreau să renunț la el”. Ea încerca să se convingă că Destinul era favorabil dorințelor ei, că soarta i-l dăruise din nou. Era un lucru prestabilit și, viața alături de dânsul ar fi fost palpitant de interesantă. Încăpățânarea rece pe care o moștenise de la Olivia se trezea într-însa și în curând îi cuprinsese toată ființa. Era foarte hotărâtă să nu-l piardă.

Ei se depărtară, urcând de-a lungul râului și continuară să vorbească cu oarecare stângăcie; Jean mergea alături de *Andronaca*, schiopătând puțin. Un cuvânt spus la întâmplare urma altuia, în timp ce inimile lor se căutau; fiecare din ei era mândru și se temea să-și trădeze sentimentele, fremătând de înfiorare și nerăbdare, dar totuși, rămâneau sfioși. Numai emoția pe care o simțeau mergând unul lângă altul, dădea însemnătate convorbirii lor. În realitate, niciunul, nici celălalt nu știa prea bine ce spunea. Fiecare era foarte interesat de misterul personalității celuilalt și, cu toate astea, nu se simțeau deloc străini, căci li se părea, ca altă dată (și Sybil avu exact aceeași impresie ca în grădina din strada Tilsit), că se cunoscuseră dintotdeauna.

Cerul era încântător; mirosul care-l răspândeau râul nămolos și vegetația plină de sevă parcă te amețeau. Amândoi tremurau, stăpâniți de încântare, care-i izola cu

totul de lumea din afară. O vrajă îi ținea prizonieri, o vrajă care se deosebea cu totul de aceea care plutea în casa moartă a Pentlanzilor.

De fiecare dată când Olivia se scula în zori ca să călărească cu Sybil și să-l întâlnească pe O'Hara lângă vechea carieră de nisip, această simplă plimbare avea un farmec deosebit. Lângă Sybil și irlandez ea se cufunda din nou într-o atmosferă de tinerețe și putere pe care n-o mai cunoștea, care-i lipsea de multă vreme. Descoperise în aceasta un minunat fel de a-și începe ziua, de a profita de răcoarea dimineții, galopând pe iarba acoperită de rouă; aceste ceasuri creau o distracție binefăcătoare, fiind cu totul deosebite de cele consacrate, aproape în întregime, unor oameni bătrâni ca socrul ei, Anson (care era într-adevăr un bătrân), bătrâna care locuia în aripa de Nord și mătușa Cassie, care își reînnoia mereu asalturile. Olivia, care nu era lipsită de o tainică vanitate, începu în curând să se cerceteze în oglindă și observă că ochii ei erau mai strălucitori, iar tenul mai luminos. I se părea chiar că era frumoasă și că în costumul de călărie avea farmecul unei eroine de roman.

Afară de asta știa că atunci când călărea, între Sybil și O'Hara, ochii albaștri ai acestuia din urmă aveau uneori o strălucire ciudată, în timp ce o priveau. Totuși, el nu spunea nimic, atitudinea lui nu lăsa deloc să se bănuiască pasiunea care-i dictase acea declarație neașteptată, făcută cu atâta stăpânire de sine pe terasa de la Brook Cottage.

Ea începu să-și dea în curând seama (lucru pe care Sabina îl descoperise aproape numaidecât), că era un bărbat foarte îndemânație și foarte primejdios. Era temut, nu numai din pricina înrâuririi ciudate, aproape fizice pe care o avea asupra oamenilor, dar și pentru că era răbdător și știa să tacă. Dacă s-ar fi avântat fără grijă, fără să mai reziste înflăcăării lui, ar fi pierdut imediat totul, grăbind evenimentele. Ar fi jignit-o pe Olivia, care l-ar fi

alungat și s-ar fi simțit eliberată; dar el n-o atinsese niciodată. Se mulțumea să fie totdeauna acolo și s-o facă să înțeleagă că sentimentele lui nu se schimbaseră și că o dorea mereu, mai mult ca orice pe lume. O femeie cu firea romantică, lipsită de orice viață sentimentală, cum fusese ea, risca să se lase prinsă de o astfel de tactică.

Într-o dimineață, pe când O'Hara era postat lângă cariera de nisip, văzu, privind înspre Pentlandzi, o singură călăreață care se îndrepta spre el peste câmpie. La început crezu că era Sybil, care venea fără mama ei, și fu cuprins numaidecât de plictiseală și deznădejde. N-o recunoscuse pe Olivia decât când fu destul de aproape ca să poată desluși steaua albă pe care o avea calul în frunte. Faptul că venea singură după mărturisirea pe care el i-o făcuse, i se păru de mare însemnătate.

De data asta el nu așteptă; nu merse liniștit în întâmpinarea ei, ci, cu nerăbdarea unui tânăr, porni în galop peste imașurile umede, ca s-o ajungă.

I se păru atât de încântătoare, dar o oarecare sfială o făcu să pară la început cam distantă și reținută. Ea îi spuse liniștit:

— Sybil nu m-a întovărășit azi. A plecat dis de dimineață la pescuit ou Jean de Cyon. Au apărut scrumbiile în largul mlaștinilor.

Amândoi tăcură, puțin stânjeniți, apoi O'Hara spuse:

— Cyon ăsta e un băiat de treabă...

Silindu-se eroic să-și stăpânească stânjeneala pe care o simțea totdeauna în fața ei, adăugă cu glas slab:

— Dar sunt mulțumit că n-a venit. Iată ce-am dorit totdeauna.

Ea nu-i răspunse că ar trebui să se ferească de astfel de cuvinte. Era prea cinstită și prea deșteaptă ca să se preteze la asemenea tertipuri și aceasta constituia unul din farmecele ei. Femeile ușuratec întrebuințaseră față de dânsul toată cochetăria lor și el se săturase de multă

vreme de așa ceva.

De altfel, dorise să se întâmple astfel și știa că față de O'Hara era o prostie să simuleze contrariul, căci mai curând sau mai târziu, el avea să descopere ce gândea ea. Niciunul, nici altul nu erau copii. Amândoi știau ce făceau, știau că se jucau cu focul și că treceau chiar prin mari riscuri, dar atracția primejdiei făcea aventura tot atât de ispititoare pentru unul, ca și pentru celălalt.

Câtva timp ei călăriră în tăcere, cu ochii ținți la copitele negre ale cailor, care se înfundau până la genunchi în iarbă și trifoi și făceau să țâșnească rouă strălucitoare; în clipa când părăsiră câmpurile și o luară pe drumul care ducea spre pădurea de mesteceni, el râse, spunând:

— Ofer un ban pentru gândurile dumitale.

Zâmbind, ea răspunse:

— Nu le-aș da nici pentru milioane.

— Sunt așa de prețioase?

— Poate... sunt ale mele și numai ale mele.

— Numai ale dumitale?

— Desigur că da... Nu cred că ar interesa pe cineva.

Nu sunt prea vesele.

Apoi el tăcu din nou și chipul lui luă o expresie posomorâtă și dezamăgită. După ce-l cercetă o clipă, ea continuă:

— Nu trebuie să fii morocănos, când dimineța e atât de frumoasă.

— Nu sunt morocănos... mă gândeam doar.

La rândul ei, ea râse:

— Un ban pentru gândurile dumitale?

El nu-și descreți fruntea; spuse cu o vigoare neașteptată:

— Și gândurile mele prețuiesc un milion... și chiar mai mult, dar am să ți le destăinuiesc; și nu le-aș încredința nimănui altcuiva.

Aceste cuvinte umplură pe Olivia de o bucurie copilărească. Ea se gândi: „Mă las în voia tinereții și mă bucur de viață”.

Cu glas tare, spuse:

— N-am niciun ban la mine, dar dacă vrei să-mi faci credit până mâine...

El se întoarse pe neașteptate spre dânsa, sfiala îi dispăruse, fiind înlocuită de o emoție care se apropia de enervare și furie.

— De ce spui că vrei să le cumperi? - întrebă el. Le cunoști foarte bine. N-ai uitat ce ți-am spus pe terasa de la Brook Cottage. Timpul n-a făcut decât să întărească asta... toate astea.

Când văzu că ea luă pe neașteptate o înfățișare serioasă, întrebă:

— Știi cât e de cu neputință acest lucru.

— Nimic nu e cu neputință... nimic. De altfel nu vorbesc de greutate. Vor apărea mai târziu... Vreau să vorbesc de sentimentele dumitale.

— Nu vezi că am multă prietenie pentru dumneata?

Altfel aş fi venit singură azi dimineață?

— Prietenie - repetă el cu amărăciune - puțin îmi pasă de prietenia dumitale.

Și cum ea nu răspundea, el adăugă, enervându-se aproape:

— De ce mă ții la distanță? De ce te refugiezi totdeauna îndărătul unui mic zid?

— Așa fac eu? - întrebă ea, cu inima strânsă.

— Ești rece și distantă, chiar când râzi.

— Nu urmăresc asta. Nu pot suferi oamenii reci.

Timp de o clipită, ea își dădu seama de violența caracterului lui, care-l trăda uneori.

— Pentru că ești atât de grozav de „doamnă”. Sunt clipe când aş vrea să fii o servitoare, o jupâneasă.

— Dar atunci n-aş mai fi eu însămi!

El ridică repede ochii, gata să dea răspunsul; totuși, își reține cuvintele care-i veneau pe buze și-și urmă drumul în tăcere.

Olivia aruncă o privire pe furiș spre dânsul și zări capul lui brun, cu pielea bronzată, care-i amintea pe acela al unui taur frumos; văzând acest cap plecat, gânditor, cu expresia aproape tristă, ea simți din nou o ușoară neliniște, o senzație asemănătoare cu aceea care o copleșise în seara morții băiatului ei, când ședea în salon și privea fără să vadă capul lui Anson, care-i întorcea spatele. Ea își spunea: „De ce acest bărbat, care e un străin, mi se pare mai aproape de mine decât Anson? De ce îi vorbesc cum nu i-am vorbit niciodată lui Anson?” Văzând acest cap brun, ea se simți cuprinsă de o milă ciudată. O intuiție neașteptată i-l arăta ca pe un copil care ar face eforturi neîndemânatică ca să dezlege o problemă pe care n-o înțelege; ar fi vrut să-i mângâie părul des, negru, cu tandrețe.

El începu din nou să vorbească:

— Nu știi nimic despre mine. Și uneori mi se pare că ar trebui să știi totul. Ai avea răbdare să-mi ascuți povestea... să ascuți o parte din ea?

Ea îi zâmbi, sigură că printr-o artă ciudată de a ghici, îi deslușise cele mai neînsemnate nuanțe ale stării sufletești și se gândi: „Cât sunt de sentimentală... e dezgustător!” Totuși, întreaga ei ființă se destindea și se scălda într-o atmosferă minunată și ațâțătoare. Și iar se gândi: „De ce să mă lipsesc de asta? Toată viața am fost prevăzătoare”.

Îmbărbătat de acest zâmbet, el își începu povestirea. În timp ce se îndreptau spre soarele care răsărea, ea află originea lui umilă și el îi descrie amărăciunea tinereții lui, zilele grele trăite pe debarcaderul din India; din când în când, ea spunea: „Înțeleg. Nici copilăria mea n-a fost fericită” sau: „Continuă, te rog. Mă interesează mai mult

decât îți poți închipui”.

El urmă, deci, și-i istorisi povestea cicatricii care-i brăzda tâmpla, apoi ascensiunea și izbânda lui; îi mărturisea totul, chiar faptele de care se rușina acum și, uneori, lăsa să străbată ura care-i înăcrește pe toți acei care, croindu-și singuri drumul, au învins greutate mari. Omul dârz, dur regăsea o naivitate de băiețuș și așa cum se așteptase, ea îl înțelegea. Era uimitor cât de mult știusese Olivia să citească în sufletul lui.

Cu mintea astfel preocupată ei se îndepărtară din ce în ce mai mult, înconjurați de miresmele vegetației luxuriante care creștea sub arborii pădurii și de mirosul acru al ferigilor mlăștinilor, în timp ce lumina și căldura zilei alungau zorile, până în clipa când Olivia, privind la ceas, spuse:

— E foarte târziu. Am întârziat la micul dejun familial.

În realitate, ea voia să spună că acum Anson trebuie să fii plecat la Boston și că se simțea foarte bine... numai că era cu neputință să mărturisească un astfel de gând.

Ea își luă rămas bun lângă cariera de nisip și cum iapa ei o lua înspre Pentlandzi, simțea că pe măsură ce înainta, se șterge impresia ciudată pe care i-o pricinuia prezența lui; i se păru că această dimineață caldă devenise de gheață. Când ajunsese în preajma casei de cărămizi roșii, cu înfățișare solidă printre bătrânii ulmi, ea se gândi: „Nu trebuie niciodată să mai reîncep așa ceva”. Apoi își spuse: „De ce n-aș face-o? De ce n-aș fi fericită? N-am nicio obligație față de ei. Dâșii n-au niciun drept asupra mea”.

Ea știa totuși, că e cineva care are un drept asupra ei: Sybil. Din pricina Sybillei nu trebuia să se facă ridicolă. Nu trebuia să facă nimic care putea să tulbure fericirea ce începuse să înflorească chiar în dimineața aceea, în mica barcă de pescari, în largul mării, în mlaștini, nu departe de locul unde se înecase Savina Pentland. Ea știa bine de ce

Sybil preferase să meargă la pescuit, în loc să călărească; când o priveai pe fată și pe tânărul de Cyon, era atât de simplu să ghicești ce se petrecea între ei! Ea nu trebuia să zădărnicească cursul acelui sentiment, care era mult mai tineresc, mai proaspăt, mai aproape de desăvârșire.

Sărind cu iapa zidul scund de lângă grajduri ea înălță capul și ochii ei se opriră asupra unei siluete familiare, îmbrăcată în negru, stând nemișcată, în grădină. Cum Olivia se apropia, mătușa Cassie înaintă cu o expresie îngrijorată și zise:

— Credeam că n-ai să te mai întorci niciodată, draga mea Olivia. Te-am căutat pretutindeni.

Văzând-o că are o înfățișare atât de misterioasă, Olivia presimți o nouă nenorocire; ea răspunse:

— Mă plimbam călare cu O'Hara. Ne-am dus prea departe și era prea cald ca să grăbim caii.

— Știu - zise mătușa Cassie - v-am văzut. (Firește, era sigur, se gândi Olivia, nimic nu-i scapă!) E vorba despre ea. A avut iarăși o criză violentă azi dimineată și domnișoara Egan spune că poate ai putea face ceva. Aiurează mereu despre pod și Sabina.

— Da, știu ce este. Urc numaidecât la ea.

Higgins apăru și el, cu un zâmbet schimonosit, iar ochii lui pătrunzători străluceau plini de vioiciune, ca și când știa tot ce se petrecuse și avea poftă să spună: „Ah, ai ieșit azi dimineată singură cu O'Hara... Ei da, nu poți face ceva mai bun, doamnă. Nădăjduiesc că asta te face fericită. Ți-ar trebui un astfel de bărbat”.

El spuse, luând frâul calului:

— Domnul O'Hara călărește un animal frumos. Aș vrea să-l avem în grajdurile noastre.

Ea dădu un răspuns oarecare și, fără să se mai ducă să mănânce, urcă repede scara întunecată, care ducea la aripa de Nord. Trecând prin fața ferestrelor înalte, cu firide adânci, o întrezări o clipă pe Sabina, care, elegant

îmbrăcată și ținând deasupra capului o umbrelă galbenă, înainta cu mers leneș pe aleea lungă care ducea spre casa ei; avu din nou, fără să știe de ce, sentimentul că-i va fi dat să cunoască ceasuri melancolice, poate chiar tragice. Fu cuprinsă de un val de deznădejde și se gândi: „Acum sunt deznădăjduită, pentru că am fost prea fericită înainte cu un ceas”.

Își reveni numaidecât: „Am început să judec ca mătușa Cassie. Trebuie să bag de seamă, sau altfel o să ajung să devin o adevărată Pentland... închipuindu-mi că dacă sunt fericită, trebuie să se întâmple neapărat o catastrofă”.

În ultimul timp, ea avea impresia că ceva în aer, o tainică putere, ascunsă chiar în casa cea veche, o transforma, încetul, pe nesimțite, fără voia ei.

O găsi pe domnișoara Egan în fața ușii, cu veșnicul ei zâmbet pe buze, care i se păru în acea clipă că e chiar zâmbetul care se putea vedea pe însăși fizionomia Destinului.

— Bătrâna e mai liniștită - zise infirmiera.

— Higgins m-a ajutat și am izbutit s-o legăm în pat, ca să nu-și facă vreun rău. E extraordinar să vezi ce putere zace în bietul ei trup slab.

Ea îi explică apoi Oliviei că bătrâna doamnă Pentland striga neîncetat, cu glas pătrunzător: „Sabina, Sabina”, chemând-o pe doamna Callendar și cerea cu stăruință să fie lăsată să se ducă în pod.

— E stăpânită din nou de vechiul ei gând că acolo sus a pierdut un obiect, dar de bună seamă nu-i decât o fantezie a imaginației ei.

Olivia se gândi o clipă:

— Am să mă duc să cercetez - zise ea.

— Poate că e ceva și dacă izbutesc să găsesc ce vrea dânsa, crizele nu se vor reînnoi.

Acum, când lumina zilei pătrundea în valuri prin

ferestrele podului mare, Olivia le descoperi fără greutate, aproape numaidecât. Fuseseră strecurate sub una din grinzile mari... Ea găsi un teanc mic de scrisori îngălbenite, care fuseseră legate altă dată cu o bucată de panglică mov, ruptă mai târziu de cineva care le vârâse în această ascunzătoare. Fuseseră deschise fără băgare de seamă și în grabă, căci hârtia mucegăită avea multe crăpături și era sfâșiată pe margini.

În picioare, în mijlocul jucăriilor împrăstiate de Sybil și Jack, când se jucaseră ultima oară de-a „Casa”, Olivia luă scrisorile, una după alta și le privi la lumină. Erau unsprezece cu totul și erau adresate doamnei J. Pentland, la Pentland. Opt fuseseră expediate prin poșta din Boston și trei n-aveau niciun fel de marcă, ca și când ar fi fost aduse de un comisionar, sau trimise într-un buchet ori în paginile unei cărți. Scrisul era cel al unui bărbat dezordonat, literele care tindeau să se încălece fuseseră așternute de o mână nerăbdătoare, trădând o fire impulsivă.

Olivia își spuse numaidecât: „Sunt adresate doamnei J. Pentland, ceea ce înseamnă doamna Jared Pentland. Anson va fi încântat, căci aceste scrisori trebuie să fie acele ale Savinei Pentland și ale vărului ei Toby Cain. Anson avea nevoie de ele, ca să sfârșească cartea”. Apoi ea fu deodată izbită de ciudățenia faptului că teancul fusese ascuns și, probabil, găsit de bătrâna doamnă, care-l ascunsese a doua oară. Ea trebuie să-l fi descoperit acolo cu patruzeci de ani înainte, când îi îngăduiau încă să umble prin casă; poate că într-una din zilele ploioase, când Anson și Sabina se duceau să se joace în pod în același colț, cu aceste jucării vechi. După atâția ani, bătrâna își amintea azi descoperirea ei, pentru că întoarcerea Sabine și numele ei treziseră în ea o serie întreagă de amintiri, uitate de multă vreme.

Așezându-se pe o valiză veche stricată, ea desfăcu

prima scrisoare cu grijă, așa fel încât să nu sară micile părțicele de ceară violetă, care se mai aflau încă pe margini; aproape de la cea dintâi privire, desluși conținutul și se simți cuprinsă de tulburare:

Carrisima.

Te-am așteptat toată noaptea trecută la Cottage până la unsprezece și când am văzut că nu vii, am tras concluzia că în cele din urmă el n-a plecat la Salem și că era încă acolo cu tine la Pentland...

Ea se întrerupse din citit. Înțelegea totul... Ștregarul acela de Toby Cain fusese mai mult decât un simplu văr pentru Savina Pentland, fusese amantul ei și iată de ce ea ascunsese scrisorile sub grinda podului neterminat - poate cu gândul de a le distruge într-o zi. Apoi ea se înecase, înainte de a avea timpul s-o facă, și scrisorile rămăseseră în ascunzătoarea lor, până ce într-o zi, soția lui John Pentland le descoperise, din întâmplare, ca să le ascundă numaidecât; apoi biata ei minte, uitase despre ce era vorba și locul unde le pusese.

Olivia era acum sigură că Anson nu s-ar folosi de aceste scrisori pentru cartea lui, căci niciodată n-ar dezvălui un scandal care ar privi familia Pentland, chiar dacă ar socoti că acest lucru s-a sfârșit în chip tragic cu vreun veac înainte și că în ceasul de față ar produce doar efectul unui simplu roman. Era vădit că o aventură de dragoste între o ființă atât de strălucitoare ca Savina Pentland și o lichea ca Toby Cain ar fi părut cam nepotrivită într-o carte intitulată: *Familia Pentland și colonia de la Massachusetts Bay*. Poate că era mai bine să nu pomenească deloc de aceste scrisori. Anson ar aranja astfel lucrurile, ca să le distrugă orice valoare; ar jertfi adevărul, zeilor Cinstei și Aparențelor.

Vârând scrisorile în buzunar ea coborî scara întunecată; în aripa de Nord, domnișoara Egan îi ieși în întâmpinare și-o întrebă, cu glas aproape nerăbdător:

— Îmi închipui că n-ai găsit nimic?

— Nu - zise Olivia, repede - nimic care ar putea s-o intereseze.

— Atunci, și-a vârât în cap vreo idee sucită - replică domnișoara Egan, privind-o pe Olivia, ca și când, punea la îndoială exactitatea cuvintelor ei.

Olivia nu coborî numaidecât. Dimpotrivă, ea se duse în odaia ei și după ce făcu baie, se așeză pe șezlong, lângă fereastra deschisă, deasupra terasei și se pregăti să citească scrisorile, una câte una. De jos se auzea murmurul a două glasuri - unul metalic și aspru, celălalt nervos și ascuțit - glasul Sabine și al mătușii Cassie, care ședea pe terasă și schimbau „înțepături”. Auzindu-le, Olivia se gândi că se săturase în dimineața asta și de una și de cealaltă; pentru întâia oară îi trecu prin minte că cele două femei, atât de deosebite între ele, semănau totuși în chip uimitor dintr-un punct de vedere: aceste ființe ciudate, care se urau fără să știe de ce, aveau amândouă obiceiul să-și vâre nasul în treburile ei.

Niciuna din scrisori n-avea dată, de aceea ea începu să le citească în ordinea în care le găsisese, începând cu aceea care spunea:

Carissima.

Te-am așteptat noaptea trecută la Cottage până la unsprezece și când am văzut că nu vii, am tras concluzia că în cele din urmă el n-a plecat la Salem și că era încă acolo cu tine la Pentland.

Și mai departe: - Gândul că el e alături de tine, că uneori te posedă, iată lucruri ce nu le pot îndura. Îl văd acolo, stând în salon, privindu-te, pierzându-te din ochi, prefăcându-se că e deasupra poftelor cârnii. Carne! Carne! Tu și cu mine, mult iubită mea, cunoaștem fericirea desăvârșită a trupului. Uneori mă gândesc că sunt un laș că nu-l ucid pe dată.

În numele Cerului, încearcă să te descotorosești de el

astă seară. Nu pot rămâne și azi singur să veghez în acest Cottage întunecat și jalnic, ca să te aștept zadarnic. E peste puterile mele să rămân aici și să pândesc în fiecare minut, în fiecare clipă zgomotul pașilor tăi. Ai milă de mine. Încearcă să scapi de el. N-am pus gura pe băutura de la ultima noastră întâlnire. Asta te mulțumește?

Îți trimit această scrisoare într-o carte încredințată Negresei Hannah. Ea o să aștepte răspunsul tău.

Pe măsură ce citea, descifrând literele încurcate ale acelui scris avântat și pasionat, glasurile de pe terasă – unul din ele mai puternic și mai supărat acum, celălalt tot metalic, aspru și nepăsător – se auziră din ce în ce mai îndepărtate până în clipa când se stinseră cu totul și o altă senzație înlocui zgomotul; o febră puternică îi ardea venele, îi cuprindea încetul cu încetul trupul. S-ar fi spus că sub cenușa acestui scris decolorat mocnește încă o flacăară, care nu se stinsese niciodată cu totul și care n-ar fi înăbușită decât în ziua când focul ar mistui paginile vechi.

Cuvânt cu cuvânt, linie cu linie, filă cu filă, se reconstitui toată povestea acestei pasiuni tragice; pe la sfârșit ei i se păru că vede înaintea ochilor pe cei trei actori principali, în carne și oase, ca și când ei ar fi continuat să trăiască în această casă veche, poate în aceeași odaie unde se afla ea... odaie care trebuie să fi fost a Savinei Pentland.

Ea și-l închipui pe bărbatul, pe acel Jared Pentland, de la care nu rămăsese niciun portret, căci el refuza să cheltuiască bani pentru un lucru atât de inutil, și-l închipuia așa cum trebuie să fi fost în viață; prefăcut, viclean și pios, avar – afară de cazul când tulburătoarea pasiune pe care i-o inspira soția lui, făcea din el o ființă dezechilibrată. Și Savina Pentland îi apărea în fața ochilor, așa cum o pictase Ingres, brună, voluptuoasă, impulsivă, cu ochii ei perfizi de seducătoare; era, într-adevăr, o femeie care putea să ducă ușor la pierzanie pe

*

un bărbat ca Jared Pentland. Ea izbuti, de asemenea, să-și facă o imagine foarte limpede și vie despre al treilea personaj, autorul acelor scrisori înflăcărate, a amantului, acel ticălos frumos, brun, ca și verișoara lui Savina, omul care avea patima jocului și băuturii. Dar mai ales, ea simțea fiorul pasiunii, a acelei dragoste spontane, impudice și mistuitoare, care nu se născuse, desigur pe solul pietros al Noii Anglii, sol care se întindea sub ferestrele Pentlandzilor. Un om care ridica în slavă dragostea trupească! Un risipitor! Un seducător! Și, totuși acest bărbat era în stare să fie mistuit de acel foc minunat care putea fi bănuț, din filele îngălbenite și a cărui căldură o învăluia toată. Pentru întâia oară, ea își dădu seama ce eroism, ce noblețe și frumusețe erau conținute într-o pasiune atât de puternică. O clipă, ea avu impresia că această lectură era un fel de pângărire. Această corespondență dădea pe față că și Jared Pentland își socotea nevasta drăguță ca un obiect de valoare, al cărui preț era frumusețea, iar dragostea îi dădea satisfacții senzuale și împodobește cu strălucire casa și masa lui. (Era una din manifestările pe care Sabina o numea „instinct de proprietate al miciei burghezii 1).

El o iubise, desigur, urând-o în același timp, în felul cum iubea și ura Higgins pe frumoasa iapă murgă. Fusese mândru de ea și o urâse, pentru că știa că are o astfel de putere asupra lui, încât făcea din el ce voia. De-a lungul acestei întregi povești se simțea, neîncetat, prezența familiei pe al doilea plan... familia Pentland. Existau mereu observații în privința verilor, unchilor și mătușilor, ale căror bănuțeli și intervenții erau de temut.

„Și pe vremea aceea era așa!” se gândi Olivia.

Pe de altă parte, află că această legătură începuse la Roma, când Savina Pentland poza pentru portretul pe care-l picta Ingres. Toby Cain asista la ședințe și după

aceea ea îl însoțea acasă; când se întoarseră în casa de la Durham, care atunci era aproape nouă și cea mai mare dintre toate reședințele de vară din Noua-Anglie, ei se întâlneau la Brook Cottage, pe care Olivia îl putea zări totdeauna de la ferestrele ei, la Brook Cottage care, după catastrofă, fusese cumpărat de bunicul Sabinei și după aceea se păraginise și fusese restaurat, luând o înfățișare prea nouă, prea strălucitoare și vulgară, datorită gustului lui O'Hara. Era o poveste uluitor de complicată și încâlcită, care își avea originea cu mult în urmă, departe în trecut și părea că interesează pe toți cei din Pentland.

„La Pentland – își spuse Olivia – arborele vieții are rădăcini care se afundă adânc în trecut; nu sunt ramuri noi, nici vlăstare tinere și puternice”.

Ea ajunsese în sfârșit la ultima scrisoare în care descoperi aceste rânduri, uluitor de revelatorii:

Dacă ai ști ce bucurie simt când îmi scrii că e al nostru copilul, că e absolut sigur, că nu încapă nicio îndoială! Copilul e al nostru – numai al nostru: el n-are nicio legătură cu dânsul. N-aș putea îndura gândul ca el să creadă că e al lui copilul, dacă această convingere greșită nu ți-ar asigura liniștea ție. Acest gând mă chinuie, dar am puterea să-l îndur, căci astfel n-ai de ce să te temi, ești la adăpostul oricărei bănuieli.

Încet, concentrându-și atenția, ca și când nu-și putea crede ochilor, ea reciti aceste rânduri de la un capăt la altul, apoi își duse mâinile la frunte, ca cineva căruia i se face rău și care simte că-și pierde mințile.

Încercă să vadă limpede în zăpăceala gândurilor ei: „. Savina Pentland, după cât știu, n-a avut decât un copil, unul singur. Și acest copil e băiatul lui Toby Cain”.

Nu încăpea îndoială, era scris acolo, negru pe alb. Copilul era băiatul lui Toby Cain și al unei femei născută Savina Dalgado. Nu era un Pentland și niciunul din descendenții ei nu era un Pentland... niciunul. Ei nu erau

deci Pentlandzi, decât doar dacă urmașii Savinei și ai amantului ei s-ar fi căsătorit cu Brahmanii care aveau în toate ramurile, sângele Pentlandezilor. Ei nu erau din această rasă și, totuși, prin purtarea lor, felul lor de a vedea și tradițiile lor, erau. În mod vădit, Pentlandzi. Niciodată Olivia nu fusese uimită de influența peste măsură de mare a acestei atmosfere, influență pe care o sufereau cu toții - de această mulțime de prejudecăți, convingeri, vanități și mici neliniști. Era o lume de neclintit, atât de puternică, de rigidă, încât făcuse din familia Pentland, oameni ca Anson și mătușa Cassie și chiar ca socrul ei. Oameni, care nu erau câtuși de puțin Pentlandzi, deveneau. Acum i se părea că o putere năprasnică, de neînvins, domnea în această casă veche și era întipărită chiar în însuși pământul acesta vast, care se întindea dincolo de ferestre.

În mijlocul acestei viziuni, ea fu cuprinsă de o poftă nebună de a râde, căci deodată îi veni în minte imaginea lui Anson, care își puna tot sufletul în acel panegiric grandios care se numea *Familia Pentland și colonia de la Massachusetts Baij*.

După aceea, pe măsură ce se risipea emoția primei lovituri, ea se încredința, în curând, că aceste petice de hârtie îngălbenită erau un fel de mașină infernală, în stare să determine prăbușirea unei lumi întregi. Ce avea să facă cu acest mic teanc? - ciudat simbol al unei puteri care izbutea să triumfe în toate luptele, fie direct, ca în cazul Savinei și amantului ei, fie răzbunându-se asupra sufletului sau trupului cum o dovedea biata minte scormonitoare și intrigantă a mătușii Cassie... Povestea întunecată a lui Horace Pentland, nebunia bătrânei din aripa de Nord și chiar acele groaznice slăbiciuni în timpul cărora beția îl reducea aproape la starea de brută pe un bărbat cu un caracter atât de ales ca John Pentland, erau tot atâtea dovezi a existenței acelei forțe.

S-ar fi spus că o rază foarte strălucitoare de lumină, fusese proiectată spre șirul lung de strămoși. Ea socotea acum că, pentru a avea valoare, sub raportul adevărului, opera lui Anson trebuia să fie scrisă din nou la lumina acestei lupte care pune fața în față forțele pe care le proslăvea Toby Cain, acel ticălos bețiv – cu cealaltă putere de temut pe care ea credea că o vede peste tot la lucru în jurul ei, și care, încetul, cu încetul, pune și asupra ei pecetea, cu toată împotrivirea pe care o arăta. Era vechea luptă care angaja pe acei care voiau să-și găsească plăcerea în lumea asta, cu acei care nădăjduiau totul de la făgăduiala fericirilor unei alte lumi.

Ea îl vedea pe Anson scriind în cartea lui: „Generația actuală e înfățișată de Cassandra Pentland Struthers (doamna Edward Cain Struthers), văduvă care s-a distins prin credința ei față de biserica episcopală și prin înfăptuirea binelui și a operelor caritabile. Ea locuiește iarna la Boston, iar vara în casa ei de la țară din împrejurimile Durhamului, în mijlocul pământurile smulse deșertului de cel dintâi Pentland, eminentul întemeietor al familiei americane”.

Da, Anson se va sluji de aceste cuvinte. Iată portretul pe care îl va face bătrânei care era jos și aștepta, nădăjduind în fiecare clipă, că Olivia o să coboare ca să-i anunțe o nouă nenorocire... a acestei bătrâne virginale, care distrusese viața bărbatului ei și ținea prizonieră, de peste treizeci de ani, pe acea biată nevinovată, domnișoara Peavey.

Șoaptele glasului se stinseră curând și, privind pe fereastră, Olivia văzu că de data asta învinsese mătușa Cassie. Era în grădină și avea ochii ațintiți asupra aleii de la intrare, cu obrazul înăsprit de expresia de răutate pe care o lua uneori, când se credea singură. În depărtare, la capătul aleii cufundate în umbră, silueta Sabine se îndepărta alene în direcția lui Brook Cottage.

Sabina făcea mai mult sau mai puțin parte din familie, crescuse în această atmosferă, în care tradiția era atât de puternică încât transforma în Pentlandzi pe oameni care nu erau câtuși de puțin Pentlandzi. „Poate – se gândi Olivia – și existența frământată și nenorocită a Sabinei s-ar explica prin acest antagonism. S-ar putea ca întorcându-te în trecut, în istoria acestei familii, să izbutești să descoperi cauzele urii Sabinei pentru această lume din Durham și ce pricini au îndemnat-o să se întoarcă printre oamenii pe care-i urăște cu înverșunare, aproape cu fanatism, după imboldul firii ei pasionate căci, de fapt, ea nu e lipsită de oarecare cruzime rece”.

Văzând-o pe Olivia coborând treptele scărilor, mătușa Cassie se întoarse și se apropie repede de ea, s-o întrebe, prevenitoare:

— Ei bine, ce face biata flință?

Când Olivia îi răspunse: „Acum e liniștită... doarme”, ea păru dezamăgită.

Zise, cu un oftat adânc:

— Ah! o să trăiască veșnic. O să supraviețuiască multă vreme după ce eu mă voi fi dus după iubitul meu Struthers.

— Așa se întâmplă cu bolnavii – răspunse Olivia, ca să spună ceva – dau atâtea măsuri de prevedere!

Aproape numaidecât, ea se gândi: „Ia te uită, îmi joc și eu rolul în comedia familiei, vorbesc ca și când ea n-ar fi nebună, ci numai bolnavă”.

Ea nu avea nicio pică împotriva bătrânei veșnic agitată; într-adevăr, uneori i se părea că are oarecare dragoste pentru mătușa Cassie, asemănătoare aceleia pe care ți-o inspiră un animal, sau o mobilă, de care îți amintești că l-ai văzut sau ai văzut-o aproape totdeauna acolo. De altfel, în această clipă, persoana mătușii Cassie, micul punct care o înfățișa pe Sabina, grădina însorită plină de flori... toate aceste lucruri i se păreau

melodramatice și ireale, căci era încă înconjurată de Pentlanzii de pe vremea Savinei și a lui Toby Cain. Îi era cu neputință să-și fixeze atenția asupra mătușii Cassie și a emoțiilor ei.

Bătrâna spuse:

— Se pare că v-ați împrietenit toți cu O'Hara. (Unde voia ea să ajungă acum?).

— E foarte firesc - răspuse Olivia. E simpatic, deștept și, în felul lui, e chiar o personalitate însemnată.

— Da, vorbeam adineauri cu Sabina și am sfârșit prin a admite că poate mă înșelasem în privința lui. Ea socotește că e un om foarte înzestrat, care are un mare viitor.

După câțva timp, ea adăugă, cu ton nepăsător, ca și când ar fi fost vorba de vreo observație oarecare:

— Dar trecutul lui? Vreau să spun, de unde vine?

— Știu. Mi-a povestit totul. Iată de ce am întârziat azi dimineață.

Mătușa Cassie tăcu o clipă, ca și când era cufundată într-o problemă serioasă. În sfârșit, se hotărî:

— Mă întrebam dacă e bine să-l vezi atât de des. Are o reputație proastă în privința legăturilor lui cu femeile... Cel puțin așa mi s-a spus.

Olivia râse:

— Dumnezeu, mătușa Cassie, sunt destul de matură. Știu bine ce am de făcut.

— Desigur, nici nu mă îndoiesc.

Ea își privi nepoata cu un zâmbet dezarmant, plin de o suavitate creștinească.

— Pentru nimic în lume, n-aș vrea să-ți închipui că mă amestec în chestii care nu mă privesc. Ar fi ultimul lucru care mi-ar trece prin minte. Dar e interesul dumitale, sunt sigură că această distracție e foarte nevinovată; toți acei care te cunosc, draga mea, n-ar îndrăzni să gândească altfel. Dar ce o să se spună? A fost un scandal cu dânsul,

cred că acum opt ani... un scandal într-o casă cu renume prost. (Ea rosti aceste cuvinte: „Într-o casă cu renume prost”, ca și când i-ar fi pricinuit o suferință de neîndurat, ca și când iar îi ars buzele).

— Se prea poate. Cei mai mulți oameni... oameni politici „își văd de multe ori numele amestecat în clevetiri supărătoare. Asta face parte din cariera lor, mătușă Cassie.

Ea rămase uimită de activitatea desfășurată de bătrână, văzând că-și dăduse osteneala să scormonească în trecutul îndepărtat al lui O'Hara, ca să găsească vreo pată oarecare. Nu se îndoia că învinovățirea adusă de mătușa Cassie era întemeiată* căci ca nu mințea niciodată cu intenție; era totdeauna un grăunte de adevăr în spusele ei, cu toate că, uneori, exagerările ei izbuteau atât de bine să ascundă acel grăunte, încât era cu neputință să-l descoperi. În ce-l privește pe O'Hara, un asemenea fapt putea fi foarte adevărat. Nu te puteai aștepta ca femeile să joace pe lângă dânsul rolul pe care-l jucau când era vorba de Anson.

— Spun asta numai ținând seamă de ceea ce va zice lumea - repetă bătrâna.

— Am ajuns să gândesc că părerea oamenilor nu mai are nici o însemnătate...

Mătușa Cassie începu deodată să culeagă un buchet de pe aleea care era lângă dânsa:

— Oh! nu sunt preocupată din pricina dumitale, draga mea Olivia, dar uneori trebuie să te gândești și la alții. E vorba despre Sybil, Anson și chiar numele Pentlandzilor. Niciodată n-a apăsât asupra lor cea mai neînsemnată bănuială.

„Este de necrezut”, se gândi Olivia, „să auzi pe cineva făcând o astfel de afirmație”. Pretutindeni, în altă parte, ar fi fost de necrezut. Îi venea poftă s-o întrebe: „Ei bine, și fratele dumitale și bătrâna doamnă Soames?” Și la asta se adăuga mărturia scrisorilor, pe care le încuiase în

toaleta ei.

În clipa aceea, Peters se ivi în pragul ușii ca să anunțe prânzul. Olivia se întoarse spre mătușa Cassie.

— E de la sine înțeles, că rămâi.

— Nu, trebuie să plec. Nu mă așteptați.

Olivia reluă atunci replicile vechii scene pe care o juca de atâția ani, stăruind ca mătușa Cassie să rămână la masă.

— Nu ne supără deloc - zise ea. - un tacâm în plus și asta-i tot.

Urma o serie întreagă de argumente, pe care ea le știa pe de rost de multă vreme. În cele din urmă mătușa Cassie se lăsa convinsă, ca și când și-ar fi consumat toată împotrivirea și Olivia îi spunea lui Peters, care juca și el de ani de zile rolul de figurant:

— Aducă un tacâm pentru doamna Struthers!

Mătușa Cassie avea totdeauna de gând să rămână. Să mănânce în altă parte însemna economie de bani și de osteneală, căci domnișoara Peavey nu mânca mai mult decât o pasăre, cel puțin pe față, afară de asta bătrâna avea multe lucruri de lămurit la Pentland și să ia noi măsuri. În realitate, ea n-ar fi putut fi smulsă de acolo decât cu forța.

Intrând în casă, mă, tușa Cassie, care ținea în mină un buchet, spuse, așa, într-o doară:

— L-am întâlnit azi dimineață pe șosea pe băiatul lui Mannering și i-am spus să vină astă seară. M-am gândit că asta nu te-ar supăra. Știi că o iubește mult pe Sybil.

— Nu, într-adevăr - răspunse Olivia - nu mă supără deloc; dar mă tem că Sybillei nu-i prea pasă de el.

CAPITOLUL VIII

Moartea lui Horace Pentland nu era un eveniment care se putea trece sub tăcere, cu ajutorul unui mijloc atât de simplu ca o înmormântare aproape secretă; vestea se răspândi și fu împărtășită aproape pretutindeni de

doamnele, dornice de a reaminti toate amănuntele acestui scandal din familia Pentland, ca să se răzbune pe mătușa Cassie. Căci ea era totdeauna cea dintâi ca să răspândească veștile proaste în obște. Știrea ajunsese chiar până în biroul redacției ziarului *Transcript*; se cerură informații pentru un necrolog asupra răposatului care în definitiv făcea parte din cele mai renumite familii din Boston. Apoi, fantoma lui Horace Pantland apăru deodată, în locul cel mai neașteptat – la Brook Cottage.

Într-o dimineață caldă, această fantomă o urmă pe Sabina, când ea urca aleea lungă, ca s-o găsească pe Olivia ascultând-o pe mătușa Cassie. Olivia observă că Sabina înainta cu pași sprinteni, neobișnuiți la ea, și nimic în atitudinea ei nu evoca nepăsarea ce o caracteriza. Când ajunsese pe treptele terasei strigă, cu ochi strălucitori: „Am vești... de la vărul Horace”.

Ea savura această clipă și văzându-i mulțumirea, mătușa Cassie, care o cunoștea bine, trebuia să fie stăpânită de teamă. Nu se grăbi să le împărtășească ceea ce știa; întâi se interesă de sănătatea mătușii Cassie, apoi se așază comod într-unul din fotoliile de răchită. Devenise maestră în arta de a chinui pe bătrână, ținând-o încordată, ea să se bucure, fără să piardă nicio fărămitură, din efectul destăinuirii ei. Ea nici nu se grăbi, cu toată expresia fizionomiei mătușii Cassie, care luase înfățișarea cuiva care simte un miros neplăcut în apropierea lui.

În sfârșit, după ce aprinse o țigară și mișcă scaunul, spre a se adăposti de soare, Sabina spuse cu glas nepăsător:

— Vărul Horace mi-a salvat averea.

O expresie de mare ușurare destinse trăsăturile mătușii Cassie, expresie ce însemna: „Ei, doar atâta?”. Ea râse – și râsul ei era aproape un rânjet batjocoritor – și spuse:

— Asta-i tot? Îmi închipui că moștenirea e mică.

Olivia se gândi numaidecât că bătrâna ar fi trebuit să se ferească să dea astfel de răspuns potrivniciei ei; spusese, într-adevăr, ceea ce aceasta voia s-o facă să spună.

Sabina răspunse:

— Dar te înșeli, mătușă Cassie. N-a lăsat bani ci mobilier... mobilier și bibelouri; e o colecție minunată. Am admirat-o chiar eu, când m-am dus să-l văd pe Menton

— N-ar fi trebuit să te duci niciodată... Desigur că ai pierdut orice simț moral, Sabino. Ai uitat ce te-am învățat când erai fetiță.

Sabina nu-i răspunse nimic la asta.

— El avea o pasiune pentru lucrurile acestea și i-au trebuit douăzeci de ani ca să le adune.

— Nu cred să aibă mare valoare, ținând seama de banii de care dispunea... n-avea decât ceea ce îi dădeam noi ca să trăiască.

Sabina zâmbi din nou, batjocoritor, poate fiindcă triumfa ușor în lupta cu mătușă Cassie.

— Și aici te înșeli, mătușă, aceste obiecte au o mare valoare... care depășește cu mult ce a plătit el, căci în colecție sunt piese pe care nu le-ai putea cumpăra nicăieri, la niciun preț. Ea se opri o clipă, ca să lase să sângereze rana.

— E o colecție de o valoare neprețuită, o știu bine, căci, obișnuiam să-l vizitez pe unchiul Horace când mergeam la Roma. L-am văzut mai des decât oricare din voi. Avea un gust desăvârșit în materia asta. Se pricepea bine.

Olivia nu lăsa să-i scape nimic din scenă și în adâncul sufletului ei se distra. Era vădit că Sabina triumfa în această împrejurare și-și dădea bine seama de acest lucru. Se bucura din plin de izbândă și n-o slăbea din ochi pe mătușă Cassie, care trecea prin toate chinurile iadului, la gândul că o asemenea moștenire scăpa rudelor apropiate,

ca să cadă în mina uneia atât de îndepărtate și atât de dușmănoase. Era, într-adevăr, un Dumnezeu cu nimic mai prejos decât pierderea istorică a colierului de perle și smaralde al Savinei Pentland, care zăcea în fundul oceanului Atlantic. Averea aceasta, care ar fi trebuit să se adauge la aceea a familiei, era pierdută pentru totdeauna.

Sabina desfăcu încet scrisoarea, bucurându-se de foșnetul hârtiei, ca și cum ghicea că de fiecare dată un fior dureros trecea de-a lungul șirei spinării bătrânei.

— E avizul de expediție al vămii - zise ea, arătându-le pe rând cele cinci pagini lungi. Sunt cinci pagini... totul poate fi evaluat cam la șaptezeci și cinci de mii de dolari... Firește, nu sunt niciun fel de drepturi de plătit, pentru că toate obiectele sunt antice.

Mătușa Cassic tresări, ca și când ar fi simțit un junghi neașteptat, iar Sabina continuă.

— A lăsat chiar o sumă pentru cheltuielile de transport, care sunt în întregime plătite, afară de patru sau cinci bucăți de dimensiuni mari, care așteaptă la Menton. Sunt optsprezece lăzi în total.

Ea începu să citească unul câte unul articolele... scrinuri, dulapuri, scaune, mese, lustre și tablouri, bibelouri de bronz, cristaluri de jad... care alcătuiau lista lungă a obiectelor, pe care Horae Pentland le adunase, în anii exilului, cu dragostea și stăruința unui amator. Tocmai în mijlocul lecturii, mătușa Cassie, neputându-se stăpâni, mai multă vreme, exclamă:

— Socot că-i un nerecunoscător, un nerecunoscător josnic. Moștenirea revenea, de drept, iubitului meu frate, care l-a ajutat în toți anii ăștia. Nu văd de ce a lăsat-o unei verișoare atât de îndepărtate ca dumneata.

Sabina scotoci din nou în plic:

— Așteaptă - zise ea - își motivează actul... chiar în testament.

Ea despături un exemplar din acest document și după

ce caută o clipă, citi:

— Verișoarei mele Sabina Callendar (Doamna Cain Calendar) domiciliată în strada Tilsit la Paris, Franța, și la Newport, Rhode-Island, las moștenire toate colecțiile mele de mobile, tapițerii, bibelouri etc., drept recunoștință a bunătății pe care a arătat-o față de mine mulți ani de zile și ca să-i mulțumesc pentru dovezile de credință și simpatie, într-o vreme. când restul familiei se purta cu mine ca și când aș fi fost un proscris.

Mătușa Cassie își ieși din fire:

— Cum ne-am fi putut purta altfel cu el decât cum te porți cu un proscris? Era un ticălos, un ingrat. A trăit toată viața lui jalnică din banii Pentlandzilor.

Ea se opri, ca să-și tragă răsuflarea.

— I-am spus totdeauna iubitului meu frate că două mii cinci sute de dolari era mult mai mult decât îi trebuia lui Horace Pentland. Și iată ce întrebuintare le-a dat; s-a folosit de ei ca să jighească oamenii care au fost buni cu dânsul.

Sabina puse din nou hârtiile în plic și, ridicând ochii, zise, cu glasul ei aspru și metalic:

— Nu banii sunt totul, ți-am mai spus odată, mătușă Cassie. Am repetat totdeauna, că asta-i ceea ce strică Pentlandzilor... și, deci, aproape tuturor oamenilor din Boston... întâi e originea lor de negustori din mica burghezie și după aceea faptul că n-au pierdut niciodată vreuna din virtuțile acestei clase, mai ales în ce privește banii. Ei se mândresc că trăiesc din ceea ce le aduc veniturile lor. Nu, banii nu sunt ceea ce dorea Horace Pentland; el cerea puțină considerație, simpatie și înțelegere. Socotesc că ați fost plătiți cu dărnicie pentru nenorociții aceia de două mii cinci sute de dolari pe care îi trimiteați în fiecare an. Taina și uitarea prețuiau mult mai mult.

Vorbele ei fură urmate de o lungă tăcere și Olivia,

întorcându-se spre Sabina, încercă să-i impute cu privirea că vorbise în astfel de termeni cu bătrâna. Mătușa Cassie era învinsă în chip jalnic, nu numai de Sabina, ci și de Horace Pentland, care știuse să se răzbune atât de abil, multă vreme după moartea sa, lovind Pentlandzii în dragostea lor pentru bunurile pământene și în instinctul lor de proprietate.

Ochii verzi ai Sabinei străluceau de izbândă. Ea o făcea pe mătușa Cassie să ispășească, una câte una, toate suferințele îndurate în cursul copilăriei ei nenorocite – și încă nu sfârșise!

Olivia, care urmărea conflictul ca martor dezinteresat, se simți cuprinsă, deodată, de milă față de bătrână. Ea puse capăt acestei tăceri, rugând pe cele două adversare să rămână la masă, dar de data asta mătușa Cassie refuză, cu toată sinceritatea și Olivia nu stăruie. Mătușa Cassie nu putea îndura să vadă chipul ironic al Sabinei înainte de a se odihni, pentru ca să recapete tăria de a se ține bine. În dimineața aceea părea deodată obosită și bătrână. Nestăvilitul ei spirit de intrigă, care o însuflețea de obicei, părea că o părăsise și nu mai era pregătită să pornească la luptă.

Vechea mașină cocoțată pe roți apăru pe alei; pe bancheta din fund se lăfăiau rotunjimile domnișoarei Peavey, înconjurată de patru pechinezi care schelălăiau. Vălurile în care se înfășură în asemenea ocazii, fluturau în urma ei. Mătușa Cassie se ridică și o sărută ostentativ pe Olivie, apoi se întoarse și se adresă Sabinei, pornind de la punctul esențial al întrebării:

— Am spus totdeauna iubitului meu frate, că două mii cinci sute de dolari erau mult prea mult pentru Horace Pentland.

Mașina o porni într-un zgomot de fierărie veche și Sabina, punând scrisoarea pe masă lângă dânsa, zise:

— E de la sine înțeles că nu vreau lucrurile vărului

Horace, dar sunt foarte hotărâtă ca nici ea să nu le aibă, căci altfel bietul bătrân s-ar răsuci în mormânt. De altminteri, într-o casă plină de franjuri, scufițe și amintiri de-ale unchiului Ned, ea nici n-ar ști ce să facă cu ele. Le-ar vinde pur și simplu și ar investi banii în acțiuni sigure.

— Nu se simte bine... biata mătușă - zise Olivia. Dacă s-ar fi simțit bine, n-ar fi chemat mașina s-o ia. S-a prefăcut toată viața că e bolnavă și acum când e într-adevăr, e îngrozită la gândul morții. Nu e în stare s-o înfrunte cu seninătate.

Același zâmbet crud și necruțător lumină chipul Sabine:

— Acum că a sosit clipa, ea nu crede de loc în paradis» în doctrina pe care a predicat-o toată viața.

Urmă o scurtă pauză, apoi Sabina adăugă cu ciudă:

— O să-l piseze cu siguranță și pe Sfântul Petru.

Dar ochii negri ai Oliviei nu exprimau decât tristețe, tristețe față de existența neînsemnată și zadarnică a mătușii Cassie. care întorsese de la început spatele vieții, chiar măritându-se: nu se căsătorise cu Struthers decât din comoditate. Olivia se gândea cât de meschină și pustie îi fusese viața ei; acum că se apropia de sfârșit, se gândea cât era de lipsită de amintiri, de bogății sufletești.

Sabina vorbi din nou:

— Știu că-ți spui că sunt lipsită de inimă; dar nu știu cât de crudă s-a arătat ea față de mine... ce mi-a făcut când eram copilă.

— Din cauza ei am plecat în lume - continuă glasul aspru al Sabine - hrănită numai cu idei greșite, adorând, cu puțină credință pe care am avut-o vreodată, zei falși, încredințată că măritișul nu era decât un contract de afaceri încheiat între două ființe care aveau avere. Ea făcea să treacă neștiința drept nevinovăție și cita Biblia și pe filosoful acela cu meditații muiate în apă de trandafiri - iubitul domn Emerson - de câte ori îi puneam o întrebare

directă și cu bun simț.

Patima care făcu să răsunе glasul metalic, îi dădu o căldură și o armonie neobișnuite.

— Nici nu știi cât este de răspunzătoare ea de viața pe care am dus-o. Ea și toți cei de-o seamă cu ea au distrus singura mea șansă de fericire, de mulțumire. Ea m-a făcut să-mi pierd soțul... Ce puteam face în fața unui bărbat care venea dintr-o lume mai veche, mai cuminte... dintr-o lume unde se priveau lucrurile în față, cinstit, așa cum sunt privite adevărurile față de un bărbat care cerea femeilor să fie femei și nu niște iceberguri? Nu, n-am să-i iert niciodată.

Ea se gândi câteva clipe, apoi adăugă:

— Și tot ce făcea, toate cruzimile de care era vinovată, toate neroziile pe care le predica, erau totdeauna în numele datoriei și „pentru binele tău, draga mea”.

Deodată, cu un zâmbet amar, își schimbă cu totul atitudinea și-și relua aerul de nepăsare și plictiseală aproape deznădăjduită.

— Nu pot să încep să-ți povestesc totul, draga mea... E prea multă vreme de atunci. Ne-am născut aici dintr-o ramură putredă... sau mai degrabă uscată, căci n-aveam niciodată destul sânge în vene ca să intre în descompunere... Suntem prea departe de izvoare... Îți făgăduiesc că n-am să te mai plictisesc niciodată cu poveștile astea.

Olivia, care o asculta, ar fi vrut să răspundă: „Nu știi ce sânge arzător a dat naștere Pentlanzilor... nu știi că nu sunt de loc Pentlandzi, ci copiii Savinei Dalgade și ai lui Toby Cain... dar acest fapt n-a schimbat nimic... aerul, chiar pământul Noii Anglii i-a transformat cu totul, le-a uscat sufletele”. Dar era nevoită să tacă, fiindcă, instinctul ei o înștiința că nu trebuia ca puțin scrupuloasa Sabina să afle ceva de lucrul acesta.

— Asta nu mă plictisește, răspunse Olivia, cu glas

potolit Nu mă plictisește, căci înțeleg prea bine.

— În orice caz, tot vorbind despre trecut, ne-am stricat o zi frumoasă.

Sabina aprinse altă țigară și spuse, deodată eu alt ton:

— A! fiindcă veni vorba de mobilele acelea. Olivia, eu nu le vreau. Am o casă plină de mobile la Paris. N-aș ști ce să fac cu ele și nu cred că aș avea dreptul să distrug ansamblul sau să le vând. Aș vrea ca tu să le ai aici. Horace Pentland ar fi fost mulțumit să-ți revină ție și lui John, vărul lui vârstnic. Ai avea un pretext foarte bun să te descotorosești de acești mastodonți victorienți și de mobilele astea groaznice americane din prima epocă. Mulți oameni cumpără astfel de lucruri. Cele mai frumoase nu sunt decât imitații proaste ale adevăratelor antichități pe care le Golecționa Horace Pentland; așa că mai bine să le ai pe cele adevărate.

Olivia protestă, dar Sabina stăruie, abia lăsându-i răgaz să vorbească:

— Așa vreau eu să fie. Ai să primești, ca să-mi faci plăcere... și la urma urmei, locul mobilelor lui Horace Pentland e aici... în casa Pentlandzilor. Am să aleg unul sau două bibelouri pentru Theresa și tu ai să păstrezi restul, cu condiția expresă, ca nimic, nici măcar un medalion sau o tabacheră, să nu ajungă la mătușa Cassie. L-a urât atâta cât a trăit! Ar fi nedrept ca după moartea lui, ea să aibă ceva care i-a aparținut. De altfel – adăugă ea – câteva mobile ar contribui mult să înveselească locuința, care a păstrat un aspect rece și pustiu. I-ar trebui o notă de eleganță, de lux – Familia Pentland n-a cunoscut niciodată fastul, ca și întreaga Nouă Anglie, din cauza acestui principiu de economie.

Aproape în aceeași clipă când Olivia și Sabina treceau pragul vechii case, ca să se ducă să mănânce, siluetele Syblei și a lui Jean se profilau în zare, pe creasta

colinei mari și golașe, ce străjuia cimitirul orașului. Scăpând, în sfârșit, de privirile curioase ale stăruitoarei Theresa, ei se urcaseră pe colină ca să mănânce în aer liber.

Ajungând pe marginea colinei, ei se opriseră tulburați în fața acestei mari întinderi. Ziua era caldă, bătea din largul mării și o briză înviorătoare și răcoroasă. Sybil își scoase pălăria și o aruncă pe iarbă, lăsând briza să-i ciufulească părul negru, care-i acoperi obrazul; în aceeași clipă, Jean, cuprins de un imbold neașteptat, îi luă cu blândețe mina. Ea nu încercă să și-o retragă; rămase nemișcată, sensibilă doar la frumusețea sălbatică a universului ce se întindea la picioarele lor și la prezența tânărului de lângă ea. Impresia chinuitoare de singurătate și descurajare, se risipise; acolo, pe creasta aceea roșcată de deal, văzând desfășurându-se acel spațiu imens la picioarele lor, ea avu sentimentul că erau cu totul singuri... cea dintâi și cea din urmă pereche din lume. Știa că i se întâmplase un lucru minunat, simțea o fericire atât de desăvârșită și care depășea atât de mult visele cele mai romantice ale imaginației ei, încât i se părea aproape ireală.

Un stol de pescăruși albi, strălucitori, venind dinspre mare, se înălțară spre ei, scoțând țipete ascuțite; ea spuse atunci:

— Am face bine să căutăm un loc unde să ne așezăm.

Luând locul Sabinei, ea se însărcinase să-i arate lui Jean acel mic colț al patriei ei; și în ziua aceea, ei veniseră să admire priveliștea ce se vedea de la cimitir și să descifreze vechile inscripții roase de vreme de pe pietrele funerare. Intrând în cimitir, ei se găsiră imediat înaintea locului atribuit, cu veacuri înainte, emigranților care purtau numele de Pentland – loc aproape în întregime ocupat acum de șirurile de morminte bine aliniate. Se oprise la ultimele două, cu înfățișare încă nouă și acoperite

de pământ proaspăt răscolit, și ea începu să facă în tăcere două buchete mari de flori, pe care le adusese din grădina mamei sale.

— Iată-l pe al lui - zise ea arătând mormântul de la picioare. E al fratelui meu, Jack.

Celălalt e al vărului Horace, pe care nu l-am văzut niciodată. A murit la Menton... era văr bun cu bunicul meu.

Jean o ajută să umple cu apă cele două vase și să aranjeze florile. După ce sfârși, ea se ridică, oftând și, stând în picioare lângă el, foarte zveltă, îi mărturisi:

— Aș fi vrut să-l fi cunoscut și tu, Jean. L-ai fi iubit. Era totdeauna bine dispus, totul îi făcea plăcere... numai că puterile lui nu-i îngăduiau să facă mare lucru; stătea întins pe pat sau se așeza pe terasă, la soare.

Ochii i se umplură de lacrimi; nu plângea moartea fratelui ei, ci nenorocirea existenței pe care o dusesese.

Jean, cuprins de milă, îi luă din nou mina și de astă dată i-o sărută; cu acea eleganță, care trăda educația lui străină, când făcea astfel de gesturi. Se cunoșteau mai bine acum, mult mai bine decât când se întâlniseră pe malul râului în dimineța aceea strălucitoare; uneori, ca în această clipă, cuvintele erau de prisos, ar fi rupt vraja nespusă care-i învăluia. Erau mai puțin intimidați decât impresionați de acest sentiment care-icuprinsese. În clipa aceea, Jean ar fi vrut s-o păstreze totdeauna astfel, să rămână cu dânsa pe colina aceea înaltă și stearpă, ca s-o ocrotească și s-o simtă totdeauna așa, alături de dânsul brațul ei atingându-l pe al lui. În acest loc părăsit, ei ar fi la adăpostul chinurilor și grijilor de care bănuia, în chip nedeslușit, că nu poți scăpa în viață.

Pe când mergeau pe alea îngustă ce șerpuia între două șiruri de morminte vechi, cu pietre roase și ciuntite, se opreau uneori să citească vreun epitaf pe jumătate șters de vremuri, scris în limba aceea viguroasă, de o savoare biblică, de care se slujeau cei dintâi coloniști cutezători;

erau când amuzați, când întristați de sentimentele care se găseau exprimate pe ele. Trecură prin fața a numeroși Sulherland, Featherstone, Cain și Mannering, toți deveniți de multă vreme pulbere, toți aparținând familiilor bune din Noua Anglie, care se stabiliseră în acest colțisor de lume. În cele din urmă, ajunseră la un mic grup de morminte, pe care era săpat numele Milford. Nu erau altele mai proaspete, căci familia dispăruse de multă vreme din Durham.

Jean se opri deodată în mijlocul lor și, aplecându-se asupra unei lespezi de piatră, zise:

— Milford... Milford, e ciudat că pe unul din străbunii mei îl chema astfel și era originar din această regiune.

— Altă dată erau mulți Milforzi aici, dar nu-mi amintesc să fi cunoscut vreunul.

— Străbunicul meu era un predicator - zise Jean - ura congregaționist. A dus pe toți enoriașii în Middle West. Au întemeiat orașul unde s-a născut mama mea.

Sybil se gândi o clipă.

— Nu cumva îl chema Josiah Milford? întrebă ea.

— Da, ăsta-i era numele.

— Păi atunci venea din Durham. După plecarea lui, biserica își pierdu, încetul cu încetul, credincioșii. Mai există încă... e biserica cea mare, albă, cu o săgeată, pe Strada Mare, dar acum nu mai e decât un muzeu.

Jean râse:

— Atunci nu suntem chiar atât de depărtați unul de altul-E ca și cum am fi rude.

— Da, căci un Pentland s-a căsătorit odinioară cu o Milford; e multă vreme de atunci, cred că mai bine de o sută de ani.

Deodată ea se simți fericită de această descoperire; poate și fiindcă Jean va fi socotit mai puțin un „nou venit” printre Pentlandzi. Ar fi mai puțin greu să-i spună tatălui

ei: „Doresc să mă mărit cu Jean de Cyon. Știi că strămoșii lui erau din Durham?”

Cu siguranță că numele Milford l-ar impresiona, căci el - avea cultul numelor... dar, de fapt, Jean nici n-o ceruse de nevastă. Pentru vreo pricină oarecare, el nu pomenise nimic de căsătorie; această tăcere arunca o umbră asupra fericirii pe care o gusta fiind lângă dânsul.

— E caraghios - zisa Jean, îndreptându-și deodată, așa cum se întâmplă bărbaților, toată atenția asupra acestei probleme.

— Unii dintre acești Milforzi trebuie să fie strămoșii mei în linie directă și eu habar n-am care sunt.

— Când o să coborâm dealul - zise ea - o să te duc la templul cel vechi și am să-ți arăt inscripția în care se pomeneste de plecarea pastorului Josiah Milford și a enoriașilor săi.

Ea îi răspunsese, aproape fără să se gândească la ce spunea, dezamăgită că această descoperire stricase perfecțiunea. Înțelegerii care-i unise cu câteva clipe înainte.

Găsiră un mic povârniș acoperit de o pajiște, unde frunzișul unui cireș sălbatic, pipernicit și strâmbat de vânturile marine îi adăpostea de arșița arzătoare a soarelui de vară. Sybil se așeză ca să deschidă coșul și să scoată din el tot ce - adusese de mâncare: sandvișuri gustoase, pui și fructe. Acest *picnic* avea farmecul unei aventuri, se puteau crede într-o insulă pustie; simpla sarcină pe care ea o îndeplinea îi procura o plăcere cu totul nouă, simțea un fel de bucurie stranie de a se jertfi pentru el, în timp ce dânsul o privea, având pe buze un zâmbet de admirație, pe care n-o tănuia.

Când ea pregătise totul, el se întinse pe iarbă, alături de dânsa, ca să mănânce cu pofta unui bărbat înalt și puternic, deprins cu exercițiile fizice violente. Masa fu tăcută; nu schimbă decât puține cuvinte, contemplând în

același timp mlaștinile și marea. Din când în când ea observa că el o privea și că ochii lui albaștri se luminau de o licărire ciudată. Când sfârșiră, dânsul se ridică, apoi se așează iar, turcește, ca să fumeze; peste puțin timp îi spuse, fără s-o privească:

— Adineauri, când am ajuns pe deal, m-ai lăsat să-ți iau mâna fără să te împotrivești.

— Da - răspunse cu aprindere Sybil, cu inima palpitând, speriată, dar plină de fericire.

— Oare pentru că... pentru că... - el își caută o clipă cuvintele și când le găsi, urmă repede: pentru că sentimentele tale sunt aceleași ca ale mele?

Ea șopti încet: „Nu știu” și deodată fu cuprinsă de o dorință neînvinsă de a plânge.

— Vreau să spun - urmă el liniștit - că simt că noi suntem făcuți unul pentru altul... cu desăvârșire.

— Da, Jean...

El nu-i dădu răgaz să termine, ci continuă grăbit, târât de focul pasiunii lui tinerești:

— Aș vrea să n-avem nevoie să vorbim... cuvintele strică totul... Nu sunt destul de frumoase. Nu, trebuie să mă iei așa cum sunt, Sybil. Uneori sunt antipatic, nerăbdător, egoist... dar trebuie să mă accepți așa cum sunt. Am să încerc să mă îndrept.

O să te fac fericită, aș face totul pentru dumneata. Și am putea pleca amândoi oriunde în lume, o să fim totdeauna împreună, niciodată singuri... ca în această clipă, pe creasta asta!

Fără să-i mai aștepte răspunsul, el o sărută cu patimă, cu e dragoste plină de căldură, ceea ce o făcu să plângă iar. Ea repeta, fără să se sature:

— Sunt atât de fericită, Jean, atât de fericită!

Apoi, rușinată, adăugă:

— Trebuie să-ți mărturisesc ceva... mi-era teamă că n-o să te mai revăd niciodată și din cea dintâi clipă n-am

încetat să mă gândesc la tine. De la început, de la prima întâlnire a noastră la Paris, am dorit ca inima ta să-mi aparțină.

El pusese capii pe genunchii ei și ea mângâia în tăcere părul lui des, roșu. În cimitirul acela care străjuia marea, ei se lăsară în voia iluziei cu care se leagănă tinerii îndrăgostiți... credeau că au atins ținta finală a vieții... și că în loc să înceapă, ea ajunsese în toată plenitudinea ei.

— Te așteptam mereu, Jean... După sosirea ta, când n-ai venit să mă vezi... am hotărât să merg să te caut... de teamă să nu-mi scapi din nou. Nu mi-a mai fost rușine... și afară de asta, m-am folosit și de o înșelătorie... în dimineața aceea, lângă râu... nu te-am întâlnit din întâmplare. Știam că stai acolo tot timpul. M-am ascuns în desiș ca să te aștept.

— Asta n-a schimbat cu nimic lucrurile. Și eu te doream.

El încruntă deodată sprâncenele, cu nerăbdare, și chipul

I se întunecă.

— Nimic nu te-ar putea face să te schimbi, nu-i așa *T* Nici ce ți s-ar putea spune... nici evenimentele... absolut nimic?

— Nimic - repetă ea - nimic pe lume nu m-ar putea schimba.

— Și ai părăsi țara aceasta fără părere de rău, ca să pleci cu mine?

— Da. Bucuroasă chiar; asta am dorit totdeauna. Aș fi mulțumită să plec.

— Chiar în Argentina?

— Te-aș urma oriunde.

— Ne-am putea căsători foarte curând... înainte de plecarea mea... și după aceea am pleca la Paris, s-o vedem pe mama.

El se ridică pe neașteptate și chipul lui luă o expresie

ciudată, îngrijorată.

— E o femeie extraordinară, draga mea, frumoasă, bună și încântătoare.

— Mi s-a părut încântătoare... la Paris în ziua când... efemeia cea mai fermecătoare pe care am văzut-o vreodată, dragul meu Jean.

Ea avu impresia că el n-o mai ascultă. Vântul se potolise „odată cu căldura după-amiezii; în depărtare, pe marea de culoarea ametistului, cele două veliere, întrerupându-și cursa, stăteau nemișcate. Frunzele cireșului noduros păreau amortite de aerul înăbușitor. În jurul lor, universul întreg părea tăcut și neînsuflețit.

Întorcându-se spre dânsa, el îi luă mâinile și o privi:

— Am să-ți spun ceva, Sybil... ceva care poate o să-ți displacă. Dar aceasta nu trebuie să influențeze hotărârea ta. La urma urmei, aceste lucruri interesează prea puțin.

Ea îl întrerupse:

— Dacă e vorba despre femei... mi-e totuna. Știu cât prețuiești, Jean. N-am s-o știu niciodată mai bine ca acum... mi-e tot una.

— Nu... ce vreau să spun n-are nimic de a face cu femeile. E vorba de mama mea. (El îi aruncă o privire pătrunzătoare). Vezi... mama și tata n-au fost niciodată căsătoriți. Domnul de Cyon, un bătrân de treabă, m-a adoptat doar... În realitate, n-am dreptul să port acest nume. Adevăratul meu nume e Johrr

Shane. Părinții mei n-au fost niciodată căsătoriți, dar faptele nu sunt chiar așa cum par. Mama e o adevărată doamnă și ea, a refuzat să-l ia de bărbat pe tata pentru că... spunea ea... pentru că a băgat de seamă că nu era așa cum îl credea dânsa. El o imploră să se mărite cu el, spunând că altfel viața lui o să fie distrusă... dar ea nu voia... nu pentru că era slabă, ci, dimpotrivă, pentru că era puternică. Când o vei cunoaște, ai să înțelegi.

Sybil ar fi fost mai adânc tulburată de această

destăinuire, dacă nu s-ar fi lăsat târâtă de un imbold puternic de răzvrătire împotriva universului care o înconjura, împotriva prejudecăților și neînțelegerii care nu vor întârzia (cuminenția ei precocă o înștiința de aceasta), să se unească împotriva lor. Datorită acestei stări de spirit, mama lui Jean devenea în ochii ei un fel de simbol eroic, o femeie vrednică de admirație.

— Nu e nimic, Jean, chiar nimic... de fapt aceste lucruri n-au nicio însemnătate... Viitorul e totul!...

Întoarse ochii și adăugă, cu glas încet:

— De altfel, ce am să-ți spun eu e mult mai rău. (Ea îi strânse mâna cu pasiune).

— Aceasta n-o să te schimbe. N-ai să mă părăsești. Poate că și știi... că am o bunică care e nebună. De ani de zile e așa. A fost aproape toată viața așa.

El o sărută și o liniști.

— Nimic nu m-ar putea face să renunț la tine... nimic pe lume.

— Sunt atât de fericită, Jean... simt o astfel de pace... ca și când m-ai fi salvat, ca și când mi-ai fi schimbat toată viața. Uneori mi-era teamă...

Dar o umbră apăru pe neașteptate și-i întunecă fericirea... umbra care plutea totdeauna asupra Pentlandzilor.

— N-o să lași pe tatăl tău să ne despartă, Sybil... îi sunt antipatic... Se vede câte de colo.

— Nu; am să-i rezist.

Ea se întrerupse pe neașteptate:

— Poate că ce am să-ți spun o să-ți pară îngrozitor... n-o să mă potrivesc în nicio privință tatii. N-am să mă las influențată de el; și-a distrus viața lui, ca și pe a mamei... îl deplâng. E atât de orb., se ocupă de o mulțime de lucruri care nu merită osteneală.

Ei rămaseră multă vreme unul lângă altul, fără să-și vorbească. Sybil, cu ochii închiși, stătea sprijinită de el

când îl auzi, deodată, exclamând furios printre dinți:
„Blestemata de

Theresa!” și deschizând ochii, zări pe creasta colinei, dincolo de mormintele care se păragineau, silueta bondoacă a Theresei, înarmată cu o plasă pentru fluturi și o tolă plină de provizii. Ea stătea acolo, bine înfiptă pe picioarele ei îndepărtate și-i privea, în timp ce expresia batjocoritoare și amuzată îi lumina ochii cenușii. Îndărătul ei se grupa, în semicerc, o ceată mică de copii polonezi pe care ea îi recrutase, ca s-o ajute să vâneze cărbuși. Amândoi știau că ea îi urmase, într-adins, ca să-i spioneze și că va susține, cu un aer nevinovat, că se găsisse din întâmplare în drumul lor.

— Să-i spunem? - întrebă Jean încet, dar tot furios.

— Nu... la Durham nu trebuie să spui niciodată nimic. Farmecul se destrămase și Jean era furios. Ridicându-se»

Îi strigă Theresei:

— Du-te și caută-ți de jivinele murdare și la: să ne în pace!

El simțea că Theresa, după pilda mamei ei, îi cerceta științific, cum ar fi făcut cu niște insecte.

Anson Pentland nu era rău de fire, nici chiar cu adevărat antipatic; dacă se zbătea și se agita pentru sprijinul moralei, nu-l îndemna la aceasta niciun instinct vicios, pe care l-ar fi înfrânt. Într-adevăr, era un om lipsit de avânt, spontaneitate, un om șters, fără vlagă și care îmbrățișa cauza moralei pentru că aceasta făcea parte din tradițiile familiei și, în consecință, trebuia să fie susținută. După părerea Sabinei, el era mai rău decât un desfrânat nerușinat, era un pisălog, și un pisălog nu prea deștept, care nu vedea mai departe decât lungul nasului și nu ieșea din micul sector al universului în care își plasase averea. După ce, timp de patruzeci și cinci de ani privise același orizont, ajunsese să fie atins de o miopie care-l îndemna să

socotească obiectele materiale înconjurătoare - casa lui, biroul lui, masa, tocul lui - ca obiecte rare, cărora numai titlul de accesorii ale vieții sociale din Durham le dădea strălucire. Dacă nimeni nu putea rivaliza cu dânsul în ce privește acel *savoir vivre*), era în schimb lipsit de *savoir faire*), de aceea tradiția, obișnuința, convențiile făcuseră din viața lui ceva sărăcăcios, care excludea orice inițiativă și personalitate și

În franțuzește în text care se scurgea fără să se depărteze de neconținută rutină plictisitoare a faptelor și gesturilor zilnice. Aceasta era, probabil, originea milei care i-o inspira Sybillei.

Datorită cultului pentru datinile și obiceiurile lumii lui învechite, el își păstra seninătatea și se arăta chiar prietenos, atâta vreme cât nu era atacat în demnitatea lui, idol sfânt și complex care cuprindea casa sa, prietenii, cluburile, strămoșii și chiar modestele bunuri pe care i le lăsase tatăl lui. Totuși, această demnitate era un lucru fragil, care se distrugea ușor... ca și învelișul care o ocrotea. El o apăra cu o necurmată și neclintită vigilență.

El avea necaz pe O'Hara pentru că, își închipuia, probabil, că irlandezul îl privea, pe el și lumea lui, cu cinism; O'Hara și cei de-un neam cu dânsul - democrați deci, socotea Anson, lepădăturile pământului erau aceia care distruseseră organizația perfectă, neschimbată și rigidă a vieții din Boston. Din aceeași pricină n-o putea suferi nici pe Sabina; și numaidecât prinsese antipatie pentru tânărul de Cyon, pentru că acesta nu părea să se bizuie decât pe el însuși, se lipsea de demnități și renunța ușor la ele. Afară de asta, avea afinități adânci cu Sabina, O'Hara și Theresa, străina.

Olivia credea că bărbatul ei nu devenea aspru și nervos decât când se credea expus ironiilor. În clipele acelea nu mai era răspunzător de cuvintele și actele lui... își pierde orice stăpânire de sine, ca în seara balului. Ea

își dădea seama că el devenea din zi în zi mai supărăcios când era vorba de demnitatea lui, căci la cele mai neînsemnate cuvinte începea să devină bănuitor.

După ce observase asta, ea începu să se poarte cu el cum te porți cu un copil; măgulindu-l și dezmiertându-l, ea își atingea totdeauna scopul, fără discuție și fără luptă. Ea folosi acest procedeu în ziua când a trebuit să mobilizeze din nou casa. Știind că el era preocupat cu redactarea ultimelor capitole ale cărții *Familia Pentland și colonia Massachusetts Bay*, ea îi sugeră ideea să-și transporte masa în salonul de lectură, la celălalt capăt al locuinței, unde n-ar fi atât de deranjat de tot acel du-te-vino al celor din familie; încredințat că Olivia era, în sfârșit, impresionată de însemnătatea și măreția operei lui, el găsi această idee minunată și-i mulțumi chiar cu un zâmbet.

Apoi, după ce îl consultă pe bătrânul John Pentland și capătă siguranța că acest proiect are încuviințarea lui, ea începu să introducă, încetul cu încetul, mobilierul lui Horace Pentland în casă.

Sabina venea să vadă în fiecare zi schimbările, le prețuia, își dădea părerea și admira. După ce despachetau și frumoasele obiecte ieșeau, pe rând, din crisalida lor de hârtie era cuprinsă de o ciudată tulburare; mesele și dulapurile cele mai prețioase, bibelourile chinezești, cărțile vechi și gravurile ieșeau din hârtiile vechi. Unul câte unul, biroul urât de care se servise domnul Lowel, lampa îngrozitoare, oferită de domnul Longfellow, acuarelele șterse ale domnișoarei Maria Pentland... tot ceea ce mobilase muzeul, fu transportat în podul cel mare; în cele din urmă, apărură un salon nou, strălucitor și frumos, cu o notă caldă și civilizată, puțin exotică, chiar, împodobit cu toate comorile pe care Horace Pentland își trecuse viața să le adune, dedicându-se cu totul acestei misiuni. Fără zgomot și aproape fără să se observe, „oaia râioasă” a familiei pusese stăpânire pe casă, transformând-o în

întregime.

Această schimbare trezi în mătușa Cassie o mulțime de emoții nelămurite și contradictorii. I se părea o nelegiuire ca să fie înlăturate vechile mobile familiare și simple, amintiri ale „iubiților prieteni” ai tatălui ei și, mai ales, ca aceasta să se întâmple în urma îndemnului lui Horace Pentland; totuși, îi era cu neputință să nu țină seama de valoarea reală a acestei colecții. Pentru ea, bibelourile acelea erau mai puțin obiecte de o rară frumusețe, decât obiecte de preț, care reprezentau sute și sute de dolari.

Cum ea declarase că „lucrurile care aparțineau unui Pentland trebuiau să aibă loc într-o casă ai cărei proprietari purtau acest nume”, ea o bănuia pe Sabina că se pretase unor manevre machiavelice și se întreba dacă, în ultima instanță, Sabina și Horace Pentland n-o învinseseră pe ea, ca și pe iubitul domn Lowell și prietenosul și binevoitorul domn Longfellow.

Lucru ciudat: Anson, cu oarecare rezerve se arătă mulțumit de această schimbare. De multă vreme își dăduse seama că salonul și multe încăperi din casă aveau o înfățișare sărăcăcioasă și învechită și erau nevrednice de marele nume al Pentlandzilor.

El se opri în pragul salonului, ca să privească ansamblul și zise:

— Efectul mi se pare încântător... puțin cam țișător poate și în dezacord cu noblețea sobră a casei; dar totuși, încântător... foarte încântător, cu toate că, în ce mă privește, prefer simplitatea mobilierului american din prima epocă.

Sabina răspunse cu bruschete:

— Dar scaunele sunt foarte tari...

Până acum nu se făcuse niciodată muzică în casa Pentland, căci pentru cei care o locuiau, muzica era ceva care se asculta în toaletă de seară în sălile de concert. Ani

de zile mătușa Cassie se dusesese regulat, fără pălărie, cu o eșarfă pe cap, întovărășită de domnișoara Peavey - în fiecare vineri după masă - să se instaleze într-unul din fotoliile de la „Symphony Hall”, ca să asculte orchestra „iubitului colonel Higginson” (care din păcate, nu mai era atât de apreciată după moartea lui), dar nu izbutise niciodată să deslușească diferitele melodii.

În casa Pentland muzica fusese totdeauna o datorie rituală, o obligație, ca aceea de a asista la slujbe. Muzica nu-i făcea nicio impresie mătușii Cassie și nu o emoționa mai mult decât rarele ei călătorii în Europa, în timpul cărora, ducând cu dânsa micul ei univers, descindea totdeauna în hotelurile unde știa că va întâlni prieteni din Boston și va scăpa de contactul neplăcut și convorbirea oamenilor barbari și antipatici.

Dar, deodată, muzica deveni în casa Pentland, ceva viu, colorat și omenesc. Vechiul pian, cu sunete dogite, dispăru și locul lui îl luă un pian cu coadă, nou-nouț, pe care Olivia îl cumpără cu propriii ei bani. Seara, armoniile lui Chopin, Brahms și Beethoven și chiar ai ultimilor maeștri barbari, ca Straviński și Ravel, răsunau în vechea casă. Când se simțea destul de bine, bătrâna doamnă Soames venea să se așeze într-unul din fotoliile Régence, lângă John Pentland, și în timp ce asculta, ochii ei bătrâni, aproape orbi, își recăpătau licărirea din tinerețe. Uneori, muzica lui Jean se auzea până în odaia bătrânei nebune din aripa de Nord și până în salonul de lectură, unde tulbura lucrul lui Anson, aplecat asupra manuscrisului: *Familia Pentland și colonia Massachusetts Bay*.

În sfârșit, într-o după-amiază, își făcu apariția și O'Hara, foarte elegant, într-un costum a cărui croială era fără cusur. Era întâia oară când punea piciorul pe moșia Pentlandzilor.

Acum erau clipe când mătușa Cassie își spunea că Olivia nu mai era cuprinsă de crize de dispoziție ciudată,

clipe în care recunoștea pe Olivia de altă dată, blândă și prietenoasă» care știuse să înlăture toate greutatea din casa Pentland. Când stăteau de vorbă, nu se mai închidea într-o nepăsare neliniștitoare și mătușa Cassie îi dădea sincer părerea „pentru binele lor, al tuturor”, fără frică. Olivia o asculta liniștit și, într-adevăr, într-un anume fel, se simțea mai fericită, căci viața părea că-și reia cursul în casa Pentland, dar în adâncul ființei ei continua să sufere, singură și în tăcere, căci nu îndrăznea să adauge povara durerii ei la aceea a bătrânului John Pentland. Chiar Sabina, observatoare mai pătrunzătoare decât mătușa Cassie, trebuia să-și spună că Olivia nu lăsa să se observe nimic din sentimentele ei intime.

Sybil, care, dintr-o copilă se transformase în femeie, eu se mai sprijinea pe mama ei; era chiar reținută și misterioasă față de tot ce-l privea pe Jean, răspunzând în doi peri la întrebările ei, pe câtă vreme altă dată îi mărturisea totul.

Cu toată buna armonie care domnea între toți, Oliviei i se părea, uneori, că niciodată nu fusese atât de extraordinar de izolată. Casa cea veche i se păru alcătuită dintr-o serie de mici celule, fiecare dintre ele fiind ocupată de o ființă închisă, acolo, departe de orice semn al ei. Pentru întâia oară în viața ei începu să se gândească mult la ea însăși.

La începutul toamnei împlinea patruzeci de ani... se apropia de maturitate deci, și va avea poate o față măritată. Cu siguranță că, la patruzeci și doi de ani, atunci când ar mai fi putut trece drept o femeie cu zece ani mai tânără, cu păr frumos negru, cu ochi care-și păstrează toată strălucirea și un chip fără zbârcituri, avea să fie bunică. O bunică, oricât ar fi părut de tânără, era tot o bunică și ca atare nu-și putea îngădui să fie caraghioasă.

Ar putea încerca s-o convingă pe Sybil să aștepte un an sau doi și să amâne ziua fatală, dar gândul acesta îi era

și mai nesuferit. Spaima care o cuprindea spunându-i că, încet va deveni o femeie bătrână, o îndemna, în același timp, să nu vrea să întârzie căsătoria Sybilei. Ceea ce i se întâmpla Sybilei nu i se întâmplase niciodată ei și nu i s-ar fi putut întâmpla acum; era prea bătrână și inima îi era prea împietrită, chiar prea cinică. Atunci când ești tânăr, ca Jean și

Sybil, ai rezerve nesecate de credință și nădejde. Viața ți se pare încă împodobită de o aureolă fermecătoare: trebuia să începi cu astfel de iluzii. Cei dintâi ani – orice s-ar întâmpla după aceea – vor fi cei mai prețioși din viața lor. Gândindu-se la cei din jurul ei, ea își spunea: „Sunt atât de puține ființe cărora li-e dată această fericire, sunt atât de puțini acei care știu să zidească pe temelii atât de puternice!”

Uneori, simțea ghimpele geloziei, pe care îl trezise în ea tinerețea Sybilei, în noaptea înăbușitoare când venise pe terasa care străjuia marea. Ea avea ciudata impresie că lenta înflorire a verii începuse în noaptea aceea.

Dar, în definitiv, ea revenea mereu la aceeași hotărâre: să jertfească totul pentru ca nicio umbră să nu întunece dragostea minunată a Sybilei și a nerăbdătorului tânăr cu părul roșu.

Când era sinceră cu ea însăși, recunoștea că dacă n-ar fi existat O'Hara, ei nu i-ar fi fost nici groază, nici frică, nu s-ar fi temui să îmbătrânească, s-o vadă pe Sybil măritată și ea să devină bunică. Se rugase ca să fie așa, dorind chiar ca destinul să trimită Sybilei un astfel de îndrăgostit – și, acum, când dorința îi fusese împlinită, ea se surprindea regretând, în chip egoist, că dorința i se împlinise, sau că cel puțin se realizase atât de repede. Când se întreba sincer, răspunsul era totdeauna același... Scopul principal al vieții ei devenise O'Hara.

În tainițele inimii ei, nu-și ascundea că sentimentul pe care-l nutrea față de el era altceva decât prietenie. 11

iubea. În fiecare dimineață, ea se scula plină de voioșie, ca să se ducă să călărească cu el prin livezi, mulțumită că Sybil îi însoțea din ce în ce mai rar, iar în zilele când el era reținut la Boston, un nor părea că întunecă toate gândurile și actele ei. Ea îi vorbea de viitorul lui, de planurile lui, de mersul campaniei electorale, ca și cum ar fi fost nevasta sau amanta lui. Simțea că-și înșală tot anturajul, în care siguranța averilor depindea de succesul și puterea dușmanilor politici ai irlandezului. Ea se simțea înțeleasă de acea puternică sensibilitate galică, ce sesiza toate nuanțele melancoliilor ei trecătoare, cum nu fusese niciodată înțeleasă în lumea flegmatică și nepăfeătoare din casa Pentland.

Din dimineața aceea, când el îi oprise, deodată, calul, pe când călăreau amândoi pe cărările umede și misterioase ale păduricii de mesteacăn, ca să-i spună, cu un accent de adâncă neliniște, că nu mai putea continua astfel, ea nu mai încercă să se amăgească.

El exclamă:

— Ce pot face? Nu mai sunt bun de nimic. Nu fac altceva decât să mă gândesc la dumneata... zi și noapte. Când plec la Boston și încerc să lucrez, imaginea dumitale mă urmărește neîncetat... mă gândesc totdeauna la ce-am putea face. Ar trebui să-ți dai seama de iadul în care trăiesc... fiind atât de aproape de dumneata, dar redus la rolul de prieten.

Când ea se întoarse spre dânsul și-i citi suferința în ochi, nesiguranța ei încetă pe neașteptate. Ea îl întrebă, oftând:

— Ce vrei să fac? Ce pot să fac? Am impresia că mă port cu dumneata ca cea mai proastă și mai de disprețuit dintre femei.

Cu glas încet, adăugă:

— N-am deloc această intenție, Michael, te iubesc... Și acum, ți-am spus-o: ești singurul bărbat pe care l-am

iubit vreodată... și chiar singurul bărbat care mă face să mă gândesc la dragoste.

El se simți cuprins de o bucurie asemănătoare extazului. Se aplecă spre dânsa și când o sărută, chipul bronzat păstra urmele lacrimilor, pe care ea nu și le putuse stăpâni.

— Sunt atât de fericită - zise dânsa - și în același timp atât de tristă...

— De vreme ce mă iubești... vom face tot ce vrem. N-avem de ce să ne pese de ceilalți.

— Oh! lucrul nu e chiar atât de simplu, dragul meu.

Niciodată ea nu fusese atât de tulburată de prezența lui, de farmecul și de strălucirea care se desprindeau din persoana lui.

— Nu trebuie să-i uit pe ceilalți - zise ea.

— Nu vorbesc de bărbatul meu. Nici nu cred că ar putea fi impresionat de ceva, atâta vreme cât lumea nu știe nimic. Dar e vorba de Sybil... Din cauza ei, nu pot să mă fac caraghioasă.

Ea își dădu numaidecât seama că vorbele ei fuseseră lipsite de tact, că-l jignise, fără să aibă intenția, trezind în el teama care-l cuprindea, uneori, că ea îl socoate drept un politician irlandez, comun și lipsit de educație.

— Socotești că ceea ce simțim unul față de altul s-ar putea defini astfel? - întrebă el cu o ușoară amărăciune.

— Nu... mă cunoști prea mult ca să crezi asta... știi bine că nu mai vedeam în mine decât femeia care se apropie de maturitate și mama unei fete bună de măritat.

— Lucru care se va petrece foarte curând... e sigur. Tânărul de Cyon nu e dintre acei care așteaptă.

— Da... e adevărat... totuși...

Ea ridică repede capul:

— Ce vrei să fac... vrei să-ți devin amantă?

— Te vreau numai pentru mine... Vreau să te măriți cu mine.

— Atât de mult mă iubești?

— Da, atât de mult. Nu pot îndura gândul că te împart... ideea că ești a altuia.

— Oh! Sunt ani de zile de când nu mai sunt a nimănui... de la nașterea lui Jack.

El continuă repede, cu un accent pasionat:

— Viața mea ar fi schimbată. Aș avea un temei pentru care să perseverez. Fără dumneata... aș da totul dracului... sunt sătul până peste cap.

— Și mă dorești numai pentru mine însămi... și nu pentru că aș ajuta carierei dumitale și că ai prețui mai bine viața?

— Nu mă gândesc decât la dumneata, Olivia... numai la dumneata.

— Vezi, te întreb pentru că m-am gândit îndelung. Sunt mai în vârstă decât dumneata, Michael. Acum par tânără... dar la patruzeci de ani - în toamnă împlinesc patruzeci de ani - trebuie să ții seama de diferența de vârstă. Nu e ca și când ai avea douăzeci de ani... Te mai întreb și pentru că ești un om deștept și trebuie să vezi lucrurile așa cum sunt.

— Ce însemnătate au toate astea?

El părea atât de adânc încredințat, o flacără atât de vie strălucea în ochii lui albaștri, încât ea simți că toate temerile și îndoielile îi dispar.

— Dar n-o să ne putem căsători niciodată... niciodată, câtă vreme bărbatul meu trăiește. El n-o să ceară niciodată divorțul, și nici pe mine n-o să mă lase să-l cer. Una din credințele de care el e foarte legat e că... divorțul e un sacrilegiu. S-au întâmplat lucruri mai rele - adăugă ea cu amărăciune - dar divorț n-a existat și desigur că nu Anson va fi cel care să rupă tradiția.

— Vrei să încerci să-i vorbești?

— În clipa aceasta, Michael, aș fi gata la orice... chiar la asta. Dar nu ne-ar folosi la nimic.

Ei rămaseră tăcuți câteva clipe, chinuiți de sentimentul neputinței lor; peste puțin timp, ea spuse:

— N-am mai putea răbda puțin... până ce Sybil ne părăsește?

— Niciunul nu mai avea douăzeci de ani. Nu mai putem aștepta prea multă vreme.

— Nu pot încă s-o părăsesc. Nu știi ce înseamnă să trăiești în casa Pentland. Trebuie s-o salvez... chiar dacă ar fi să mă prăpădesc. Cred că ei o să se căsătorească înainte de venirea iernii, poate chiar înaintea toamnei, înainte ca el să plece. Și atunci o să fiu liberă. N-aș putea, Michael... n-aș putea să fiu amanta dumatăle acum... Am aerul că mă joc cu cuvintele... poate părea caraghios... dar după aceea n-o să mai fie același lucru. Gândesc așa, poate din cauză că am trăit prea multă vreme printre ei.

— Îmi făgăduiești că atunci când ea o să plece, te socotești liberă?

— Îți făgăduiesc, Michael. Îți spun că te iubesc, că ești singurul bărbat pe care l-am iubit vreodată... oricât de puțin ar însemna asta.

— Doamna Callendar o să ne ajute... ea dorește s-o facă.

— Oh! Sabina! (Ea păru cuprinsă de spaimă). Cred că nu i-ai vorbit? Nu i-ai spus nimic?

— Nu... dar ei n-ai nevoie să-i spui astfel de lucruri; știe să le ghicească... Chiar și Higgins o dorește. Îmi repetă neîncetat, cu un ton nepăsător, ca și când ar fi vorba de o reflecție oarecare: „Doamna Pentland e o femeie deosebită, domnule. O cunosc de ani de zile și chiar foarte bine; m-a scos chiar de multe ori din încurcătură. Dar ce păcat că e închisă în mausoleul acela cu toți oamenii aceia care deși sunt în viață, sunt ca și morți. I-ar trebui un soț, care să fie un bărbat adevărat. E nevasta unui cadavru viu”.

Olivia se roși.

— N-are dreptul să vorbească astfel.

— Dacă l-ai putea auzi, ți-ai da seama că nu e lipsit de respect față de dumneata; dimpotrivă, cultul pe care îl are pentru dumneata îi dictează aceste cuvinte. Ți-ar săruta urma pașilor.

Plecându-și ochii, el adăugă:

— Higgins spune că e o nenorocire să vezi un cal de rasă ca dumneata închis în casa Pentland. Să nu te jignească această expresie! Vorbește în el crescătorul de cai și dânsul vede lucrurile sub adevăratul lor aspect.

Ea înțelese, atunci, ceea ce lui O'Hara îi scăpase poate... că Higgins făcea aluzie la drama bolii acelui copil, care ar fi trebuit să fie voinic și plin de viață ca Jean. Un gând nebunesc îi trecu prin minte: ea își spusese că ar mai putea avea un băiat voinic, al cărui tată ar fi O'Hara și care ar fi moștenitorul Pentlandzilor, scăpând, în același timp de sângele lor slab; ar putea face ceea ce făcuse Savina. Dar ea își dădu seama numaidecât cât de nebunesc era gândul acesta; Anson ar fi știut că băiatul nu-i copilul lui.

Își urmară drumul în tăcere. Olivia obosea, gândindu-se mereu la aceleași lucruri, încercând să iasă din labirintul întunecat și complicat în care se găsea și din care se părea că n-are nicio ieșire. Era prizonieră, închisă într-o închisoare, tocmai în clipa când era gata să atingă fericirea.

Leșiră din pădurice pe drumul care ducea de la casa cu turle a mătușii Cassie la aceea a Pentlandzilor; trecând bariera, ei văzură mașina demodată a bătrânei stând pe marginea drumului. Mătușa nu se vedea nicăieri, dar la zgomotul copitelor cailor apăru din tufișurile din dreapta trupul grăsun și obrazul cu expresia prostească a domnișoarei Peavey, care strângea în brațele ei enorme, mănunchiuri de ierburi. Ea dădu Oliviei și tovarășului ei bună ziua și spusese:

— Am cules plante pentru a-i mei; se găsesc multe și

frumoase în terenul umed de lângă izvor.

Olivia zâmbi... iar zâmbetul acela îi făcu rău; ei își urmară drumul, simțind că ochii albaștri ca de porțelan ai domnișoarei Peavey erau ațintiți asupra lor. Olivia știa că buna domnișoară era prea proastă și nevinovată ca să aibă cea mai neînsemnată bănuială, dar asta n-o s-o împiedice să se ducă numaidecât la mătușa Cassie și să-i descrie această întâlnire, fără să uite niciun amănunt. Viața domnișoarei Peavey era foarte monotona, de aceea acest lucru va căpăta proporțiile unui eveniment și mătușa Cassie va ști să-i scoată cele mai mici detalii, cum ar fi de pildă că Olivia părea că plânsese.

Olivia se întoarse spre O'Hara.

— Biata domnișoară Peavey - spuse ea - nu-i deloc spirituală, ci dimpotrivă proastă, ceea ce e mult mai primejdios.

CAPITOLUL IX

Spre sfârșitul lui August nimeni nu se mai îndoi de „slăbiciunea” mătușii Cassie; exactitatea acestui fapt era întărită de tăcerea pe care ea o păstra în legătură cu sănătatea ei. Timp de patruzeci de ani se vorbise despre aceasta, cum se vorbea de vremea de afară - nu puteau face nimic, însă reveneau mereu la subiectul acesta; dar acum mătușa Cassie nu sufla o vorbă. Renunță chiar la cursele ei pe jos și, în curând începu să-și facă vizitele în mașina veche, de care spunea că se teme și n-o poate suferi; căuta, din ce în ce mai mult, tovarășia și sprijinul voinicei domnișoare Peavey. Sub motiv că se teme de hoți, ea aduse patul acesteia în camera de alături de-a ei și lăsă ușa dintre odăi deschisă. Olivia observă că ei îi era acum o teamă aproape bolnăvicioasă de singurătate. Tristețea unei alte boli veni, deci, să mărească mai mult povara Oliviei, adăugându-se morții lui Jack și durerii lui John Pentland. Lupta împotriva norului de melancolie care plutea asupra

vechii case apăsa din ce în ce mai greu pe umerii ei tineri. Ca de obicei, Anson nu se lăsă tulburat de schimbările petrecute în jurul lui, nu trăia decât în trecut, printre teancurile de hârtii mucegăite; era mai puțin lipsă de sensibilitate, decât lipsa de temperament; căci nu era nici activ, nici calculat din fire, ci de o inerție grozavă și cu totul lipsit de pasiune. Nici Sabina nu-i era de vreun ajutor, căci în felul ei, ea era tot atât de rece și nepăsătoare ca și Anson, părea că stă puțin deoparte și așteaptă evenimentele, observând faptele și gesturile fiecăruia, chiar și ale Oliviei. Iar ca să tulbure fericirea Sybilei, cerându-i ajutor, ea nici nu se gândea măcar.

Cel puțin, O'Hara, venea din ce în ce mai des în casa Pentland, acum că cea dintâi vizită fusese făcută și gheața ruptă. Anson îl întâlnește într-o zi în vestibul și-l salută cu răceală; în schimb el se împrietenește cu bătrânul John Pentland. Pe amândoi îi interesau caii, câinii și animalele cornute; O'Hara, care se născuse în cartierele sărăcăcioase ale Bostonului și nu se pricepea deloc la lucrările acestea, socotea, poate, că bătrânul gentleman îi dă informații de preț. El îi spuse Oliviei: „Dacă n-ai fi dumneata, n-aș călca pragul casei. Dar gândul că ești acolo, mereu singură, copleșită de griji, mi-e de nesuferit”.

Seara, în timp ce jucau bridge sau Jean le cânta, ea surprindea uneori privirea lui ațintită asupra ei și exprimându-i aceeași admirație, spunându-i că se poate bizui pe el, orice s-ar întâmpla.

Trecuse o săptămână de la întâlnirea cu domnișoara Peavey, când Peters veni la sfârșitul după amiezii în odaia Oliviei să-i spună, cu ton ciudat, în același timp tainic și respectuos:

— E din nou suferind, doamnă Pentland.

Ea știa ce voia să spună Peters; era expresia convențională de care se slujeau amândoi... cuvintele de care se mai slujiseră de atâtea ori.

Ea se duse repede în biblioteca îngustă și înaltă, care mirosea a câini, mere și lemn afumat, știind bine ce va găsi acolo. Deschizând ușa, îl zări numaidecât, dormind în fotoliul mare de piele. Un miros ușor de whisky, miros care de multă vreme o îngrozea, plutea în aer iar pe biroul de mahon erau așezate trei sticle, toate aproape goale. El dormea liniștit cu un braț pe piept, cu celălalt atârând în jos, iar degetele lui osoase se odihneau nemișcate pe covorul turcesc. Somnul acesta avea ceva liniștit, ca cel al unui copil. Olivia avu impresia că el scăpase de grijile care altă dată îi săpară zbârcituri, care dădeau chipului lui acea expresie de amărăciune și asprime. Chiar și zbârciturile se șterseseră, dispăruseră, într-un anume fel, în destindere, în odihna adâncă a acestei morți artificiale. Poate că numai în starea aceasta dormea liniștit și fără coșmaruri, era singurul lui mijloc de a evada.

Stând în picioare, în pragul ușii, îl privi o clipă, fără emoție vizibilă, apoi se întoarse și-i spuse lui Peters: „Vrei să-l înștiințezi pe Higgins?” și intrând în odaie, trase perdelele de pluș roșu care ascunseră lumina soarelui ce apunea.

Higgins veni, ca de atâtea alte ori altă dată, să se instaleze în odaia pe care o zăvora și unde petrecea noaptea, dormind pe vechiul divan de piele și așteptând ca John Pentland să se trezească încet; acesta, plimbându-și privirile în jurul lui, cu un aer rătăcit, își zărea totdeauna rândașul stând nu departe de el, lustruind hamuri sau o pereche de cizme de călărie.

Omulețul nu stătea niciodată degeaba. Un instinct tainic îl îmboldea la acțiune; totdeauna avea nevoie să se îndeletnicească cu ceva. Iată de ce, în aceste triste împrejurări, un nou miros plutise câteva zile în bibliotecă... mirosul proaspăt, curat și sănătos de piele și cremă de lustruit.

Higgins rămase două zile în bibliotecă, nepărăsindu-

și postul decât ca să se ducă la masă, și timp de două zile bătrâna din aripa de Nord fu lipsită de vizitatorul ei obișnuit. În afara acestei odăi, în casa Pentland, viața părea că-și urmează cursul normal. Jean nu știa ce se petrece și venea seara să cânte; totuși, Sabina știa totul, ca și mătușa Cassie, care nu punea niciodată întrebări asupra lipsei misterioase a fratelui ei de teamă să nu i se spună adevărul. Anson, ca de obicei, nu observă nimic. Singura tulburare mai însemnată venea din partea domnișoarei Egan, care se arăta prost dispusă și nervoasă. Nebiruita infirmieră se certă chiar cu bucătăreasa și răspunse obraznic Oliviei, care își spuse: „Ce o să se mai întâmpine iar? O să fiu silită să caut altă infirmieră”.

În seara celei de a treia zi, îndată după masă, Higgins trase zăvorul ușii și porni în căutarea Oliviei.

— Bătrânul domn s-a însănătoșit – zise el. S-a dus să facă baie și vrea să vă vadă în bibliotecă, peste jumătate de ceas.

Olivia îl găsi pe socrul ei șezând în fața biroului mare de mahon într-o ținută desăvârșită. Făcuse baie și-și pusese rufe curate, dar părea foarte bătrân și obosit; sub pielea lui ca de pergament, avea o paloare care făcea ca tenul să-i pară gălbui. Niciodată el nu făcea cea mai ușoară aluzie la aceste triste întâmplări, atitudinea lui era aceea a unui om care a lipsit o zi sau două și dorește să știe ce s-a întâmplat în acest timp.

Ridicând ochii, el spuse, serios:

— Aș vrea să-ți vorbesc, Olivia. Nădăjduiesc că nu ești ocupată? Nu te-am deranjat?

— Nu – răspunse canu mă reține nimic. Jean și Theresa sunt aici cu Sybil; asta-i tot.

— Sybil... repetă el, Sybil... A fost tare fericită zilele acestea, nu-i așa?

Olivia făcu un semn de aprobare, întovărășit de un zâmbet de îmbărbătare, plin de înțelegere, astfel că el

adăugă:

— Ei bine, nu trebuie să-i strici fericirea. Trebuie să împiedicăm ca ceva să i-o tulbure.

Ochii Oliviei se luminau:

— Da, trebuie - încuviință ea.

Și, după un timp:

— Ea e deșteaptă... Știe ce trebuie să aștepte de la viață... și asta e toată taina. Cei mai mulți oameni nu-și dau seama, decât când e prea târziu.

Tăcerea care urmă după această declarație fu atât de elocventă, exprima atâtea lucruri, încât Olivia simți că o cuprinde neliniștea.

— Aș vrea să-ți vorbesc de...

El șovăi o clipă, și ea văzu mâinile lui orispându-se atât de tare de marginea mesei, încât încheieturile noduroase ieșeau în relief sub pielea cafenie:

— Aș vrea să-ți vorbesc de multe lucruri...

Se frământă puțin pe scaun, apoi spuse brusc:

— Mai întâi, iată testamentul meu.

El deschise sertarul biroului și scoase un teanc de hârtii pe care le despături cu grijă făcând din ele câteva teancuri, înainte de a începe să vorbească. Toate mișcările lui dovedeau o mare oboseală.

— Am făcut unele schimbări - zise el - schimbări de care trebuie să fii informată... afară de asta, mai am să-ți mărturisesc unul sau două lucruri. (Ochii lui arzători, umbriți de gene dese, o priviră ținută). Uite ce este, eu nu mai am mult de trăit. Nu există niciun motiv ca să-mi închipui că voi trăi veșnic și vreau să las lucrurile în desăvârșită ordine, cum au fost totdeauna.

Pentru Olivia, care ascultă în tăcere, convorbirea deveni pe neașteptate apăsătoare. Pe măsură ce bătrânul vorbea, se părea că un zid se înalță în jurul ei ca s-o închidă, în timp ce el continua cu o liniște care o tortura, părând că nu se îndoiește că va fi ascultat după moartea

lui, așa cum fusese ascultat în timpul vieții.

— În primul rând, veți fi toți foarte bogați... nespus de bogați... o să aveți mai mult de șase milioane de dolari și asta-i o avere cu baze solide... care n-a fost câștigată prin speculații, acești bani sunt rodul economiei și s-au înmulțit, pentru că noi am trăit cu chibzuială. De șaptezeci și cinci de ani, e o tradiție în familie să trăiești din veniturile veniturilor. Noi am izbutit să facem asta și rezultatul e că suntem bogați... foarte bogați.

În timp ce vorbea, el mișca nervos hârtiile, luând din maldărele care i se păreau prea mari și făcând din ele altetecuri.

— După cum știi, Olivia, banii au fost astfel plasați „încât capitalul să nu poată fi niciodată cheltuit. Nepoții Sybillei vor putea dispune de ei, cel puțin de o parte... adică dacă vei fi atât de necugetată să le lași ceva cu drepturi depline.

Olivia ridică ochii brusc:

— Dar de ce eu? De ce depinde asta de mine?

— Tocmai voiam să-ți explic, draga mea Olivia... Asta depinde de tine, pentru că las această avere în mâinile tale.

În chip impulsiv, ea refuză cu o energie sălbatică. Fu cuprinsă de o dorință nestăpânită de a apuca aceste hârtii, atât de bine clasate, și să le ardă sau să le rupă în bucățele și să le arunce pe fereastră.

— Nu vreau, zise ea. De ce să mi-o lași mie? Și eu sunt bogată. Nu vreau! Nu sunt o Pentland. Acești bani nu-mi aparțin. N-am de ce să mă îngrijesc de ei.

Sprâncenele stufoase se ridicară, arătând o ușoară uimire.

— Cui aș putea să las moștenirea dacă nu ție? întrebă el.

Ea se gândi o clipă:

— Dar lui Anson... cred că lui Anson.

— Acesta-i gândul tău adevărat?

— Acești bani sunt ai lui, ai Pentlandzilor... și nu ai mei. Averea mea personală îmi ajunge pentru nevoile mele, ba" le depășește chiar.

— Aceasta îți revine, Olivia... zise el, privind-o cu atenție. Tu ești o Pentland mai curând decât Anson, cu tot sângele care-i curge în vine și cu tot numele pe care-l poartă. Orice ai face, averea îți revine, ai toate drepturile asupra ei. („Dar Anson nu e un Pentland și nici dumneata", se gândi Olivia).

— Ești persoana pe care te poți bizui, ești prevăzătoare, ai sentimentul onoarei, Olivia. Numai tu ai bărbăția necesară. Când voi muri, tu vei deveni șeful familiei. Desigur c-o știi... (" Eu se gândi Olivia, eu care m-am purtat atât de nesocotit, care mă gândesc să vă trădez pe toți... să fiu astfel judecată de dumneata!").

— Dacă aș lăsa această avere lui Anson, ar fi pierdută, el airisipi-o pentru utopiile lui. E un original. Ar da toată averea asta frumoasă misionarilor, operelor ciudate, societăților care vor să se amestece în treburile oamenilor. Nu în acest scop a fost strânsă averea. Nu vreau să se risipească astfel banii Pentlandzilor.

— Dar - răspunse Olivia - cine-ți spume ce întrebuintare îi voi da eu?

El îi zâmbi cu o privire drăgăstoasă.

— Știu ce ai face, pentru că te cunosc, draga mea Olivia... Ai ști s-o păstrezi neatinsă... Tu ai spiritul Pentlandzilor. Nu l-ai avut când ai venit aci, dar acum l-ai căpătat. Vreau să spun că faci parte din ramura nobilă a vechilor Pentlandzi, ale căror portrete sunt aici, afară, în hall. Ești singura lor moștenitoare, căci Sybil e prea tânără... e încă un copil.

Olivia nu răspunse nimic, dar această tăcere ascundea vârtejul gândurilor sugerate de revolta ei rece. Să fii o Pentland deci, nu era o chestiune de rasă, ci consta

în a trăi pentru o idee... pentru un ideal chiar. Ea își spuse, furioasă: „Nu sunt o Pentland. Sunt plină de viață. Sunt eu însămi; nu m-am lăsat despuiată de orice personalitate. Toți acești ani nu m-au schimbat atât de mult. N-au făcut din mine o Pentland”. Dar din pricina afecțiunii pe care o avea pentru el, nu-i spuse nimic din toate acestea. Ea protestă:

— Cum poți să știi ce-aș face cu ea? Cine-ți garantează că n-aș risipi-o în cheltuieli nesăbuite, sau chiar că n-aș pleca, ducând cu mine ce-aș putea? Nimeni nu m-ar împiedica... absolut nimeni.

El se mulțumea să repete ceea ce îi mai spusese, de data asta mai încet, apăsând asupra cuvintelor, ca pentru a o pătrunde de înțelesul lor:

— Știu ce ai face, pentru că te cunosc, draga mea Olivia, n-ai întrebuinta-o niciodată în chip prostesc sau rău; știu asta și de aceea am încredere în tine.

Cum ea nu răspundea, el stăruie:

— Vei primi, nu e așa, Olivia? O să ai ajutorul unui bărbat de afaceri destoinic, unul din cei mai buni, John Mannering... O să-mi facă plăcere, Olivia, și astfel toată lumea o să știe cât de mult te prețuiesc, ce ai însemnat pentru mine în cursul acestor ani... ceea ce n-a fost niciodată Anson, nici sora mea Cassie.

Aplecându-și, se deasupra mesei, el îi atinse mâna albă.

— O să primești, nu e așa, Olivia?

Îi era cu neputință să refuze, nici măcar să se împotrivească mai multă vreme, sau să-i spună măcar că în această clipă n-avea decât o dorință: să fugă, să evadeze, să-i părăsească pe toți, pentru totdeauna, acum că soarta Sybillei era asigurată. Întorcând ochii, ea șopti foarte încet:

— Da.

Îi era imposibil să-l părăsească acum, pe el, un bătrân prăpădit. Legătura care-i unea era atât de strânsă,

dăinuia de prea multă vreme, din cea dintâi zi când ea sosise în casa Pentland, după ce se măritase cu Anson și unde descoperise că tatăl și nu fiul îi trezea respectul.

Într-un anume fel îi transmisese energia lui aspră de patriarh. I se părea că, în clipa aceasta, când dorea mai mult ca oricând să scape, era prizonieră: îi era și teamă, pentru că o uimiseră cuvintele bătrânului și se întreba dacă nu ajunsese și ea să devină o Pentland... aspră, prevăzătoare, tunătoare și puțin înăcrită, ca oamenii aceia cărora viața nu li se pare nici frumoasă, nici pasionantă și care adoră o zeiță nevăzută, crudă și schimbătoare numită Datoria. Avea mereu în minte reflecția, plină de amărăciune, a Sabinei în privința virtuților Pentlandzilor, virtuți ale micii burghezii... și lipsa lor de căldură, strălucire și eleganță. Și, totuși, acest bătrân sălbatic era în felul lui, cavalier, chiar și Sabina recunoștea acest lucru. El tot mai vorbea:

— Banii n-o să fie singurul legat. Mai e și Sybil, care e prea tânără ca să fie lăsată liberă...

— Nu - zise Olivia, cu o hotărâre liniștită - nu e prea tânără. O să facă ce vrea. Am încercat să-i insuflu o concepție despre viață mai dreaptă decât aceea pe care am avut-o eu la vârsta ei; e, probabil, mai iscusită decât am fost eu... și decât voi fi vreodată.

— Poate că ai dreptate, draga mea. Ai avut de atâtea ori dreptate... și lucrurile nu mai sunt ca pe vremea mea... mai ales în ce privește fetele tinere.

El își reluă hârtiile, le pipăi cu nervozitate, ceea ce era în contrast cu hotărârea lui neclintită. O intuiție neașteptată o făcu pe Olivia să înțeleagă că se purta astfel, ca să se ferească de a o privi. Ea nu putea suferi mărturisirile și tremura la gândul ca el să nu se pregătească să-i spună lucruri pe care ar fi preferat să nu le audă niciodată. Nu putea suferi mărturisirile și, cu toate astea, părea totdeauna că le atrage.

— Ca să nu mai vorbesc de Sybil - urmă el - mai e și bătrâna și ciudata domnișoară Haddon, care locuiește la Durham, de care ne ocupăm, după cum știi, de ani de zile, și apoi Cassie, care îmbătrânește și care cred că e bolnavă. N-o putem lăsa în grija acelei biete nevinovate domnișoare Peavey. Știu că sora mea te-a plictisit neîncetat. Dar eu am fost nevoit s-o îndur toată viața... (El zâmbi acru). Cred câți închipui... (Apoi, după un timp, el se hotărî). Dar mai ales e nevasta mea”.

Glasul lui avea o intonație ciudată, artificială, cu totul inexpressivă. S-ar fi spus că semăna cu glasul unui surd, care nu percepe niciodată sunetele pe care le scoate.

— N-o pot lăsa singură... singură, fără nimeni care să aibă grijă de ea, decât doar o infirmieră plătită. Nu pot muri, știind că nimeni n-o să se ocupe de ea... decât doar acea îngrozitoare domnișoară Egan, care, cu toate meritele ei, e totuși o străină. Nu, Olivia numai dumneata ești... Nu mă pot bizui decât pe dumneata.

El îi cercetă fizionomia cu stăruință.

— Îmi făgăduiești că o s-o ții totdeauna aici și, n-o să le îngădui lor s-o trimită în altă parte... îmi făgăduiești?

Din nou ea era legată:

— Dar firește... Vreau să-ți făgăduiesc.

Putea oare să răspundă altfel?

— Pentru că - spuse el, întorcându-și privirea de la ea - pentru că îi datorez asta... chiar după moartea mea. N-o să am odihnă, dacă ea o să fie închisă... printre străini. Vezi „altă dată... altă dată...”

Se întrerupse pe neașteptate, ca și când ceea ce avea să spună îl chinuia. Olivia se simți cuprinsă de o adevărată spaimă. Ea voia să exclame: „Oprește-te, nu mai continua!” Dar un instinct o înștiință că el era hotărât să meargă până la capăt, orice s-ar fi întâmplat și orice ar fi făcut ea.

— E ciudat - spuse el, cu glas liniștit - iată că nu ne-au mai rămas decât femeii în familie... nu bărbați... căci

Anson nu e în realitate decât o femeie bătrână.

Liniștit, dar hotărât, cu expresia unui om care se găsește în fața duhovnicului său, vorbind de parcă ea ar fi fost o ființă nevăzută, lipsită de orice personalitate, el urmă;

— Bineînțeles Horace Pentland fiind mort. nu mai trebuie să ne gândim la dânsul... Dar mai e doamna Soames.

El tuși și începuse să-și frângă degetele slabe și osoase; ceea ce avea să-i spună era smuls din adâncul sufletului lui cu un mare chin:

— Mai e doamna Soames - repetă el. Știu că înțelegi acest lucru, Olivia, și-ți sunt recunoscător că te-ai arătat atât de bună și umană față de dânsa, pe când oricare alta în locul tău n-ar fi fost așa. Îmi închipui că faptele și gesturile noastre au întreținut bârfelile de la Bracon Hill și de pe Commonwealth Avenue vreme de treizeci de ani... dar nu mă sinchiesc. Am fost spionați; de câte ori am urcat treptele casei ei de piatră cafenie s-a știut... s-a știut până și ceasul sosirii și plecării mele. În lumea noastră, oamenii au ochii în spate. Trebuie să-ți amintești de asta, draga mea. Ești spionat, se știe tot ce faci. Se ghicește aproape ce gândești șicând nu se știe, se născoceste. E una din caracteristicile decadentei și slăbiciunii unei societăți... că nu mai trăiești, mulțumindu-te numai cu sentimentele tale personale, ci interesându-te de acele ale aproapelui... E singurul motiv pentru care l-am plâns vreodată pe Horace Pentland... singura pricină pentru care am avut oarecare simpatie pentru dânsul. Soarta a fost crudă, făcându-l să se nască într-un astfel de loc.

Ca un acid coroziv care se infiltrează pretutindeni, amărăciunea străbătea în cuvintele lui și-i schimba chiar timbrul glasului. Această amărăciune făcea să strălucească ochii lui grozavi negri, în care ardea încă o flacără. Olivia credea că pentru întâia oară cunoștea caracterul lui, fără

ca nimic să-i scape. În timp ce-l asculta vălul misterios care-i ascunsese totdeauna ceva din personalitatea lui, începu să se destrame, ca și ceața care se ridică, în zori, din mlaștini. Ea îl vedea așa cum era; cu adevărat masculin, sălbatic, pătrunzător și, mai uman decât ceilalți, hotărât până într-atât, încât nu se trădase niciodată, nici măcar o clipă.

— Cât despre doamna Soames, dimpotrivă... dacă mi s-ar întâmpla ceva, Olivia, dacă aș muri cel dintâi, îți cer să fii bună cu ea... din considerație pentru mine și pentru dânsa. Ea s-a arătat atâta timp bună și răbdătoare față de mine...

Tonul lui era mai puțin amar și devenea din ce în ce mai călduros.

— Ea a fost bună cu mine, Olivia. M-a înțeles totdeauna, chiar înainte de a sosi tu aici ca să-mi vii în ajutor. Datorită vouă două, viața mi-a mai fost îndulcită. Ea a fost răbdătoare... mai răbdătoare decât îți închipui. Uneori cred că i-am făcut o existență de iad; dar a rămas totdeauna aceeași, gata să mă primească, plină de duioșie și înțelegere. A fost aproape totdeauna bolnavă, de când o cunoști... o vezi bătrână și bolnavă și nu-ți poți închipui cât a fost de frumoasă altă dată.

— Știu - șopti Olivia - îmi amintesc de ea în primele timpuri când eram în casa Pentland... și Sabina mi-a spus-o.

Numele Sabinei îl aduse pe neașteptate la realitate. Se îndreptă bine în jilț și zise:

— Nu te încrede prea mult în Sabina. Cu toate astea, e de-a noastră. Seamănă mult cu sora mea Cassie... mult mai mult decât îți poți închipui. Iată de ce se urăsc atât. S-ar putea spune că Sabina e mătușa Cassie la altă vârstă. Amândouă n-ar da îndărăt în fața niciunei jertfe ca să provoace un rău sau o nenorocire, al căror spectacol le-ar interesa. Ele trăiesc din emoția altora.

Olivia ar fi vrut să-l întrerupă și să ia apărarea Sabinei, explicându-i ce i se întâmplase, de fapt, acesteia din urmă... dragostea ei tragică pentru bărbatul ei; să-i repete mărturisirile incoerente, neașteptate pe care ea i le făcuse; dar bătrânul nu-i dădu răgaz. Părea parcă stăpânit și preocupat doar de gândul de a-i încredința mâhnirile pe care le păstrase atâta vreme tănuite.

(Se gândea: „De ce trebuie să aflu eu toate aceste lucruri? și această povară să apese asupra umorilor mei? De ce am descoperit acele scrisori, care fuseseră atâta vreme ascunse, la adăpost de orice indiscreție?”)

El vorbea din nou liniștit, încrucișând și descrucișând degetele lui osoase.

— Știi, Olivia, că acum ia stupefiante... și e zadarnic să încerci s-o vindeci. E bătrână; de aceea, în realitate, nici n-are însemnătate. Nu e ca și când ar fi tânără și ar avea toată viața înaintea ei.

Aproape fără să se gândească, Olivia răspunse:

— Da, știu.

! El ridică repede ochii:

— O știai? - întrebă cu asprime.

— Cum ai putut s-o afli?

— Sabina mi-a spus-o.

El lăsă capul în jos:

— Sabina! Trebuia să-mi închipui! E primejdioasă. Cunoaște prea bine lumea. A cunoscut prea mulți oameni ciudați.

Apoi el repetă, ceea ce spusese în seara balului, mai înainte cu câteva luni:

— Ea n-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici.

În mijlocul acestei convorbiri, alcătuită din cuvinte fără legătură, sunetele pianului din salonul îndepărtat ajunseră până la ei. John Pentland, puțin surd, nu auzi la început, dar peste câteva clipe se ridică și trase cu urechea, apoi, întorcându-se spre ea, o întrebă:

— E iubitul Sybillei?

— Da.

— E un băiat drăguț, nu-i așa?

— Foarte drăguț.

După o clipă, el mai întrebă:

— Cum se numește melodia pe care o cântă?

Olivia nu se putu opri să zâmbească:

— Se numește: *Iată-mă din nou îndrăgostit și primăvara se apropie*. Jean a adus-o din Paris. E scrisă de unul din prietenii lui... dar titlurile nu înseamnă azi mare lucru în muzică. Nimeni nu mai ascultă cuvintele.

Un zâmbet ușor îi destinase trăsăturile:

— Cântecelul are nume caraghioase acum.

Ea ar fi vrut să scape, să iasă fără să pară că fuge. Se pregăti să se ridice și să plece, dar el întinse mâna cu autoritatea lui obișnuită, în fața căreia ea se supunea ca un copil.

— Mai am să-ți spun unul sau două lucruri, Olivia, care o să te ajute să înțelegi. Trebuie ca cineva să le știe. Cineva...

Se opri brusc, apoi făcu o mare efortare să continue. Venele i se umflau sub tâmpile.

— E vorba mai ales de *ea* - și el întovărăși aceste cuvinte de gestul inevitabil în direcția aripilor nordice a casei.

— *Ea* n-a fost totdeauna astfel. Iată ce-aș vrea să-ți explic. Când ne-am căsătorit, eram amândoi foarte tineri. Tatăl meu ținea mult la căsătoria asta; cunoștea de multă vreme familia ei. Erau veri de-ai noștri, care erau și veri de-ai Sabineei. Tatăl ei fusese coleg de liceu cu tatăl meu și făceau parte din același club; era singura fată și trebuia să moștenească o mare avere. Știi, asta e vechea poveste, destul de obișnuită în lumea noastră. Toate lucrurile acestea aveau însemnătate... eu nu luasem niciodată în seamă femeile și nu iubisem încă pe niciuna. Eram foarte

tânăr. Cred că au socotit că aceasta e căsătoria visată... dorită de cer, cerul acela aspru și prosper al viselor lor. Ea era foarte drăguță... și azi se vede că trebuie să fi fost drăguță... Era și încântătoare și nevinovată. El tuși și continuă, cu greutate: Avea un suflet nevinovat... nevinovat ca al unui copil. Nu știa nimic... era o floare a nevinovăției – sfârși de spus, cu amărăciune în glas.

Apoi, ca și când sfortărea era prea mare, se opri și lăsă să-i rătăcească privirea înspre mare. Olivia avu impresia că retrăia timpul când biata dementă era tânără și poate de o sfială ciudată în fața înflăcăării lui drăgăstoase. Amândoi tăceau și de astă dată tăcerea era atât de adâncă, încât se auzea mugetul înăbușit și îndepărtat al talazurilor lovindu-se de stânci și care acopereau muzica lui Jean. El cânta acum altă melodie... care nu se mai numea *Iată-mă din nou îndrăgostit și primăvara se apropie, ci Ulcele Ladxi*.

— Aș vrea să înceteze muzica asta blestemată - zise John Pentland.

— Mă duc acolo - începu Olivia, sculându-se.

— Nu... nu te mișca. Nu trebuie să te duci... cel puțin deocamdată, nu.

O expresie de neliniște, aproape de chin îi crispa chipul; poate că se temea că dacă n-o va face acum. n-avea să-i mai istorisească niciodată lunga poveste pe care trebuia s-o mărturisească cuiva:

— Nu, nu pleca, Olivia, înainte de a termina. Trebuie să termin... Vreau să știi de ce se petrec astfel de lucruri aici în odaie, așa cum s-au întâmplat Ieri și alaltăieri. N-am scuză, dar ce am să-ți spun o să te facă să înțelegi... puțin.

El se ridică și, deschizând una din biblioteci, scoase o sticlă de whisky. Îi căută privirea și o liniști:

— Nu te frământa. Olivia. Nu încep iar, numai pentru că mă simt slab... Ceea ce s-a întâmplat ieri n-o să se mai repete niciodată. Îți dau cuvântul meu.

Ei își umplu paharul ochi, se așează din nou și în timp ce-și continua povestirea, sorbea încetul cu încetul conținutul.

— Căsătoria noastră fu deci celebrată. Eu credeam că o iubesc, pentru că nu cunoșteam nimic din dragoste... absolut nimic. Nu era, într-adevăr, dragoste, Olivia... am să-ți spun totul, tot adevărul; vezi, nu era dragoste, dar ea era singura femeie de care mă apropiasem în aceste condiții... și aveam un temperament sănătos și viguros.

El începu să vorbească din ce în ce mai încet, ca și când fiecare cuvânt îi cerea nespusă efortare de voință:

— Și ea nu știa nimic... absolut nimic. Corespundea concepției de tânără fată - zise el cu amărăciune.

— După noaptea noastră de nuntă, ea nu mai fu niciodată aceeași. Înțelegi ce însemna asta? Luna noastră de miere se sfârși pentru ea într-un fel de nebunie, de idee fixă. Fusesse educată întipărintu-i-se o groază sfântă pentru acest lucru și în familia lor erau predispuși spre nebunie. Niciodată nu mai fu aceeași - repetă el, melancolic.

— Când se născu Anson, își pierdu cu totul judecata. Nu mai voia să mă vadă, nici să-mi vorbească, își închipuia că o dezonorasem pentru totdeauna... După asta fu cu neputință să fie lăsată singură, fără ca cineva s-o vegheze. De atunci trăi departe de societate.

Glasul lui se stinse într-o șoaptă răgușită. Băuse paharul de whisky, ca să izbutească în încercarea lui supremă de a ieși din rezerva care-l izolase de lumea întreagă, ținând la distanță pe Olivia, pe care o iubea și poate pe doamna Soames, pe care o iubise. Departe, muzica continua mereu, acompaniind de data asta glasul aspru și puternic al Theresei, care cânta: „Iată-mă din nou îndrăgostită și primăvara se apropie...”; bruna, cinica, neînvinsa Theresa, pentru care viața, începând de la broaște până la oameni, nu mai avea taine - cânta din

toată inima.

— Dar povestea nu se sfârșește aici - continuă John Pentland, ajuns la capătul puterilor.

— Are o urmare... căci am înțeles ce înseamnă a iubi când am întâlnit-o pe doamna Soames. Dar atunci... oftă el, ca și când era vorba de o dramă îndepărtată, care nu-l privea deloc.

— Dar atunci - repetă el - era prea târziu. Deoarece eram răspunzător față de ea, era prea târziu ca să iubesc pe cealaltă. Nu puteam s-o părăsesc, era cu neputință. Un astfel de lucru n-ar fi trebuit să se întâmple niciodată.

El își îndreptă trupul bătrân, care rezistase tuturor atacurilor și conchise:

— Ți-am spus toate astea, Olivia, ca să înțelegi de ce sunt uneori...

Se opri o clipă, apoi spuse hotărât:

— ...de ce nu mai sunt decât o brută, ca ieri. Au fost clipe când era singurul lucru datorită căruia mai puteam trăi. Și aceasta nu pricinuia nimănui niciun rău. Puțini au știut-o... M-am ascuns totdeauna. Nu m-am dat niciodată în spectacol.

Încet, mina albă a Oliviei înaintă pe deasupra biroului și atinse mâna lui cafenie și osoasă, care se odihnea acum pe mahonul lucios, nemișcată. Ea nu spuse nimic, dar acest simplu gest era mai grăitor decât dacă ar fi vorbit. Pentru a doua oară, ochii învăpăiați ai lui John Pentland se umplură de lacrimi. Până atunci, nu plânsese decât în seara morții nepotului lui. Olivia era sigură că nu plângea din pricina nenorocirii sale; asprimea bătrânului îl împiedica să se înduioșeze asupra lui însuși; lacrimile îi curgeau, evocând acea tragedie în care fusese amestecat.

— Aș dori, draga mea Olivia, să știi că niciodată nu i-am fost necredincios; niciodată în cursul anilor care au urmat după căsătoria noastră. Știu că oamenii n-ar crede-o niciodată, dar vezi, țineam ca tu s-o știi, căci numai tu și

doamna Soames aveți însemnătate pentru mine... și ea știe că e adevărat.

Era limpede că povestirea se sfârșise; dar ea nu plecă, pentru că ghicea că el dorește să rămână lângă dânsul. fără să spună nimic, cu mina așezată pe a lui. Era dintre acei bărbați, ca și Michael, se gândi ea, „care au nevoie de prezența femeilor”. Peste o clipă, nespus de lungă, el se întoarse pe neașteptate spre ea și o întrebă:

— Cine e băiatul ăsta pe care-l iubește Sybil? Cum e?

— Sabina îl cunoaște.

— Asta mă și sperie... Vine dintr-un mediu pe care-l frecventează Sabina și asta nu-mi spune nimic bun. În lumea Sabine te sinchisești prea puțin să știi ce sunt oamenii și de unde vin, dacă sunt deștepți și amuzanți.

— L-am observat, am vorbit cu el. Cred că e tot ceea ce își poate dori o fată... Vreau să înțeleg o fată ca Sybil. N-aș sfătui pe o prostituată să-l ia de bărbat... o astfel de femeie ar fi foarte nenorocită cu el. De altfel, mă îndoiesc că putem face mare lucru în această chestiune. Cred că Sybil a și luat o hotărâre.

— A cerut-o de nevastă? Ți-a vorbit el?

— Nu știu unde au ajuns. El nu mi-a spus nimic. Azi tinerii nu se mai preocupă de astfel de lucruri.

— Dar Anson n-o să fie mulțumit. Lucrurile nu vor merge de la sine... Și mătușa Cassie, la rândul ei...

— E adevărat, totuși dacă Sybil ține la el, o să izbutească. M-am străduit s-o învăț că într-un caz ca acesta, ea... că... nu trebuie să se lase influențată de nimic.

El se gândi multă vreme și. În cele din urmă, spuse, fără să ridice ochii, ca și cum și-ar fi vorbit sieși:

— Altă dată a fost o răpire în familie; așa s-au căsătorit Jared Pentland și Savina Dalgado.

— Dar această căsătorie n-a fost fericită... mai degrabă chiar nefericită - răspunse Olivia și ea băgă numaidecât de seamă că fusese cât pe-acți să se trădeze.

Un cuvânt sau două de prisos și el ar fi putut-o sili să vorbească. Ea simți că era cu neputință să-i mai sporească prin această descoperire numărul tainelor lui neplăcute. Totuși, el o privi cu luare-aminte și răspunse:

— Nimeni nu știe nimic... Se știe numai că s-a înecat.

Ea înțelegea foarte bine eu ce gând pomenise el de răpirea Savinei, dar din nou dânsul recăzu în rezerva obișnuită; redevenise misteriosul, falsul John Pentland, care nu putea decât să sugereze lucrurile, în loc să le spună pe șleau.

Muzica încetase cu totul în salon și nu se mai auzea decât vuietul înăbușit și îndepărtat al talazurilor; totuși la un moment dat, răsună un zgomot de pași în aripa de Nord. Peste câțva, timp, bătrânul urmă:

— Atunci ea nu era pe cale, de a se îndrăgosti de O'Hara. Temerile noastre erau zadarnice.

— Da, nici măcar o clipă nu i-a trecut acest gând prin minte... Pentru că el e prea în vârstă... Nu trebuie să uităm tinerețea ei pătimășă.

— O'Hara are calități - răspunse bătrânul.

— Mi-a câștigat prietenia și Higgins l-a lăudat. Sunt ispitit să mă iau după Higgins. El judecă oamenii cu un instinct sigur... așa cum prevede timpul.

După ce rămase câteva clipe tăcut, bătrânul urmă:

— Totuși, am face bine să ne arătăm prevăzători. E un irlandez deștept, care vrea să parvină... Trebuie să fii atent cu oamenii aceștia. În genere, nu urmăresc decât interesele lor.

— Poate - șopti Olivia - se poate...

Tăcerea fu întreruptă de declanșarea mecanismului orologiului din hol, care bătea de unsprezece. Seara trecuse foarte repede, oarecum ca într-o atmosferă de vis. În sfârșit, în casa Pentland, se hotărâse să se înfrunte adevărul... adevărul necruțător, gol și grozav. Olivia, care era de atâta vreme însetată de adevăr, era tulburată. John

Pentland se ridică încet, cu greutate, căci odată cu vara, mușchii i se înțepeniseră și cereau să fie cruțați.

— E unsprezece, Olivia, ar trebui să te duci să te culci și să te odihnești puțin.

Olivia nu se duse în odaia ei, căci n-ar fi putut dormi; pe de altă parte, nu se simțea în stare să se ducă în salon, unde avea să vadă chipurile tinere ale lui Jean, Theresei și Sybillei. În clipa aceea, perspectiva de a se închide într-o odaie, sau chiar într-un loc acoperit care ar îndepărta-o de cer, îi era nesuferită. Avea nevoie de aer și de liniștitoare senzație de libertate și uitare pe care i-o procura, uneori, spectacolul mlaștinilor și mării. Voia să respire din adâncul pieptului aerul înviorător și sărat, să fugă, să găsească un adăpost. De fapt, ea cedă câteva clipe unui sentiment de neliniște asemănător aceluia care o cuprinsese în seara aceea înăbușitoare, când O'Hara o urmăse în grădină.

Ieși și străbătu terasa, mergând drept înaintea ei, fără țintă; în curând ajunse sub copaci și se îndreptă spre mlaștini și mare. Această ultimă noapte de august era caldă și străvezie, numai livezile cele mai joase erau parcă scăldate într-o ceață diafană și albăstruie. Altă dată, gândul de a străbate pajiștile pustii, de a rățăci pe drumurile întunecate, o speria; dar în seara aceea, plimbarea aventuroasă, în loc s-o neliniștească, i se părea odihnitoare, poate pentru că era încredințată că nu i se putea întâmpla ceva mai neplăcut decât ceasul pe care-l trăise, ascultând mărturisirile lui John Pentland. Era grozav de uimită de frumusețea nopții, de umbrele catifelate care scoteau în relief gardurile și șanțurile, de strălucirea stelelor, de brâul de spumă albă care mărginea oceanul îndepărtat și miresmele felurite și fecundante ale pășunilor și mlaștinilor.

Peste puțin timp, când se mai liniști, ea încercă să pună ordine în haosul din mintea și chiar din trupul ei. Viața i se părea deznădăjduit de confuză și încâlcită. Își

dădea nelămurit seama, fără să știe prea bine de ce, că socrul ei o trăsese pe sfoară, obținând fără greutate de la ea să se supună dorințelor lui și s-o facă să privească viitorul sub o înfățișare cu totul deosebită. Ea observase totdeauna că el era puternic și nimic nu-i rezista, dar înainte de seara asta nu-și dăduse seama până unde mergea puterea lui... în ce măsură putea să se arate necruțător, lipsit chiar de scrupule, căci fusese lipsit de scrupule, profitând astfel de situație și folosind toate armele care-i stăteau la îndemână... netrecând cu vederea niciun sentiment, nicio amintire care i-ar îngădui să-și ajungă scopurile. Cele două voințe ale lor nu se înfruntaseră deschis, lupta fusese cu mult mai subtilă. O subjugase, fără ca ea să observe, poate cu ajutorul acelei puteri tainice, care avea tăria să-i transforme pe toți... care făcuse Pentlandzi chiar din copiii Savinei Dalgedo și lui Toby Cain.

Evocând, cu amărăciune, ce se întâmplase, ea ajunsese la concluzia că energia aceasta izvoră din virtutea și conștiința ei de dreptate. Se putea declara - cu aceeași certitudine cu care se putea afirma că soarele răsărise în ajun - că toată viața lui nu fusese decât o jertfă nesăbuită și cavalierească, un devotament de neînțeles față de acest ideal aspru și necruțător: a fi, ceea ce un Pentland trebuie să fie... și totuși... totuși, simțea că se purtase bine, cu eroism chiar; puterea lui neînduplecată inspira respect. El își distrusese fericirea și o îmboldise pe biata doamnă Soames să caute pacea în nirvâna stupefiantelor. Legea de care asculta el era aspră, crudă, neomenoasă, jertfa totuși a pretențiilor ei... „Va merge până acolo, se gândi Olivia că mă va jertfi împreună cu el. Dar nu vreau să fiu jertfită. Voi scăpa de acest destin! Reflecții îndelungate o făcură să descopere, încetul cu încetul, care era izvorul înrăuririi lui irezistibile asupra oamenilor, și puterea căreia niciunul din ei nu i se putea împotrivi. Pricina era foarte simplă, avea

credință, o credință înflăcărată și necruțătoare: aceea a primilor Puritani.

Celelalte persoane din preajma lui n-aveau nicio însemnătate. Niciuna nu exercita vreo înrâurire asupra ei, tot așa de puțin Anson, ca mătușa Cassie sau Sabina, sau monseniorul Smallwood. Niciunul nu juca vreun rol în viața ei. Dâșii nu contau. Ea nu se temea de ei; dimpotrivă, în ochii ei nu erau decât niște biete fantoșe, veșnic agitate. Dar John Pentlard avea credință. Prin aceasta se deosebea de ceilalți.

Ea înainta mereu împleticindu-se, aproape bâjbâind, și în curând ajunse lângă podețul pe care trebuia să treacă râul, ca să mergi de la casa Pentlandzilor, la Brook Cottage. Chiar când era mică, vederea apei, a unui fluviu, a unui lac și a spațiilor întinse aveau asupra ei un farmec ciudat, o astfel de privescături o atrăgea, așa cum un magnet atrage o bucată de fier. Când ajunse pe pod, ea se opri, deci, și aplecată asupra parapetului de piatră, în umbra tufişurilor de pădure care creșteau la marginea apei, începu să privească băltoaca întunecată și nemișcată de sub ea. În această oglindă neagră se răsfrângeau stelute strălucitoare ca diamantele. Aerul era îmbibat de mirosul cald și pătrunzător al vitelor, în care se amesteca parfumul ușor și pătrunzător al nuferilor care mărgineau băltoaca.

În acest loc singuratic, liniștită de tăcerea și întunericul care o înconjurau, ea începu să priceapă tâlcul celor ce se petrecuseră în odaia în care plutea un miros greu de whisky și unsoare de piele. Ea văzu limpede că stupiditatea, neștiința semenilor ei erau pricina dramei căreia îi căzuse victimă John Pentland și care-i distruseseră viața; era, fără îndoială, nepotul acelui Toby Cain care trimisese acele scrisori ciudate și pline de pasiune, a omului, care ridica în slava cerului dragostea trupească; numai că se trezise prizonier al unei alte puteri grozave, a principiilor după care fusese crescut și cărora el înțelegea

să le rămână credincios. Ea nu se mai mira acum că el încerca să scape de realitate, închizându-se ca să bea, până se cufunda în inconștiență. El fusese prins între aceste două puteri de temut. Se credea un Pentland, când într-însul ardea focul care mocnea în scrisorile lui Toby Cain și care aprindeau ochii care fuseseră imortalizați în portretul Savinei Pentland. Ea îl auzea încă spunând: „Niciodată nu i-am fost necredincios ei; niciodată în decursul anilor care au urmat după căsătoria noastră. Țineam să știi, căci numai dumneata și doamna Soames aveți însemnătate pentru mine și ea, ea știe că e adevărat”. Această statornicie i se părea un lucru teribil, monstruos.

În sfârșit, ea observă că în timpul convorbirii lor, gândul la Michael n-o părăsise; avea impresia că tot timpul fusese vorba de Michael și de dânsa. De zeci de ori bătrânul făcuse aluzie, în termeni nelămurii, dar de care nu te puteai lăsa înșelat. Era foarte sigură că mătușa Cassie o pusese pe domnișoara Peavey să-i povestească tot ce văzuse, când îi întâlnise lângă izvor și era încredințată că bătrâna îl informase; pe fratele ei. Dar ceea ce văzuse domnișoara Peavey nu însemna mare lucru și nu-i putea trezi bănuielele. Totuși amintindu-și convorbirea cu bătrânul, i se păru că el îi dăduse să înțeleagă, fie prin cuvinte, fie prin intonație sau priviri, că-i cunoștea taina. La sfârșitul convorbirii, cu o siguranță care părea aproape dar profetic, el trezise, în chip crud, singura teamă, singurul gând ascuns care tulbura dragostea ei pentru Michael, spunându-i cu glas nepăsător: „Totuși, am face bine să ne arătăm prevăzători. E un irlandez deștept care vrea să parvină... trebuie să fii în gardă față de acești domni. De obicei, ei nu urmăresc decât interesele lor”.

Cel mai extraordinar gând îi trecu atunci prin minte... și anume că toată convorbirea lor, inclusiv mărturisirea dramatică și neplăcută ce-i ceruse o astfel de efortare eroică, o privea pe dânsa. El făcuse toate astea -

ieșise din rezerva în care se închidea, îi umilise orgoliul ei sălbatic – făcuse toate astea, ca s-o constrângă să renunțe la Michael, ca s-o silească să se jertfească pe altarul acelui ideal fantastic hi care credea.

Ei îi era teamă, pentru că el era uluitor de puternic, pentru cănu-i ceruse nimic pe care el însuși n-ar fi făcut-o.

Ea avea să rămână totdeauna în nesiguranță; căci în cele din urmă, John Pentland, de care se despărțise acum câteva clipe, își păstra personalitatea amăgitoare, caracterul ciudat, de neînțeles și va fi, probabil, totdeauna o enigmă pentru ea. Ea nu cunoscuse câtuși de puțin pe adevăratul John Pentland.

Pe când stătea acolo, lângă pod, în umbra pădurilor, pierdu cu totul noțiunea spațiului și a timpului și chiar a lumii înconjurătoare și nu-și mai dădea seama decât de un singur lucru: de suferința ei. Se gândea: „Poate că are dreptate. Poate că am început să semăn cu ei și de aceea lupta aceasta continuă la nesfârșit. Poate că dacă aș fi o ființă obișnuită, simplă și normală ca Higgins... nu m-aș zbate astfel, n-aș simți nici îndoieli, nici groază în fața actului; aș acționa, fără să șovăi”.

Ea își aminti ceea ce spusese bătrânul despre această lume în care toate voințele par paralizate, unde te mulțumeai să-i vezi pe ceilalți acționând, unde trăiau viața aproapelui. Cuvântul „normal” îi venise spontan, tot așa de firesc ca și termenul potrivit pentru a caracteriza o stare de spirit opusă aceleia care dăinuia veșnic la Pentland și ea fu îngrozită la gândul că acel lucru, care se definea prin cuvintele „a fi un Pentland”, acel soi de vrajă nu era, poate, decât o boală, un fel de nebunie, ce înfrâna orice intenție de acțiune. Până la urmă ajungeai să trăiești în trecut, recunoscându-ți datoriile de onoare, datoriile față de oamenii care muriseră de un veac și mai bine.

„Altă dată – se gândi ea – trebuia să am puterea să fac ce voiam să fac, ceea ce socoteam că-i bine”.

Ea își aminti din nou ceea ce spusese Sabina despre Noua-Anglie, că era „un loc unde gândurile se purificau și se limpezeau”; cea mai neînsemnată acțiune devenea un caz de conștiință și o temă de meditație transcendentă. Această tendință părea că dispărea acum, chiar în Noua-Anglie, cu toate că mai stăruia încă în casa Pentland așa cum mai stăpâneau acolo amintirile ilustrațiilor „dragi prieteni”. Chiar faptul de a fi aruncat în pod dovezele prieteniei lor nu adusese nicio schimbare. Totuși, în jurul familiei Pentland, această dispariție era aproape un fapt împlinit, Noua-Anglie a lui O’Hara și Higgins, a lucrătorilor polonezi din Durham n-avea nicio legătură cu cea veche. Chiar satul luase cu totul altă înfățișare și nu mai era de recunoscut.

În timp ce se lăsase cuprinsă de acest sentiment de revoltă, Olivia observă, datorită unei uimitoare pătrunderi cu care păreau înzestrate simțurile ei, că nu mai era singură pe pod, în mijlocul pajiștilor pustii, învăluite în ceață. Deodată știu, cu o siguranță deplină că alte ființe se aflau nu departe de ea, în întuneric, și o observau poate; câteva clipe fu stăpânită de acea neliniște trecătoare, ce o cuprindea, uneori în casa Pentland, când avea impresia că e înconjurată de persoane nevăzute și insesizabile. Peste o clipă ea desluși, ieșind din ceața ce învăluia livezile, două siluete, a unui bărbat și a unei femei care mergeau înlănțuiți, ținându-se îmbrățișați. La început ea se întrebă: „Sunt oare nebună? Văd oare fantome?!” – și imaginația ei îi șopti îndată că aceste două apariții erau, poate Savina Pentland și Teby Cain, care își părăsiseră mormântul ascuns sub valuri, ca să rățăcească pe câmpii și mlaștini, în lumina slabă a stelelor, înaintând în ceață, aceste două ființe vapoase, păreau că ies din sânul mării. Ea și le închipuia ieșind din valuri, ude și șiroind de apă, apoi străbătând plaja albă care se întindea pe malul râului ca să se îndrepte spre vechea locuință.

Lucru destul de ciudat, viziunea aceasta, nu-i pricinuia nicio spaimă, o uluia.

Când perechea se apropie, ea recunoscuse bărbatul, izbită mai întâi de ceva care nu-i era străin în mersul lui țeapăn și trufaș. Ea îi recunoscuse picioarele arcuite și fu cuprinsă, deodată, de o poftă de neînvinș de a râde. Nu era decât Higgins, pe cale de a face o nouă cucerire. Fără zgomot, ea se înfundă în umbra tufișurilor de pădure și perechea trecu pe dinaintea ei atât de aproape, încât dacă ar fi întins mâna i-ar fi putut atinge. În clipa aceea, ea recunoscuse femeia. De data asta nu era o poloneză din sat, ci domnișoara Egan, destoinica domnișoară Egan cu bluza ei scrobită, domnișoara Egan, pe care Higgins o sedusese. Alergând, ea se sprijinea pe el; era o domnișoară Egan cu totul nouă, umilă și feminină, pe care Olivia n-o văzuse încă niciodată.

Ea se gândi numaidecât: „Bătrâna doamnă Pentland a rămas singură. S-ar putea întâmpla orice. Trebuie să mă întorc cât mai repede acasă”. Fățărnicia surorii de caritate trezi într-însa o adâncă nemulțumire, apoi, deodată, i se lămuriră toate incidentele care se întâmplaseră de la începutul verii, noaptea caldă, când îl văzuse pe Higgins sărind peste zid ca o căprioară ca să scape de razele orbitoare ale farurilor mașinii. Femela misterioasă care dispăruse în noaptea aceea îndărătul zidului era domnișoara Egan. De atunci, o lăsase, de bună seamă, pe bătrână singură în toate nopțile; și de aceea, în ultimele două zile ea își manifestase proasta dispoziție, când Higgins rămăsese închis cu bătrânul.

Toate evenimentele, tot ce se întâmplase de două temi încoace defilau acum în mintea ei, înlănțuindu-se în mod logic. Bătrâna fugise și fuga ei dusese la descoperirea scrisorilor Savinei Pentland, pentru că domnișoara Egan își părăsise postul, ca să cutreiere câmpiile, ascultând de acea chemare misterioasă și năvalnică ce uneori pare că

stăpânește câmpul la căderea nopții. Și în astă seară plutea în aer – Olivia o simțea pretutindeni în jurul ei... în aer, în livezi, în șoapta îndepărtată a oceanului, în mirosul pe care-l răspândeau vitele și în miresmele plantelor în plină maturitate... ca în noaptea când Michael o urmărise în grădină.

Toate faptele care urmăseră erau, într-un fel anumit, opera acestei puteri tulburătoare care până la urmă descoperise taina cuprinsă în scrisorile Savinei. Această forță își bătuse joc de ei și acum taina aceasta o înăbușea pe Olivia, care simțea nevoia s-o mărturisască cuiva și nu mai era în stare s-o păstreze doar pentru sine.

Când cei doi îndrăgostiți dispărură, ea făcu drumul în sens invers, ca să ajungă la casa veche, a cărei siluetă pătrată și intanecată se profila pe albastrul cerului. Furia pe care o stârnise în ea lipsa de conștiință a domnișoarei Egan părea că se risipise. Mâine sau poimâine avea să-i vorbească domnișoarei Egan; dacă stăteai și judecai, această legătură amoroasă ținuse toată vara și nu se întâmplase niciun rău... nimic altceva decât descoperirea scrisorilor. Deodată, ea simți simpatie pentru această domnișoară Egan, pentru care avusese totdeauna oarecare repulsie; viața ei era, la urma urmei, îngrozitoare: își petrecea zilele în tovărășia unei nebune. Olivia se gândi că această existență putea fi asemuită ou a ei...

În același timp îi trecu prin minte că i-ar fi fost tare greu să explice unei femei atât de iscusite ca sora de caritate, de ce se găsea ea însăși pe pod noaptea, la o astfel de oră. S-ar fi spus că totul, cel mai neînsemnat dintre gândurile ei, cea mai neînsemnată dintre acțiunile ei, punea o problemă din ce în ce mai complicată, pe măsură ce zilele treceau. Singurul mijloc de a o scoate la capăt, era să taie, cu îndrăzneală, rețeaua care o încercuia, și să fugă.

„Nu, hotărî ea, n-o să rămân... nu vreau să mă

jertfesc. Mâine o să-i spun lui Michael că după plecarea Sybilei, voi face tot ce vrea el”.

Când ajunsese acasă, totul era învăluit de întuneric, afară de holul cel mare, unde ardea o lampă care lumina slab două șirari de portrete; numai trosnetele obișnuite tulburau tăcerea nopții.

O

O

A doua zi dimineată ea se trezi devreme, după ce petrecuse o noapte proastă și află că Michael fusese reținut, cu o seară înainte la Boston și n-o să poată călări, ca de obicei, ca dânsa. Când camerista se retrase, ea fu cuprinsă de descurajare, căci se bizuise că-l va vedea și se va sfătuit cu el, ca să făurească un plan de acțiune. O clipă simți chiar un fel de pizmă, pe care n-o putea defini și pe care o învinse numaidecât, ca fiind nedemnă de ea. Nu-i putea imputa că o neglijează; numai că, pe măsură ce se apropia toamna, era din ce în ce mai ocupat. Firește, nu-i era teamă că s-ar interesa de altă femeie, era încredințată că-i stăpânea inima. Totuși, nu izbutea să înlătore acea mică bănuială, stăruitoare și de nelămurit, ce se înfipse în mintea ei, când John Pentland spusese: „E un irlandez deștept care vrea să parvină... trebuie să fii în gardă față de aceștia”. La urma urmei ce știa despre el, afară de ceea ce voise dânsul să-i spună? Era un om independent, care n-avea să dea nimănui socoteală, un pirat, liber să acționeze cum îi plăcea. De ce să-și compromită viitorul într-un chip iremediabil?

Se sculă, totuși, cu intenția de a se plimba nădăjduind că răcoarea dimineții și promenada vor alunga această dispoziție bolnăvicioasă, de care era stăpânită de când se despărțise, în bibliotecă, de John Pentland. În timp ce se îmbrăca, se gândea: „Poimâine împlinesc patruzeci de ani, poate că de aceea mă simt obosită și dezamăgită. Devin, probabil, matură. Dar nu, e cu neputință, sunt plină

de putere și sănătate și împotriva tuturor acestor lucruri, am înfățișare tânără. Sunt obosită din pricina ceasurilor neplăcute de aseară”.

Apoi îi trecu prin minte că, în cursul anilor îndelungați, când îl iubise pe John Pentland, doamna Soames trebuie să-și fi repetat de multe ori aceste lucruri. „Nu, își spuse dânsa, orice s-ar întâmpla, niciodată n-o să duc viața pe care a dus-o ea. Orice, mai bine decât asta... orice”.

Era uimită să constate, trezindu-se că lumea înconjurătoare nu se schimbase deloc. După cele ce se petrecuseră în ajun în bibliotecă și pe câmp, viața n-ar mai fi trebuit să fie aceeași în casa Pentland. Ea se aștepta să găsească toate altfel decât erau, purtând pecetea evenimentelor; dar înfățișarea lor nu se schimbase deloc. Simți o emoție văzând strălucirea orbitoare a soarelui, auzind dihorii lătrând și observând pe Higgins, în curtea grajdurilor, punând șaua pe calul pe care urma sul călărească în timp ce fluiera de zor, apoi o zări pe Sybil străbătând pajiștea, ca să se ducă să-l întâlnească pe Jean. Nimic nu se schimbase, nici măcar Higgins, pe care-l luase drept o fantomă când trecea prin livezile înecate de ceață. S-ar fi spus că în casa Pentland, sunt două realități: aceea a zilei și aceea a nopții; a doua, tainică și ascunsă, ascunzându-se îndărătul decorului plăcut și zâmbitor, în care câmpurile și copacii înverziți. lătrăturile clinilor, rindașul care fluiera înșeuând un oal de rasă, în sfârșit totul, evoca o lume liniștită. O întâmplare nefericită o făcuse să cunoască aceste două lumi; lumea posomorâtă și de nepătruns, ca și cealaltă. Afară de bătrân, toți ceilalți din casa Pentland nu vedeau decât viața plăcută și ușoară, a cărei activitate începea să se manifeste pretutindeni în jurul ei.

Ea își închipui că un străin, care ar fi stat la ei, ar fi socotit casa plăcută și confortabilă și și-ar fi spus că se

ducea o viață îmbelșugată, chiar luxoasă, și că bogăția lor îi scutea, de orice griji. El i-ar găsi pe toți ca fiind oameni simpatici, normali, primitivi, aparținând unei familii respectate, care să bucure de un oarecare prestigiu. „Iată o lume puternică, confortabilă și bine echilibrată” – ar spune acest străin.

Da, asta ar fi părerea unui străin; cine știe dacă cealaltă lume, grozavă și întunecată, nu exista doar în imaginația ei? Poate că era chiar suferindă, puțin impresionabilă și nervoasă, smintită, ca și bătrâna din aripa de Nord a casei.

Totuși, gândindu-se bine, i se părea că toate femeile trebuie să aibă o dublă existență, aceea pe care o vedeau și aceea oare se ascundea de ochii tuturor.

Pe când își trăgea cizmele, auzi pe Higgins făcând glume drăgăstoase cu noua bucătăreasă irlandeză; își aruncase ochii asupra ei, ticălosul.

Ea se plimbă fără chef, lăsând iapa să meargă în voie prin pădurile de mestecăn și urmând cărările răcoroase și umbroase, pe care mergea de obicei, cu Michael. Aerul proaspăt al dimineții nu-i schimba deloc dispoziția. O întrista să călărească singură prin acel lung ținut verde. Când, în sfârșit, ieși din pădure, și ajunse aproape de locul unde îi întâlneau domnișoara Peavey, ea văzu un „Ford”, oprit pe marginea șoselei și lângă el, în picioare, un bărbat, care fuma și privea motorul, ca și când ar fi fost în pană. Nimic nu-i atrase atenția și voia să-și urmeze drumul, fără să se mai uite la mașină, când auzi că o întreabă cineva:

— Dumneata ești doamna Pentland, nu-i așa?

Ea își opri iapa:

— Da, eu sunt doamna Pentland.

Cel care îi vorbise era un omuleț cu o ținută mult preaîngrijită; purta un costum de stofă în pătrățele, un

guler tare, înalt, ce părea că-l gătuie și avea ochelari. Când ea se întoarse, el își scoase pălăria de pai, luând o atitudine foarte ceremonioasă și înaintă spre dânsa, cu un zâmbet amabil, spunând:

— Sunt mulțumit că nu m-am înșelat. Sunt foarte fericit să te cunosc, doamnă Pentland. Mă numesc Gavin. Sunt un prieten al lui Michael O'Hara.

— Serious? făcu Olivia.

— Nădărduesc că nu ești prea grăbită? întrebă el. Aș ține mult. să-ți spun câteva cuvinte.

Ei nici prin gând nu-i trecea ce i-ar spune omulețul care se agita în mijlocul șoselei. Ținându-și pălăria în mână, el aruncă mukul țigaretel și începu:

— E vorba de un lucru foarte delicat doamnă Pentland, care privește lupta electorală a domnului O'Hara. Îmi închipui că ești la curent. Cred că-i porți prietenie, nu?

— Da - zise ea cu răceală - călărim împreună.

El tuși, și vădit stânjenit, începu să vorbească despre lucruri secundare, ca să nu treacă direct la chestiunea principală.

— Vezi, eu sunt unul din bunii lui prieteni. Într-adevăr, am crescut împreună... am stat în același azil, ne-am bătut adesea când eram copii. Nu ți-ai putea închipui asta văzându-ne împreună, căci el e un tip deosebit. E chemat să facă lucruri mari, dar eu nu. Eu sunt... eu nu sunt decât John Gavin, un om oarecare. Totuși, suntem prieteni, întocmai ca înainte, ca și când el n-ar fi un mare personaj. Aceasta e una din calitățile lui Michael: nu-și reneagă niciodată prietenii, oricât de sus ar ajunge.

Ochii albaștri ai omulețului străluciră de o lumină plină de adorație. „S-ar fi spus - se gândi Olivia - că vorbește de Dumnezeu, numai că era limpede că-l socotește pe Michael O'Hara mai presus decât pe Dumnezeu. Dacă Michael avea o astfel de înrâurire asupra

oamenilor, succesele lui se explicau ușor". Omulețul se întrerupea neîncetat, ca să-și ceară iertare.

— N-am să vă rețin multă vreme, doamnă Pantland... doar o clipă. Vedeți, am crezut că e mai bine să vă văd aici, decât să vină la dumneavoastră.

Deodată, chipul lui zâmbi tor se încreți și luă o înfățișare foarte gravă:

— Iată ce este, doamnă Pentland... Știu că sunteți pentru el o adevărată prietenă și că-i doriți binele. Vreți să izbutească, să fie ales... cu toate că dumneavoastră, cei de aici, n-aveți simpatie pentru partidul democrat.

— Da - zise Olivia - e adevărat.

— Ei bine - continuă el, cu o sfortare vădită - Michael e unul din bunii mei prieteni. Sunt, cum s-ar spune, paznicul lui. Firește, nu vin niciodată aici... Mi s-ar părea caraghios să locuiesc aici.

Olivia începu să-l privească pe omuleț cu oarecare respect. Era atât de simplu și sincer și, în afară de asta, părea să aibă un adevărat cult pentru Michael.

— Vedeți... eu îl cunosc pe Michael. Am trecut prin multe greutăți împreună... și acum e schimbat. E ceva care nu merge cum trebui e. Nu se mai interesează de ce face. Acționează, ca și cum ar vrea să dea dracului cariera lui... și nu pot să-l las să facă lucrul acesta. Și niciunul din prietenii săi... nu poate vedea cu ochi buni asta. Nu izbutim să-i facem să se intereseze cu adevărat de treburile sale. De obicei, el se ocupă de toate... și mai bine decât ar putea s-o facă oricine.

Închise un ochi și luă un ton confidențial.

— Știți ce este, după părerea mea? îl observ de câțeva vreme și mi-a trecut prin minte...

El așteptă ca Olivia să răspundă: „Nu, nu știu ce are”. Lăsă capul într-o parte și spuse cu aerul cuiva care a făcut o mare descoperire:

— Ei bine, eu cred că la mijloc e o femeie.

Ea simți. În ciuda eforturilor pe care le făcea, cum sângele îi năvălfea în obraji. Când putu să vorbească, întrebă:

— Bine, și eu ce trebuie să fac?

El se apropie puțin și, cu aceeași expresie confidențială, continuă:

— Iată care-i părerea mea. Dumneata, care ești una din prietenele lui, vei înțelege. Vezi, nenorocirea e că este o femeie de aici, din Durham... o doamnă din înalta societate... ca dumneata. Tocmai asta strică totul. În viața lui au existat multe femei înainte, dar erau fete „din cărți ei” și asta n-avea nicio însemnătate. De data aceasta e altceva. E cu totul buimăcit...

El șovăi o clipă.

— Uite, nu-mi place să spun asta de Michael, dar cred că dânsa i-a cam sucit capul. E urât s-o spun, dar suntem cu toții oameni, nu-i așa?

— Da - zise Olivi a, încetșor - toți sfârșim prin a fi oameni într-o zi... chiar doamne din înalta societate ca mine.

Flăcăruia vicleană care trecu prin ochii ei, îl tulbură o clipă.

— Ei bine - urmă el - e zăpăcit de-a binelea din pricina ei, și nu mai e bun de nimic... Deci, m-am gândit așa... că dumneata ai putea afla cine-i femeia aceea, să mergi la ea și s-o convingi să stea câtăva vreme deoparte... să se îndepărteze, să plece undeva, cel puțin până la sfârșitul luptei electorale. Asta ar avea un rezultat. Înțelegeți?

El îi susținu cu îndrăzneală privirea, ca și cinci toate acele cuvinte ar fi fost foarte sincere și fără reticență, ca și când într-adevăr, nu știa cine era această femeie. Cu toată furia ei, Olivia era amuzată de această viclenie, inspirată de un sentiment de tact elementar.

— Nu pot face mare lucru - îl încredință ea - acest

plan e nesăbuit... dar am să încerc ce s-o putea. Nu pot să făgăduiesc nimic. La urma urmei, asta îl privește pe domnul O'Hara.

— Vezi, doamnă Pentland, dacă s-ar ivi vreun scandal, asta ar însemna pierzania lui. O femeiușcă oarecare n-ar avea nicio însemnătate, dar o femeie de aici, e cu totul altceva. Toți ziaristii din lume ar vorbi de dânsa, fiecare s-ar amesteca etc... Aceasta e primejdia. Întreaga biserică s-ar ridica împotriva lui, și l-ar învinui de imoralitate.

În timp ce el vorbea, un gând ciudat trecu prin mintea Oliviei; multe din argumentele lui i se păreau a avea o ciudată asemănare cu felul de a judeca al mătușii Cassie.

Calul devenise nerăbdător; râcăia pământul cu copitele și-și dădea capul pe spate; Olivia era într-adevăr enervată, acum, de aceea, înainte de a vorbi, așteptă câteva clipe, de teama de a nu se trăda și a face zadarnică toată comedia pe care o ticluise domnul Gavin. În sfârșit, se hotărî:

— O să fac ce pot, dar îmi ceri un lucru caraghios.

Un zâmbet înflori pe buzele omulețului.

— Eu fac de multă vreme politică, doamnă, și am văzut lucruri și mai ciudate încă...

Își puse pălăria pe cap, ca pentru a arăta că nu mai are nimic de spus.

— Dar aș vrea să-ți cer ceva: Michael să nu afle niciodată că ți-am vorbit.

— De ce-aș făgădui-o? De fapt, de ce-aș făgădui ceva?

El se apropie și zise încet:

— Îl cunoști1 pe Michael, doamnă Pentland, îl cunoști foarte bine și știi că are un caracter violent și impulsiv. Dacă ar descoperi că ne amestecăm în treburile lui, putem să ne temem de ox-ice. Ar fi în stare să dea totul dracului și să ne lase baltă. Nu l-am văzut niciodată într-o astfel de stare din cauza unei femei. Azi ar face-o... Atât de departe

a ajuns. Ca și mine, nici dumneata n-ai vrea să-l vezi cum își distruge toată viața... un om atât de înzestrat ca Michael! Dar ce spun: într-una din zile ar putea ajunge președinte. Când își pune ceva în cap, izbutește, dar în clipa asta, doamnă, după cum se spune, el nu mai judecă.

— N-am să-i spun - făgădui Olivia - și am să fac tot ce pot ca să te ajut. Și acum, trebuie să plec.

Domnul Gavin îi devenise deodată simpatic, poate pentru că îi spusese tocmai cuvintele pe care dorea cel mai mult să le audă în clipa aceea. Ea se aplecă în șa și, întinzându-i mâna, îi zise:

— La revedere, domnule Gavin.

Omulețul își scoase din nou pălări a, descoperindu-și capul rotund, chel și lucitor:

— La revedere, doamnă Pentland.

În timp ce ea se îndepărta, el rămase ținut în mijlocul șoselei și o urmări cu privirea, până ce dispăru. Ochii îi străluceau de admirație, dar când Olivia părăsi șoseaua și o luă prin livezi, chipul lui se întunecă, și înjură tare.

Înainte de această întâlnire, el nu înțelegea cum un politician de talent ca Michael putea să-și piardă capul din pricina unei femei. Dar un instinct îi spunea că putea avea încredere în ea, că își va ține făgăduiala. Avea o înfățișare... o înfățișare cum văzuse la puține, care explica, poate, de ce Michael își pierduse capul, el care dădea de obicei femeilor însemnătatea care li se cuvenea.

Strâmbându-se și clătinând din cap, el urcă în „Fordu, demară cu mare zgomot și o luă spre Boston. Peste câteva sute de metri, se opri din nou și coborî, căci în agitația lui uitase să lase jos capota mașinii.

Din clipa când îl părăsi pe Gavin, Olivia începu să treacă la fapte. Își dădea seama că nu trebuia să se mărginească la simpla constatare a adevărului ca să îndrepte haosul și nesiguranța situației din casa Pentland,

ci trebuia să și acționeze. Acum era chiar foarte furioasă împotriva domnului Gavin - a cărui cutezanță era jignitoare - și împotriva persoanei necunoscute care-l informase. Stăruia în ea ideea că mătușa Cassie și Anson erau amestecați în această chestie. Lor le plăcea să folosească astfel de procedee, să recurgă la o tactică machiavelică, făcând să intervină mai degrabă un figurant ca Gavin, decât să i se adreseze de-a dreptul ei. Slujindu-se de personajul Gavin, ei înlăturau orice discuție, orice dezacord mărturisit, care putea tulbura încântarea în care se complăceau cei din casa Pentland. Ei puteau continua să facă în așa fel, ca și când totul mergea bine, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Frica birui în curând furia; se temea ca ei să nu întrebuințeze mijloace de același fel ca să distrugă fericirea Sybillei. Ea nu se îndoii ci că dâșii ar fi gata să jertfească totul, atât de mult se încredeau în propriul lor merit.

Când ajunse acasă, Jean era acolo; ea se grăbi să închidă ușa salonului și-i spuse:

— Jean, aș vrea să-ți vorbesc o clipă...

— Știu, doamnă Pentland, e vorba de Sybil.

În glasul lui era o notă de umor, care înrâurea asupra ei și, ca totdeauna, o dezarmă. Ea observă că el era încă destul de tânăr ca să fie convins că în viață totul o să se petreacă întocmai așa cum dorea.

— Da, despre asta e vorba - zi se ea.

Se așezară pe două din scaunele lui Horace Pentland și ea urmă:

— Cred că e mai bine să nu te amesteci în afacerile altora, Jean, numai că sunt împrejurări...

Ea avu un mic gest.

— M-am gândit că dacă, într-adevăr... dacă, într-adevăr, dumneata...

El o întrerupse repede:

— Da, doamnă Pentland, da. Sybil și cu mine am vorbit și ne-am înțeles. Ne iubim. O să ne căsătorim.

Ea îi cerceta obrazul tânăr și înflăcărat și se gândea: „Iată un chip plăcut, care n-are nimic josnic, nici răzbunător. Buzele lui nu sunt subțiri, ca acele ale lui Anson, n-are pielea obrazului bolnăvicioasă și palidă, cum a avut-o totdeauna Anson. E un chip plin de viață și de farmec, care dă o impresie de forță; e obrazul unui om care s-ar arăta bun față de o femeie... al unui om care e departe de a fi lipsit de temperament”.

— O iubești... cu adevărat? - întrebă ea.

— Eu... eu... e o chestiune la care nu pot să răspund, căci nu există cuvinte care să descrie ce simt.

— Pentru că... vezi... Jean, nu-i doar grija mamei, ci un sentiment care merge mult mai departe. Fericirea Sybillei mi-e mai de preț decât a mea, decât viața mea, căci vezi dumneata, Sybil e ca o parte din mine însămi. Vreau să fie fericită. Nu e vorba de o căsătorie oarecare, o căsătorie care unește două ființe tinere. E ceva mult mai serios.

Ea tăcu câteva clipe, apoi întrebă:

— Cum o iubești?

El înaintă spre marginea scaunului, tremurând de înșuflețire:

— Ei bine - zise dânsul, bâlbâindu-se puțin - n-aș putea trăi fără ea. Asta depășește tot ce mi-am închipuit. Uite... noi am hotărât totul, ne-am organizat toată viața. Dacă aș pierde-o vreodată, pentru mine n-ar mai exista nimic după aceea.

Zâmbi și adăugă:

— Dar vezi... toate astea s-au mai spus. Nu sunt cuvinte ca să explici... ca să te faci să înțelegi cât de unic e acest sentiment.

— Dar o s-o iei cu dumneata?

— Da... ea vrea să meargă unde voi merge și eu.

— Sunt „tineri”, se gândi Olivia. „Nu s-au gândit nicio clipă la alții, tot atât de puțin la mine, ca și la bunicul Sybillei”.

— Bine, Jean... Doresc s-o iei. Orice s-ar întâmpla, trebuie s-o iei... („Și atunci n-o s-o mai am nici pe Sybil”).

— Plecăm în ranchul meu din Argentina.

— Bine. Cred că asta o să-i placă Sybillei. (Ea oftă, fără să vrea; îi invidia puțin). Dar ești atât de tânăr, cum poți să știi ce. vreii?

Chipul lui se întunecă și el zise:

— Am douăzeci și cinci de ani, doamnă Pentland, dar vârsta n-are însemnătate. Am fost crescut în Franța... ca un francez. Asta-i o deosebire.

El încruntă sprâncenele și șovăi o clipă:

— Poate n-ar trebui să-ți spun, ai putea să nu înțelegi... Știu cum e privită dragostea în această țară... Vezi, educația m-a învățat să privesc dragostea ca pe un lucru firesc - un lucru plăcut, foarte firesc și amuzant. Mi s-a mai întâmplat să fiu îndrăgostit, ca tinerii francezi, dar de-a binelea, căci un francez nu poate să nu creeze în jurul acestui lucru o atmosferă de sentiment și poezie. Nu poate face altfel, dacă n-ar fi pentru el... dacă n-ar fi decât o pasiune rușinoasă și urâtă, n-ar putea s-o îndure. Când iubește, nu mai judecă... nu-și păstrează sângele rece, ca oamenii pe care i-am auzit vorbind despre aceste lucruri de când sunt aici. Dacă privești lucrurile sub același aspect ca în Franța, aceasta constituie de acum o deosebire. Aici sunt toți altfel; pe zi ce trece, îmi dau mai bine seama.

Vorbea cu un accent convins și pătimăș și când se opri

O clipă, ea tăcu, nevrând să-l întrerupă, înainte de a sfârși.

— Ceea ce încerc să-ți explic e mult mai greu de exprimat, doamnă Pentland. Am douăzeci și cinci de ani și cunosc viața. Nu-ți bate joc de mine! Să nu-ți închipui că

sunt un îi cean care vrea să treacă drept pișicher. Ceea ce afirm, e exact. Știu ce e dragostea... și nu-mi pare rău, căci așa sunt sigur că Sybil e unica femeie de pe lume care există pentru mine... aceea pentru care aș jertfi totul. Aș ști s-o fac fericită, s-o înconjur cu dragoste... s-o înțeleg. Acum aș fi în stare și e o întreagă știință, pe care trebui e s-o dobândești: aceea care e cea mai însemnată în viață. Francezii au dreptate. Ei fac din dragoste un lucru frumos, un lucru încântător.

Deodată el își întoarse privirea, cu un aer mâhnit:

— Poate că am greșit vorbindu-ți de astfel de lucruri...

I le-am spus Sybillei. Ea înțelege.

— Nu - zise Olivia - cred că ai dreptate... probabil.

Se gândea la lunga și tragică poveste a lui John Pentland, la Anson care se rușinase totdeauna de dragoste și o socotea ca un lucru respingător. Pentru ei dragostea era un mister ciudat și tulburător, care era totdeauna puțin degradant. Fără să vrea, amintirea eforturilor neplăcute și neîndemânaticale ale lui Anson în rolul îndrăgostitului o obseda și ea roși gândindu-se la dânsul. Anson, atât de mândru și de trufaș, se prezenta mizerabil, era inferior chiar rânđașului lui.

— Dar de ce nu mi-ai vorbit mai curând de sentimentele dumitale pentru Sybil? - întrebă ea. - Toată lumea a băgat de seamă și dumneata nu mi-ai vorbit niciodată.

El nu răspunse numaidecât. O expresie de suferință îi întunecă iar ochii albaștri; apoi se hotărî, privind-o drept în față:

— Motivul nu-i ușor de spus. La început mi-era teamă să-ți vorbesc de acest lucru, pentru că mă temeam că n-ai înțelege și cu cât șederea mea se prelungea, mă codeam, căci... vezi, aici la Durham, strămoșii, familia, par să fie începutul și sfârșitul tuturor lucrurilor. S-ar spune că totul

depinde de familia căreia îi aparții. Numai trecutul are însemnătate, iar viitorul nu există. Iar eu, într-un anumit sens, n-am deloc familie. Mama și tata n-au fost niciodată căsătoriți... prin sânge, n-am dreptul la numele de Cyon. Eu sunt, eu sunt... eu nu sunt decât un bastard... puteam să mă gândesc deci s-o cer pe Sybil unui Pentland?

El văzu că ea era emoționată, dar nu-și putea deloc închipui că tulburarea pe care i-o citise în ochi era pricinuită de mărturisirea pe care i-o făcuse; ea se gândea mai curând la arma pe care această descoperire i-ar da-o în mâna lui Anson, mătușii Cassie și chiar lui John Pentland.

El vorbi din nou, cu aceeași seriozitate și convingere:

— N-o să mă las reținut de asta, din moment ce Sybi-l mă vrea; dar vezi, e foarte greu de explicat, pentru că aparențele sunt înșelătoare. Aș vrea să te fac să înțelegi că mama mea e o femeie deosebită... nu mi-aș da osteneală s-o explic altcuiva decât dumitale și Sybilei.

— Sabina mi-a lăudat-o.

— Doamna Callendar o cunoaște de multă vreme... și înțelege. Sunt bune prietene.

— Dar nu mi-a vorbit niciodată de... de asta. Spui că a cunoscut-o totdeauna?

— Nu e lucru ușor de spus... mai ales aici, la Durham, și-mi închipui că ea s-a gândit că aceasta ar putea avea urmări supărătoare pentru mine, în clipa când a văzut că Sybil și cu mine ne-am îndrăgostit unul de altul, j

El îi povesti repede ceea ce îi istorisise Sybilei despre mama lui, silindu-se s-o facă să vadă faptele ca și dânsul, ca și Sabina și chiar cum le vedea tatăl lui vitreg, onorabilul domn de Cyon... de a îndreptăți în ochii ei un lucru pe care-l știa de neînțeles.

Îi spuse că mama lui refuzase să se mărite cu amantul ei, pentru că descoperise în viața lui profesională - în viața care n-o privea întru nimic - fapte pe care nu le

putea admite. Ea socotise că era mai bine să nu-l ia de bărbat, atât pentru dânsa cât și pentru el, Jean. Izbânda era totul pentru el... săvârșea lașități, moșiciei, pe care ea nu i le putea ierta... Ea nu voi, deci, să-l ia de bărbat.

— Evocând acum trecutul - urmă tânărul - mă gândesc că avea dreptate. Această hotărâre nu i-a schimbat deloc viața. Ea a trăit în străinătate, trecând drept văduvă și foarte puțini oameni - două sau trei persoane - au știut vreodată adevărul. El n-a spus niciodată nimic e, căci e un om politic și se temea de urmările unui astfel de scandal. Ea voia să mă sustragă înrâuririi lui și cred că avea dreptate. El a continuat să săvârșească moșiciei și acte de lașitate; mai continuă și azi. E un om politic... și nu prețuiește prea mult. Acum e senator și nu s-a schimbat. Ți-aș putea spune numele lui...

Îmi închipui că sunt unii care l-ar califica drept om eminent, dar i-am făgăduit mamei să n-o spun niciodată. El mă crede mort. A venit într-un rând să ceară să mă vadă, să se ocupe de educația și viitorul meu. A spus că poate face mult pentru mine în America, iar ea i-a răspuns că murisem, că fusesem ucis în război.

Olivia își dădu seama că voința energică a acestei femei exista și în fiul ei și că nimic nu l-ar putea reține de la intențiile sale.

Ea zise:

— Nu pomeni nimănui de aici această poveste. Este o chestiune care nu te privește decât pe dumneata și Sybil, pe nimeni altul. Dacă nu înfăptuiți îndată ceea ce vă propuneți, s-ar putea ca să se încerce vreo intervenție. A mai fost odată o răpire în familia noastră.

— Și la aceasta vă dați consimțământul? - întrebă el.

Nu v-ați întrista, dacă am face-o?

— Eu am s-o aflu, doar când o să fie prea târziu.

— Curios - spuse el.

— Și noi ne-am gândit la asta. Dar Sybillei îi era

teamă că dumneavoastră doreați o nuntă grandioasă.

— Nu, cred că în asemenea împrejurări, ar fi mai bine să nu se facă deloc cununia.

— Doamna Callendar ne-a făcut aceeași propunere, ba mai mult încă, ne-a oferit, în acest scop, automobilul ei.

— Așadar, ați vorbit cu dânsa și la mine n-ați venit deloc?

— Da, aceasta trebuie s-o pricepeți. Theresa și cu mama ei sunt cu totul altfel, ele nu aparțin Durhamului. Doamna Callendar vorbise mai întâi de această posibilitate. Ea bănuise ce se petrecea. Știe totul. Uneori am impresia că a presimțit totul dinainte.

Olivia își aruncă privirea pe fereastră și observă pe mătușa Cassie, în vechea ei mașină, care cotea drumul.

— Vine doamna Struthers - spuse ea. Nu trebuie să-i trezim bănuiala. Ar fi, poate, mai nimerit, să nu-mi pomeniți nimic de planurile voastre și în felul acesta n-aș putea interveni, chiar dacă aș voi-o. Aș putea, poate, să-mi schimb părerea - cine știe!

El se apropia de dânsa și-i sărută mâna.

— Nu pot să vă spun mai mult decât că n-o să regretați ceea ce faceți. Vă rog să nu fiți îngrijorată de Sybil - am s-o apăr și am s-o fac fericită - nădăduiesc că voi putea.

El o părăsi repede și trecu, grăbit, prin hol, prin fața tablourilor strămoșești, spre a o căuta pe Sybil. Se gândi ce minunat ar fi fost ca această tânără și frumoasă femeie să-i fie soacră. O femeie fermecătoare și mărinimoasă, dar atât de tristă, ca și când n-ar fi cunoscut niciodată fericirea.

Nu izbutise să dispară destul de repede: ochii ageri ai mătușii Cassie îl mai zăriră, pe când el se îndreptă spre grajduri. Bătrâna o găsi pe Olivia în pragul ușii și-i spuse, sărutând-o:

— Îndrăgostitul Sybillei e cel care a plecat?

— Da - răspunse Olivia - și am vorbit despre ea. I-am spus că nu trebuie să se gândească s-o ia de soție.

Un zâmbet de încuviințare luminează chipul galben al mătușii Cassie.

— Sunt mulțumită că te dovedești chibzuită în privința ei, draga mea. Mă temeam de contrariul, dar preferam să nu mă amestec. După părerea mea, intervențiile n-aduc nimic bun, afară de cazurile când ești nevoit s-o faci... Acest băiat nu e partida care-i convine Sybillei. Nimeni nu știe de unde vine. Nu poți să lași o fată să se mărite astfel... cu cel dintâi care îi iese în cale. De altfel, doamna Pulsifer îmi scrie că... îți amintești de ea, Olivia? E mătușa băiatului lui Mannering, care avea o casă pe Chesnut Street, acum locuiește la Paris, la hotelul Continental, și-mi scrie că a descoperit că e o taină în viața mamei acestui tânăr de Cyon. Nimeni nu pare s-o cunoască bine.

— Cum de-ți scrie asta? - întrebă Olivia.

— Cum i-a trecut prin minte că lucrul te-ar interesa?

— Să vezi cum. Kate Pulsifer și cu mine am fost împreună la pension și ne mai scriem din când în când. Întâmplarea a făcut că dându-i vești despre Sabina, am pomenit numele tânărului. De altfel, Kate mi-a spus că Sabina are prieteni ciudați la Paris și că nu i-a făcut măcar o vizită și nici n-a poftit-o la ceai. Afară de asta, iar s-a vorbit despre bărbatul ei, în legătură cu o italiancă. Scandalul a izbucnit la Veneția...

— Dar nu mai e bărbatul ei.

Bătrâna se așează într-un jilț și continuă să-i deșerte Oliviei sacul de noutăți pe care-l cuprindea scrisoarea Katei Pulsifer; fiecare cuvânt părea că-i redă puterile, părea din ce în ce mai puțin galbenă și obosită.

Olivia atribui metamorfoza asta multor nenorociri pe care le aflase din scrisoare. Vedea acum că acționase la timp și se felicita că mințise cu atât îndrăzneală, impulsiv,

fără vreun motiv anumit. Într-adevăr, doamna Pulsifer ar merge desigur până la capătul anchetei sale, chiar dacă n-ar fi decât ca să-i facă rău Sabine; ea locuise odinioară o casă de pe Chesnut Street cu un *bovindow*, de unde puteau vedea toate casele de pe stradă. Era una din acele ființe „moarte”, despre care John Pentland spusese că trăiește privind pe ceilalți cum trăiesc.

Din clipa când ea îl întâlnise pe Gavin lângă barieră, în cursul celor două zile dinaintea catastrofei, Olivia trăi la Pentland ca într-un vis. Multă vreme după aceea, când ea își amintea de ele, aceste ceasuri i se păreau un fel de coșmar, în timpul căruia vechiul blestem încetase și fusese înlocuit de o impresie neplăcută de luptă, între două forțe care după ce s-au exercitat asupra ei, o lăsară, în cele din urmă, istovită, dar sigură de viitor.

Căldura înăbușitoare care puneă stăpânire, din când în când, pe acel colț al Noii Anglii, și în timpul căreia înseși frunzele copacilor păreau nemișcate și zbârcite, apăsa din nou asupra pajiștilor și mlaștinilor; dar iată că în toiul du, pă - amiezii - spectacol senzațional - i se ivi nepăsătoarea Sabina, înaintând sub soarele arzător. Olivia o privi străbătând câmpiile, înarmată numai cu umbrela ei galbenă ca să înfrunte razele soarelui arzător. Ea venea încet, cu un aer indiferent, și când intră în salonul întunecat și răcoros, părea aceeași Sabina pe care viața o plictisea. Olivia nu observă schimbarea decât după ce-și dădură bună ziua. Sabina zise brusc: „Plec poimâine” și în loc să se așeze, ea începu să umble agitată de colo până colo, cercetând bibelourile lui Horace Pentland și frunzărind cărțile și revistele, fără să le privească.

— De ce? - întrebă Olivia.

— Credeam că rămâi până în luna octombrie.

— Nu, plec Imediat.

Ea întoarse capul și șopti:

— N-am putut suferi niciodată Durhamul. Nu mai pot

rămâne acum. Mă plictisesc de moarte. Am venit numai pentru că mă gândeam că Theresa trebuie să-și cunoască familia. Dar îmi pierd vremea. Ea refuză categoric. Acum îmi dau seama cât de mult seamănă ou tatăl ei. În are nimic comun cu oamenii de aici și ei n-o să însemne niciodată nimic pentru ea... Cred că n-o să mai călcăm niciodată la Durham.

Olivia zâmbi.

— Știi prea bine că viața nu e plăcută aici - zise ea.

— Oh! Bineînțeles, nu vorbesc de tine, draga mea Olivia, nici chiar de Sybil sau O'Hara, dar e atmosfera... Vreau să petrec cincisprezece zile la Newport și după aceea voi pleca la Biaritz, unde o să rămân toată luna octombrie. Theresa dorește să plece la Oxford. (Ea zâmbi batjocoritor). La urma urmei Theresa a moștenit totuși, ceva de aici... dorința de a se instrui. Aș fi vrut să am o fată care să fie o „femeie de lume”; în loc de asta, Dumnezeu și Noua-Anglie mi-au dăruit o savantă, căreia îi place mai degrabă să poarte tocure joase și să studieze la microscop. Copiii ne rezervă surprize. („Chiar Theresa și Sabina”, se gândi Olivia. „Chiar și asupra lor și-a întipărit pecetea Durhamul”).

Ea o privea pe Sabina, atât de mondenă, de elegant îmbrăcată, atât de aspră, nomadă înrădăcinată, care nu se putea stabili nicăieri. În timp ce se uita la ea, găsi din nou că seamănă cu mătușa Cassie, „smintita”, cum spunea John Pentland.

Cu ochii ațintiți asupra paginilor din *Nouvelle Revue*, Sabina spuse:

— Sunt mulțumită că v-ați hotărât în privința Sybilei.

— Da.

— Ți-a vorbit de mama lui.

— Da.

— Asta nu ți-a schimbat părerea? N-ai spus nimic celorlalți.

— Nu... toate împotrivirile pe care le-aș fi făcut, nu le-ar fi schimbat hotărârea.

— Ai procedat chibzuit... Cred că Theresa are dreptate, poate... jude că mai bine decât oricare dintre noi. Ea spune că natura își bate joc de actele de căsătorie. Legalitatea nu poate insufla viață unui lucru care moare, iar Jean e plin de viață... Mama lui de asemeni.

— Știi unde vrei să ajungi.

— 1 Desigur, draga mea, ar trebui s-o știi. Ai suferit de ajuns. De altfel, când îți cunoști mama, judeci altfel lucrurile. Nu e o femeie ușuratică, cum sunt atâtea, nici măcar o femeie care s-a lăsat sedusă din slăbiciune. Numai o dată în cincizeci de ani întâlnești o femeie care poate... cum să mă exprim?... care poate înfrunta o astfel de situație. Dar trebuie să fii o femeie deosebită ca să-ți îngădui acest lucru. Nu cred că aceasta a avut o prea mare înrâurire asupra vieții ei, mai ales pentru că are tact și un gust desăvârșit. Jean ar fi putut suferi, dacă ar fi dat de o mamă mai puțin chibzuită ca tine.

— Nu știi dată mă por t chibzuit sau nu. Am încredere în el și vreau ca Sybil să evadeze.

Olivia înțelese că atingeau pentru prima oară chestiunea de care niciuna, nici alta, nu vorbiseră, căci până atunci Sabina se mărginise la aluzii. Sabina se întorsese și privea pe fereastră, dincolo de livezi, copacii care tremurau în vibrarea aerului supraîncălzit.

— Mi-ai cam stricat vara, Olivia, răpindu-mi prietenul irlandez.

Olivia se supăra brusc, cum se supăra câteodată când mătușa Cassie se amesteca în treburile ei:

— Nu ți l-am răpit - zise ea.

— Am făcut tot ce-am putut ca să-l ocolesc... până la sosirea ta. Tu ne-ai împins unul spre celălalt; iată de ce ne zbatem azi într-o situație de nedelegat.

Totuși, ea se gândea că Sabina Callendar era o

femeie foarte ciudată „că avea un suflet complicat și de nepătruns. Nu cunoștea alta pe lume care să fie în stare să se exprime cu atâta stăpânire și nepăsare.

— Mă bizuiam pe dânsul ca să mă distreze - spuse Sabina - și în loc de asta, trebuie să mă mărginesc la rolul de confidentă. El vine să-mi ceară sfatul în legătură cu altă femeie. E un gen de convorbire lipsit de interes...

Olivia se ridicase:

— Ce-ți spune? Cu ce drept face un astfel de lucru?

— Pentru că l-am întrebat. Când am sosit aici, i-am făgăduit să-l ajut. Vezi, eu am multă prietenie pentru amândoi. Vreau să fiți fericiți... iar pe de altă parte, nimic nu mi-ar face mai mare plăcere.

Cum Olivia nu răspundea, ea se întoarse ca s-o întrebe pe neașteptate:

— Ce ai de gând să faci în privința lui?

Din nou Olivia socoti că e mai bine să nu răspundă, dar Sabina continuă cu o stăruință neclintită

— Mă ierți că ți-o spun sincer, dar îmi sunteți amândoi foarte dragi; și... și... mă simt puțin răspunzătoare de ceea ce se întâmplă.

— Greșești. N-ai niciun fel de răspundere.

— În clipa asta nu ești prea sinceră.

Olivia se lăsă stăpânită de furie:

— Ce te privește asta?... Nu te privește deloc, Sabina. Da ce nu m-aș purta cum vreau, fără ca să se amestece nimeni?

— Pentru că aici... și tu știi mai bine ca mine... un astfel de lucru e eu neputință.

În clipa aceea Olivia simți că se teme de Sabina, poate pentru că acea sta voia cu orice preț ca situația să se lămurească, pe când ea, Olivia, avea impresia că toată energia o părăsește, că nu era în stare să acționeze și nu mai putea decât să aștepte, să stăruie în rolul ei, fără să ia

nicio inițiativă.

— Afară de asta, lucrul mă interesează - rosti încet Sabina - căci mă revoltă gândul de a vedea o altă pereche ca John Pentland și doamna Soames.

— N-o să fie alta - răspunse Olivia, la capătul puterilor

— Socrul meu nu seamănă cu Michael.

— E adevărat.

— Într-un fel e un bărbat cu un caracter mai ales.

Ea observă, cu uimire, că era jpe cale de a-i apăra pe Pentlanzi.

— Dar - corectă Sabina, cu o luciditate înfricoșătoare

— Nu-i nici așa iscusit, nici așa deștept.

— Nu. Nu s-ar putea spune că...

— O astfel de fericire nu se oferă, în genere, decât o singură dată unei femei.

(... De ce îmi repetă ea aceleași argumente cărora m-am silit să mă împotrivesc de la început?" se gândi Olivia).

Apoi spuse cu glas tare:

— Sabino, trebuie să mă lași în pace, eu singură am căderea să hotărâsc.

— Nu vreau să faci un lucru de care să te căiești apoi, amarnic, toată viața...

— Ce înțelegi prin asta?

— Oh! Să renunți pur și simplu la el.

Olivia rămase tăcută și Sabina întrebă pe neașteptate:

— Te-a vizitat un domn Gavin? Unul ehei, cu obrazul lucios?

Olivia o privi cu atenție:

— Cum poți să știi1 acest lucru?

— Pentru că eu l-am trimis, draga mea... și azi am venit din aceeași pricină... Aș vrea să ieși din această inerție, să acționezi. Dacă îți fac această mărturisire, e pentru că socotesc că trebuie să știi „cum stai, deoarece

plec. Altfel ai putea crede că Anson și mătușa Cassie sunt răspunzători... și aceasta ar putea avea urmări nefaste.

Din nou Olivia nu răspunse nimic, întristată de faptul că Sabina nu prețuia mai mult ca ceilalți.

— Orice act cere o efortare grozavă în casa aceasta – continuă Sabina. – ;Nu trebuie să stai în inerție, ca și când totul ar merge bine, și să stăruie mereu în rolul tău, până în ziua când vine bătrânețea și mori. M-am purtat astfel, ca să-ți vin în ajutor... pentru binele tău.

— Așa spune totdeauna și mătușa Cassie.

Împunsătura atinse locul sensibil, căci Sabina tăcu; în timpul scurtei pauze care urmă, ea păru mai curând internarea unei forțe extraordinare și aproape răufăcătoare, decât o femeie.

Răspunse, ridicând din umeri, cu un zâmbet dezamăgit:

— Îmi închipui că sunt ca mătușa Cassie. Totuși... aș fi putut să nu-i semăn... aș fi putut, pur și simplu, să fiu o ființă comună, plăcută... ca Higgins sau una din servitoare.

Aceste cuvinte ciudate găsiră ecou în sufletul Oliviei; în timpul din urmă avusese, ades, același gând și dorise să fie simplă ca Higgins sau ca bucătăreasa. Poate că această dorință ciudată o îndemna pe Sabina să se înconjoare de oameni pe care Durhamul îi socotea „ciudați” și care la urma urmei, nu erau decât oameni mai mult sau mai puțin asemănători cu Higgins și bucătăreasa, ocupând un rang mai înalt în societate.

— Aerul de aici – spuse Sabina – nu mai e de respirat; trebuie ea furtuna să izbucnească și numai faptele ar dezlănțu-o... Dragostea lui Jean și, a Sybillei o să contribuie la asta. Aici toți suntem prizonieri, îmbâcsiți de principii și idei învechite. Doar tu, Olivia, poți să cureți de miasme atmosfera o dată pentru totdeauna.

Pentru în ti ia oară, Olivia crezu că descoperă ce mobil tainic o îndemna pe Sabina să se dedea la aceste

manevre; o clipă, ea își închipui că găsisese ceea ce aceasta dorea mai arzător decât. orice pe lume.

Spuse, deci cu glas ȳtare:

— Aş putea s-o fac, dar asta ar însemna să distrug totul.

Sabina o privi în faţă:

— Ei ȳi, ai avea păreri de rău? Socoteşti că ar fi o pierdere? Ce însemnătate ar avea?

Olivia puse mina ei pe a Sabinei ȳi spuse, întorcând ochii:

— Sabina, ȳtii că îmi eşti dragă. Te rog ȳnu-mi mai vorbi de asta... te implor, căci nu vreau să renunţ la această dragoste pentru tine... ȳi dacă stăruir, aş fi silită s-o fac. E treaba mea ȳi a lui Michael... ȳi o să iau o hotărâre îndată ce voi putea vorbi, poate chiar astă seară. Niu mai pot trăi astfel.

Luându-ȳi umbrela galbenă, Sabina întrebă **r**

— Mă aştepţi la masa de seară?

— Bineînţeles, astăzi mai mult ca oricând... Sunt deznădăjduită că te-ai hotărât să pleci atât de curând. Fără tine ȳi Sybil, viaţa o să fie jalnică aici.

— ȳi tu poţi să pleci - răspunse repede Sabina.

— Ai mijlocul. Pentru tine, el ar renunţa la orice... înţelegi, la orice. O ȳtiu.

Deodată o privi pe Olivia pătrunzător:

— Ali treizeci ȳi opt de ani, nu-i aşa?

— Poimăine împlinesc patruzeci.

Sabina urmărea cu vârful umbrelei desenul trandafirilor de pe covorul din Savonnerie a lui Horace Pentland:

— Culege-le, când ȳi se oferă - ȳopti ea, ȳi plecă în arȳşa de afară, străbătând livezile, la să ajungă la Brook Cottage.

O singură dată, Olivia își dădu seama că se simţea bucuroasă, **g** îndindu-se că peste două zile Sabina va fi

plecată. Acum înțelegea ce voise să spună John Pentland când declarase: „Sabina n-ar fi trebuit să se întoarcă niciodată aici”.

Căldura mai dăinui multă vreme după căderea nopții și pătrundea, odată eu întinericul, în salonul unde erau adunați Sabina, John Pentland, doamna Soames și Olivia, care jucau bridge pentru ultima oară; pe măsură ce se înnopta, partida mergea din ce nu te mai prost, bătrâna își uita cărțile, iar John Pentland juca cu răbdarea lui obișnuită, în timp ce, batjocoritoare, Sabina se silea să nu spună nimic, dar își plimba ochii cu o privire care grăia limpede: „Pot îndura astă seară acest chin pentru că mâine am să scap de el și o să mă întorc în lumea în care viața nu lăncezește”.

Jean și Sybil rămaseră o clipă la pian, apoi începură să privească jucătorii. Nimeni nu vorbea decât când trebuia s-o înștiințeze sau să-i amintească doamnei Soames că mâinile ei tremurătoare urmau să dea cărțile. În tăcerea atmosferei înăbușitoare, chiar glasul serios și liniștit, al Oliviei părea puternic.

La nouă apăru Higgins, care fusese trimis să-i spună Oliviei că domnul OTI - ara era reținut as tăseară în oraș și că dacă va putea pleca înainte de zece, va veni la JJurham și se va opri la casa Pentland, în cazul când va mai vedea lumină în salon. Dacă nu, o să vină a doua zi dimineată ca să călărească.

La un moment dat, între două manșe, Sabina se trezi din toropeală, ca să întrebe:

— Cum stă Anson cu cartea lui? Trebuie să fie pe terminate, nu?

— Într-adevăr - răspunse Olivia.

— Nu mai lipsește mare lucru. Mâine vin să fotografieze portretele care o să illustreze cartea.

La unsprezece, după un rubber, Sabina se ridică:

— Îmi pare rău, dar trebuie să mă opresc. Trebuie să

mă scol mâine devreme ca să-mi fac bagajele.

Apoi, întorcându-se spre Jean:

— Vrei să mă conduci cu mașina? Sybil o să te întovărășească, poate, ca să ia puțin aer. Apoi poți s-o conduci pe ea.

Auzind aceste cuvinte, Olivia ar fi vrut să strige: „Nu, nu pleca. Nu trebuie să pleci astfel... să mă lași singură. Nu trebuie să mă părăsești astfel”. Dar ea izbuti să spună liniștit, cu un glas care părea îndepărtat:

— Nu întârzia, Sybil.

Și în chip mecanic, fără să știe prea bine ce făcea, începu să aranjeze cărțile în cutia lor.

Ea o văzu pe Sabina ieșind cea dintâi, urmată de John Pentland și bătrâna doamnă Soames; Jean și Sybil rămaseră ultimii și așteptară ca John Pentland s-o așeze cu grijă pe bătrână în mașina ei și s-o conducă. Ridicând atunci ochii, ea făcu o dureroasă efortare ea să le zâmbească și întreabă:

— Ei bine?

Atunci Sybil se apropie de dânsa, o sărută și-i zise încet:

— La revedere, pe curând mamă dragă... Te iubesc.

Și Jean o sărută, de asemeni, sfios, pe amândoi obrajii.

Ea nu găsi nimic de răspuns. Știa că Sybil se va întoarce, dar avea să fie o altă Sybil, o Sybil devenită femeie și nu copila care, chiar la optsprezece ani, își păstrase obiceiul de a veni uneori să se așeze pe genunchii mamei. Ea lua cu dânsa un lucru care până atunci aparținuse Oliviei și care n-avea să-i fie redat niciodată. Rămase mută; nu putu să-i urmărească decât până la ușă, unde o zări pe Sabina care se așezase liniștită în mașină ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic extraordinar; n-avea decât un singur gând: să plece cu ei, să fugă oriunde.

Ca printr-o ceață, ea îi văzu întorcându-se ca să-i facă

semn când porni mașina; îi spuneau la revedere, foarte fericiți, căci erau în zorii vieții lor. Ea rămase nemișcată, în prag, urmărind din ochi farurile mașinii care se îndepărta fără zgomot pe șoseaua ce cobora „afundându-se în noapte și ajungând la Brook Cottage. În atmosfera Brook Cottage-ului se sipițea ceva care lipsea în casa Pentlandzilor; acolo avuseseră loc întâlnirile pătimase ale Savinei cu Toby Cain.

În liniștea acestei nopți calde, zgomotul slab și îndepărtat al talazurilor care se izbeau de stânci ajungea până la ea, întrecând peste mlaștini, și-i evoca „valurile care se rostogoleau, se repezeau la asaltul asprei coaste încercuită de stânci”. Murmurul talazurilor era însoțit de cântecul greierilor și katydidsilor „care vesteau toamna; ea privi multă vreme orizontul, în direcția Marbleheadului, unde se vedea clipind ochiul luminos al unui far.

Era uimită de toate lucrurile vizibile, sunetele și miresmele nopții. Poate că înainte ca ei să ajungă în Conecticut, se va stârni furtuna. Aveau să meargă toată noaptea cu mașina.

Farurile mașinii Sabinei își reluaseră cursa, se îndepărtau acum de Brook Cottage; ele străbătură moșia lui O'Hara și înaintau mereu, neobosite, spre barieră; dispărură în scobitura adâncă a văii, lângă râu, după aceea ea le văzu mișcându-se

Insectă mare cu aripile încrucișate, de culoare verde.

În fața colinei ce străjuia cimitirul orașului. Apoi, pe neașteptate, se pierdură în întuneric și nu se mai auzea decât zgomotul talazurilor, țârâitul greierilor, iar departe, se zărea lumina întreruptă a farului.

Ea și-i închipuia stând alături în mașina care gonea în noapte, negândindu-se decât la fericirea lor și uitând de tot restul lumii. Da, ea pierduse ceva, pentru totdeauna... Un sentiment sfâșietor de invidie o pătrunse până la carne și deodată, se simți îngrozitor de singură în întunericul din pragul vechii case.

Glasul lui Anson care o striga, o trezi la realitate:

— Dumneata ești acolo, Olivia? o întreabă el.

— Da.

— Ce faci acolo?

— Am venit să iau puțin aer.

— Unde-i Sybil?

Ea nu răspunse numaidecât, apoi, însă, spuse cu îndrăzneală:

— A plecat cu mașina împreună cu Jean, ca s-o conducă pe Sabina.

— Știi că nu-mi place asta.

El străbătu hall-ul și era acum alături de dânsa.

— Nu riscă nimic.

— Așa se spune totdeauna și...

— De ce să arăți atâta neîncredere față de copilul tău.

Anson?

Ea n-avea deloc chef să înceapă discuția cu el N-avea decât o dorință: să fie lăsată în pace, ca să se poată întinde în odaia ei, în întuneric, căci știa că Michael n-o să mai vină acum.

— Olivia - spuse Anson - vino o clipă înăuntru, așa vrea să-ți vorbesc.

— Bine... dar te rog să nu fii nesuferit. Sunt foarte obosită.

— N-am deloc de gând... Vreau numai să punem la punct o chestiune, o dată pentru totdeauna.

Ea nu se mai îndoia că el se hotărâse să fie nesuferit și spuse că nu-l va asculta; că se va gândi la alt lucru, în timp ce dânsul va vorbi; avea de multă vreme acest obicei.

Când ajunse în salon, ea așteptă liniștită ca el să înceapă. Șezând în fața căminului, dânsul părea să aibă chipul mai tras ca de obicei și mai galben. Știa că lucrase la cartea lui, căreia i se dăruise cu trup și suflet, clar în timp ce-l privea, imaginația îi jucă iar un renghi, arătându-

i-l pe Michael în picioare, alături de bărbatul ei... cu expresia lui bătaioasă, puțin dezamăgită și plină de forță, de o forță sigură, nesfârșită.

— E vorba mai cu seamă de Sybil – spuse el.

— Vreau să înegteze să-l mai vadă pe acest băiat.

— Nu fi de o autoritate atât de neînduplecată, Anson.

Nimeni n-a obținut vreodată ceva, astfel.

Ea își spuse: „La ora asta ei trebuie să fie lângă Salem” și tare:

— Ești tatăl ci, de ce nu-i interzici chiar tu?

— Mai bine s-o faci dumneata. Eu n-am înrâurire asupra ei.

— I-am vorbit răspunse ea, gândindu-se cu amărăciune că el n-o să-și dea niciodată seama de înțelesul cuvintelor ei.

— Și la ce-au ajutat observațiile dumitale? Uite-o, cum pleacă la o oră atât de târzie...

Ea ridică din umeri, simțind o bucurie tainică la gândul că-și înșelase dușmanul; în clipa aceea i se părea că Anson nu era pornit numai împotriva ei, ci și împotriva lui Jean și a Syblei și a tuturor puterilor vieții și tinereții.

— De altfel – continuă el – ea n-are față de mine respectul care ar trebui să-l arate tatălui ei. Uneori îmi închipui că ideile acestea îi vin de la dumneata și sunt și rezultatul șederii ei în străinătate, la pension.

— Ce învinuire urâtă! Dar dacă vrei să-ți spun adevărul, cred că asta e pentru că n-ai fost niciodată un tată prea bun. Uneori îmi trecea chiar prin minte că n-ai dorit deloc copii. Nu le-ai dat niciodată prea mare însemnătate. nici măcar lui Jack... când trăia; nu s-ar fi spus niciodată că sunt copiii noștri, totdeauna eu trebuia să mă ocup de ei, doar eu singură.

El răspunse, întinzându-și puțin gâtul slab:

— Aveam motive întemeiate. Sunt un om foarte ocupat... Mi-am dedicat aproape tot timpul nu unei

profesiuni lucrative, ci încercărilor pentru îndreptarea lumii. Dacă mi-am neglijat copiii, am făcut-o pentru un motiv temeinic... puțini oameni și-au luat asupra lor astfel de răspunderi. Și apoi a fost cartea, care mi-a absorbit toată energia. Ești nedreaptă, Olivia. M-ai văzut totdeauna altfel decât sunt.

— Se poate - încuviință Olivia. (Avea chef să-i spună: „E cineva pe lume căruia să-i pese de cartea aceasta? Cui i-ar fi părut rău dacă n-ar fi fost scrisă?”). Ea își aminti că trebuia să continue să-l amărească; de aceea spuse:

— N-ai nevoie să te neliniștești, Sabina pleacă mâine și Jean o să plece cu dânsa. (Oftă). După asta, liniștea ta nu va mai fi tulburată. Sunt multe șanse ca să nu se mai întâmple nimic neprevăzut.

— Afară de asta mă neliniștește neloialitatea dumitale față de mine și familia mea.

— Ce vrei să spui cu asta?

— O știi foarte bine.

Ea văzu că poza în bărbat jignit și lua o atitudine de martir, de felul aceleia care-i izbutea atât de bine mătușii Cassie. Voia să-și atribuie rolul de bărbat răbdător, plin de intenții bune și ei să-i dea rolul de femeie nedemnă; lăsându-se în stăpânirea furiei care o cuprindea, încetul cu încetul, ea se hotărî să împiedice această manevră.

— Mi se pare că spui prostii, Anson. N-am fost neloială față de nimeni. Tatăl dumitale îți poate confirma acest lucru.

— Tatăl meu a dat totdeauna dovadă de slăbiciune față de femei și acum începe să scuze și să uite totul.

— Apoi, după un timp, el adăugă:

— O'Hara ăsta... nu sunt atât de prost pe cât crezi. Olivia.

Urmă o lungă tăcere. Olivia se hotărî cea dintâi s-o rupă, atacând direct miezul chestiunii. Ea spuse:

— Anson, ai consimți să mă lași să divorțez?

Aceste cuvinte avură asupra lui un efect neliniștitor. Chipul îi deveni pământiu, mâinile-i lungi și slabe, atât de nervoase, începură să tremure. Ea văzu că atinsese un punct vulnerabil, lovindu-l în sentimentul exagerat pe care-l avea despre demnitatea lui. N-ar fi putut îndura gândul că ea voia să scape de el, ca să se mărite cu alt bărbat și tocmai cu unul față de care dânsul își arăta disprețul și care avea calitățile de care el însuși era lipsit. El nu putea privi această cerere decât ca o încălcare a demnității sale.

Izbuti să schițeze un zâmbet și, silindu-se să ia lucrurile în glumă, răspunse:

— Ți-ai pierduț mințile?

— Nu, Anson, câtuși de puțin. Ceea ce-ți cer, e foarte simplu și s-a mai făcut.

El nu-i răspunse numaidecât și străbătu odaia, cuprins de o mare tulburare; avea un chip straniu, care contrasta puternic cu caracterul exotic și frumusețea tablourilor, bibelourilor și scaunelor lui Horace Pentland; părea tot atât de puțin potrivit într-un astfel de cadru, cum ar fi fost la locul lui cu o lună sau două înainte în mijlocul muzeului de relicve al familiei Pentland.

— Nu, nu - repetă el de câteva ori - ceea ce ceri e nesăbuit. Măine, când vei fi mai puțin obosită, o să-ți dai seama cât e de caraghios... Nu... nu pot lua în considerație o astfel de cerere.

Ea făcu o efortare ca să-și păstreze stăpânirea de sine:

— Din pricină că nu vrei să te afli într-o astfel de situație?

— Nu e câtuși de puțin vorba despre asta. De ce ai vrea să divorțezi? Ne bucurăm de o viață comodă, suntem bogați, mulțumiți de soarta noastră, fericiți...

Ea îl întrerupse:

— Suntem chiar?

— Ce dorești mai mult. Olivia... Să trăiești într-o

veșnică atmosferă de roman? Suntem mai fericiți decât mulți oameni.

— Nu! - rosti ea încet.

— Cred că fericirea n-a avut niciodată prea mare însemnătate pentru tine, Anson. Poate că ești deasupra acestor lucruri, deasupra nenorocirii și fericirii. Ești probabil mai norocos decât majoritatea oamenilor. Din această pricină mă îndoiesc că ai știut vreodată ce înseamnă să fii fericit sau nenorocit. Seninătafea ta a fost tulburată, ori de câte ori ți s-a împotrivit ceva... dar asta-i tot. N-ai cunoscut altă suferință. Cât despre fericire, în sensul normal al cuvântului, care constă uneori în mulțumirea de a trăi, îmi închipui că n-ai cunoscut-o niciodată.

El se întoarse spre dânsa, ca să-i spună.

— Am fost un om cinstit, temător de Dumnezeu, trăind după conștiința mea și socotesc că spui prostii.

— Nu, deloc., cerul mi-e martor că știu ce spun.

Din nou, ei se simțiră stânjeniți și tăcură, neliniștiți și poate tulburați pentru că distruseseră între ei o legătură pe care n-aveau s-o poată reface niciodată; cu toate astea, Olivia păstră stăpânirea de sine și sângele rece pe care în aceste prilejuri le avea ca prin minune. Avea impresia că luptă stând rezemată de un zid. În cele din urmă, ea propuse:

— Te-aș lăsa chiar să ceri divorțul, dacă asta ți s-ar părea mai ușor. Mi-e totuna dacă o să mi se atribuie mie vina.

De data asta, el începu din nou să tremure:

— Pentru ca să-mi comunicai că...

— Nu, nu-ți comunic nimic. N-a fost nimic... dar... dar, dacă ai consimți la asta ți-aș putea furniza motive...

Chipul lui capătă o expresie de dezgust și el se îndepărtă câțiva pași:

— Iată o sugestie și mai imposibilă. Un gentleman nu

cere niciodată divorțul împotriva soției sale.

— Lasă-i în pace pe gentlemani, Anson – zise ea – îmi sunt urechile împuiate de ceea ce fac sau nu fac gentlemanii. Doresc să nu acționez decât consultându-te pe dumneata, Anson Pentiand, și să nu faci ceea ce crezi că ești obligat să faci. Să fim sinceri. Știi că nu te-ai însurat cu mine decât pentru că trebuia să te căsătorești cu cineva... și că eu... eu eram o partidă onorabilă, chiar dacă, după cum ai spus dumneata, tata era un „shanty Irish”. Și... pentru a fi dreaptă, eu am devenit nevasta dumatăle pentru că eram singură pe lume și mă temeam, voiam să scap de viața îngrozitoare pe care o duceam alături de mătușa Alice... Doream să am un cămin. Asta era, nu-i așa? Suntem amândoi vinovați, dar faptele rămân totuși aceleași. Nu, îmi închipui că m-ai iubit din datorie. Te-ai silit cât ai putut de mult, să faci gesturi de dragoste, dar totdeauna cu dezgust. Oh! Știu ce înseamnă asta. De când sunt la Pentiand, am tot învățat.

El o privea acum cu o expresie de groază ca și cum ochii lui nu s-ar fi putut dezlipi de dânsa; poate că era îngrozit de sunetul glasului ei. În timp ce ea înlătura toate valurile care salvau aparențele și care făcuseră viața lor posibilă atâta vreme. El bombăni:

— Ce te-a apucat să vorbești astfel? Cum poți spune asemenea lucruri?

Fără să se grăbească, neclintită, ea urmă:

— Suntem amândoi vinovați... și căsătoria noastră a fost penibilă de la început. Am încercat să fac cum am putut mai bine și poate că n-am știut totdeauna cum să procedez. M-am silit să fiu o mamă bună... și acum că Sybil e mare și că Jack a murit, vreau să mă eliberez, ca să încerc să fiu fericită. Sunt încă destul de tânără ca să doresc a trăi puțin, înainte de a fi prea târziu.

El mormăi printre dinți:

— Nu bajte câmpii, Olivia; ai patruzeci de ani.

— Nu e nevoie să-mi amintești. Măine împlinesc patruzeci de ani. O știu prea bine... vai! Vârsta mea te lasă cu totul nepăsător, atitudinea dumitale față de mine ar fi aceeași dacă aş avea şaptezeci de ani. Dar în ce mă priveşte, lucrul e important... foarte important.

Ea aşteptă o clipă, apoi trase concluzia:

— Asta-i adevărul, Anson, astă seară mă interesează numai adevărul. Redă-mi libertatea, Anson... Lasă-mă să plec cât mă mai pot bucura de această libertate.

Dacă s-ar fi aruncat la picioarele lui implorându-l, ca o femeie nenorocită, pe care pasiunea a răătăcit-o, el s-ar fi simţit în faţa ei eroic şi nobil, ar fi câştigat poate partida; dar era un lucru pe care ea nu-l putea face. Dânsa continuă să-şi expună revendicările cu bun simţ şi sânge rece.

— Şi ai renunţa la tot ce ai - spuse el - ai părăsi casa Pentland şi tot ceea ce reprezintă acest cămin, ca să te măriţi cu nenorocitul acela de irlandez, acel om de nimic, care e poate băiatul unui cărăuş?

— El e chiar băiatul unui cărăuş - răspunse ea, fără să-şi piardă calmul - şi mama lui era cameristă. Chiar el mi-a spus-o. Cât despre tot ce am... Dumnezeu! Anson, țin foarte puțin la ele; nu e nimic care n-aş fi gata să jertfesc, nimic care să aibă mare însemnătate. Îl îndrăgesc pe tatăl dumitale, Anson, şi pe dumneata chiar, când ești dumneata însuși şi nu vorbești de ceea ce ar face un gentleman. Dar aş renunţa, aş renunţa la tot pentru acel altceva.

Timp de câteva clipe buzele lui se mişcară înfrigurate, fără ca el să rostească o vorbă, ca şi când i-ar fi fost cu neputinţă să răspundă la cuvinte atât de necugetate ca acelea pe care le auzea. În sfârşit, izbuti să spună:

— Cred că ți-ai pierdut mintea, Olivia... numai pentru că ți-a trecut prin minte să-mi ceri un astfel de lucru. Ai

trăit destul de multă vreme aici ca să știi că nici măcar nu trebuie să te gândești la așa ceva. Trebuie ca unii din membrii unei comunități să se arate neclintiți în principiile lor. Niciodată n-a fost vreun scandal, nici măcar vreun divorț în familia Pentland. Nu poți să treci așa ușor cu vederea trei sute de ani de viață curată, conform moralei... Oamenii ne privesc cu respect. Nu înțelegi? N-ai sentimentul acestei răspunderi?

Ea rămase o clipă buimăcită de puterea de temut cu care era înzestrată, la gândul că nu depindea decât de ea ca să-l prăbușească pe el și tot edificiul înșelător, de mândrie și cinste. N-avea decât să rostească cuvintele: „A fost Sabina Pentland și amantul ei...” Această impresie se șterse repede și ea își dădu numaidecât seama că era un lucru pe care nu putea să-l facă. Se mărgini să șoptească:

— Ah Anson, crezi într-adevăr că lumea ne ia câtuși de puțin în seamă? Că se sinchisește de ceea ce facem sau nu facem? Cred că pu ești chiar atât de orb.

— Nu sunt, într-adevăr... numai că cinstea și tradiția nu sunt cuvinte care nu spun nimic. Lumea respectă în noi multe lucruri.

Ea îl întrerupse:

— Ce anume?

— Cinstea, un trecut glorios, stabilitatea, toate lucrurile care au însemnătate într-o societate civilizată.

Era într-adevăr convins de ce spunea și trebuia să fi fost, pentru a fi înșirat cu grijă pe hârtie miile de cuvinte plictisitoare, lăudând acest trecut.

El continuă:

— Nu, ceea ce ceri e cu neputință. O știi, înainte de a o cere... Și ți-aș fi nespus de recunoscător să nu-mi mai vorbești niciodată de asta.

Era încă palid, dar își recăpătase stăpânirea și mâinile nu-i mai tremurau; pe măsură ce vorbea, dându-și din ce în ce mai mult seama de virtutea lui, devenea chiar

elocvent și se exprima cu accentul mieros, ce colorase totdeauna glasul Apostolului Oamenilor de Lume și care făcuse din el un prelat celebru și căutat. Din vremea copilăriei – când micuța Sabina cu părul roșu își bătea joc de buclele și costumele lui de catifea – și până acum era, poate, întâia oară că simțea că are tărie; la gândul puterii pe care o avea asupra Oliviei era cuprins de o beție sălbatică. Timp de câteva clipe, exaltarea-i virtuoasă părea că infuzase persoanei lui neînsemnate, autoritate și prestigiu.

În cele din urmă, ea spuse, fără să se tulbure:

— Și dacă aș pleca pur și simplu... fără să-mi dau osteneala să divorțez?

Atunci siguranța lui îl părăsi din nou; ea avu astfel dovada că fusese lovit în punctul cel mai vulnerabil: teama lui de un scandal:

— N-o să faci asta! exclamă el.

— Nu poți să te porți ca o prostituată de rând!

— Să te dăruiești unei dragoste nu înseamnă să te porți ca o prostituată de rând... N-am iubit niciodată alt bărbat.

— Nu vei avea inimă s-o supui unei astfel de umilințe pe Sybil... în caz că nu te sinchisești de restul familiei dumitale.

(„Știe, așadar, că nu pot face un astfel de lucru, că n-aș avea curajul trebuincios. Știe că am trăit prea mult în această atmosferă”). Răspunse, deci tare:

— Nu mă cunoști, Anson... în timpul acestor ani nu ai cunoscut niciodată adevăratul meu caracter.

— De altfel, adăugă dânsul cu vioiciune, el n-ar face un astfel de lucru. E puțin probabil ca un astfel de arivist să-și compromită toată cariera ca să plece cu o femeie. Ai să vezi, dacă o să i-o ceri.

— Dar e hotărât la asta. Mi-a și spus-o. Poate că un astfel de sentiment e de neînțeles pentru dumneata.

Cum nu-i răspundea, ea spuse ironic:

— Afară de asta, nu cred că un gentleman ar vorbi astfel. Nu, Anson... Mă îndoiesc că știi ce înseamnă lumea. Ai trăit totdeauna anii, fără să ieși din colțișorul dumitale.

Ea se ridică oftând și șopti.

— Dar la ce bun să vorbim? Mă duc să mă culc... îmi închipui că trebuie să ne continuăm lupta cum putem mai bine... dar sunt clipe... sân, t clipe când, ca astă seară, faci să-mi fie misiunea foarte grea. Într-o zi... cine știe... acum nimic nu mă mai reține...

Ea se îndepărtă, fără să se mai ostenească să-și ducă până la capăt gândul, nefiind în stare să reacționeze împotriva, moleșelii care o cuprindea în fața inutilității oricărei efortări. Ea se compară cu o idioată care gesticulează în mijlocul unui câmp pustiu.

CAPITOLUL X

Înspre dimineață, căldura înăbușitoare și tăcerea cedară brusc unei furtuni grozave, ce spinteca cerul cu fulgere orbitoare, în timp ce vuietul uraganului și bubuitul tunetului se rostogoleau peste întregul ținut; zorile se iviră luminând câmpiile pustiite, acoperite de crengi rupte, și frumoasa grădină, pe care grindina o devastase. La micul dejun, Anson își făcu apariția foarte elegant, ras proaspăt și cu chipul senin, ca și când cu câteva ceasuri înainte, n-ar fi avut loc nicio discuție în salon, și, ca și când emoțiile l-ar atinge fără să lase urme pe obrazul lui blajin, cu care apărea în fața lumii. Olivia îi servi cafeaua liniștit și-i îngădui s-o sărute, cum făcea în fiecare zi, de douăzeci de ani - era o sărutare ciudată, rece și distrată -, ea îl însoți până în pragul ușii, ca să-l vadă cum se urcă în mașină spre a se duce să ia trenul. Nimic nu se schimbă și ea avu impresia că, în casa Pentland viața era absolut aceeași.

În clipa când se înapoie în casă, Peters o înștiință că era chemată la telefon și ea primi mesajul pe care i-l trimiteau Jean și Sybil: se căsătoriseră la ora șapte, la

Hartford.

Ea porni numaidecât în căutarea lui John Pentland și, în cele din urmă, îl găsi în curtea grajdurilor, unde stătea de vorbă eu Higgins. Alcătuiau o pereche ciudată, alături de iapă murgă care aținea asupra lor privirea ochilor ei roșii.

Ei se întrețineau eu acea intimitate care-i apropia când era vorba de cai. Ajungând lângă ei, Olivia fu uimită, ca totdeauna, de frumusețea animalului, de noblețea capului lung, de palpitarea nărilor delicate când respira, și de sălbăticia ochilor lui. Era un cal frumos și aproape demoniac.

Olivia îl auzi pe Higgins spunând că era zadarnic să încerce să facă din ea o iapă de prăsilă... „un astfel de animal care zvârlea cu picioarele, necheza furios și mușca, numai când. -zărea un alt cal”.

Higgins o văzu cel dintâi pe Olivia și ducându-și mâna la șapcă, îi dădu bună ziua; după aceea, bătrânul se întoarse și ea îi spuse:

— Am să-ți dau o veste, domnule Pentland.

El o întrebă numaidecât, cu o privire curioasă în care i se citea pătrunderea:

— E vorba de Sybil?

— Da, s-a făcut!

Ea observă că Higgins era nedumerit și fu cuprinsă de dorința de a-i anunța evenimentul. Desigur că Higgins trebuia să fie printre cei dintâi informați, și atunci adăugă:

— E vorba de domnișoara Sybil. S-a căsătorit azi dimineață, la Hartford, cu tânărul domn de Cyon.

Vestea aceasta avu un efect neașteptat asupra rândașului; chipul lui zbârcit se înveseli de plăcere și el se bătu pe șold cu însuflețire:

— E minunat, doamnă... Pot să vă spun că am dorit-o totdeauna. Ea nu putea face nimic mai bun... și nici el.

Codind din nou unui imbold, ea îl întrebă:

— Deci, crezi că e un lucru bun?

— Minunat, doamnă. Nu sunt doi ca el. E singurul tânăr pe care-l cunosc, care să fie vrednic de ea. Mi-era teamă să nu se îndrăgostească de domnul O'Hara... dar ci îi trebuia pe cineva mai tânăr.

Olivia se întoarse spre socrul ei, mulțumită și despovărată de neliniștea, ce n-o părăsise cu totul, din clipa când mașina, care duceape cei doi îndrăgostiți, se îndepărtase în întineric. Ea se gândea: „Higgins nu se înșală niciodată asupra oamenilor. Are darul de a pătrunde lucrurile”. Se încredea mai mult în judecata lui decât în a celorlalți.

John Pentland o trase deoparte pentru ca Higgins, să n-audă cele ce-și spun. Ei porniră de-a lungul gardului care mărginea grădinile; părea ciudat de uimit de această veste, căci devenise foarte palid. Nemișcat și mut, el rămase cu privirea în zare, câțva timp, apoi întrebă:

— Când s-au căsătorit?

— Aseară... Sybil s-a dus să se plimbe în mașină cu ei și ei nu s-au mai întors.

— Nădăjduiesc că am făcut bine - zise el - nădăjduiesc că n-am ajutat să se facă o prostie.

— Nu, sunt sigură că nu.

Strălucirea minunată a soarelui, siguranța de a o ști pe Sybil salvată și fericită, prospețimea aerului, după furtună, toate astea o făceau să simtă un fel de amețală și să uite propriile ei suferințe: uită chiar că azi era ziua ei și că împlinise patruzeci de ani.

— Au plecat în mașina Sabine?

— Da.

Deodată, el zâmbi și zise:

— Poate că ea credea că ne joacă un renghi.

— Nu, știa că procedând astfel, aveau învoirea mea.

Dar ea este aceea care s-a gândit cea dintâi și a propus acest lucru.

Când el vorbea din nou, glasul lui trăda o ușoară amărăciune:

— Nădăjduiesc că acum o să se mulțumească cu atât. Oricum, a biruit-o pe mătușa Cassie... și asta dorea mai mult decât orice...

El se întoarse pe neașteptate spre dânsa, îngrijorat:

— Îmi închipui că o s-o ia cu dânsul?

— Da... pleacă întâi la Paris, apoi în Argentina.

Deodată, el puse mâna pe umărul Oliviei exprimându-i ca totdeauna, dragostea lui cu o ciudată sfială:

— Draga mea Olivia, fără dânsa, viața o să ți se pară foarte grea...

La aceste cuvinte ea se simți gătuată, totuși, respinse compătimirea. Nu putea suferi să fie plânsă, crezând că dă astfel dovadă de slăbiciune.

— Oh! - zise el cu aprindere - ei o să vină din când în când... îmi închipui că vor veni poate, într-o zi, să locuiască aici.

— Da... Va veni o vreme când casa Pentland le va aparține.

Cuvintele acestea îi amintiră pentru întâia oară că avea să-i spună ceva, ce, în ceasul de față, i se părea un fel de mărturisire. Trebuia să se hotărască neîntârziat, trebuia s-o facă, cu atât mai mult, cu cât Jean avea să stăpânească într-o zi toată casa Pentlandzilor împreună cu moșia sa și întreaga avere.

— Am să-ți fac o mărturisire - începu ea; - am păstrat această taină pentru mine, fiindcă voiam ca Sabina să nu fie lipsită de fericirea ei, în ciuda piedicilor.

— El o întrerupse:

— Știu ce este.

— Nu poți să știi despre ce anume e vorba.

— Ba da, mi-a spus-o chiar tânărul Cyon. Am avut cu el

O convorbire în legătură cu Sybil, pentru că voiam să

mă încredințez că merita încrederea noastră... și peste o clipă el mi-a spus acel lucru; s-a lăsat îndemnat de un sentiment de onoare. Ar fi putut să n-o facă. Sabina nu ne-ar fi spus niciodată... decât atunci când ar fi fost prea târziu.

Ea rămase descumpănită, căci se aștepta ca el să-și exprime furia și dezamăgirea. Se temuse ca să nu-i socotească tăcerea ca ceva neloial față de el și ca această descoperire să nu aibă, drept consecință finală, distrugerea dragostei încrezătoare care-i unea de atâta vreme.

— Nu e vina lui - urmă socrul ei - eu un lucru pe care nu izbutești să-l înțelegi bine: dar el e un băiat de treabă... și Sybil era atât de îndrăgostită... cred că deși e tânără are o minte coaptă și chibzuită.

El oftă și privind-o conchise:

— N-o să spun nimic celorlalți, nici măcar lui Anson. poată că n-o s-o afle niciodată, căci ceea ce nu știa nu-i poate întrista.

De fiecare dată când vorbeau astfel, în mod intim, Oliviei

I se părea că enigma caracterului lui devenea tot mai de nedezlegat; poate că sufletul bătrânului ascundea în tainele lui comori de sensibilitate și înțelegere, a căror existență ea nu le bănuise niciodată. Rezerva sălbatică a firii lui ascundea, poate, cu gelozie, o omenie cum nu mai întâlnise încă niciodată. „Și eu, care l-am crezut aspru, rece, pornit să defăimeze totul!” Ea începea să-și dea seama că această grozavă izolare era indiciul unei forțe uluitoare; ce putere trebuia să aibă un om, care fusese totdeauna singur!

— Iar dumneata. Olivia - întrebă el, după puțină vreme - ești fericită?

— Da... Cel puțin sunt în dimineața aceasta, datorită Sy bilei

— Bine - zise el, cu o tristețe resemnată.

— Bine. Air făcut ceea ce dumneata și cu mine n-am putut face niciodată. Olivia. O să aibă ce noi n-am avut niciodată și nici n-o să avem, pentru că e prea târziu. Cel puțin i-am ajutat să cucerească acest bun... E ceva... Voiam numai să știi că înțeleg.

Apoi hotărî:

— Am face bine să dăm celorlalți vestea. Ce țipete o să scoată, când vor afla asta!

Ea se pregătea să plece când, deodată, avu o inspirație ciudată, văzu licărind o nădejde, slabă, desigur, dar care i-ar fi putut totuși pricinui oarecare plăcere. Fusese uluită auzindu-l vorbind, ca și când ar fi fost pe pragul morții, sau ca și cum ar fi murit chiar. Părea grozav de bătrân și obosit.

Ea spuse:

— De multă vreme vreau să te întreb ceva.

Șovăi, apoi îndrăzni:

— E vorba de Savina Pentland. A avut un singur copil?

Ochii negri atât de vii, cercetară cu băgare de seamă chipul ei, apoi el întrebă:

— De ce vrei să știi?

Ea încercă să-i înlăture bănuielile, înălțând umerii și răspunzând, cu un aer nepăsător:

— Nu știu... în ultima vreme curiozitatea mi-a fost atârțată probabil din pricina cărții lui Anson.

— Dumneata, Olivia... dumneata te interesezi de trecut?

— Da.

— Nu, n-a avut decât un copil... și după aceea s-a înhecat, când copilul ei avea doar un an. Copilul acela a fost bunicul meu.

Din nou, el a privi pătrunzător:

— Olivia, trebuie să-mi spui adevărul. De ce mi-ai pus

această întrebare?

De data asta ea șovăi, îngăimând:

— Nu știu... mi se părea că...

— Ai descoperit ceva? Oare ea – și, cu un gest, arată aripa de Nord – ți-a făcut vreo destăinuire?

Ea deduse că extraordinarul bătrân cunoștea, de asemeni, existența scrisorilor:

— Da – răspunse încet. Am găsit ceva în pod.

El oftă și, întorcând ochii, începu să privească pajiștile. Încă umede:

— Deci și dumneata știai... Ea le-a găsit cea dintâi, apoi le-a ascuns din nou. Nu voia să mi le dea. pentru că mă ura... din noaptea nunții noastre. Ți-am povestit. După aceea, nu și-a putut aminti unde le-a pus... biata de ea! Dar mi-a vorbit despre asta. Uneori mă copleșea cu batjocuri, spunând că nu eram deloc un Pentland. Cred că bezna în care se cufundase mintea ei deveni și mai adâncă. O obseda un gând grozav, se credea nevoțtă să ispășească păcatul de care trebuia să răspundă familia mea.

— Faptul e adevărat – zise Olivia, încetișor.

— Nu încape nicio îndoială. Chiar Savina a scris... cu propria ei mină. Am comparat scrisul cu acela din scrisorile pe care le are Anson.

Peste o clipă ea întrebă:

— Ai știut-o totdeauna?

— Da, totdeauna – răspunse el mâhnit.

— Asta explică, multe lucruri... Uneori îmi închipui că acei care i-au urmat, au trebuit să ispășească această greșală. Când te gândești la asta. descoperi consecințe cumplite.

Ea îi ghici gândul și constată, iarăși, că el credea în păcat și această credință era adânc înrădăcinată într-însul.

— Ai scrisorile acelea, Olivia? – întrebă el.

— Nu... le-am ars aseară... pentru că mi-era teamă. Mă temeam să nu le dau într-o bună zi, o întrebuintare

urâtă; pe când odată arse, nimeni n-ar da crezare unei povești atât de nesăbuite, nicio dovadă n-ar mai exista. Mă temeam - adăugă ea - și de ceea ce cuprindeau... nu de ceea ce era scris, ci mai ales de felul în care era scris.

— El îi luă mâna și i-o sărută cu mare stângăcie:

— Ai avut dreptate, draga mea Olivia - zise dânsul.

— Asta-i tot ceea ce au... ceilalți... această credință din trecut. N-o să avem inima să le-o smulgem. Cei puternici nu pot asupri pe cei slabi. O astfel de descoperire ar fi prea crudă. Ar distruge opera căreia Anson i-a consacrat toată existența, unica lui rațiune de a trăi. Vezi, Olivia, sunt oameni... oameni ca dumneata, care trebuie să fie destul de puternici ca să vegheze asupra altora. E o misiune grea... și, uneori, plină de cruzime. Dar, altfel, edificiul societății s-ar prăbuși și noi am vedea ce teribilă gheenă e lumea. Iată motivul pentru care îți las totul în pază; asta încercam să-ți spun în seara aceea. Vezi, Olivia te cunosc... știu că sunt lucruri pe care oameni ca noi nu le pot face... Nu știu de ce; poate pentru că suntem slabi sau proști... Dar e un fapt sigur. Eram încredințat că ești dintre acelea care vor proceda exact în felul acesta.

Ascultându-l, ea simți din nou cum o părăsește toată hotărârea. Avea o senzație ciudată: s-ar fi spus că înlocuia voința ei cu a lui și că distrugea într-însa orice dorință de acțiune, închizând-o între zidurile pe care le înălța sentimentul binelui, căruia ea i se supunea. Această putere de care ea își dădea seama și care îi era familiară, o sperie și i se părea că nu i se poate împotrivi. Era puterea ființei care crede.

Ea fu cuprinsă de o dorință nebună de a fugi și a se avânta peste livezi, ca să-l întâlnească pe Michael și să părăsească astfel, pentru totdeauna, casa veche care se înălța, frumoasă și liniștită, în umbra ulmilor.

„Sin; **t** lucruri - spunea bătrânul - pe care oameni ca noi nu le pot face. Olivia. Ni-e cu neputință să săvârșim

astfel de acte, căci ar însemna să mergem, fără doar și poate, la pierzania noastră. N-am putea să le facem cu eleganță”.

În clipa aceea ea înțelese la ce se referea el, așa cum presimțea, când era singură în întuneric, înainte ca siluetele lui Higgins și a domnișoarei Egan să se ivească în ceața ce se ridica din mlaștini.

— Ai face bine să-i telefonezi lui Anson acum. Îmi închipui că o să fie foarte supărat, însă am să-l liniștesc... Dar Cassie! Ea și aranjase totul, alegându-l pe tânărul Mannering.

Toată dimineța nu izbutiră să obțină legătura telefonică cu Anson; secretarul lui răspunse că se dusesese la o întrunire a „Societății de ocrotire a tinerilor lucrători fără cămin¹, și dăduse poruncă formală să nu fiederanajat. Dimpotrivă, mătușa Cassie află vestea când sosi la casa Pentland, ca să facă vizita ei matinală Oliviei. Aceasta o înștiință, cu toate menajamentele cu putință, dar de cum înțelese ce s-a” întâmplat, bătrâna, tulburată nu mai fu stăpână pe nervii ei. Ochii îi deveniră sălbatici, începu să plângă și rămase încremenită. După părerea ei, Sybil fusese sedusă și era dezonorată pentru totdeauna. Subliniind cuvintele ei cu exclamații de simpatie, în care își punea tot sufletul, ca s-o susțină pe Olivia în ceasul încercării, ea repeta, că un astfel de lucru nu se întâmplase niciodată în familia Pentland; până în clipa când Olivia reluându-și și în această împrejurare expresia ei calmă, îi aminti căsătoria clandestină a Savinei Dalgado și a lui Jared Pentland și o rugă pur și simplu să nu mai spună prostii.

Mătușa Cassie fu foarte mâhnită de tonul acestor cuvinte și trebui să-l trimită pe Peters după săruri chiar în clipa când își făcu și Sabina apariția, triumfătoare. Ea fu aceea care ținu sărurile sub nasul bătrânei, cu înfățișarea sălbatică a unui călău care umblă cu cărbuni aprinși. Când

aceasta își reveni puțin în fire, ea reîncepu tânguierile!

— Biata Sybil... biata mea Sybil, atât de nevinovată. E cu puțință să i se fi întâmplat o astfel de nenorocire?!

În cele din urmă, Olivia răspunse:

— Jean e un tânăr care are toate calitățile; sunt sigură că n-ar fi putut face o alegere mai bună.

Apoi, ca să mai îndulcească puțin chinul mătușii Cassie, adăugă:

— Și e foarte bogat, mătușă Cassie, mult mai bogat decât cei mai mulți dintre претенdenții pe care i-ar fi putut găsi aici.

Efectul acestor cuvinte fu mai înviorător decât sărurile, așa încât bătrâna își recăpătă în curând calmul, ca să se intereseze de amănuntele răpirii și întrebă unde au găsit o mașină ca să plece.

— Au luat-o pe a mea - răspunse Sabina cu glas aspru - Le-am împrumutat-o.

Această declarație produse efectul pe care-l dorea Sabina. Victima ei se ridică pe dată, mânioasă și strigă:

— Oh! vipero! Nu știu de ce mă lovește Dumnezeu astfel! Tu ne-ai dorit totdeauna răul și-mi închipui că acum ești mulțumită. Dumnezeu să aibă milă de sufletul tău pervers!

Ea izbucni din nou în hohote de plâns și reîncepu să geamă:

— Biata mea Sybil, atât de nevinovată! Ce o să se spună? Ce o să-și închipuie oamenii?

— Nu vedea lucrurile mai rele decât sunt, mătușă Cassie

— Zise Sabina, cu un ton aspru; apoi cu glas mai liniștit:

— Eu sunt aceea care voi suferi. Nu pot pleca la Newport până ce ei nu se întorc cu mașina.

— Tu!... Tu!... - începu mătușă Cassie, apei glasul ei se stinse.

— Îmi închipui - continuă Sabina, necruțătoare - că trebuie să-l înștiințăm pe băiatul lui Mannering.

— Da - exclamă mătușa Cassie, revenindu-și - da! Trebuie să-l înștiințăm pe tânărul care avea s-o ia de nevastă.

— Și pe doamna Soames - zise Sabina.

— Vestea aceasta îi va face plăcere.

Olivia, care se mulțumise să le asculte de vreo jumătate de ceas, începu să vorbească:

— E zadarnic. Domnul Pentland a fost la dânsa; dar ea n-a înțeles ce voia să spună. Era năucită... aproape inconstientă... și de astă dată se crede că nu-și va mai reveni.

Ea profită de o clipă, când hohotele mătușii Cassie se întetiseră, ca să șoptească încet Sabine:

— E sfârșitul tuturor lucrurilor pentru el. Nu știu ce va face.

Pe măsură ce ziua înainta, tulburarea părea că, în loc să se slobozească, crește. Mătușa Cassie fu poftită la masă, dar refuză, spunând că nici nu se gândea să încerce să mănânce ceva, nici măcar o fărâmitură de pâine.

— M-aș înăbuși!... exclamă ea cu glas tragic.

— Masa e minunată, încercă s-o îndemne Olivia.

Totuși, puțin dornică de a părăsi teatrul evenimentelor, se întinse pe canapeaua Régence a lui Horace Pentland și regăsi oarecare putere dormind, în timp ce ceilalți mâncau.

În sfârșit Anson telefonă și când i se spuse ce s-a întâmplat, aparatul răsună puternic de amenințările lui. Va închiria o mașină, spunea el, (risipă care îngăduia să-ți dai seama cât de mare era tulburarea lui) și va veni imediat.

Puțin după aceea, Michael telefonă Oliviei ca s-o înștiințeze că se înapioase și s-o roage să facă o plimbare călare cu el.

— Trebuie să-ți vorbesc numaidecât - adăugă el.

Ea refuză să călărească, dar promise să se întâlnească cu el la jumătatea drumului, la marginea păduricii de pini, unde Higgins găsisese puii de vulpe.

— Nu mă pot îndepărta - îi spuse ea - și cred că e mai bine să nu fii văzut acum aici.

Fără să știe prea bine de ce îndemn asculta, ea nu-i pomeni niciun cuvânt despre răpire; poate că presimțea, în chip nelămurit, că s-ar putea folosi de aceasta, ca să-i învingă împotrivirea. În mijlocul tulburării generale, ea nu încetase să se gândească, întorcând în mintea ei problema pe toate fețele. În cele din urmă ea izbuti să înțeleagă că John Pentland trebuie să trăiască astfel, an cu an, închizându-se într-o lume a lui proprie. Fără să mai întârzie, ea hotărî că trebuia să renunțe la Michael, pentru totdeauna.

În timp ce străbătea pajiștea, ea observă că mestecenii începeau să îngălbenească și că terenurile care mărgineau râul, erau colorate în auriu și violet de mari cantități de clopoței și jaleși de câmp. La fiecare pas ea simțea că puterile o părăsesc și când se apropie de masa de un albastru închis a pinilor, fu cuprinsă de un tremur puternic, ca și când presimțirea prezenței lui Michael ar exercita o înrâurire puternică asupra ei, înainte chiar de a-l zări. Ea se silea să evoce imaginea bătrânului, stând în picioare lângă dânsa, în dimineța aceea, în fața gardului, dar ceva mai puternic decât voința ei o făcea să vadă mereu numai capul negru și ondulat al lui Michael și ochii lui albaștri. Începu chiar să se roage... ea, Olivia, care nu se ruga niciodată, deoarece cucernicia mătușii c'assie, a lui Anson și a Apostolului Oamenilor de Lume o îndepărta de credință.

Ridicând privirea, ea îl zări așteptând-o, pe jumătate ascuns îndărătul unui tufiș de pini tineri. Începu să alerge ca să ajungă la el, speriată la gândul că picioarele n-o vor duce și că va cădea înainte de a ajunge la adăpostul

copacilor.

În umbra copacilor unde soarele nu pătrundea decât rareori, el o luă în brațe și o sărută. Era întâia oară că-i arăta astfel dragostea și gestul acesta nu făcu decât să-i mărească groaza. Incapabilă să rostească un cuvânt, ea lăsă să-i șiroiască lacrimile; când, în sfârșit, își recăpătă calmul, se desprinsese din îmbrățișare și zise:

— Nu, Michael, te rog lasă-mă!

Se așezară pe un trunchi de copac culcat și păstrându-i mina ei întrale lui, el o întrebă:

— Ce este, ce s-a întâmplat?

— Nimic... sunt doar obosită.

— Consimți să pleci acum cu mine?

Și, cu un accent înfiorat, adăugă:

— N-o să te mai las niciodată să te obosești...
niciodată.

Ea nu se putea hotărî să vorbească, chinuită de gândul că ceea ce va spune, va face purtarea ei trecută de neînțeles. Se simțea foarte rușinată și încerca să întârzie clipa când avea să vorbească.

— N-am venit aici de trei zile - spuse el - pentru că au fost greutăți serioase la Boston care m-au împiedicat. Noaptea n-am dormit decât un ceas sau două. Au încercat să-mi întindă o cursă... câțiva dintre cei în care am avut totdeauna încredere. Au jucat mereu un joc dublu și am rămas ca să lupt cu ei.

El îi istorisi o poveste lungă și complicată, în care era vorba de perfidie și de banii cu care fuseseră mituiți oamenii pe care-i cunoștea de multă vreme și în care avea toată încrederea. Era trist, dar însuflețit totuși de o înflăcărare războinică și dornic să lupte până la capăt. Ea nu izbutea să înțeleagă ceea ce-i explica; la drept vorbind, nici nu prea îl asculta, știa numai că el îi povestea totul, împărtășindu-i mâhnirea și necazurile lui, ca și când ea ar fi fost singura persoană pe lume în fața căreia s-ar fi putut

destăinui astfel.

După ce termină, el tăcu o clipă, apoi spuse:

— Și acum sunt dispus să las totul baltă și să plec... să-i trimit pe toți dracului.

Ea răspunse cu înflăcărare:

— Nu, nu trebuie să faci asta. Nu poți s-o faci. Un om ca tine, Michael, nu poate face un astfel de lucru...

Căci ea știa că în ziua când el nu va mai lupta, viața n-o să mai aibă niciun interes pentru dânsul.

— Ba da... am într-adevăr, această intenție. Sunt gata să las totul baltă și-ți cer să pleci cu mine.

Olivia se gândi: „Spune așa... totuși a rămas trei zile și trei nopți la Boston ca să lupte”. Ea văzu că el n-o mai privește: ședea eu capul în mâini, într-o atitudine de descurajare care-ți strângea inima. „Dacă nu l-aș fi cunoscut niciodată, n-ar fi ajuns probabil aici. Ar fi fost în stare să lupte, fără să fie preocupat de mine”. Spuse deci, cu glas tare:

— Nu pot face asta, Michael. E zadarnic, nu pot!

El ridică imediat ochii, dar ea preîntâmpină intenția lui și-i puse mina pe gură, implorându-l:

— Așteaptă, Michael, lasă-mă să vorbesc întâi! L; să mă să-ți spun ce vreau de atâta vreme... M-am gândit bine... în timpul acestor ultime trei zile n-am încetat să mă ghidase la asta, zi și noapte. Trebuie să renunțăm Michael. Azi am împlinit patruzeci de ani; și ce aș putea să-ți dau în schimbul celor ce pierzi? De ce ai jertfi totul pentru mine? Nu, n-am nimic să-ți ofer în schimb. Poți să te întorci acolo, să-ți continui lupta și să izbândești. Asta îți place mai mult decât orice... nicio femeie nu ți-e atât de dragă ca lupta... ni i măcar eu. El încercă să protesteze, dar Olivia îl opri:

— Oh, știu că e adevărat ce spun. Dacă te-aș avea cu prețul unei astfel de jertfe, până la urmă m-ai urî. N-aș putea consimți, Michael, pentru că... pentru că... pentru bărbați ca tine, munca și cariera sunt mai presus de

orice... Viața ți s-ar părea de neîndurat dacă ai renunța: n-ai suporta o înfrângere. Și de fapt, e bine așa.

Uluit, el n-o părăsea din ochi și ea simțea - era absolut sigură - că niciodată el n-o iubise atât; dar în u știa văzând cum i se întunecă expresia (crezu chiar că-l vede tremurând de neliniște) și pentru că-i ghicea toate gânduri e - că el recunoștea exactitatea cuvintelor ei.

— Nu-i adevărat, Olivia... Nu mă poți părăsi acum... tocmai în clipa când am mai multă nevoie de tine.

— Purtându-mă altfel, te-aș duce la pierzanie. Michael. Eu nu-ți sunt nici pe jumătate atât de trebuincioasă ca acțiunea. Oh! sunt sigură că nu mă înșel. Ceea ce-ți trebuie în ziua când ai să te însori, e o femeie tânără, o femeie care te va ajuta. Lucrul cel mai însemnat n-o să fie ca să-ți inspire o dragoste nebună, ci să poată îndeplini rolul ei de f mele, să-ți dăruiască copii, și să contribuie să facă din dumneata un mare personaj cum ai dorit totdeauna să fii. Îți trebuie cineva care să-ți ajute să întemeiezi o familie „să umple cu copii noua ta casă... pentru ca datorită ei, tu și copiii tăi, să izbut. Și, să luați locul unor familii ca a noastră, a cărei vitalitate e sleită. Crede-mă, Michael, am dreptate... Privește-mă - îi porunci ea deodată - privește-mă și o să știi că nu refuz pentru că nu te iubesc!

El era îngenucheat pe covorul înmiresmat al acelor de pin și o ținea înlănțuită, în timp ce ea, tulburată, îi mingi ia părul des și negru.

— Nu știi ce spui, Olivia. Nu-i adevărat! Nu-i adevărat!

Aș renunța la tot... Nu țin la această activitate politică! Mi-aș vinde ferma și aș părăsi ținutul pentru totdeauna.

— Da, Michael, așa gândești acum, în clipa aceasta... dar mâine, totul o să fie schimbat. E unul din renghiurile pe care ni le joacă natura. Nu e chiar atât de simplu. Noi

nu suntem ea Higgins și bucătăreasa... cel puțin în privința anumitor lucruri.

— Olivia... mă iubești de-ajuns pentru...

Ea ghicise ce voia să întrebe. Își spuse: „La urma urmei, ce însemnătate are? De ce să n-o fac, dacă îl iubesc atât! N-aș face rău nimănui... nimănui altcuiva decât mie însămi”.

Dar deodată, printre lacrimile care-i întunecau privirea, ea zări în depărtare, prin spărtura copacilor, un mic cortegiu, care străbătea pajiștea și se îndrepta spre casa Pentlandzilor. Această viziune se preciză numaidecât și căpătă o însemnătate grozavă... Cortegiul era alcătuit din grădinar și ajutorul său, ducând împreună pe o scândură, care servea de targă, un trup țeapăn. Higgins îi urma pe jos, ducându-și calul de căpăstru și legănându-se, ca un om beat. Ea știa al cui era, trupul, al lui John Pentland. În cele din urmă, iapa murgă îl omorâse. Cuvintele pe care i le spusese îi mai răsunau în urechi: „Sunt unele lucruri, Olivia, pe care oameni ca noi nu le pot face”.

Ea nu-și putu aminti niciodată bine de ceea ce se întâmplase îndată după aceea. Ajunsese din urmă micul cortegiu în marș; lângă dânsa era Michael și ea nu se mai putea îndoi de groaznica nenorocire. John Pentland nu mai era; își spărsese capul. Întins pe năsalie, se odihnea senin și liniștit, ca atunci când îl găsisese în bibliotecă, unde mirosul de whisky se amesteca cu acel al clinilor și al lemnului. Numai că de astă dată evadase pentru totdeauna...

Ea se revedea apoi înștiințându-l pe Michael, când rămăseseră singuri, în hall-ul mare și alb, că Jean și Sybil se căsătoriseră; apoi spunându-i „Acum, Michael, e cu neputință. Dacă el ar fi trăit, aș fi putut s-o fac. Aș fi putut pleca. Dar acum e cu neputință, te rog, lasă-mă în pace!”

În picioare, sub portretul Savinei Pentland, cu

privirea voluptuoasă, ea îl urmări din ochi, în timp ce se îndepărta fără furie, poate, pentru că își dădea seama de dreptatea judecății ei.

Acest accident tragic făcu ca răpirea să treacă pe al doilea plan și chiar să fie uitată. Medicii veniră în goană, apoi plecară și trebuiră să suporte și vizita indiscretă a reporterilor, dornici să afle amănunte despre moartea și căsătoria petrecute în familia Pentland. În mijlocul acestei frământări, Olivia se bucura de oarecare liniște. Nu se mai ocupară de ea; dânsa nu mai era decât persoana care veghează la toate cu liniște; în astfel de clipe aveau nevoie de cineva care nu izbucnea în explozii de durere sau nu se mulțumea să umble de colo-colo iară țintă. În fața morții, Anson nu se mai gândi la cei doi tineri și târziu după amiază, el veni pentru întâia oară la Olivia ca s-o întrebe, foarte stânjenit:

— Oamenii care trebuie să fotografieze portretele sunt aici. Ce facem?

Ea răspunse:

— Expediază-i! O să putem fotografia portretele într-altă zi, oricând. O să le găsim tot acolo.

Sabina se oferi s-o înștiințeze pe Sybil și Jean. În astfel de împrejurare, nepăsarea și sângele ei rece erau de un ajutor prețios și Olivia era sigură că se poate bizui pe ea ca să descopere unde sunt, căci dânsa voia să intre cu orice preț în posesia mașinii. Amintindu-și de făgăduiala făcută bătrânului, Olivia se duse atunci la doamna Soames, dar nu-și putu îndeplini misiunea, căci bătrâna căzuse într-o stare de completă inconștiență. Se așteptau ca ea să moară, fără ca să afle că John Pentland plecase înaintea ei.

Mătușa Cassie se instală numaidecât în salonul întunecat, tronând în odaia unde plutea mirosul, acru al celor dintâi crizanteme de toamnă: cu ochii roșii și smiorcând, ea suportă vizitele tuturor vecinilor. Părea că renaște încă o dată; triumfătoare și plină de putere timp de

câteva zile, ea își învinse atât de mult slăbiciunea, încât putu face drumul pe jos, părăsind dis-de-dimineată casa cu turnulețe, ca să nu se întoarcă decât târziu. Stăruia ca să fie adus monseniorul Smaliword să officieze slujba, dar află că el lua parte la un congres clerical în Apus. Ca răspuns la telegrama ei, primi un mesaj în care el spunea că-i era cu neputință să se întoarcă, chiar dacă se amina înmormântarea... Ca eminent apărător al doctrinei Imaculatei Concepțiuni, dânsul nu putea părăsi câmpul de bătaie în clipa când autoritatea partidului era amenințată. Timp de câteva ceasuri ei avură impresia că tot edificiul familial avea să se prăbușească în jurul lor, așa cum nădăjduia Sabina.

Olivia și-ar fi regăsit liniștea dacă, în două zile, nu i s-ar fi adus de trei ori scrisori de la Michael, pe care ea le trimise înapoi fără să le deschidă, pentru că îi era teamă să le citească; în cele din urmă, ea se hotărî să-i scrie pe dosul unuia din plicuri: „Nu mai avem nimic să ne spunem. Lasă-mă în pace!” Dar tăcerea care urmă o îndurcă și mai mult decât vederea scrisului lui. Ea descoperi că două persoane fuseseră martorii dramei: Higgins care-l întovărășea pe bătrân și Sabina, care se plimba pe cărarea de-a lungul râului, deoarece nu se putea folosi de mașină, pe care o împrumutase lui Jean și Sybillei. Higgins știa numai că iapa o luase razna și-l ucisese pe călăreț; dar a doua zi, pe când vorbeau împreună, în odaia Oliviei, Sabina îi dădu o versiune a accidentului care se deosebea ciudat de aceasta.

— L-am văzut - zise ea venind de la capătul pajiștii. Higgins îl urma pe vărul meu John. Apoi, pe neașteptate, iapa păru că se speriasse de ceva, o luă razna... alergând drept spre cariera de nisip. Era un spectacol de la care nu-ți puteai lua ochii - un spectacol groaznic - pentru că prevedeam... eram sigură de ceea ce avea să se întâmple. Timp de o clipă, vărul John păru că se luptă cu calul, apoi

se aplecă deodată peste gâtul lui și-l lăsă să pornească. Higgins galopa în urma sa dar era zadarnic să încerci să-l prinzi... ca și cum ai fi încercat să alergi după un vârtej. Ei păreau că zboară peste câmpuri, mergând drept spre tufișurile de soc, care ascundeau cariera; singura lor șansă de salvare era ca iapa să schimbe direcția cursei. Ajungând la tufișuri, ea sări... a fost cea mai frumoasă săritură pe care am văzut-o vreodată la un cal, se năpusti deasupra tufișurilor...

O expresie de entuziasm macabru luminează chipul Sabinei. Cu glas înfiorat ea reluă:

— Ce viziune, groaznică și măreață! Timp de câteva clipe ci părură că se ridică în aer, ca și când iapa zbura, apoi, deodată, se cufundară în prăpastie.

Olivia tăcea, și, peste câțva timp, Sabina continuă încet:

— Dar e un lucru pe care l-am văzut, de care sunt absolut sigură: la marginea prăpastiei iapa încercă să se întoarcă. Ea s-ar fi întors, dar vărul John ridică cravașa și o biciui sălbatic. E cu neputință să te îndoiești că a silit-o să treacă peste tufișurile de soc.

După o pauză, ea sfârși:

— Cred că și Higgins a văzut. El i-a urmat până la marginea prăpastiei. Am să-l văd totdeauna stând drept în șa și profilându-se pe cer. Privea în adâncul prăpastiei, calul și călăreț formau un tot și aveam impresia că văd un centaur... era grozav.

Mintea ei păstra nu numai această imagine, ci și aceea înregistrată în seara balului când rânđașul se ascunsese în boschetele de liliac ca o umbră. Ridicându-se, ea spuse:

— Jean și Sybil se întorc mâine; și atunci voi pleca la Newport. M-am gândit, Olivia, că ai fi vrut să știi ceea ce știm, Pliggins și cu mine.

Ea se opri, nehotărâtă, lângă fereastră și privirea ei

rătăci în direcția mării; apoi făcu această reflecție:

— Era un om ciudat, ultimul dintre mării Puritani. Acum nu mai există. Niciunul din noi n-avem cu adevărat credință; ne prefacem...

Dar Olivia abia o auzea. Acum înțelegea de ce bătrânul îi vorbise, ca și când se simțea foarte aproape de moarte și se gândi: „A făcut asta ca nimeni să nu poată bănuși vreodată. Avea încredere în Iliggins, iar Sabina n-a fost decât un martor întâmplător. Poate... poate că a făcut asta ca să mă rețină aici... să salveze tradiția, în care a crezut toată viața. Ea încercă zadarnic să alunge acel gând îngrozitor, care-i venea neîncetat și era întărit de părerea de rău că nu izbutise niciodată să termine ceea ce începuse să-i spună, când erau amândoi lângă gard, vorbind despre scrisori, că într-o zi Jean ar putea să ia numele de John Pentland. Avea să-l poarte, tot așa de legitim, ca și pe acel de Cyon; n-ar fi fost decât o schimbare neînsemnată, care va îngădui numelui Pentland să se perpetueze. Toate acareturile, banii, tradițiile vor trece asupra copiilor Pentlandzilor și astfel el și ea vor avea un motiv pentru a trăi; numele o să sfârșească prin a fi altceva decât un cuvânt mort în Familia Pentland și colonia Massaehusetts Bay. La urma urmei, descendenții vor fi din ramura Pentlandzilor sau, cel puțin, sângele Savinei Pentland și a lui Toby Cain care devenise de multă vreme acel al Pentlandzilor, va curge în venele lor.

Ea conchise cu înflăcărare:

— La urma urmei, a avut dreptate. M-am împotrivit mult și bine... în cele din urmă am devenit a lor. Acum, eu sunt aceea care îi continui.

În dimineața înmormântării, pe când Olivia pândea pe terasă sosirea lui Jean și a Sybilei, Higgins, îmbrăcat în cel mai frumos costum al lui negru, foarte stânjenit și simțindu-se prost, înaintă spre ea ca să-i spună, întorcând ochii:

— Domnul O'Hara pleacă. Și-a pus pe portal o tăbliță „De vânzare”. N-o să se mai întoarcă.

Apoi, privind-o cu îndrăzneală, el sfârși: „Am socotii că poate doamna vrea să știe”.

Ea trebui să-și stăpânească pornirea de a striga: „Nu, nu trebuie să plece. Trebuie să mergi să-i spui să rămână. Nu-l pot lăsa să plece astfel!” Fu cât pe-acți să se avânte peste câmpii, ca să alerge până la casa nou-nouță ca să i-o ȃpună ea însăși. Se gândi: „Avea, deci, de gând să-și pună planul în aplicare. A jertfit tot ce-a avut aici”.

Dar avea și siguranța că el se întorsese în mijlocul luptei, eliberat acum și stăpânit în întregime de pasiunea lui, preocupat numai de izbândirea victoriei.

Înainte de a avea timp să-i răspundă lui Higgins, care stătea acolo, dorind să-i transmită un mesaj pentru Michael, domnișoara Egan apăru înțepată, cu expresia solemnă pe care și-o impusese ca regulă, față de familiile îndurerate. Ea spuse:

— Vin din cauza doamnei Pentland. Azi dimineată ȃrea foarte lucidă și în deplinătatea facultăților mintale. Ar vrea să știe de ce el n-a venit s-o vadă de două zile. Cred că...

O'ivia o întrerupse, spunându-i liniștit:

— Bine, mă duc să-i spun. Am să-i explic. Mai bine să fac eu acest lucru.

Ea se îndepărtă și intră în casă, gândindu-se cu amărăciune că domnișoara Egan și Higgins o compătimesc.

Urcând scara cu covorul ros ce ducea la aripa de Nord, ca avu deodată senzația unei păci adânci, pe care n-o cunoscuse de mulți ani. Totul se împlinise acum și viața avea să se scurgă neschimbată și mereu aceeași, cu micile ei complicații și același sentiment de plictiseală, plăcut, totuși, probabil pentru că, după vorbele lui John Pentland: „Trebuie uneori să te amăgești singur”. În orice caz, Sybil

scăpase de blestem și era fericită. În ce o privea, nu mai avea nicio nădejde; participa de prea multă vreme la viața Pentlandzilor și acum era încredințată că bătrânul spusese adevărul. Ea acționase astfel nu din datorie, sau pentru a fi credincioasă făgăduielilor și nici nu ascultase de un sentiment de mândrie sau virtute... Poate că, pur și simplu, nu fusese destul de puternică pentru a acționa altfel. De fapt, adevărata pricină a purtării ci se afla rezumată în observația bătrânului: „Sunt lucruri, Olivia, pe care oameni ca noi nu le pot face”.

Pe când mergea pe coridorul îngust, ea zări trecând prin fața uneia din ferestre silueta Sabinei, care înainta pe șosea, înconjurată de un noraș de praf, și mai aproape, jos, pe aleea mărginită cu ulmi, mătușa Cassie, în mare doliu, care înainta cu mers sprinten, cu vălurile de doliu fluturând în jurul ei. Nu, nimic nu se schimbase, și existența asta avea să continue mereu, la nesfârșit.

Tiparul executat sub comanda nr. 620

la I.P. „Filaret, str. Fabrica de chibrituri nr. D-11,
București
România